

Růžová povídka

Otec

Čtvrtý den byla neděle.

Táta ležel na posteli pod tlustou duchovou, zpod níž vykukovala pouze jeho bledá hlava s řídkými černými vlasy, rozcuchanými a splepenými dlouhým pobytem v peřinách. Dole při zemi byla nápadná jeho široká kostnatá dlaň, visící zplihle dolů přes okraj postele téměř vždy, když jsem k němu vešel. Snad se tou rukou snažil něčeho přichytit, opřít se o něco, najít pevný bod a uklidnit tak svoje rozvířené myšlenky. Na bledém čele se mu neustále tvořily kapičky potu a víčka, povětšinou zavřená, se mu chvěla.

Chodili jsme k němu jen když nebylo vyhnutí. Otec byl totiž velmi vznětlivý a mnohé jej dokázalo popudit. A my o hádky s jeho rozjitřeným svědomím nestáli a snažili jsme se jim předcházet, takže jsme k němu vlastně nechodili skoro vůbec.

Byla neděle, čtvrtý den, a já právě roztloukal v márnici kosti z hromady a roztlučenou moučku sypal do připravených kbelíků.

Bydleli jsme tenkrát vedle hřbitova, vlastně téměř na hřbitově, a náš otec byl hrobař. Bylo málo místa a hodně úmrtí, staré hroby se tedy musely překopávat a znovu obsazovat, nikdo nám však neporadil, co máme udělat s předchozím obyvatelem. Pozůstali, když jsme jim kosti nabízeli, si ťukali na čelo a někteří dokonce zapírali, že by jim kdy kdo zemřel; jiní zase tvrdili, že jsme se mohli splést a cizí kosti že oni doma rozhodně schovávají nebudou. Tak jsme kdysi dávno z vyhrabaných kostí, ale to už jsme si skutečně nevěděli rady co s nimi, začali dělat "kostní moučku" – prostě jsme je rozdrtili na prach, kterým jsme pak hnojili zahrádku. A zahrádce to velice prospívalo, zvláště mrkve a saláty měly od té doby mnohem sytější barvu a byly i větší a chutnější.

Tehdy to byla těžká doba, lidé byli stále nemocní a hodně umírali a my jsme časem naši zeleninu dokonce prodávali draho na trhu, protože jsme jí díky "moučce" měli víc, než jsme sami dokázali spotřebovat.

Celou dobu, kdy otec churavěl a nemohl pracovat, jsem jeho povinnosti zastával já a šileně mě to nebavilo. Roztloukal jsem otráveně čísi brňavku, a myslel přitom na Hedviku. Jak spolu zbohatneme a budeme se milovat a tak. Když zůstaly na hromadě jenom lebky, tak jsem toho nechal. Lebky jdou moc těžko. Otec mi už několikrát vysvětloval svoji techniku, jak je nejlépe a nejrychleji rozdrtit, ale já ho nikdy moc neposlouchal. Myslel jsem přitom na svou Hedviku a na to, jak spolu zbohatneme a budeme se milovat zezadu, zepředu, z boku a tak, a nevnímal jsem jeho rady a nedíval se, jakým že zvláštním způsobem do kostí buší. Prostě mě to nezajímalo. Věděl jsem dávno, že mě nemá rád a že nám nepřeje. Hedviku přímo nesnášel a když už o ní mluvil, tak jen oplzle a hrubě. On vůbec neměl rád ženské. Ani s mámou se moc nebavil. Jen v noci, ale to jim nebylo dobře rozumět a my nic neviděli, protože byla tma; taky někdy přes den, když ho to popadlo, ale to nás vyhnali ven. Myslím, že ani máma ho neměla ráda. Říkala o něm, že je bílejší jako smrtka, a sypala mu do omáček kostní moučku, aby prý dostal barvu jako mrkev. Ale mám pocit, že myslela spíš na salát. Nám zakázala o tom před ním mluvit, aby se prý neurazil. Otec byl skutečně velice nedůtklivý.

Smetl jsem ze špalku zbytky moučky, odložil kladivo a vešel do domu.

V kuchyni stála má sestra. Dívala se na kalendář a ukazováčkem levé ruky počítala prsty pravé ruky – Jeden, dva, tři, čtyři. – a potom znovu – Jeden, dva, tři, čtyři. Pořád dokola.

Pochopil jsem.

Byla opřená o stůl, na němž ležel podnos se dvěma rohlíky, hrnkem a několika poloprázdnými lékovkami. Když si mě konečně všimla, přestala počítat, vzala ze sporáku konvici s vařící vodou a zalila čaj v hrnku.

“Zaneseš mu jídlo.“ –oznámila mi.

Otec tedy ještě nezemřel.

Pohybovala pomalu čajem v barvící se vodě a dívala se přitom z okna. Po chvíli sáček vytáhla a položila na talířek vedle podnosu, aby z něj mohla večer udělat další čaj.

Zvedl jsem táč, sestra mi otevřela dveře a já vešel do ložnice. Otec pootevřel svoje hluboko do důlků vpadlé oči, pohnul ztěžka panenkami a když mě poznal, opět je zavřel a vzdychl.

“Tady máš jídlo, kdybys měl hlad.“ –řekl jsem a položil táč na stolek vedle postele.

Otec dýchal klidně a docela potichounku, až jsem o tom na okamžik zapochyboval. Posunul jsem hrnek s horkým čajem, rohlíky i lékovky na okraj, co nejdál od postele, aby na ně tak snadno nedosáhl, a zadíval se na jeho mastně splepené vlasy. Mimoděk jsem začal počítat prsty; stejně, jako před chvílí sestra.

Otec pojednou zvedl víčka a znovu si mne prohlédl.

Chtěl jsem rychle odejít, ale řekl mi, abych zůstal.

“Vezmi si židli.“ –řekl.

Pokrčil jsem rameny, posadil se vedle jeho lůžka, přehodil pohodlně nohu přes nohu a čekal, s čím začne.

Otec se dlouho díval do stropu a mlčel. Věděl jsem, že mě nemá rád a přemítal jsem, co mi může chtít.

“Prožil jsem hovno život.“ –začal konečně.

“Jistě, je to má vina.“ –přikývl jsem.

Otec opět chvíli mlčel a zíral do stropu. Pak pokračoval:

“Ani ten posranej hřbitov mi nebyl k ničemu. Myslel jsem, že nám přinese štěstí.“ –odmlčel se, pak vzdychl a dodal– “To ty hroby mě zabily.“

Neodpovídal jsem, jen se díval na jeho umaštěné vlasy a počítal prsty na ruce.

“Postaráš se o dům?“ –zeptal se.

Překvapilo mě to. I on přece jistě věděl, že ho nemám rád a že přímo nesnáším tuhle práci. Jak se může takhle ptát? –myslel jsem si a řekl jsem, že se o dům nepostarám.

“Ty mě nemáš rád.“ –řekl suše.

Neodpověděl jsem.

“Ani já tebe nemám rád.“

“Já vím.“

Vydechl. Tak zhluboka, jak mu síly stačily.

“Ani poslední přání mi nesplníš?“

Ušklíbl jsem se a řekl, že ne.

Celou dobu se díval do stropu. Až teď se obrátil ke mě a pohnul přitom celou hlavou. Prohlížel si mě a bylo na něm vidět, že už nedýchá pravidelně; dokonce se mi zdálo, že začíná mít kalný pohled. Hleděl na mě svýma vodnatýma očima, aniž by promluvil nebo pohnul ústy, a pak se obrátil zpátky ke stropu.

“Proklínám tě.“ –řekl.

Chvíli se nic nedělo. Já seděl s nohama přehozenýma přes sebe a otec nepravidelně oddechoval. Náhle jsem měl pocit, že už nedýchá. Podíval jsem se na něj pozorněji, ale oči měl stále otevřené.

Přejel jsem mu těsně nad nimi rozevřenou dlaní.

Nereagoval.

Pojednou jakoby celý ztuhl a potom se uvolnil a jeho tvář dostala docela lidský výraz. Zorničky se mu pomalu rozšiřovaly a jeho pohled byl docela skelný.

Poskočilo mi srdce.

Sklonil jsem se až těsně nad něj a díval se do jeho vyhaslých očí. Pak jsem mu zacpal nos a držel ho asi dvě minuty ucpaný.

Nereagoval.

Vrátil jsem se do kuchyně.

Sestra stála u okna a dívala se ven. Matka seděla za stolem a přebírala čočku.

“Je po něm.“ –řekl jsem.

Matka dál přebírala čočku a sestra se mě zeptala, proč jsem nepřinesl podnos.

“Je po něm.“ –zopakoval jsem ještě jednou– “Konečně budeš moct bejt venku až do rána a ne jenom do deseti hodin.“ –řekl jsem sestře.

“Jseš si jistej?“ –zeptala se ona a dívala se stále z okna.

“Budeš si konečně moct koupit tamty černý punčochy se vzorkem a nosit minisukni bez kalhotek a opalovat se celá nahá a...”

Otočila se na mě a oči jí jasně svítily, když navazovala na mou řeč:

“A budu se malovat jako kurva a ty odsud vypadneš a budeš mít spoustu peněz a budeš poroučet lidem a oni tě budou poslouchat a já si najdu bohatýho chlapa a budu prodávat děti do Německa a jezdit v drahým, velkým a rychlým autě.” –odmlčela se.

“Je po něm.” –hlesli jsme společně a bylo nám nějak divně.

“Jste zrůdy.” –řekla matka a dál přebírala čočku.

Podíval se na sestru. Oči jí už nesvítily a já si najednou vůbec nebyl jistý, že zbohatnu a jestli právě po tomhle jsem toužil.

Oba současně jsme vykročili ke dveřím do otcova pokoje. Vešli jsme dovnitř – a on tam seděl na posteli, celý shrbený a vetchý. Jakmile nás uslyšel, vstal a slabostí přitom zavrával. Udržel se však a řekl nám, stojícím překvapeně mezi dveřmi:

“Chtěl bych se s vámi usmířit. Jste přece jenom moje děti.” –řekl vážně a obrátil se nejprve ke mně– “Ty si vezmi Hedviku a odejděte spolu, kam budete chtít. Máš mé požehnání.” –pokynul mi zesláblou paží a poté promluvil k sestře– “A ty o sobě můžeš ode dneška rozhodovat sama, já ti už nebudu v ničem bránit.”

Byli jsme naměkko.

Otec prošel důstojně kolem nás do kuchyně a usedl ke stolu naproti matce, přebírající stále čočku.

Položil ruce na stůl. Matka se na něj podívala. “Takže ty žiješ?” –řekla klidně a opět se sklonila k čočce.

“Přece jenom jsou to naše děti a konečně, mohli jsme taky dopadnout daleko hůř.” –řekl otec a byla to po dlouhé době první optimistická věta, kterou jsme jej slyšeli říkat.

Byli jsme z toho úplně naměkko.

Teprve když jsme se trochu vzpamatovali z překvapení a došlo nám, co se právě stalo, jsme odběhli ven, do polí, vyrovnat se s náhlým návalem štěstí.

Otec vzdychl a v levém oku se mu zatřpytila velká slza.

Matka vzlykla a v levém oku se jí také zatřpytila slza, jenom byla o maličko menší.

Byla z nás harmonická rodina. Tak už to v životě chodí; vše zlé se v dobré převrátí a my musíme jen hlídat, aby se to nepřevrátilo na nás a neumačkalo nás to. Otec byl pyšný, jak se se vším dokázal vyrovnat, a matka nejspíš přemítala, jestli mu má říct, že nejsme jeho děti.

Ale neřekla mu to, protože pak by to už nebyla růžová povídka.

Hedvika

Domů jsme se oba se sestrou vrátili rozevlátí a veselí, sestra mluvila hlučně a smála se všemu – prostě jsme byli srozumění s tím, že nám začal nový život, a bylo to příliš náhlé než abychom to přijali s klidem. Vyrovnávali jsme se s tím tedy každý po svém; sestra chtěla zpívat a tančit a já stále mluvil, o minulosti i o budoucnosti, a opakoval jsem stále táž vzletná a přitom zoufale bezobsažná slova, a otec s matkou si nás prohlíželi takovým zvláštním pohledem, který nám byl nepříjemný a ještě prohluboval naši nejistotu.

Já si hned po večeri sbalil svoje věci do tašky, v noci jsem ze samého rozrušení ani neusnul a převaloval se neklidně z boku na bok, jak jsem nemohl dočkat rána, až jim zamávám a odejdu pryč. Tolik jsem se těšil, že jsem nakonec vstal ještě za tmy a odešel z domu bez rozloučení.

Za svou malou, milou, drahou Hedvikou.

Míval jsem dříve i jiné zájmy. Dokonce jsem se kdysi vyhýbal ženám a byl jsem tím podobný otci.

Pokládal jsem je za jakési nádoby neřesti, z nichž člověk jednou ochutná a více již neodtrhne rty, přestože jej ničí a užívají. Netoužil jsem po styku s nimi a nevyhledával je, ovšem jen do chvíle, kdy jsem potkal Hedviku. Byla to nebesky kouzelná bytost, nějakým nedopatřením seslaná na zem, a já jí propadl od první chvíle, kdy jsem ji zahlédl na ulici, nádherně vyzývavou, sebevědomou a hrdou na své přednosti.

Nedokázal jsem v tu chvíli nic víc, než se zpovzdálí kochat tou souhrou krásy a dokonalosti. Jen dotýkat se směle, byť pouhým pohledem, její dokonalé postavy, odzdola nahoru a zase zpět; dotýkat se žádostivým pohledem jejích zlatých vlasů, až neskutečně jemných, spadajících ve zvlněných lóknách téměř do půli zad, díky nimž vypadala v oné ulici jako planoucí svíce v černočerné tmě, nebo jako

rozkvetlá růže na hnojišti. Víc jsem si tenkrát nedovoloval.

Nejsem sentimentální, – i když, na památku jsem si z rodného domu odnesl kousek čelisti z první lebky, kterou jsem s otcem vykopal na našem hřbitově, a to jistě trochu zavání sentimentem, ale jinak se mám za racionálního člověka. Přesto jsem po celou cestu myslel jen na to, co jsme s Hedvikou dosud stačili prožít. Probíral jsem se naším poměrem od prvního sblížení – když jsem se po několika měsících planého snění a kradmých pohledů zpovzdálí, jimiž se rozdmýchával můj dosud nepoznaný cit, odhodlal k ní přistoupit. Ona mě ještě tenkrát neznala a odmítla se se mnou bavit a vysmála se mi. Vzpomínal jsem i na to, jak jsem k ní přistoupil podruhé a přesvědčil ji, že stojím za několik minut jejího času, přestože jsem si na to přesvědčování musel vypůjčit peníze od sestry a něco ukrást z otcových tajných úspor; tenkrát jsem jí chtěl vysvětlit, že pro mě už nikdy žádná jiná žena nemůže existovat, protože jsem potkal ji, a ona se mě najednou s tou svou strojenou hrubostí zeptala, o co mi jde a proč ji otravuju, a přerušila tak mé vyznání dřív, než jsem jí stačil všechno vyložit, a pak mi strčila peníze zpátky do ruky a řekla, abych na ni zapomněl a neказil jí kšefty.

Nyní jsem se tedy vzdaloval od domova a blížil k ní.

Vycházelo slunce a já šlapal a neohlížel se nazpět, protože tam zůstala jedna kapitola mého života, ta horší a černá. A kdesi vpředu mě čekalo světlo, čekala mě tam má Hedvika a její něžné ruce, její klín a její vášnivé rty, které svedly dělat zázraky.

Pískal jsem si melodii, kterou jsem od dětství slyšel nejčastěji, a pískal jsem ji mnohem rychleji, než se při pohřbech hrávala, takže zněla celkem vesele. Šlo se mi lehce, cesta příjemně utíkala a já držel ruku v kapse a v ní obálku a v obálce všechny svoje úspory. Těšil jsem se, že obálku postavím před Hedvikou a řeknu, ať ji otevře – a když to udělá, budu chvíli mlčet a pást se pohledem na jejích rozpacích a budu čekat, co řekne. Ale ona nepromluví, protože nenajde vhodná slova, a potom se spolu budeme milovat zezadu, zepředu, z boku – prostě jak to umí jen ona a žádná jiná.

Rozhodl jsem se jít lesem, abych se schoval před silícími slunečními paprsky, a vzpomínal jsem dál, jak jsem později za Hedvikou vytrvale chodil a postával opodál a díval se na ni, a když zašla s někým do průchodu, šel jsem jako by nic za nimi a ona na mě křičela, ať táhnu do hajzlu, nebo mi ho utrhne, a jednou mě trefila kamenem do hlavy. To byl, myslím, počátek našeho vztahu, protože když mě příště zahlédla, přišla sama ke mně a ptala se, jestli mi neublížila, a řekla mi přitom – nikdy ta upřímná slova nezapomenu – že nemá chuť si zmršit život nějakým stálým vztahem.

Když mě bolely nohy, posadil jsem se na pařez a rýpal prstem v měkké hlíně; jen tak, prostě jsem odpočíval a vybavoval si všechny situace, kdy jsme si po našem sblížení povídali. Nemohl jsem si už vybavit, kdy to bylo, co se mnou prvně šla do hospody; vím však, že jsme tam u stolu seděli sami dva a ona mi tenkrát prozradila, že jednou nechá slizkého ponocování a bude žít normálně. Nato se rozesmála a řekla, že je blbá a jen tak plácá, a když jsem naléhal, vysvětlila mi, že si představila, jak se normálně žije, a to že radši bude šlapat až do smrti. A já s ní vduchu souhlasil a představoval si, kolik jí to musí vynášet. Přitahovala mě vším; byla jedinečná a dokonalá a dokonce se ještě zlepšovala; zdálo se mi, že stále méně používá oplzlá slova a věty, jichž měla bohatou zásobu a které jí tolik hyzdily, a stávala se vedle mě obyčejnou dívkou, takovou, jakou ve své podstatě vždy byla. Určitě. Asi; myslím.

Tenkrát jsme si byli natolik blízcí, že sama nabídla, že se vykašle na svého pasáka a bude se milovat jenom se mnou, a já na to byl nesmírně pyšný, byť ona si to druhý den nepamatovala.

Vyhloubil jsem v zemi při vzpomínkách docela slušnou rýhu a dostal hlad. Vytahal jsem z batohu všechny věci, protože chleba jsem měl až docela u dna, a při pohledu na sbírku harampádí, které jsem sebou vlekl, jsem se až otrásl. Vyrovnal jsem všechno vedle sebe – oblečení, svou jedinou knížku o pejskovi a kočičce, nožík, dvě kazety, kšiltovku Playboy, co mi ji kdysi koupila sestra, opožďující se budík, příbor, kolečkové brusle, zapalovač, pohled od strýce Huberta a spoustu dalších památek. Bral jsem jednu po druhé do ruky a snažil se rozpomenout na chvíle, s nimiž mne pojily, a potom jsem rozšířil vyhrabanou díru a naskládal do ní většinu těch věcí, protože jsem se chtěl úplně oprostít od minulosti, a zahrnul jsem to všechno hlínou. Nasadil jsem si pak na záda odlehčený batoh, ohlédl se a najednou mi došlo, když jsem se podíval na úhlednou mohylku, kterou jsem nad zahrabanými věcmi navršil, že celá má minulost, každé odpoledne, které jsem strávil poslechem smutečních pochodů, a každá hodina, kterou jsem hleděl okny do našeho hřbitova, všechny ty honičky mezi náhrobními kameny a kradení věnců a roztloukání kostí, to všechno už ve mě zůstane a že se toho nikdy nezbavím.

Oč méně se mi tohle zjištění zamlouvalo, o to rychleji jsem vykročil pryč a snažil se myslet pouze na Hedvikou, na její sametově hnědé oči, jimiž svedla povědět v jednom okamžiku strašně moc, co jiné nedokáže ani za pomoci hromady vzletných slov; na její hlas, který na první poslech možná působil suše a hrubě, ale takový byl jen obal – přičemž uvnitř se skrýval ten nejjemnější nástroj a já, když jsem jej

odhalil, mu naslouchal raději než slavičímu zpěvu a než .. nevím, snad než tlukotu vlastního srdce. Ano, takové bylo mé nadšení.

Vzdaloval jsem se svižným tempem od místa, kde jsem zanechal své mládí, a s každým krokem, kterým jsem se blížil své vyvolené, se mi do žil vlévala energie a já najednou cítím, že jsem vedle ní schopen překonat všechny nástrahy života, které mne čekají. Že se mi podaří dokázat jí své city a ona konečně pochopí, že jsem pro ni tím pravým. Neměli jsme vlastně dosud možnost se důkladněji poznat, avšak i to málo, co nám bylo přáno, mi stačilo – nechtěl jsem jiné ženy a přál jsem si, abych i já pro ni byl králem. Jenže to nešlo, protože měla svou práci a měla ji ráda – a vlastně nic jiného neuměla.

Nemůžu jen tak říct všem těm chlapům, že končím! – vysvětlovala mi pokaždé, když jsem jí ve svatém nadšení navrhoval, že ji odvezu někam daleko a budu tam s ní sám a budu ji chránit před světem, který ji nutí prodávat své tělo.

Vždy jsem se proti tomuto vysvětlení bouřil, donutila mě však pokaždé dát jí za pravdu a pronést nahlas – Ano Hedviko, jsi úplně normální holka a děláš jenom to, co musíš. A když jsem se vzpíral a nechtěl tu větu odříkat, schválně popisovala, co všechno s ní její zákazníci provádějí. Postupně se jí takhle podařilo mě přesvědčit, že skutečně nedělá nic špatného, a později jsem sám navrhl, že bych jí dělal ochránce. Smála se, ale myslím, že uvnitř měla z mé nabídky radost.

Zvykla si na mě a když jsem za ní někdy celý týden nepřišel, ptala se, kde jsem tak dlouho byl. Jednou jsem s ní dokonce jel k jejím rodičům, kteří si myslí, že pracuje jako modelka, a jsou na ni moc pyšní. Její fotografie mají všude po bytě, dokonce i v ložnici nad manželskou postelí visí namísto jejich svatební fotografie dceruška Hedvička v úsporném spodním prádle. Když mi ten obrázek ukazovala, smála se a říkala, že jim takhle alespoň na dálku přináší trochu radosti a vzrušení do jejich nudného života. Její rodiče mi byli sympatičtí – jednoduší, veselí a bezproblémoví lidé; úplně jiní, než můj věčně zachmuřený otec a mlčenlivá matka. Proto mě překvapilo, že se k nim Hedvika chová trochu odměřeně, nebo hodně odměřeně..? Po pravdě s nimi téměř nemluvila, jen se usmívala a pokyvovala hlavou, když se jí na něco ptali, většinou však ani netušila, na co přikyvuje, protože v myšlenkách byla docela jinde. Mně se někdy zdálo, že se brání vnímat jejich hovor, jako by měla strach, že s nimi najde společnou řeč. Nechápal jsem to a vyzvídal jsem, proč je k nim taková, když oni jsou docela milí a hodní, ale tenkrát jen mávla rukou a řekla, ať se na to vyseru.

Blížilo se poledne.

Nohy mě bolely a já cítil, že jsem se už dost našlapal, abych si dnešní den, tak významný pro celý můj příští život, zapsal do paměti a vždy si jej dokázal připomenout. Sešel jsem tedy na silnici a zůstal u první autobusové zastávky. Nejbližší spoj jel za dvě hodiny. Posadil jsem se k okraji silnice a mával na projíždějící auta a házel po nich kamínky, když mě míjela, a dělal jsem to celé dvě hodiny, než přijel autobus. Pak jsem nasedl a díval se z okna do polí a vzpomínal i na stinné stránky našeho poměru. Někdy se mnou vůbec nechtěla mluvit a já myslím, že to bylo proto, že je trošku nemocná. Měla neustále plnou kabelku různých léků a vodiček a mastiček, a bývala někdy slabá a dělalo se jí nevolno. Měl jsem o ni strach, ale odbývala mě, abych nevyšloval a dal jí pokoj, a já se potom snažil ji nerozčilovat a někdy jsem také přemýšlel o tom, že by to byl krásný a dojemný konec našeho vztahu, kdyby zemřela.

Vedle mě se posadila tlustá ženská s knírkem, rozvalila se po sedadle a na stehna si položila objemnou tašku. Udýchaně funěla a byla cítit potem, tak jsem se zvednul a odešel na zadní sedadlo, abych měl klid. Z Hedviky bude jednou taky taková baba. – napadlo mě – A lidé si od ní budou odsedat, aby utekli před čpavým zápachem jejího potu. Nedokázal jsem si ji však takovou představit. Nenaučil jsem se myslet na budoucnost; z každé myšlenky, která měla něco předpovídat, jsem měl strach a podvědomě se bránil ji přijmout. Co nás, lidstvo, asi čeká? – vnucovalo se mi občas do mysli – Válka? Katastrofa? Hlad? Stáří? Vláda žen? Degenerace? Nebo všechno najednou? – děsilo mne, ale žádné jiné a příznivější vyhlídky jsem neznal. A tyhle mě nezajímaly. Nepřipouštěl jsem si je, protože současnost – má krásná Hedvika – byla bezvadná a tolik lákavá. Těšil jsem se, až ji probudím a ona se překvapeně zeptá, co zase otravuju, a já jen povím, že už zůstaneme pořád spolu. To bude radosti.

Promítal jsem si naše setkání celou cestu; snad stokrát jsem vduchu probral všechny její možné i nemožné reakce a většinou jsem viděl, jak spolu odcházíme z té její špinavé díry ve zchátralém domě, jak utíkáme ze zaplivané ulice v omšelém a ponurém městě a stěhujeme se do jiné, stejně špinavé díry v jiném rozpadajícím se domě v jiné zaplivané ulici téhož ponurého města, protože nikde jinde by nemohla dělat svou práci .. ale budeme tam spolu! Opájel jsem se vidinou našeho soužití, kdy Hedvika bude v noci vydělávat a ráno se ke mně vracet a já nakoupím někde ředidla a lepidla a budu do nich máčet čumáky pitomým dětem pitomých rodičů z pitomého okolí, pak je převedu na něco lepšího a oni budou za mnou

chodit sami, protože já jediný jim nabídnu příjemné zážitky, a brzy budu jezdit ve velkém autě a budu jejich pán... Tak skvěle jsem viděl svou budoucnost, když jsem vystupoval z autobusu. Kopl jsem radostně do krabičky od cigaret, ležící na nástupním ostrůvku, plný nadějí z blížícího se setkání, a přeběhl ulici, prokličkoval mezi brzdícími auty a uháněl vpřed. Musel jsem vypadat nezvykle, když jsem chvátal za svou láskou – tvář široce roztaženou šťastným úsměvem; nepřítomný výraz zahleděný dovnitř, kde jsem již objímal svou drahou Hedviku, a svižný krok, neúprosně překonávající každou překážku, každé zábradlí, obrubník, trávník i silnici. Spěchal jsem a nebral na nic ohled. Do křižovatek jsem vstupoval na červenou a když se jednou díky tomu dvě auta srazila a řidiči vyskočili z vozů a hnali se na mě a cosi křičeli – ani jsem jim nerozuměl, ani jsem je neposlouchal, pouze jsem zrychlil a utekl jim a ještě jsem se radoval, že mě uspišili v pouti za mou milou. Brzy jsem vkročil do známé ulice a konečně otevřel velká dřevěná vrata, vešel do chodby a sklonil se k malému okénku ve zdi, kde za stolkem seděla mně dobře známá žena, zahalená v oblaku štiplavého kouře z cigaret bez filtru. Mně dobře známá proto, že jsme spolu měli takový zvláštní vztah – ona mě ráda škádlila a nechtěla mi nikdy otevřít, když jsem šel za Hedvikou, ani když jsem od ní odcházel, a žalovala na mě jejímu pasákovi, takže jsem často musel prchat oknem; a já si také nikdy neodpustil štiplavou poznámku k jejímu odpornému zjevu. V podstatě jsme se ale měli rádi.

“Dobrý den.“ – pozdravil jsem.

“Koukej vypadnout!“ – řekla a hodila mi k okénku jakousi obálku.

“Mlč, babo šeredná.“ – opáčil jsem – “Hedvika je tady?“

Usadila se pohodlně na židli a zašklebila se tak, že jí bylo skrz díry v zubech vidět málem až do krku.

“Seber si to a zmiz.“ – řekla.

Zvedl jsem obálku a vyšel ven. Byla docela tenká a čistá, tedy bez nápisů; ušpiněná a umatlaná byla pořádně. Od koho může být? – přemýšlel jsem. Hedvika mi nikdy nepsala.

Pohrával jsem si s dopisem mezi prsty a odhadoval jeho obsah. Nevím proč, ale měl jsem strach. Chtěl jsem se vrátit a zeptat se od koho to je, odcházel jsem však pryč a žmoulal psaní v ruce a představoval si, co by v něm mohlo být, a došel jsem tak až na roh ulice, opřel se o sloup, roztrhl obálku a četl:

Mydlochu. – stálo tam oslovení. Takže je to od Hedviky; jenom ona mi tak říká. – došlo mi a začel jsem se dál: Asi už čteš tendle můj dopis, a ani nevíš, proč ti píšu. Vykašly se na mně. – usmál jsem se. To je celá ona, zase se jí něco stalo a potřebuje mě, vždycky byla taková ostýchavá a tvářila se, že o pomoc nestojí. – zasnul jsem se a pokračoval ve čtení: Nejezdí už za mnou a nech mně rači být. Já na tebe taky kašlu a nepotřebuju tě. – no jistě, stýská se jí a neumí mi to říct, tak se přetvařuje: Promiň že už končím, ale to ti musí stačit. Napsala sem taky dlouhý dopis, ale roztrhala sem ho, protože v něm byli chybi. – jako by mi to mohlo vadit, Hedviko. – kroutil jsem dojatě hlavou a dočetl poslední řádek: Tak ti pýšu jenom tendle krátkej. Už mi dej pokoj. Hedvika, ale né tvoje

Díval jsem se na její neumělé písmo a znovu pročetl celý text a potom ještě jednou, každé slovo jsem prožíval zvlášť a nemyslel na nic než na svou lásku, která se právě teď pro něco souží a nemá se komu svěřit. Vždyť tohle byl od ní vůbec první dopis; co hrozného jí k tomu asi dohnalo?! Musím hned za ní! – rozhodl jsem se – Je nešťastná a právě teď jí mohu nejlépe dokázat, že je pro mě nade všechno. – uvažoval jsem, běžíc zpátky.

“Co ještě chceš?“ – sykla recepční, když jsem vrazil do dveří.

“Zavolej Hedviku, obludo!“ – hlesl jsem udýchaně – “Musím s ní mluvit. Hned!“ – poháněl jsem ji a byl bych běžel nahoru sám i proti její vůli, kdyby mi ve vstupu nebránila železná mříž.

“To nebude tak jednoduchý.“ – zasmála se kovově.

“Přestaň ji schovávat. Už dlouho ji hledám a jen tak se nedám!“ – řekl jsem veršem, protože jsem měl ve zvyku rýmovat, když jsem byl nervózní.

“Říkám ti, že to nebude tak jednoduchý.“

Znejistěl jsem, protože ona místo obvyklého křiku a nadávek zůstávala klidná a podezřele se šklebila. Dupnul jsem vztekem a ona si mě přeměřila pohrdavým pohledem a pak mi oznámila, že moje Hedvika už je vdaná.

“Asi jsme tady pro ni nebyli dost nóbl!“ – dodala opovržlivě.

Zprvu jsem nebyl schopen slova.

“To víš, koupil si ji jinej kabráček než seš ty. Ty ucho!“

Hedvika, se kterou jsem měl zbohatnout, se docela sprostě nechala koupit!

Zhroutil jsem se.

Ale ne docela, protože pak by to už nebyla růžová povídka.

Plískanice

Ani nevím, jak jsem se ocitl na náměstí. Seděl jsem na schůdku pod podloubím a civěl nepřítomně před sebe. Zatahlo se tak, že bylo skoro tma. Z kanálů se šířil nepříjemný zápach, já to však nevnímám; nevnímám jsem nic a i kdyby naplno svítilo slunce, viděl bych jenom tmu. Zanedlouho se zvedl vítr a brzy byly ulice plné prachu, víchř strhával listy ze stromů a hvízdal mezi orvanými větvemi a utržené listy v střemhlavých kotrmelcích létaly vzduchem, sem a tam, až se z toho točila hlava dělalo se mdlo.

Nálada nahoře byla stejně mizerná jako moje. Po obloze se valila chmurná mračna, téměř úplně černá a plná znechucených slin, a brzy na zem doplivla první kapka, slizká a lepkavá, za ní spadla další a zase další a padalo jich stále víc, až nebylo kam se před nimi schovat, jak byl déšť hustý, a kapky chvátaly k zemi v uslintaných řetízích a tříštily se o dlažbu, aby se slily do mazlavých zpěněných louží, a lidem, když jim louže čvachtaly pod botama, se obracely vnitřnosti zleva doprava a shora dolů, a oni vzhlíželi k nebesům, co že se to zase děje a kdo za to může, a kroutili nespokojeně hlavami a otírali si vazkou tekutinu z vlasů a z obličeje a umatlané ruce si pak třeli o nohavice, na nichž bublinovité hromádky usychaly do bílých map.

Seděl jsem na schodu, trásl se chladem a měl jsem hlad. Batoh jsem kdesi zapomněl a zůstal jsem dočista bez ničeho. Přál jsem si, aby přšlo čtyřicet dní a celé tohle město bylo zaplaveno a já se utopil s ním; měl jsem z deště radost a říkal si: Jen houšť a větší kapky! Když tu jsem zahlédl jednoho stálého Hedvičina zákazníka, se kterým jsem si celkem rozuměl. Nebyl bych ho ani poznal, kdyby mi jej nepřipomněla jeho chůze, chvatná a jaksi klátivě toporná, s jakou jsem se u nikoho jiného nesetkal. Vyběhl jsem zpod podloubí a připojil se k němu, jako by mi jeho společnost mohla nějak pomoci.

“To je počasí, co?” – oslovil jsem jej a zasmál se. Měl jsem z toho setkání radost, protože jsem nechtěl být sám .. protože jsem nemohl být sám! Chtěl jsem si postěžovat na ženskou věrolomnost a na krutost svého osudu a promluvit s ním o něčem jednoduchém, o běžných věcech, které by zaplašily mou trudnomyslnost, a snad jsem si i namlouval, že mě pozve k sobě domů, do tepla, a já se tam usuším a dostanu něco k snědku, jenže on jen zabručel a pospíchal dál.

Asi se mnou nemluví. – pomyslel jsem si – Nebo si mě nepamatuje? – zastavil jsem a hledal pro jeho chování důvod. Možná mě nepoznal. – říkal jsem si, sledujíc smutně jeho vzdalující se postavu – A snad to ani nebyl on. Určitě to nebyl on! – chlácholil jsem se a hleděl muži na záda, dokud mi velká mazlavá kapka nezalepila oko.

Neotřel jsem ji. Pomalu jsem vykročil směrem k bývalé městské bráně, dnes stojící téměř v centru, a kráčet se skloněnou hlavou kupředu, nedbajíc přívalu lepkavého deště, a brzy jsem prošel branou a na malém prostranství zabočil doprava. Ani jsem nevěděl proč, prostě mě tím směrem cosi vábilo a já se bezmyšlenkovitě nechal vést. Šel jsem přímo rovně, pryč z náměstíčka, a najednou jsem něco zřetelně slyšel, jen jsem ještě nevěděl, co to je. Zamířil jsem za tím zvukem a brzy dospěl k pootevřenému oknu, z něhož bylo slyšet klapot psacího stroje; ale nezvyklý klapot, jaksi rytmický a melodický. Okenice byla chráněna železnou mříží, takže se okno muselo otevírat dovnitř, a skla byla neprůhledně natřena bílou barvou. Okno bylo pootevřeno tak maličko, že se jím nedalo nahlédnout.

Zastavil jsem se a naslouchal. Potom jsem nesměle zaťukal na sklo.

Stroj klapal dál.

Zaťukal jsem silněji a když se ani pak nic nedělo, strčil jsem do pootevřeného okenního křídla a nahlédl dovnitř, všecek zvědav, co tam objevím. Místnost byla poloprázdná, s velkým dřevěným stolem, vedle něhož ležela převrhnutá židle, se starou oprýskanou skříní u zdi a s otrhaným plakátem na protější stěně, na němž byl obrázek dítěte, ukusujícího z červenoučké jablíčka, a text: V zdravém těle zdravý duch. Na stole stála krabice od bot, plná různých listin, a nějaké papíry se válely i vedle krabice a po zemi, neuspřádaně, jako by je sem někdo odhodil už dávno. Jedna zásuvka ve stole byla povytažená, dveře naproti oknu nedovřené a na všem ležela vrstva jemného prachu.

Rozhlížel jsem se prázdným prostorem, když vtom klapání psacího stroje ustalo.

Polekaně jsem odskočil od okna a pospíšil si s odchodem, sotva jsem však urazil několik kroků, zastavil mě ženský hlas:

“Haló, zapomněl jste si tady deštník.“ – volala na mě neznámá žena, stojící v domovních dveřích.

Zastavil jsem se. Přestože jsem vůbec nechápal, co mi chce, vrátil jsem se k ní. Byla to mladá cikánka; bezelstně se usmívala a natahovala proti mě ruku s rozevřeným deštníkem. Už jsem po něm chtěl sáhnout, neudělal jsem to však. Zastavil jsem se nějaké dva kroky před ní a díval se do jejích tmavých

očí.

Spustila ruku s deštníkem a couvla kousek dozadu, jako by mě zvala dovnitř.

“Promiňte.“ –řekl jsem rozpačitě.

“Nic se nestalo.“

“Promiňte, ale to není můj deštník.“ –řekl jsem nesmyslně.

Zasmála se– “To nevadí, můj taky ne.“ –opět o krůček ustoupila do chodby.

Pozorněji jsem si ji prohlédl a najednou jsem měl pocit, že se odněkud známe a že jsme se už někdy potkali. Snažil jsem se vzpomenout, kdy a kde to bylo, a najednou jsem se na ni také usmíval. Nahlas jsem však řekl pouze:

“Děkuju, ale vždyť už ani neprší.“

“Zase bude. Podívejte se, jak je zataženo.“ –znovu mi deštník nabídla.

Podíval jsem se k nebi. Mezi roztrhanými mraky prosvítala modrá obloha a nic nenasvědčovalo, že by se průtrž měla opakovat.

Zvedl jsem ruku a ona na mě pohlédla takovým způsobem, jaký jsem jasně poznával a který jsem kdysi určitě vídal. Zesílilo ve mě přesvědčení, že ji znám, a hledal jsem usilovně v paměti, nenalézal jsem však nic. Ona stála a nabízela mi deštník a já bych si jej už byl vzal, ucukl jsem však znovu zpátky a řekl:

“Já ale nemám peníze.“

“Nechci peníze.“

“Nemůžu si ho přece jen tak vzít.“

“Vždyť si ho jen tak neberete. Já vám ho dávám. Klidně si ho nechte.“ –vykročila ke mě a musela mi deštník nějak sama vložit do ruky, protože jsem ho najednou držel.

“Tak já vám ho zítra přinesu.“ –řekl jsem.

“Ale já ho nepotřebuju. A navíc ani není můj.“

“Aha.“ –přehodil jsem tu věc z ruky do ruky a podíval se na ni– “Tak dobře.“

Usmála se a já jí hleděl do očí a věděl jsem, že si ten pohled budu dlouho pamatovat a že si musím vzpomenout, kde jsme se potkali. Cítil jsem, že mě zajímá, co je zač; že bych s ní chtěl vejít dovnitř a vyzvědět, jestli i ona si mě pamatuje, a snad jsem si přál s ní zůstat proto, abych zapomněl na Hedviku – až mě ta myšlenka polekala! Rychle jsem se odvrátil a pospíchal odsud, a když jsem se po chvíli ohlédl, už tam nestála.

Konečně jsem si deštník prohlédl. Bylo to obyčejné staré paraple s dřevěnou rukojetí, plátno omšelé a potrhané, navíc na jednom místě uvolněné z drátů. Zavrtěl jsem hlavou. Divný dárek. – pomyslel jsem si – Kdoví, proč mi ho vůbec vnutila?

Znovu jsem se zkoumavě ohlédl ulicí zpátky – Odkud ji jenom můžu znát? – přemýšlel jsem a teď, když jsem ji už neviděl, mi přišlo celé naše setkání podezřelé. Určitě tím něco sleduje. – došlo mi, když jsem si uvědomil, co všechno by mi mohla provést, kdyby to třeba nedej bože byla nějaká potvora, a pak jsem mrštil deštníkem o zem. Současně mě ale opustila sklíčenost a já dospěl k poznání, že jedním neštěstím život nekončí. No co, nejsi jediná, Hedviko, jak vidíš! – uzavřel jsem svoje myšlenky – Takových, jako ty, bych mohl mít třeba sedm na každém prstě. Kdyby mě chtěly. – cítil jsem, že se mi vrací schopnost dívat se na věci s nadhledem – Ano, jedním neštěstím život nekončí. – usmíval jsem se, protože v mém nitru kupodivu nad vší bídou převládlo nespoutané veselí, tak charakteristické pro krizi – Ještě takových ran může přijít mnohem víc, tak co bych se hroutil předem?! – říkal jsem si nejspíš.

U vchodu do domu, který jsem míjel, seděla na betonovém prahu děvče zabalené do špinavé deky a utkvěle zíralo na protější zeď. Já deštník ještě jednou zvedl a švihl jím o zem, abych povzbudil svou bujarost, a rána, s níž dopadl na dlažbu, dítě probrala z apatie a ono se zvedlo a hledělo střídavě na deštník a na mě, jako by se nemohlo rozhodnout dojít si pro něj. Já se rozesmál nad nerozhodností a strachem, s nímž si mě prohlíželo, a křiknul na ně– “Necháš to!“ –a ono se znovu posadilo a civělo do zdi a já se smál a kráčel dlážděnou ulicí pryč a již jsem se neohlížel nazpět a neviděl, jak deštník zvedá ze země a nese si ho k sobě na práh, a nezařval jsem na ně tedy a nezmlátil je, protože pak by to už nebyla růžová povídka.

Šlapka

Mraky se roztrhaly a vysvitlo slunce. Procházel jsem ulicemi města a v tom cizím, plískanicí zaplivaném prostředí mě veselí rychle opouštělo. Byl to jen krátký závan jasu, který zakrátko vyprchal a já se opět trápil; zprvu vzpomínkami na Hedviku, pak jsem chvíli přemýšlel o mladé cikánce, nebo jsem

se smál vyplašenému děvčeti a cítil přitom zvláštní tíseň, a poté jsem znovu truchlil pro Hedviku a tak dál... Dorazil jsem až před hotel na hlavní třídě, kde jsem se zastavil, oprášil sako, odrolil z vlasů zaschlé škraloupy a vystoupal po schodech nahoru.

“Kupte kytičku.“ –zatahala mě za rukáv babka v šátku a široké sukni, sedící s košíkem lučního kvítí před vchodem. Hedvika neměla květiny ráda. – vzpomněl jsem si a vzal od ní celý svazek kopretin, bohatě přeplatil a vstoupil do hotelu.

“Dneska vám to nějak sluší.“ –polichotil jsem slečně v recepci.

“My se známe?“ –zeptala se pobaveně.

“Dodnes jsem vás neznal a teď si vyčítám, že jsem sem dávno nezabloudil.“ –podal jsem jí kopretiny– “Smím vás potěšit?“

“No to si snad ani nezasloužím.“ –řekla a hledala honem, kam by je vystavila. Do lahve od limonády nalila trochu vody z konvice, připravené na plotýnce k vaření kávy, a se zalíbením kytici položila k telefonu a zářivě se na mě usmála.

“Sluší vám to spolu.“ –poznámenal jsem.

“Děkuju.“ –řekla a zadívala se na mě tak mile, jako by prosila, abych ještě něco řekl a ona mohla odpovědět, ale zazvonil telefon a ona ho s omluvným pohledem vzala a zatímco zapisovala cosi do velké knihy, já odešel do hotelové restaurace. Třel jsem si palcem a ukazováčkem bradu, pod prsty mi praskalo strniště a já přemýšlel, jestli jsem se té dívce neměl představit; jestli jsem ji neměl rovnou někam pozvat nebo se jí alespoň zeptat, kdy skončí práci, a vyčítal jsem si, že jsem ji tak beze slova opustil, ale abych se vrátil a napravil to, mě nenapadlo.

Rozhlédl jsem se po restauraci.

Všichni hosté mě sledovali nepříjemně pronikavými očima, jen jakási odbarvená blondýna v zadu si mě nevšímala a hlasitě se smála se sklenkou vína ve zdvižené ruce, ale smála se osaměle, protože i společnost u jejího stolu věnovala pozornost mému příchodu. Jako by mě svými zraky chtěli odsud vystrkat; jako by každého nového hosta prověřovali, a byl-li neznámý jako já, chtěli ho svou nevraživostí odradit od vstupu.

Dělal jsem, že jejich vražedné pohledy nevidím, a posadil se k volnému stolku u stěny trochu stranou, s oranžovou lampičkou zavěšenou nízko nad stolem. Sotva jsem se usadil a rozsvítil lampičku, stál u mě číšník.

“Neračte se zlobit, ale to místo je rezervováno.“

“Nic tady nebylo.“ –namítl jsem.

“Nikdy tady nic není. To místo je rezervováno stále.“

“Nebudu tady dlouho.“ –řekl jsem v domněni, že se tím číšníka zbavím. Nevzdal se však:

“Nerad Vás obtěžuji. Sám nesnáším, když musím něco poslouchat víckrát, ale bohužel vás musím znovu upozornit, že to místo není volné.“

Podíval jsem se na něj; tvářil se neurčitě a já neměl chuť se s ním dohadovat– “Aha.“ –řekl jsem smířlivě– “Ale ostatní stoly jsou volné, že?“

“Myslím, že ano.“

Zvedl jsem se a číšník zůstal vedle mě. Žádné vhodné místo jsem ale nemohl najít. On se přitom pohupoval v bocích a prohlížel si svoje polobotky.

“Posadíte se?“ –vybídl mě po chvíli.

Zavrtěl jsem hlavou a číšník se usmál:

“Nelíbí se vám u nás?“

Opět jsem zavrtěl hlavou.

“Třeba tam u okna,“ –nabízel– “..nebo v rohu, u té slečny s tím pánem; slečna vypadá příjemně a pán je pro ni příliš starý, mně můžete věřit, vyznám se v lidech.“

“Nepřišel jsem se s nikým seznámit. Přišel jsem si na chvíli sednout a něčeho se napít.“

“Jak myslíte,“ –pokrčil číšník rameny– “..tak se tady posaďte a já vám něco přinesu.“ –obrátil se na podpatku a já za ním překvapeně zíral, potom jsem zavrtěl hlavou a posadil se na stejné místo, z něhož mě před chvílí vyhodil, rozsvítil jsem lampičku, kterou on předtím zhasl, a sledoval společnost.

“Pane!“ –vyrušila mě po chvíli starší, silně nalíčená žena.

Trhl jsem sebou.

“Nebojte se, pane.“ –šeptala– “Mám pro vás návrh.“

“Jaký návrh?“ –zeptal jsem se trochu otráveně. Žena byla špinavá, měla zkažené zuby a ruce schovávala za širokou umaštěnou zástěrou.

“Návrh, pane.“ –řekla tlumeně a sedla si naproti mě– “Podívejte se do dveří, pane.“

“Proč?” –chystal jsem se ji vyhodit.

“Podívejte se pane. Nemůžu tady být dlouho.“

Mluvila tak naléhavě, že jsem se tam musel obrátit.

“Vidíte to děvče?”

“Tak to jste na špatné adrese, mladá paní.“ –odvrátil jsem se zklamaně od dveří, žena však neúprosně, téměř fanaticky pokračovala– “Vidíte ji?!”

Znovu jsem se ohlédl. Za prosklenou stěnou s vstupními dveřmi stálo několik dívek, na nás se však dívala jediná.

“Tu v té červené sukni?” –zeptal jsem se.

“Ano, tu.“

“Vidím, no a co?” –řekl jsem a představoval si Hedviku, jak někde postává a cizí muži si ji prohlížejí a smlouvají cenu.

“Chtěl byste ji?”

“Koupit?” –usmál jsem se smutně.

“Ano, pane.“

“Na co?”

“To záleží na vás...” –potutelně se zašklebila a mně z jejího smyslného úsměvu přeběhl po zádech slon.

“Úplně celou?” –rozmlouval jsem s ní, byť bych ji nejraději poslal pryč. Prostě jsem neměl sílu ji vyhodit.

“Jak budete chtít.“ –nabízela.

“A když budu chtít třeba...” –zamyslel jsem se a mínil asi navrhnout nějaký nesmysl, jen abych se pobavil a ulehčil svým myšlenkám, žena však najednou ztuhla, protože se k nám blížil číšník s lahví vína na podnosu. Nečekala na nic, vyskočila ze židle, šeptla ještě, že počká venku, a prchla.

“Jedeš odsud!” –křikl číšník, ale nehonil se za ní. Přistoupil ke mně:

“Neotravovala vás?”

Pokrčil jsem rameny.

“Dejte si na ni pozor, nic si s nimi nezačínajte.“ –varoval mě– “To není nic pro vás.“

“Děkuju vám za rady. Už mi nic nenoste!“ –skočil jsem mu do řeči– “Už vás mám právě tak dost!“ –vstal jsem prudce a vyběhl za těmi dvěma, protože jsem se nemohl zbavit vize, v níž se Hedvika nabízí úplně stejně, jako tahle děvka, a někdo si ji kupuje domů. Tahle představa mě děsila a já jí chtěl utéct, nebo ji dohnat a změnit.

Číšník zůstal zaraženě u stolu a když ho přešla zlost, zhasl lampičku, přisunul mou židli a odnesl víno zpět k baru.

Před hotelem jsem zastavil. Kolem právě projížděl kropicí vůz a omýval zasychající škraloupy po nedávné plískanici. Počkal jsem, až přejede, a poté sešel ze schodů a brzy spatřil špinavou ženu, jak táhne dívku, kterou mi před chvílí nabízela, do postranní ulice.

“Počkejte!“ –zavolal jsem a rozběhl se za nimi.

“Copak bys rád?“ –obrátila se žena, když jsem se přiblížil. Její chladný tón mě zarazil.

“Říkala jste...” –drmolil jsem a rozpačitě ukazoval rukou na dívku.

“No co?!”

“Nabízela jste mi...”

“Podívej se na něj,“ –řekla žena dívce– “..chtěla bys ho?”

Dívka se zasmála:

“Co mi dáš?“ –zeptala se.

Sáhl jsem bez rozmyšlení do kapsy a vytáhl obálku s penězi a sotva jsem vyndal bankovky, abych něco odpočítal, hrábla po nich a strčila je do kapsičky.

“Líbíš se mi.“ –řekla.

Podíval jsem se do prázdnotou zející obálky a zprvu jsem se chtěl bránit, ale pak jsem nad tím mávnul vduchu rukou a strčil ji do kapsy.

“Nech si je.“ –řekl jsem spíš pro sebe– “Třeba ti budou ku prospěchu.“

Přiblížila se tak, že se mě téměř dotýkala břichem, a zašeptala smyslně– “Teď jsem tvoje...”

Prohlížel jsem si její unavené oči, obkroužené hlubokými rýhami vrásek; prohlížel jsem si povadlé koutky úst, na nichž se marně snažila zářivě červená rtěnka zakrýt sešlost; prohlížel jsem si šedavou pleť i všechno ostatní, čím mi neodbytně připomínala Hedviku, a stáhlo se mi hrdlo, takže jsem téměř nemohl promluvit.

“Nech si je a běž za tím, kdo tě má rád.“ –řekl jsem chraplavě.

Rozesmála se hlasitě a pak se v mžiku smát přestala– “Zaplatil sis, tak něco dělej!”

“Co?” –zeptal jsem se.

“Co chceš! Jsem tvoje.“ –odpověděla a narovнала se přitom, ramena stáhla dozadu, prohnula se v pase a ruce založila v bok, aby všechny její přednosti náležitě vynikly.

“Nejsi moje“ –řekl jsem zaníceně– “Nejsi nič a to tě nič.“ –přednesl jsem rým, který mě právě napadl.

“Básničky!“ –vyhrkla opovrřlivě– “Nechceš mi náhodou psát básničky?!”

Obě se rozchechtaly.

“Ty bys, myslim, radši pohádky, než pořádnou jebačku.“ –přidala starší žena a dívka mne plácla dlaní do ramene. A já myslel na Hedviku a na její hrubý smích, který se tolik podobal řehotu těch dvou.

Chtěly odejít a já, přestože jsem tomu sám nevěřil, jsem řekl dívce:

“Počkej, určitě je někdo, kdo o tebe stojí a možná se pro tebe trápí. Nedělej ze sebe šlapku a běž za ním. A buď na něj hodná.“

Přeměřila si mě tvrdým pohledem.

“Co je ti do mě?!”

“Je tě škoda. Takhle z tebe bude opocená mrcha a skončíš...“ –chtěl jsem dodat, jak skončí, ale nenapadalo mě žádné vhodné slovo.

Dívka odhlédla stranou a pak mě bleskově nakopla do rozkroku.

Svezl jsem se na kolena.

“Buzerante!“ –řekla a plivla na mě– “Já ti ukážu mrchu!“ –přidala a kopla mě ještě jednou, špičkou lodičky do žeber tak bolestivě, že bych jí to možná byl oplatil a možná bych jí ve vzteku rozbil hlavu o chodník, kdyby mě předtím nezneškodnila zásahem v místě nejcitlivějším.

Přestaly si mě všimát a odcházely pryč. Dívka se ještě jednou ohlédla za mnou a zavolala tím nejopovrřlivějším tónem– “Buzerante!“ –a obě se znovu rozchechtaly.

Ještě chvíli jsem musel klečet a teprve když bolest ustoupila, jsem vstal a opatrným krokem se vrátil do hotelu. Slečna v recepci se prudce odvrátila, jakmile mě zahlédla ve dveřích. Květiny, které jsem jí předtím dal, na stolku neměla. Chtěl jsem s ní promluvit a poslechnout si její hlas, tolik nepodobný skřehotání těch dvou ženštin, a zeptat se jí, kdy tady skončí a jestli by na mě neměla čas. Chtěl jsem poznat, že nejsou všechny stejné, ona však vzala telefonní sluchátko a otočila se ke mě zády, když jsem k ní šel.

Vstoupil jsem do restaurace a usedl za svůj stůl, zničený bolestí, ponížením i beznadějí.

“Každej by chtěl používat vlastní rozum, ale ne každej ho má.“ –přišel se mi vysmát číšník.

“Už je ke mě nepouštějte.“ –hlesl jsem nešťastně.

“Nojo, komu není rady...“ –bavil se dál a ve mě pojednou všechno vzkypělo:

“Nech si ty svoje rozumy! –řekl jsem ještě klidně, ale pak jsem se přestal ovládat a křičel tak nahlas, že se všichni ohlédlí– “A přestaň mě tou svou omezeností srát!“

“Když to tady neznáte,“ –vyšlo ze zaraženého číšníka.

“Znám to tady. Moc dobře se tady vyznám, ale tohle je moc! Dejte mi všichni pokoj, vy mrchy, vy trosky, vy vředi, co jste na světě jenom pro vztek, vy...“ –obrátil jsem se do sálu– “Vy všichni.“ –podíval jsem se do vchodových dveří a hlesl ještě jednou– “Všichni.“

“Ovládejte se. Nejste tady sám.“ –sklonil se ke mě číšník. Téměř šeptal a opatrně se rozhlížel po hostech.

“Bohužel.“ –řekl jsem klidněji.

“Nějaký problémy?“ –zeptal se muž od vedlejšího stolu.

“Je přetaženej.“ –postěžoval si číšník.

“Hleďte si svého talíře,“ –znovu jsem se rozčílil– “..já se taky nestarám, jestli jste si ráno vyčistil zuby, aby vám nesmrđelo z huby.“ –opět jsem zaveršoval. Host u vedlejšího stolu pokrčil rameny.

“Jak myslíte. A zuby jsem si ráno nečistil. Nějak se mi do toho nechce, víte?“ –řekl a odvrátil se od nás.

Výbuchem vzteku, který spásl pobledlý číšník, jsem se poněkud uklidnil. Neměl jsem potřebu pokračovat, číšník se však cítil uražen a přestože se obával skandálu, chtěl mít alespoň poslední slovo:

“Přestaňte s tím, nebo vás nechám vyvést!“ –řekl, když jsem už docela mírně seděl. Znovu jsem se vymrštil ze židle.

“Tak ty mě odsud necháš vyhodit?! Tak ty mě budeš furt rozčilovat tím svým pitomým ksichem?“ –snažil jsem se mluvit potichu, ale všechno se ve mě bouřilo; uvědomoval jsem si, že bych se měl posadit a být klidný, a chtěl jsem se ovládnout, jenže se mi to nedařilo– “Co? Budeš mě ještě srát?!” –pleskl jsem ho po tváři– “Nebo se budeš chovat slušně?“

Číšník se poplašeně rozhlížel po restauraci, ale hosté nevypadali uraženi. To ho uklidnilo.

“Sem čum! Já se s tebou bavím!“ –štěkl jsem a praštil ho pěstí.

“Nechte toho.“ –vmísil se mezi nás opět muž od vedle.

“Tak ať se chová jako člověk.“ –zakončil jsem– “A ať mi vleze na záda.“ –dodal jsem už docela klidně a přesedl si k onomu muži.

“Mám špatnou náladu.“ –řekl jsem a on jen pokýval hlavou a víc se mě nevyptával. Mohl vyzvídat a rozčilovat mě nejnepříjemnějšími otázkami a připomínkami, ale neotravoval a dělal dobře. Ještě bych potom nafackoval i jemu a protože vypadal silnější, vzápětí by mě jistě zmlátil, a to by už vůbec nebyla růžová povídka.

Sen

Venku se znovu spustil déšť. Skrz okna, pokrytá hustou vrstvou slizu, téměř nebylo vidět ven, a kdyby číšník nerozsvítil, zavládla by v restauraci úplná tma. Hosté se postupně zvedali od svých stolů a seskupovali kolem oken, aby skrz přívaly mazlavé hmoty vyhlédli ven. Tvářili se podivně; jako by vždycky tušili, že tohle jednou přijde a že to je pouhým počátkem něčeho mnohem hroznějšího. Jen blondýna vzadu se hlasitě smála, pak si přihnula ze sklenky a když ji odložila a zjistila, že je u stolu sama, nechápavě se rozhlédla.

Připojil jsem se; hledíc do uslintané ulice jsem pojednou nacházel pochopení pro vážnost jejich tváří i svornost, s jakou mě – cizince – nevraživě uvítali, když jsem vstupoval na jejich výsostné území; na půdu, jejíž otřesy podvědomě cítili pod nohama a chvěli se strachem ze všeho, co neznali, včetně mě. Odsud totiž ten zvláštní déšť působil mnohem přízračněji než zvenčí, a já se náhle cítil jako jeden z nich – jako člověk, na něhož se cosi valí a on neví co, ani nemá kam uniknout.

“Něco se asi děje.“ –řekl kdosi.

“Takovýhle déšť já nepamatuju.“ –přidal jiný.

“Jednou to muselo přijít.“ –vydechl třetí.

“No tak prší, no! Abyste se nezbláznili.“ –halekala od stolu blondýna, ale nikdo si jí nevšímal. Hleděli jsme strnule ven a báli se na sebe podívat. Upírali jsme rozmazané pohledy do ulice, zavalené slizkou lepkavou hmotou, a já si uvědomoval, že když mne podobný déšť před chvílí zastihl venku, nijak jsem se nad tím nepozastavoval, ale teprve teď, když to vidím ze suchého a teplého místa, vnímám úděsnost toho úkazu a cítím obavu, že bych o teplé a suché místo mohl přijít. Bylo mrtvé ticho, až kdosi začal bubnovat prstem do parapetu; teprve potom jsme se probrali ze zamyšlení a pomalu, mlčky se od oken rozcházeli zpátky na svá místa.

Když k nám přišel číšník, objednal jsem si pivo a řekl mu, ať si na mě taky něco dá, protože jsem měl ze svého předchozího vystoupení s ním nepříjemný pocit. Přinesl si jakýsi destilát a chtěl si se mnou připít. Chvilí jsem váhal, ale nakonec jsem svolil a vypil s ním pivo na ex. Pak jsem až do noci seděl u stolu s mužem, který se do mého sporu s číšníkem vmísil. Seděli jsme beze slov, jen tak jsme zírali do prázdna a popíjeli, a když se později restaurace vyprázdnila, číšník si k nám přisedl.

Dohodli jsme se, že nás to nebaví – že nás nic nebaví – že nikoho nic nebaví – všichni jsme se dohodli – a pili jsme a hleděli zamyšleně upatlanými okny ven a vyhýbali se vzájemně pohledu z očí do očí, protože jsme se obávali, že v cizích zorníčkách nalezneme potvrzení svých vlastních myšlenek a ztratíme tak naději; to poslední, co nám zbývá. A abychom nemuseli mluvit, pili jsme rychle a ucpávali si ústa dlouhými loky nápojů, přinášejících otupění. A pili jsme tolik, že jsem jednu chvíli usnul na stole a zdálo se mi podivný sen.

Stál jsem ve velkém sále, na sobě tmavý oblek a bílou košili, a přímo přede mnou byl muž, který mi chtěl cosi připnout na hrud' a mával přitom zuřivě rukama; kolem bylo v širokém kruhu plno lidí a ti se najednou všichni roztleskali a já si všiml, že muž drží v ruce, již přede mnou šermoval, dlouhou zahnutou dýku; udiveně jsem se rozhlédl kolem, abych vyhledal pomoc, ale viděl jsem jen rozesmáté obličejové cizích lidí, jejichž tváře mi byly povědomé a všechny si byly tolik podobné, jako bych viděl jednoho člověka v mnoha zrcadlech; chtěl jsem na ně zavolat, ale měl jsem sucho v ústech a stažené hrdlo, takže jsem se nedokázal ani nadechnout a jala mě pojednou hrůza a cítil jsem se zoufale opuštěný mezi tolika lidmi, když vtom jsem se zničeho nic ocitl kdesi v polích; byl jsem tam docela sám a bloudil jsem dlouho rozlehlou pustou krajinou a hledal někoho, a hledal jsem marně a prožíval neskutečnou muka stesku a touhy, až se mi konečně podařilo najít stavení; radostně jsem se k němu rozběhl, jenže bylo opuštěné, plné prachu a pavučin a vetchého rozbitého nábytku, utopeného v šeru; otevřel jsem tedy okno a když jsem se podíval ven, měl jsem před sebou ten samý sál plný lidí, uprostřed dva muže, z nichž jeden stál ke mě zády a když se otočil, zahlédl jsem tentýž povědomý obličej, jakými jsem byl předtím obestoupen; na sobě měl potrhaný a snad i rozřezaný oblek a já na něm poznal, že se snaží

promluvit, a jeho úporná snaha byla tolik zřetelná, že jsem chtěl jít k němu a nějak mu pomoci, ale nemohl jsem se pohnout a cítil jsem, že on se děsí své neschopnosti promluvit stejně jako já své neschopnosti pohnout se, a hleděli jsme křečovitě na sebe a já se začal třást bezmocí a on se náhle rovněž chvěl, když vtom jsem se probral a vyskočil od stolu.

Zprvu jsem nechápal kde jsem a co se děje. Hledal jsem sál a otevřené okno a chtěl jsem rychle najít toho zoufalého člověka, ale brzy jsem poznal své společníky a uvědomil si, že to byl pouze sen, a nakonec jsem se uklidnil a odvrátil se na chodbu.

Vypil jsem zřejmě víc než jsem snesl. Motala se mi hlava a musel jsem se opírat o stěnu, abych se nerozbíhal do stran. Na chodbě jsem se zastavil a přemýšlel, proč jsem tam šel, a jak jsem tak bloudil nejistým pohledem po stěnách, stropech i podlahách, zaznamenal jsem pojednou jakýsi pohyb. Podíval jsem se pozorněji a poznal jsem, že to byla recepční hotelu za svým stolem. Vykročil jsem k ní a opřel se rukama o stůl.

“Potřebuju se někde vyspat.“ –řekl jsem opilecky přerývaným hlasem a když jsem to dořekl, tak mi došlo, že je to táž slečna, které jsem odpoledne dal kopretiny.

“Už nemáte kytku?“ –změnil jsem okamžitě téma.

“Ne.“ –odpověděla.

“Přinesu vám novou.“ –nabídl jsem, protože jsem si pamatoval, jak hezky na mě zapůsobila. Chtěl jsem se jí omluvit, ale nevěděl jsem pořádně za co. Určitě však má důvod se zlobit; proč by se ke mně jinak předtím obrátila zády. –myslel jsem si ztěžka – Proč by to dělala? – uvažoval jsem a bylo mi to líto a chtěl jsem jí předvést i svou dobrou stránku, ale nic jiného mě nenapadlo, než zopakovat nabídku nové květiny. Ona si mě prohlížela a uvnitř pravděpodobně sváděla boj o to, jestli se mnou má mluvit, nebo ne.

“Měl byste jít domů.“ –řekla pak.

“Domů?“ –zarazil jsem se– “Kam domů? Já nemám žádný domů.“

“Ale nevykládejte. Všichni mají domov.“

“Já nemám.“ –huhňal jsem– “Já domov nemám. Leda dětskej.“

“No vidíte.“

“To byl vtip.“ –zašklebil jsem se.

“Měl byste jít.“ –řekla. Snažila se mluvit úsečně a přísně, jenže to neuměla a hlas jí proto přeskakoval a ona se stále nedokázala rozhodnout, jestli mě má poslat někam, nebo vzít na milost, a byla rozpačitá a hrála si nervózně s prsty, protože se mnou mluvila nerada a bylo jí nepříjemné dívat se na mou vrávorající postavu, avšak současně mě nechtěla zatracovat, protože si přála uvěřit tomu, že jako každý jsem i já ve své podstatě dobrý. Díval jsem se na ni zblízka, ale mlžila se mi a různě přehýbala a padala, takže jsem nedokázal zachytit její podobu a potvrdit si, že se mi líbí.

“Kdy tady končíte?“ –zeptal jsem se.

“Ráno“

“Ráno.“ –zopakoval jsem– “Kdy ráno?“

“V šest.“

“V šest.“ –podíval jsem se na hodinky, ale nedařilo se mi rozeznat, kolik ukazují– “To už bude brzy?“ –optal jsem se tedy.

“Docela.“ –pokrčila rameny– “Za dvě hodiny.“

“Tak já na vás počkám.“ –navrhl jsem– “Ne!“ –opravil jsem se vzápětí– “Vy na mě počkáte, jo?!“ –rozhodl jsem a ona znovu pokrčila rameny a řekla potichu, že to asi ne, ale já ji neslyšel, protože jsem se už těšil, jak odsud ráno spolu odejdeme.

“Tak na mě počkejte.“ –zopakoval jsem a odebral se zpátky do restaurace– “Určitě!“ –dodal jsem a panovačně zvedl ukazovák.

V restauraci jsem se posadil ke stolu pln radosti, že už se netrápím pro Hedviku, a za chvíli jsem opět usnul a spal až do rána. A ráno zase vyšlo na jasnou oblohu slunce, protože kdyby nevyšlo, tak by to už nebyla růžová povídka.

Elvíra

Probudil mě číšník z ranní směny, když připravoval snídaně pro hotelové hosty. Moji společníci byli pryč a já opět nechápal, kde to jsem. Jakmile jsem se však rozpomněl, hnal jsem se vratkým krokem k recepci. Jenže tam už moje slečna nebyla. Stála tam úplně cizí paní v brýlích, která na mě hleděla zle

a já, protože mi ten pohled byl nepříjemný a lekal mě, jí na otázku, co že tam pohledávám, vesele odvětil, že hledám včerejší den. Jenže ona se nezasmála, pouze kývla hlavou a dál mě probodávala očima. Začal jsem se překotně opravovat, že den ne, den že nehledám, a říkal jsem, že ani o noc už nestojím, a chtěl jsem jí vysvětlit, co tu dělám, a zeptat se na její sympatickou kolegyni, jenže ona zavolala číšníka, aby mě šel vyhodit.

Odešel jsem raději sám a bloudil městem, vyhýbal jsem se kolemjdoucím a nejednou si připomněl svůj sen, protože jsem se v něm cítil stejně osamělý jako teď. Nechtěl jsem nic vidět; před očima jako bych měl clonu, která mi zužovala rozhled. Šlapal jsem bezděčně ulicemi a vzpomněl jsem na své rodiče, na sestru i na Hedviku, a to vše se mi slévalo v jediný tesklivý obraz světa a já cítil, že už nad ním nechci vítězit a nechci všechnu tu bídu ještě víc prohlubovat, a na chvíli jsem zatoužil vrátit se domů. Ale nejvíc jsem si přál, aby celý můj dosavadní život byl jen pomateným snem a já se z něj rychle probudil. Potácel jsem se nepřítomně při stěnách domů, abych nespádl do vozovky, někdy jsem se zastavil a opřel o zeď a zíral do země, a když jsem se tak jednou opíral už dlouho, zvedl jsem oči a podíval se před sebe a tam, přímo naproti mně, sedělo na betonovém schůdku děvčátko zabalené do špinavé deky, nad sebou mělo rozevřený můj deštník a dívalo se na mě dokořán otevřenými šťastnými očima, které prozrazovaly, že její duše není zkalená rozumem. Já si v tu chvíli vzpomněl na mladou cikánku, která mi deštník dala, a přešel jsem ke dveřím, u nichž jsem s ní včera mluvil, a protože byly otevřené, vstoupil jsem bez rozmýšlení dovnitř.

Prošel jsem celý dům, ale nevěděl jsem a nemohl se rozhodnout, na které z dveří bych měl zaklepat, tak jsem se nakonec posadil na schody a únavou se mi zavíraly oči, tedy jsem si vlezl do prostoru pod schodištěm, natáhl se na staré noviny a usnul.

Po probuzení jsem vyšel ven na ulici a ostré sluneční světlo mě oslnilo tak, že jsem nejprve nic neviděl; pak se mi ze záplavy jasu vynořilo děvče s deštníkem, sedící stále na tomtéž místě, a já si k němu šel přisednout.

“Jak se jmenuješ?” –zeptal jsem se.

Podívala se na mě zvědavě, ale mlčela.

“Nevíš?”

Zasmála se, zavřela paraple a nabídla mi je.

“Nech si to.” –řekl jsem a díval se na ni. Ona deštník znovu rozevřela a prohlížela si odspodu dráty a něco si přitom pobrukovala. Špinavou deku měla zmuchlanou pod sebou, protože bylo teplo. Na nohách měla pletené bačkorky, potřhané a zablácené, na kostkované sukni měla obrázek krtka v kalhotkách, který byl z poloviny odpáraný a teď odchlípnutý plandal, jak se pohybovala. Bylo mi jí líto a představoval jsem si, jak tady celé dny sedí sama před domem. Tohle je taky něčí dítě. –pomyslel jsem si a hleděl na ni, jak si hraje s deštníkem, a náhle jsem si uvědomil, že tohle je jedna z těch pitomých dcer pitomých rodičů z tohoto pitomého města, a že právě jí jsem chtěl naučit strkat nos do kapesníku namočeného v ředidle a cpát jí prášky, po kterých by se cítila dobře, tak dobře, že za čas bude pro ten pocit ochotná udělat cokoli, úplně všechno, co jí přikážu. A už jsem do toho neměl chuť.

“Ty tady bydlíš?” –zeptal jsem se.

Neodpověděla a ani se ke mě neobrátila, jen si hrála s tím hloupým parapletem. Jenže já se s ní chtěl bavit a něco pro ni udělat; měl jsem takovou touhu potěšit ji a oživit nějak její jednotvárný život, že jsem se rozhodl alespoň vyprášit špinavou deku, na níž seděla, a poskládat ji, aby nevypadala tak otřesně.

“Já ti to upravím, jo?” –řekl jsem a chtěl zpod ní deku vytáhnout, ale ona se na mě vyplašeně podívala, upustila deštník, pevně se deky chytla a přitiskla ji k sobě.

“Vypráším ti ji a narovnáám.” –vysvětloval jsem a tahal za cíp, ale ona zničeho nic začala ječet a já se toho křiku polekal a odskočil od ní. V mžiku přestala rvát a najednou se zase usmívala, zvedla deštník a znovu jej otevřela a hrála si s ním, jako by se vůbec nic nestalo. Měl jsem vztek, že to pokazila a nedovolila mi, abych jí pomohl. Díval jsem se na její hru a měl jsem chuť jí vynadat, jak mě její chování naštválo. Už mi nepřípadala tak hodná politování, jako když jsem k ní přicházel.

“Seš blbá.” –řekl jsem nahlas a otočil se, když tu jako bych ji slyšel odpovídat: Ty tomu tak rozumíš, vole. Prudce jsem se obrátil zpátky, ale hrála si a mě si nevšímala.

Přistoupil jsem opět k domu, u něhož jsem včera mluvil s cikánkou. Okna byla stále pootevřená, nahlédl jsem tedy opatrně dovnitř a než jsem se stačil po místnosti rozhlédnout, vrzly dveře a ona se v nich objevila.

“Hledáte mě.” –zeptala se.

Nejprve jsem se nechtěl přiznat, ale pak jsem přikývl.

“Tak pojďte dál.“ –řekla a já vstoupil. Vedla mě chodbou a já sledoval její chůzi a všiml si její vlnící se postavy, skryté pod modrofialovými šaty s květovaným vzorem, z nichž vystupovala štíhlá lýtka, ukončená bosými chodidly, pleskajícími o podlahu; všiml jsem si jejích rozpuštěných černých vlasů, do nichž si ledabyly vjížděla rukou, a snažil jsem se vybavit, kde jsem to všechno už viděl.

Prošli jsme chodbou v přízemí kamsi dozadu, po několika vratkých dřevěných schůdkách nahoru a otlučenými dveřmi do další chodby, již jsme se vraceli, až jsme konečně vešli do bytu. Uvnitř bylo nazelenalé šero, protože zelené závěsy byly zataženy. Na stěně visel kříž obrácený vzhůru nohama a na něm byly zavěšeny velké dřevěné korále; od stropu uprostřed, přímo nad stolem, visela mucholapka. Všechno tam bylo křiklavě pestré, závěsy, potahy, koberce i šaty, přehozené přes židli. Rozhlížel jsem se zvědavě, ale vedla mě dál, do druhého pokoje, v němž byla rozestlaná postel, velká dřevěná skříň, a všude po zemi se válely knížky a časopisy a u stěny byl stůl a na něm psací stroj.

“Co píšeš?“ –zeptal jsem se a přistoupil ke stroji, v němž byl zasunut papír.

Přiskočila ke mně a papír ze stroje vytrhla, stačil jsem si však všimnout, že byl potišťen nepravidelně, jakoby náhodnými údery do klávesnice. Překvapeně jsem se na ni podíval a ona se ke mně obrátila zády a papír zmačkala.

“To je moje věc.“ –řekla přitom.

“To je.“ –neodporoval jsem.

Znovu se otočila ke mně – “Ty na tom umíš psát?“ –ukázala na stroj.

“Ne.“ –odpověděl jsem a ona se prezíravě ušklíbla a usedla na postel.

“Mohla bych mít i počítač.“ –řekla, ale byla to jen bublina vypuštěná do vzduchu; ani ona ani já jsme k tomu neměli co dodat.

Připadal jsem si tam zvláště. Nebýt vzpomínky ze včerejška, nebyl bych sem chodil, a málem jsem si to začal vyčítat, protože jsem najednou nevěděl, co tu hledám. Nevěděl jsem ani, co mám dělat, přistoupil jsem tedy k oknu a vyhlédl ven. Pokoj byl přímo nad vchodem a já uviděl děvče s deštníkem.

“Co je to za holku?“ –zeptal jsem se a ukázal na ni.

“Je bláznivá,“ –mávla rukou a zadívala se na mě tvrdě – “Tys jí dal ten deštník?“

“Ne.“ –namítl jsem – “Vzala si ho.“

“Dala jsem ho tobě.“

“No a co?“

Odmlčela se a zavrtěla hlavou, až se jí vlasy rozvlnily.

“Jak se jmenuješ?“ –zeptala se po chvíli.

“Jak ty?“ –vrátil jsem jí otázku.

“Elvíra.“

“Zvláštní jméno.“ –řekl jsem – “Nikdy jsem takové neslyšel.“ –zkoumavě jsem se na ni podíval, protože jsem nevěřil, že se tak skutečně jmenuje, a chtěl jsem zjistit, proč mě tahá za nos. Teď, když jsem ji měl blízko sebe, jsem nenacházel nic, čím by mi byla povědomá a co by mi připomínalo nějaké dřívější setkání s ní.

Posadila se na postel a zeptala se, jestli se mi její jméno nelíbí.

“Odněkud tě znám.“ –řekl jsem místo odpovědi.

“Odkud?“ –podivila se upřímně a trochu znejistěla.

Hraješ se mnou komedii, ty jedna čertice. Ale já tě odhalím, počkej! – pomyslel jsem si a usedl přímo před ní na zem a nahlas řekl, že nevím, odkud ji znám, a upřeně jsem na ni zíral.

“Ale určitě tě odněkud znám.“ –hleděl jsem do jejích temných očí a ona mému pohledu uhýbala.

Proč mi lže? – přemítal jsem – A proč mě sem přivedla? Co tím sleduje? – říkal jsem si a díval se jí stále do očí, až přestala tĕkat zrakem po místnosti a spojila svůj pohled s mým a koukala pojednou tak mile, že jsem v okamžiku nevěděl, čím je mi podezřelá a proč jí nevěřím. Zvedla ruku, přejela mi prsty po tváři a usmála se:

“Ty nejseš zlej, viď?“ –řekla klidně.

“Jsem.“ –zasmál jsem se té větě.

“Nemluv hloupě.“ –řekla a znělo to, jako by mě napomínala.

“A ty?“ –zeptal jsem se.

Teď se zasmála ona, pokrčila rameny a řekla – “Hádej.“

Usedl jsem vedle ní, položil jí dlaň na stehno a zvolna klouzal nahoru, abych povytáhl její sukni, ale zarazila mě.

“Tohle nezkoušej!“ –řekla a dala mi ruku pryč. Pak se zvedla a postavila k oknu.

“Proč ne? Snad nejsi ze dřeva?“ –zajímal jsem se posměšně.

“To by se ti nevyplatilo.“ –prohodila stranou.

“Uvidíme.“ –řekl jsem po chvíli, ale ruku jsem stáhnul.

Když mě tak odstrčila, vzpomněl jsem si na Hedviku a na její přímočarost v takových věcech. Dokázala taky odmítnout, to jistě, ale skoro nikdy to nedělala. A když jsem se jí někdy ptal, jak mohla jít s někým zvlášť odpudivým, říkala, že ze zvědavosti, a usmívala se přitom tajemně, jako by získala něco, co nikdo jiný nemůže pochopit. Takže jsem musel uvěřit.

“Tak proč jsem tady?“ –zeptal jsem se.

“Protože chceš.“

“Ty sem vodíš každého, kdo chce?“

“Ne.“

“Tak proč mě?“

“Nevím,“ –pokrčila rameny– “.chceš odejít?“

Zavrtěl jsem hlavou a opět jsme se odmlčeli.

“Co děláš?“ –zeptala se pak.

Tohle Hedviku nikdy nezajímalo. – prolétlo mi hlavou – Nikdy se na to nezeptala a když jsem jí sám nadšeně rozkládal, jak chci zbohatnout a co všechno pro to udělám, ani mě neposlouchala. Zase Hedvika! – zarazil jsem se. Začínalo mi být z podobných vzpomínek teskno, tak jsem je rychle zaplašil.

“Nic.“ –odpověděl jsem.

“Jak to, nic?“

“Nic nedělám.“ –zopakoval jsem, natáhl se na postel a znovu jsem si ji celou prohlížel a přemýšlel, proč jí nedůvěřuju a proč si nemohu vzpomenout, kde jsem ji viděl.

“Řekni mi něco o sobě.“ –vybídl jsem ji.

“Co?“

“Něco. Ať si vzpomenu, odkud tě znám.“

“Neznáš mě.“

“Znám. Odněkud tě určitě znám.“

“Neznáš.“ –rozesmála se a já se jejím smíchem nakazil a tak jsme se dál bavili, ona pořád něco chtěla vědět; odkud jsem, proč jsem tady a jak to je možné, že nic nedělám, kde bydlím a proč nejsem tam, kde bydlím, jestli mám děti a sourozence a spoustu dalších otázek chtěla zodpovědět, a já odpovídal a dával si pozor, abych se nezmínil o Hedvici a o tom, co dělala, protože jsem se před touhle holkou nechtěl shodit a nechtěl jsem, aby si o mě myslela něco špatného a přestala se se mnou bavit, jako ta slečna v recepci. Bylo mi v její společnosti příjemně, protože byla docela jiná než Hedvika; usmíval jsem se, když jsem se na ni díval, a ona se taky smála a netrvalo vůbec dlouho, než jsem přestal pátrat v paměti, odkud ji znám, protože mě to už nezajímalo, protože teď už jsem ji znal doopravdy a byl jsem rád, že jsem ji potkal a že jsem ji potkal právě teď, když jsem se cítil tak špatně. Zajímalo ji, co jsem chtěl té malé holce venku a proč se o ni vůbec starám, když je bláznivá, a já jí se smíchem slíbil, že už se s ní nikdy bavit nebudu, ale ona pořád vyzvíдалa a nemohla pochopit, proč jsem si k ní jen tak sedl, a já jí to nedokázal vysvětlit, protože už mi to samotnému nebylo jasné.

“Co já vím,“ –vysvětloval jsem– “.bylo mi jí líto.“

“Proč?“ –ptala se úporně dál a já krčil rameny a marně hledal důvod– “Je tam sama.“ –říkal jsem a ona nad tím vrtěla hlavou.

“Je bláznivá. Jí je to jedno.“ –namítala a já nevěděl, co na to říct, až mě konečně napadlo, jak odvést pozornost jinam.

“Tos všechno přečetla?“ –zeptal jsem se a rozpažil ruce nad knížkami, rozloženými po zemi. Ona se chytila a bylo na ní znát, že ji těší, když se mluví o jejích knížkách; brala je do ruky a nabízela mi je a chtěla slyšet, co si o nich myslím; ukazovala mi v nich reprodukce obrazů a chtěla znát můj názor na ně, ptala se na jakési filmy a vyzvíдалa, jestli jsou podle mě dobré nebo špatné, a já si vymýšlel a všechno jsem kritizoval a bavil se její důvěřivostí; posuzoval jsem knížky, které jsem nikdy nečetl, a zavrhoval jsem autory, jejichž jména mi nic neříkala, a ona mě poslouchala a já na ní viděl, že ji tenhle svět uchvacuje a že by se mu strašně ráda přiblížila, tedy jsem o něm mluvil a ona byla okouzlená historkami, které jsem si vymýšlel, abych udržel její pozornost a abych se mohl déle hrát jejím zájmem, a když jsem z jedné knihy vytáhl fotografii, na které byla mladá dvojice, z níž v dívce jsem poznal Elvíru, chtěl jsem něco vtipného prohodit a prohlédl jsem si je důkladněji .. a přestal jsem se rázem usmívat, protože jsem v tom druhém poznal Hedvičina pasáka.

Ona si mé změny všimla a zajímala se, co mi je. Já jí podal fotografii a zeptal se, kdo to je.

“Já.“ –pokrčila rozpačitě rameny.

“Ten chlap.“

“Můj brácha.“ –zavrtěla hlavou– “Snad nežáríš?“ –řekla s úsměvem a chtěla se ke mně přiblížit, ale já ji zarazil, protože jsem už znal důvod svého strachu a nedůvěry k ní. Již jsem se upamatoval, odkud ji znám; jednou mi ji Hedvika ukazovala v nočním podniku, kde nějakým holkám platila pití a pak s nimi odešla, a Hedvika říkala, že takhle shání čerstvé šlapky a že je strašně velká konkurence od mladých holek .. najednou jsem to všechno viděl, jako by to bylo včera, a už jsem neměl chuť ji bavit.

“Co je ti.“ –ptala se– “Ty ho znáš?“

Ušklíbl jsem se– “Je to pasák!“ –řekl jsem a mělo to zaznít děsivě.

“No a co?“ –nechápala.

“Je to pasák!“ –zopakoval jsem a podíval se na ni kamenným pohledem.

“No a co? On s těma šlapkama nic nemá.“ –snažila se pochopit, o co mi jde, a vyvrátit mi to.

“No a co!“ –opáčil jsem já zvýšeným hlasem– “Ale prodává je!“

“To je obchod.“ –pokrčila rameny– “Když jsou hloupý.“

Mlčel jsem. Bylo mi, jako bych slyšel sám sebe obhajovat svoje plány na zbohatnutí.

“Dyť jsou to jenom šlapky.“ –vysvětlovala a já se s ní nechtěl prít, protože jsem cítil, že bych se snadno nechal přesvědčit, že to jsou opravdu jenom šlapky, že je to jejich věc, že když jsou hloupé a snášejí zlatá vejce, tak proč toho nevyužít..? Díval jsem se na Elvíru a hlavou se mi opět honily zmatené útržky myšlenek a já dostal chuť ji praštit a zbít za to, že s ní souhlasím, a znásilnit ji, aby se jednou cítila také jako obyčejná šlapka, ale neudělal jsem to, protože pak by to už nebyla růžová povídka a konec konců, doplatil bych na to nejmí já sám.

Smršť

Díval jsem se na ni zle, ale pořád mě přitahovala. Musel jsem v sobě najít hodně sil, abych jí dokázal říct, že má odejít pryč.

“Proč?“ –zeptala se a bylo znát, že nic nechápe.

“Ty to moc dobře víš.“ –vystrčil jsem bojovně bradu.

“Nevím. A nikam nejdu.“ –řekla.

“Tak půjdu já.“ –odpověděl jsem a utekl ven, proběhl jsem chodbami z domu na chodník a ona se vyklonila z okna a zavolala, jestli ještě přijdu, a já neodpověděl, ani jsem se neohlédl, a ona křičela–

“Dyť to jsou jenom šlapky, co blázníš, slyšíš?!“ –ale já odcházel, přestože jsem měl snad ještě víc než včera chuť se obrátit a vrátit za ní, protože jsem jí chtě nechtě dával za pravdu. Vždyť i já se vždy chtěl smát těm hloupým a vítězit nad nimi a využívat jich. A na Hedviku jsem nemohl vzpomenout jinak, než jako na obyčejnou hloupou šlapku. Raději jsem se rozběhl, abych se nevrátil zpět; nezastavoval jsem a utíkal pryč z města, daleko odsud, protože jsem chtěl být sám a nevidět nikoho ani neslyšet, běžel jsem slepě ulicemi stále dál, když tu jsem za sebou uslyšel dusot těžkých kroků.

Neotáčel jsem se a chvátal kupředu, kroky mě však pronásledovaly a šly za mnou i tehdy, když jsem zahrnul do boční ulice, i když jsem běžel mezi domky na okraji města, i když jsem utíkal alejí stromů do polí za městem; naslouchal jsem úderům bot o zem, dunícím za mými zády, a ten rytmický zvuk mi z hlavy vydupal myšlenky, až jsem se na nic jiného nesoustředil. Nakonec jsem zastavil a počkal na ně, ale nedíval jsem se, kdo to je. Zůstaly stát kousek za mnou. Slyšel jsem hluboké oddechování a potom slova:

“Vy jste mi ale dal co proto.“

Ohlédl jsem se. Vzadu nad městem kroužilo hejno křičících ptáků, z něhož se oddělovaly malé skupinky a odlétaly pryč. To mě upoutalo jako první; teprve následně jsem si všiml několik kroků za mnou stojícího člověka; vcelku mladého, rozhodně mladšího třiceti let, v saku s kravatou, pečlivě ustrojeného, teď po běhu však poněkud rozčuchaného a upoceného.

“Chci vám něco nabídnout.“ –promluvil.

“Nic nechci!“ –řekl jsem tvrdě. Hejno ptáků nad městem se zmenšovalo a já místo na chlapíka hleděl na černé tečky, mizející v dáli.

“Musím vám dát šanci. Do smrti bych si vyčítal, kdybych se na vás teď vykašlal.“

“Dejte mi pokoj.“ –odsekl jsem a chtěl odejít, on mě však doběhl a připojil se ke mně. Bylo dusné horko a ve vzduchu se chvílemi ozývalo slabé vířivé hučení, jako by se zvedal vítr; stromy se však ani nepohnuly a mraky na obloze byly také stále na témže místě.

“Co si myslíte o světě?“ –zeptal se.

“Stojí za hovno.“ –odvětil jsem bez rozmýšlení.

“Co si o sobě myslíte?!“ –vyjekl, ale rychle se opanoval a dodal omluvně– “Takhle přece nemůžete mluvit.“

“Proč ne?“

“Jste jenom loutka v rukou božích.“

“No a co?“

“Takhle o světě mluvit nemůžete.“ –zopakoval a zavrtěl přitom hlavou.

“A co si o něm myslíte vy?“ –opáčil jsem.

Zamyslel se a řekl tajemně– “Bude konec světa. Čeká nás poslední soud.“

“Ale co si vy myslíte o světě?“ –zopakoval jsem.

“Už bylo příliš mnoho špatností.“ –pokračoval stejným tónem– “Bůh odstraní ty, kdo nesou odpovědnost za zlo a utrpení. Zůstanou jenom spravedliví a těch nás moc není.“

“Takže se mnou souhlasíte.“ –řekl jsem unaveně.

Muž se obrátil tváří ke mně– “Ještě máte šanci. Musíte uvěřit v naše poselství!“ –drmolil naléhavě, aniž by si všiml mé věty. Vytáhl z kapsy jakési tenké brožurky– “Čtete.“ –strkal mi je do ruky– “Jsou znamení .. přečtěte si to .. je třeba v sobě zavrhnout nízké choutky a cele se odevzdat pravdě .. úplně všechno .. vzdějte se zbytečností, které vůbec nepotřebujete, a všechny nám je přineste .. oni se o vás dobře postarají .. teprve potom budete šťastný...“ –přesvědčoval mě nesouvisle a listoval přitom svými sešitky. Hučení už znělo nepřetržitě a stále sílilo a stromy kolem jako by uvadaly a smršťovaly se. Cítil jsem, že mě prostupuje jakési chvění.

Podívali jsme se na sebe.

“Slyšíte?!“ –řekl muž– “Bude konec světa.“

Nedaleko nás přeběhla velká krysa. Běžela naším směrem, pryč od města. V dálce, vysoko nad městem, už poletovali jen osamělí jednotliví ptáci. Kroužili nad střechami domů, jako by se odsud nemohli odpoutat.

Rozhlížel jsem se a kroutil hlavou. Hučení začínalo být tak silné, že to bylo až nepříjemné.

O pár desítek metrů dál proběhlo stejným směrem celé hejno krys a muž za nimi hleděl s mírně se chvějící pokleslou čelistí, jako by chtěl cosi zašeptat; najednou sebou škubnul, začal balit sešitky a cpal si je zpátky do kapsy– “Bude konec světa, už brzy bude konec světa, tak ona je to pravda.“ –opakoval stále a neklidně přešlapoval na místě, škubal sebou a tékal očima a znovu vytahoval sešitky a drmolil– “To jsou znamení .. čeká nás všechny poslední soud .. ale já jsem spravedlivý .. já chci do ráje .. já ho nechtěl zabít.“

K zemi se snesl lístek. Dopadl k mým nohám a já jej zvedl. Byl docela suchý, svráštělý a zežloutlý, jako na podzim. Muž na něj vyděšeně zíral a pak se podíval vzhůru na stromy a uviděl, že všechny listy na nich jsou uvadlé a žluté. Já se posadil na zem, točil jsem lístkem mezi prsty a na nic jsem nemyslel a bylo mi docela jedno, co se stane.

Muž zíral vzhůru a třásl se mu ruce.

Brzy spadly další listy, tráva se scvrkávala a ohýbala k zemi a nabírala světle pískovou barvu, dokonce i vzduch se zdál být nějak mdlý a sušší. Hučení se změnilo v mocné burácení a bylo už tak hlasité, jako bychom stáli uprostřed vichřice; avšak listy, opadávající ze stromů, se snažely k zemi krouživě zvolna, ani jediná větev se nepohnula a mraky stály na místě – všechno bylo docela klidné, jen hluk a bouření se stále umocňovaly. Brzy jsme pro nesnesitelný rachot neslyšeli vlastního slova; muž měl křechovitě stažený obličej a cosi křičel a pak se rozběhl a utíkal zpátky k městu a najednou se mi ztratil z dohledu. Znenadání zmizel a víc ho nebylo.

Položil jsem se na záda. Cítil jsem docela zřetelně, že i tráva pode mnou usychá. Shora na mě padaly lehounké lístky a brzy jich bylo tolik, že jsem se pod nimi téměř ztrácel; již jsem uvěřil tomu podivnému muži a hotovil se vdychu k poslednímu zúčtování a lovil v paměti své dobré skutky, protože ty špatné mi tam nahoře jistě připomenou sami. A měl jsem jich připravených několik velmi působivých, když jsem si uvědomil, že divoké hučení ustalo a že na mne už dlouho nespádl žádný list.

Zvedl jsem se.

Kolem byly úplné závěje listů; všechno, co mělo být zelené, bylo žluté; stromy byly úplně holé a město se ztrácelo v prapodivném mlžném oparu namodralé barvy. Šel jsem se podívat k místu, kde se ztratil onen muž. Bylo po bouři, věci se vracely do své normální podoby a stejně tak i mé myšlení a já se tedy zdráhal uvěřit v jeho nepochopitelné zmizení. Brodil jsem se vrstvou listů, vysokou až nad kotníky, a když jsem došel k místu, kde se ztratil, uviděl jsem jej ležet v nevelké prohlubni, téměř zasypaného příkrovem jasně žlutých listů. Převrátil jsem ho na záda a popleskal po tváři.

Víčka se mu zachvěla.

Znovu jsem ho profackoval a on otevřel oči, zaskučel bolestí a chytil se za rameno:

“To je konec,“ –zanaříkal– “.já si zlomil ruku.“

Postavil se na nohy a bez rozloučení odklopýtal a já zůstal sám. Hleděl jsem na město a na pomačkané sešitky, které po chlapíkovi zůstaly v díře. Vzal jsem je do ruky, ani jsem se do nich však nepodíval a zase je zahodil, a koukal jsem pak na hromady spadaneho listí a na holé stromy a přemítal, co mám udělat. Na nic jsem nepřišel, ale snad jsem ani na nic nechtěl přijít – prostě mi vyhovovalo být sám, venku, daleko od lidí.

Posadil jsem se na zem, opřel se zády o strom a poslouchal to hrozné ticho, které po zvláštní bouři působilo až neskutečně. Bylo mi hezky uprostřed přírody; tak nějak uvolněně a svobodně, a teprve když mi po tváři přešel pavouk, jsem vyskočil a otrásl se hnusem. Pak jsem se sebral a odešel pryč, dál od města, a nezajímalo mě kam jdu a nezajímalo mě ani, co tam budu dělat. Vyhýbal jsem se lidem a chodil nazdařbůh; když se mi zachtělo, zastavil jsem se; když jsem byl unaven, vyspal jsem se; jedl jsem plody ze sadů a zahrad, které jsem cestou míjel, a kdyby nebylo v noci chladno a k ránu vlhko, kdyby mě nekousali komáři a kdybych si sám nesmrđel vlastní špínou a potem, kdybych se nenudil a nepostrádal občas nějakou tu civilizační vymoženost, jako je třeba kapesník, bylo by mi fajn a nic by mi nechybělo. Jenže mi nebylo fajn. Potácel jsem se někdy lesem od stromu ke stromu úplně otupělý, nebo jsem klopýtal vysokou promočenou trávou, vztekly na všechno, co mi přišlo na mysl; jindy jsem ležel v mechu a hodiny hleděl vzhůru a myšlenky se mi samy honily hlavou a já se ani nesnažil je pochytat a nechával jsem je volně plynout, až se časem samy zklidnily a postupně se vytrácely – a tu se mi stávalo, že jsem úplně zapomněl na svět a splynul s ním a cítil se šťastný. Netrvalo to však nikdy dlouho, než mě mravenci, déšť, hlad nebo něco jiného z blaženého stavu vytrhlo a přinutilo jít dál.

A tak jsem bloumal krajem několik dní, možná týdnů, a byl jsem jen sám se sebou a zjišťoval, že jsem docela jiný, než jsem si dosud myslel; že nikoho a nic nepotřebuji a celý svět mi může být ukradený. Nebylo mi sice fajn, ale pořád to bylo lepší než .. ani se mi nechtělo na minulost vzpomínat. Kručení v žaludku, bolest unavených nohou, svědění štípanců po těle a dokonce i ta zima, všechno by to bylo přijatelnější než zklamat se v lidech .. v člověku .. v ženské! – říkal jsem si a spokojeně kráčel vpřed v nejlepší víře ve věci příští, a jistě jsem se domníval, že má pouť nezná cíl, dokud jsem nedošel před dům strýce Huberta.

Mohl jsem také dojít k domu tety Kláry, ale to by pak už rozhodně nebyla růžová povídka.

Strýc Hubert

Jeho dům jsem poznal okamžitě, přestože jsem tu nikdy nebyl. Bylo to prazvláštní stavení, umístěné stranou ostatních a opředené tajuplnými vyprávěními o spádech mého podivínského strýce. Znal jsem ten dům pouze z obrázku, ale slyšel o něm nespočet různých historek, tak zajímavých, že mě někdy nenechávaly spát. Strýce jsem viděl naposledy před lety, nemohl jsem tedy vědět, zda mě přijme. Ale nesmírně jsem si přál poznat na vlastní kůži tohle místo a také jeho osobnost; teprve před tímto domem mi došlo, že celou dobu mířím právě sem a jen si namlouvám, že jsem spokojený a nic mi nechybí. Vzpomněl jsem si, jak uchvacující pro mě bývaly pověsti o strýci; uvědomil jsem si, že chci být jako on a dívat se z nadhledu na ostatní svět. Dělal jsem ve svém dosavadním životě jen hlouposti a nesmyslné chyby, ale to se teď změní a já překročím vlastní stín a stanu se jiným člověkem. Nebudu buran z balíkova, jakým bych se stal tam u nás doma. – říkal jsem si a blahořečil osudu, že mě sem zavál. Tady je moje místo. – domýšlel jsem – Sem jsem směřoval a tady dojdu štěstí; budu jako strýc a lidé na mne budou hledět s uctivým strachem. Konečně jsem se našel!

Můj strýc byl původním povoláním lékař a s otcem se bytostně nesnášeli. On prý otci záviděl jeho zákazníky – klidné, navždy a se vším smířené nebožtíky, protože se svými pacienty nebyl nikdy spokojen. Jednou se mu zdáli málo nemocní, jindy moc; jednou přišli brzo, jindy zase pozdě; jednou mu důvěřovali příliš a jindy ho zase neposlouchali .. prostě žádný mu nevyhovoval. Nejvíce jej však ničilo, že většina jeho pacientů skončí u mého otce a jemu podobných, aniž by se oni o to museli přičinit. Otec strýci pro změnu záviděl vděčnost přeživších pacientů a jednou nám vyprávěl svůj nejstrašnější sen, ve kterém před strýcovým domem stála řada lidí a každý měl v ruce kytici, jež postupně kladli před domovní dveře a když už nebylo místo, tak je skládali všude okolo, až byl celý strýcův dům pokryt květinami a nad tím vším nakonec vyšlo nádherně zlaté slunce – po tomhle snu se otec pravidelně

probouzel celý mokrý potem a nesměl vyjít na zahradu, protože by tam matce rozšlapal všechny květinové záhonky.

Slýchal jsem také někdy, že strýc Hubert se svým pacientům příliš nevěnoval a že mu hodně umírali – ale tenkrát byla skutečně těžká doba a snad to ani nebylo jeho vinou. On se prý však jednou rozhodl zjistit, proč člověk vydrží čím dál méně; nechal léčení a věnoval se pouze svým přísně utajovaným výzkumům .. a právě to mě sem přivedlo; chtěl jsem odhalit jeho tajemství a stát se jedním z těch, kteří vědí!

Ke strýcovu domu jsem dorazil krátce před setměním, rozhodl jsem se proto raději počkat do rána, abych k němu nevpadl nezdán a nečekán takhle navečer. Vlezl jsem přes plot do zahrady, našel stodolu a v ní zbytek sena, na němž jsem se uložil k spánku. Jenže ani ráno se mi nezdálo být pro takovou návštěvu vhodné; obával jsem se, že mě strýc vyžene, a zůstal jsem celý den zalezlý v seníku a přesvědčoval se, že za hodinu či dvě bude příhodnější chvíle. Jenže hodin kvapem přibývalo a já se stále nemohl odhodlat. A čím déle jsem tam byl, tím méně jsem měl odvahy ukázat se, takže nebýt toho, že mne třetího dne strýc ve stodole objevil, úplně vyhladovělého a zkroušeného, asi bych se nakonec neodvážil u jeho dveří zazvonit a odešel bych zpátky do lesů, nebo bych ve stodole umřel.

Leč náhoda tomu chtěla, abych u strýce zůstal, protože on mne přijal velice přívětivě.

“Věděl jsem, že jednou přijdeš.“ –řekl, když mne spatřil– “Dřív nebo později jsi za mnou musel přijít, tužil jsem to. Tak už vylez.“

Vstal jsem a blábolil jakousi nesouvislou omluvu a oklepával přitom ze sebe prach a seno. On však neposlouchal, co říkám. Zatímco já si očišťoval šaty a svědomí, on se zamyšleně otočil a vyšel před stodolu. Když jsem vylezl za ním, prohlédl si mě zpytavě a řekl– “Nebo nejsi hrobařův syn?”

Mlčky jsem přikývl a on, viditelně spokojen s mou odpovědí, mi podal ruku– “Tak tě tady vítám. Jenom by mě zajímalo, jestli jdeš dřív, nebo později.“ –pronesl, ale vzápětí nad svou otázkou zavrtěl hlavou a řekl, že by mě asi měl seznámit s domem, ale že to neudělá, protože na to je dosti času.

“Zatím se můžeš rozkoukat sám, já mám ještě nějakou práci. Všechny pokoje, které bys mohl potřebovat, jsou otevřené.“ –usmál se– “A o ty ostatní se nestarej.“ –řekl, zachrastil mi před očima svazkem klíčů, které pak zastrčil do kapsy a odešel.

“Přijdu asi zítra.“ –dodal ještě a zmizel za vraty.

Osaměl jsem v cizím domě a mé rozpaky byly o to větší, oč překvapivější pro mě bylo strýcovo vlídné přijetí. Ale co bylo hlavní? Měl jsem příležitost poznat obydlí svého strýce, o jehož zvláštních zálibách a sklonech jsem tolik slyšel – a mohl jsem se jím procházet sám! Ovládlo mne mocné vzrušení, jaké se nedalo srovnat s ničím, co jsem dosud poznal. Kdyby na mě teď zavolala Hedvika, abych šel k ní, asi bych odmítavě mávnul rukou, protože tohle bylo lákavější. Vešel jsem do chodby, protínající celý dům, na jejímž konci bylo velké okno. Po levé straně byly troje hladké, čistě bílé dveře, po pravé jen jedny, avšak mnohem větší, z hrubě opracovaných prken pobitých železem, a se dvěma masivními petlicemi, opatřenými obrovitými visacími zámky. Na pravé stěně bylo velké zdobené zrcadlo s vypouklým sklem, v němž se odrazil celý prostor chodby. Na obou stěnách pak bylo množství nejrůznějších sošek, jakýchsi zpotvořených podob člověka, velkých i malých, tlustých i hubených, tmavých i světlých, strašidelných i směšných; jedna v širokém úsměvu cenila pahýly zubů, jiná se šklebila, jako by ji právě uštknul had, další s rukama složenýma na břicho pokorně vzhlížela k nebi, některá jako by se před něčím bránila a jiná zase útočila .. a já netušil, co znamenají. Ani četné symboly, jimiž byla zeď kolem nich pokryta, mi mnoho nenapověděly; přesto jsem na ně uhranutě zíral, rozhodnut zůstat u svého strýce a všechno tu důkladně poznat a porozumět tomu.

Cítil jsem se jako Alenka v říši divů a teprve, když jsem v zrcadle uviděl svůj zmačkaný, rozčuchaný, zarostlý a špinavý obraz, jsem zatoužil po koupelně a vzápětí i po nějakém jídle. Vzal jsem za první bílé dveře. Byly zamčené. Druhé stejně tak a teprve třetí povolily. Za nimi jsem objevil nevelkou místnost, v níž pravděpodobně strýc bydlel. Bylo tu umyvadlo, pohovka zavalená hromadou špinavých hader, stůl plný použitého nádobí, kredenc s čistými hrnkami a talíři, dále skříň, která zřejmě zastupovala spíž, a vzaďu za závěsem jsem našel dokonce sprchový kout.

Moje vzrušení poněkud opadlo. Tak tohle je všechno, co potřebuju? – pomyslel jsem si dotčeně – Nemám přístup nikam, než do téhle špeluňky? Proč?!

Ničeho jsem se nedotkl, ani ze spíže jsem si nic nevzal a vrátil se uraženě na chodbu, rozhodnut počkat na strýce tam a vysvětlit mu, jak se mne jeho nedůvěra dotkla. Zatím jsem se posadil na zem a abych nějak zahnal neodbytný pocit hladu, zkoušel jsem jednotlivým postavám na stěnách dávat jména. Zprvu tak, aby pojmenování odpovídalo podobě, posléze však už jen jak mi jména přicházela na jazyk. Ale

muselo tam těch sošek být mnohem víc než se zdálo, protože mi brzy jména došla a nemohl jsem si již na žádné vzpomenout, přestože podstatná část sošek zůstávala nepojmenována. Mohl jsem se však také splést a snad jsem některou pojmenoval víckrát, nevím. Pak jsem si chvíli prohlížel chodbu v odrazu zrcadla a později jsem začal sošky počítat, protože mi připadalo hloupé jen tak nečinně sedět ve strýcově záhadném domě, kde jsem měl dojít až ke kořenům světa a odhalit jeho řád.

Brzy nato jsem však usnul a když jsem se probudil, byla venku tma. Ležel jsem schoulený na holé dlažbě a trásl se zimou; bez dlouhého rozvažování jsem proto utekl zpátky do stodoly a tam v teple spal až do pozdního rána. Asi jsem se domníval, že mě tam strýc najde a uvědomí si, jak mě jeho nedůvěra ranila, ale nepřišel za mnou. Ráno jsem si utrl v zahradě několik kyselých zelených jablek, posnídal je a znovu vstoupil do chodby.

Zdálo se, že v domě stále nikdo není.

Kdybych v tu chvíli strýce potkal, našťavaný a uražený téměř k zuřivosti, možná bych se na něj vrhnul a kdoví, jak bych dopadl. Rozhodně by to ale už nemohla být růžová povídka; jediné možná po léčení.

Pokusný králík

Avšak na strýce jsem nenarazil. V otevřené místnosti jsem si vypůjčil tužku a papír a zkoušel obkreslit symboly ze stěn; připadal jsem si jako badatel a zdálo se mi, že sám zbavuji dům jeho tajností. Jenže se mi nedařilo. I když jsem si vybral ten nejjednodušší obrazec, složený z několika krátkých čar, ani po dlouhém studování se mi jej nepodařilo nakreslit; moje linky na papíře vedly docela jinam, než jsem zamýšlel a kam směřovaly na předlohách. Rozladilo mě to. S něčím takovým jsem nepočítal a ztratil jsem chuť objevovat, když to šlo tak těžko. Nebavilo mě to a raději jsem opět vyšel ven, abych obhlédl dům. Po chvíli jsem v patře našel pootevřené okno. Zaradoval jsem se; přece jen nebyl strýc dost opatrný! Považoval jsem svůj objev za vybídku štěstěny, která jako by říkala: Dávám ti šanci a ty sám ukaž, jak si s ní dokážeš poradit.

Okno nebylo vysoko. Nejprve mě napadlo vyšplhat po okapu a přeměřoval jsem zrakem, zda bych byl schopen se natáhnout a zachytit okenice; potom jsem zvažoval, zda by nebylo lepší spustit se ze střechy, na niž bylo v zadní části stavení možné snadno vylézt; pak jsem přemýšlel, zda by se nedal zachytit v okně provaz a po něm vyšplhat, až jsem si nakonec vzpomněl, že ve stodole je žebřík. Přinesl jsem jej, vylezl nahoru a oknem vstoupil do přepychově zařízeného pokoje, ostře kontrastujícího se zanedbaným kutlochem dole. Rozhlížel jsem se ohromeně a najednou jsem postřehl, že v křesle, zády ke mně, někdo sedí.

Samozřejmě to byl strýc. Obrátil se a s nehybnou tváří na mě koukal a já sotva dýchal, deptán jeho strnulým a nesmírně pronikavým pohledem.

“Proč jsi za mnou vlastně přišel?” –zeptal se po děsivě dlouhém mlčení.

Byl jsem jako sevřený v kleštích a teď, když jsem měl odpovědět, se mi začala motat hlava a sotva jsem otevřel ústa, jen jsem zalapal po dechu a omdlel.

Probudil jsem se v posteli. Všechno kolem bylo bílé – povlečení, stěny, strop, i poloprůsvitný závěs, oddělující mne od zbytku místnosti, kde jsem slyšel někoho přecházet. Kupodivu jsem nepociťoval žádné obavy z toho, co se bude dít. Cítil jsem se krásně, byl jsem odpočatý a dokonale uvolněný, hlavu jsem měl čistou a myšlenky průzračné a snad jsem se i těšil, až se plenta odhrne a já uvidím strýcovu tvář.

Odvedle bylo slyšet cinkání, zvuky přesouvaných nádob, cvakání vypínačů a šustění a klapání a další náznaky toho, že se tam pracuje. Má netrpělivost s každým z těch zvuků sílila, až jsem se téměř chvíl zvědavostí a přebytkem energie a zakrátko jsem se už nedokázal udržet v pasivním čekání, kdy si na mě strýc vzpomene, a začal jsem sebou v posteli házet a převaloval jsem se, aby mě uslyšel. A když ani to nepomohlo, několikrát jsem hlasitě zakašlal.

“No tak vstávej.” –ozvalo se.

Bez otálení jsem vyskočil z postele a odhrnul plentu. Místnost byla plná přístrojů, různých kovových bedýnek s displeji a obrazovkami a číselníky a jinými okénky, různých složitě pospojovaných skleněných nádob, baňatých, tenkých, vysokých, spirálovitě stočených i jinak pokroucených; na stole byly stojany se zkumavkami a spousty mističek a lahviček, rozevřené knihy a tlusté sešity a uprostřed toho stál strýc, zabrán do práce.

“Dobré ráno, strýče.” –pozdravil jsem vesele.

Strýc se ke mě obrátil a zatvářil se spokojeně.

“Vidím, že už je ti líp.“ –řekl.

“Nestěžuju si.“

“Co máš v plánu?“ –zeptal se.

Pokrčil jsem rameny a znovu se rozhlédl po laboratoři. Chuti do jakékoliv činnosti jsem měl na rozdávání, nic určitého mě však nenapadlo. Strýc postřehl, s jakým zájmem si prohlížím přístroje, a usmál se.

“Tohle tě ještě nemusí zajímat. Ale brzy se v tom vyznáš, když budeš chtít.“

“A co teď, strýče?“ –nadhodil jsem rozverně– “Teď mi půjčíš klíče?“ –připomněl jsem mu takhle veršem nedůvěru, kterou mi projevil zamčenými dveřmi v chodbě; ovšem vzápětí jsem se div nezačervenal nad primitivností svého rýmování, již jsem si dosud nikdy neuvědomil.

“To má taky svůj čas.“ –řekl strýc klidně– “Teď se pořádně najez. Dneska ještě budeš brzy unavený.“ –ukázal na stolec v rohu, kde stálo připraveno jídlo.

“Já?!“ –odporoval jsem bujaře– “Já mám dneska sílu, že bych lámal tyče. Železný. Takhle tlustý.“ –roztáhl jsem palec a ukazovák od sebe, jak nejvíc to šlo, abych předvedl svou sílu, a přistoupil jsem ke stolku.

“Jistě.“ –přikývl strýc a obrátil se zpátky ke své práci.

Bylo tam na výběr množství pochutin a já měl na všechno obrovskou chuť, tedy jsem hltavě jedl a při jídle jsem vyprávěl strýci o všech krutých ranách, jež se mi přihodily od mého odchodu z domova. Nic jsem nevynechal, naopak jsem si ještě přidával, abych na strýce zapůsobil a aby poznal, jak jsem trpěl. Poslouchal mlčky a občas přikyvoval a nakonec jen tak prohodil:

“Tos měl docela smůlu, co?“

“Docela jo.“ –souhlasil jsem zklamaně– “Dalo by se to tak říct.“

“Ale mohlo to bejt horší, co?“

“To jo.“ –přikývl jsem. Strýce asi mé vyprávění moc nedojalo. Ovšem ani já už nazpět nehleděl tak tragicky. Naopak. Byl jsem rád, že mne ty události dohnaly až sem, kde mne čeká nový život.

Do posledního drobku jsem snědl a vypil, co bylo připraveno, vstal jsem od stolu a chtěl nahlédnout strýci přes rameno na jeho práci, ale byl jsem pojednou tak slabý, až jsem zavrával. Ani jsem neměl čas se podívat té změně, jak rychle jsem ztrácel vědomí. Do postele mi už musel pomoci strýc.

Po příštím probuzení jsem se cítil opět bezvadně. Nečekal jsem na vyzvání a okamžitě jsem vstal a vešel za plentu. Strýc seděl u stolu zády ke zdi a díval se, jako by mě očekával. Usmál jsem se a měl jsem přitom vtíravý pocit, že se usmívám hloupě a proti své vůli.

“No konečně.“ –přivítal mě– “Jak je ti?“

“Pořád jenom usínám a probouzím se. Už je to nuda.“ –postěžoval jsem si.

“Nejsi spokojený?“

Pokrčil jsem rameny.

“Nic mi nechybí.“ –řekl jsem a hned vzápětí mi tahle věta zazněla nevěrohodně.

“A jak se cítíš?“ –zajímal se strýc dál.

“Nikdy jsem se necítil líp.“ –odpověděl jsem po pravdě. Ale to, že nerozumím svým pocitům a připadám si nesvůj, cizí – skoro jako loutka, to jsem zamlčel.

Zřejmě byl s mými odpověďmi spokojen, protože ukázal na stůl, kde jsem měl, stejně jako posledně, prostřeno.

“Máš hlad, vidíš?“ –řekl.

“Zase budu spát?“ –usmál jsem se rozpačitě. Měl jsem chuť být čímkoliv, jen ne poslušnou hračkou v jeho rukách; přesto jsem se bez odporu všemu poddával. Jako by mě nějak zbavil vůle.

Strýc se na mě zkoumavě zahleděl a mou otázku nechal bez odpovědi. Usedl jsem tedy k jídlu a mezi jednotlivými soustý jsem se vyptával, co vlastně dělá. Odpovídal útržkovitě a přeskakoval z jednoho námětu na druhý, jako by ho těšilo, že mi může odpovídat, ale vůbec si nedělal starost, nakolik jeho projevu rozumím. Dokonce se mi zdálo, že toho chce příliš mnoho povědět a neví pořádně, co všechno říci, ani čím začít, co vzít stručně a co vyložit dopodrobna. Používal slova, jimž jsem vůbec nerozuměl, pochopil jsem však z jeho řeči, že se snaží proniknout do tajů, skrývajících se v člověku a řídicích běh jeho života. Mluvil o jakýchsi fenotypech coby projevech genotypu, dominantních a recesivních alelách, párových chromozomech a jejich poruchách, o mutacích, chromatidách, gametách, haploidech a homozygotách a mě, přestože jsem nevěděl, co ta nezvyklá slova znamenají, všechno zajímalo a všechna pojmy jsem si snadno pamatoval a snad jsem i jaksi podvědomě chápal, o čem je řeč, protože moje myšlení bylo nezvykle přímočaré a přesné. Strýc se na mě chvílemi kradmo podíval a pak zase začal mluvit a připadlo mi, jako by mluvil sám k sobě; že já jsem pouze jakýsi nadbytečný prostředník, který

mu toliko umožňují tohle všechno ze sebe vypovědět.

Než jsem dojedl, přisunul si židli ke mně, posadil se a upřeně na mě hleděl a čekal, až dojím.

“Víš, proč jsi tu?” –zeptal se, když jsem od sebe odsunul prázdnou mísu.

Nevěděl jsem.

“Víš, znal jsem se s tvou matkou...” –mluvil rozvláčně a nejistě.

To jsem věděl.

“Ale jinak, než si myslíš...” –odmlčel se a pak zavrtěl hlavou, jako by si zapovídal mluvit o tom dál.

“Jak ti bylo, když jsi sem přišel?” –začal odjinud.

“Blbě.” –odpověděl jsem. Nepřemýšlel jsem nad tím, co mi chce říct. Prostě jsem čekal, až to řekne.

“A jak je ti teď?”

“Dobře.” –zasmál jsem se. Cítil jsem se skutečně docela jinak než dřív. Teprve teď jsem si uvědomoval, jak lehce a pohodlně se člověk může cítit; teď teprve jsem poznával, že moje dřívější podrážděnost a agresivita, střídaná s malátnou únavou, moje neschopnost soustředit se a častá sklíčenost a tupá odevzdanost, že to nejsou normální stavy. Poznal jsem, že teprve nyní se cítím normálně – a že takhle jsem se nikdy předtím necítil. A bylo mi jasné, že to nějak souvisí s mým pobytem u strýce. Proč jinak by se vypytl, jak mi je?

Díval se mi pevně do očí, pak mě vzal za ruku a vyhrnul mi rukáv. Měl jsem předloktí poseté tečkami, připomínajícími stopy po vpichu jehly.

“Co to je?” –zajímal jsem se.

“Víš, jak jsi tu dlouho?” –zeptal se místo odpovědi.

“Tři dny,” –počítal jsem vduchu– “..nebo čtyři?”

“Skoro měsíc.”

Zarazil jsem se. Zíral jsem na svoji rozpíchanou ruku a hledal souvislost mezi ní a tímhle sdělením.

“Udělám z tebe člověka.” –řekl strýc.

“A co jsem?” –vyšlo ze mě zaraženě.

“Co jsi?” –zopakoval důležitě otázku– “Nepodařený výrobek, narušený, zanedbaný, poškozený a odsouzený k pomalému chátrání a k ...”

“Co se mnou vlastně děláš?” –přerušil jsem ho.

“Neměj strach.” –odpověděl– “Zatím ti jenom dávám co potřebuješ. Ale později tě trochu vylepším.” –přizvedl významně obočí a podal mi sklenici s čirou tekutinou– “Vypij to, potřebuješ ještě spát.”

Neodporoval jsem. Přestože spánek bylo poslední, oč jsem stál, vypil jsem vše a sám vstal a poslušně se odebral do postele. Nebránil jsem sice strýci v ničem, ale nebylo mi to lhostejné. Cítil jsem se zvláště.

“Jak mě vylepšíš?” –ptal jsem se, když jsem uléhal.

“Neboj. Všechno ti vysvětlím. Až přijde čas.”

Probudil jsem se v jiné místnosti, oblečený v úplně nových šatech. Bylo mi už jasné, že do mě strýc píchá jakési látky a že na mě nejspíš dělá pokusy, ale nevadilo mi to. Skoro jsem měl pocit, že mě víc zajímá, co se mnou jeho experimenty udělají. Byl jsem naprosto klidný, uvažoval jsem chladně a měl jsem opět tu bezstarostnou náladu plnou energie, s jakou jsem se tady probouzel. Moje myšlenky zurčely vpřed jako horská bystřina, rovnou k cíli, bez chaotických zataček a kudrlinek, které sice zdržují, ale také dokážou přivést k nečekaným poznáním. Byl jsem připraven na cokoliv.

Za okamžik vstoupil strýc.

“Dneska nebudu jíst.” –přivítal jsem jej– “Nemám chuť usínat.”

“Usínáš po pití.” –řekl a potutelně se přitom usmál. Pak mě vybídl, abych jej následoval po schodech do přízemí. Vyšli jsme na chodbě jedněmi z bílých dveří, jež pro mě byly dříve uzavřeny. Potom odemykal zámek na dřevěných vratech a mně se vzrušením téměř zastavilo srdce. Konečně budu zasvěcen do záhad, ukrytých v tomto domě! –zaplesal jsem. Uvnitř však bylo obyčejné skladiště, plné harampádí, starého otlučeného nábytku poházeného na zemi, prachu a pavučin a odložených a nepotřebných věcí, konzerv, zavařenin a jiných potravin.

Strýc přistoupil k velkému zrcadlu u zdi, sáhl na jeho rám a potom zatlačil na sklo, které se otevřelo do stěny a my vešli do vzniklého vchodu a po točitých schodech sestoupili do rozlehlého sálu, vprostřed něhož stál velký stůl a nad ním obrovské světlo. Kolem bylo plno přístrojů a nástrojů a zařízení, stojany a konstrukce s mističkami a zkumavkami, ale ze všeho nejnapadnější byly velké skleněné válce, v nichž se mrtvě vznášely v husté kapalině příšerky, podobné staženým králíkům.

“Co tomu říkáš?” –obrátil se na mě strýc pyšně.

“Co to je?”

“Moje dílna.” –řekl– “Tady už umím udělat takové věci, že by i ten nahoře koukal jako péro z gauče.”

Asi jsem koukal obdobně, protože přispěchal s vysvětlením.

“Napравuju, co on pokazil. Zatím se spíš jenom připravuju; zatím jenom zkoumám, jak to zařídit, aby se člověk mohl cítit dobře, a hlavně lidem zajišťuju vhodný potomky. Ale už jsem dostatečně daleko, abych si mohl dovolit víc.“ –hovořil nadšeně a působil náhle jako školák, který se naučil látku a teď ji před tabulí odříkává a zajíká se radostí nad tím, jak doběhl svého učitele– “Protože do Říma vedou všechny cesty, ale k přežití jenom jediná. A já ji znám!“ –pokračoval– “Už brzy budou děti vyčítat svým rodičům, že je přivedli na svět. Budou říkat, že je lepší se vůbec nenarodit, než se celý život rozpadat a chátrat a pomalu umírat. A já jim dám za pravdu! Těm, pro které ještě není pozdě, zajistím dlouhý život; a těm ostatním krátkou smrt bez bolesti a utrpení, když budou chtít. Když chtít nebudou, postará se o ně jejich vlastní nedokonalost, ale bude to trvat dlouho a bude to bolet. A já dokážu člověka jeho nedokonalostí zbavit!“

“Jak?“ –vyhrkl jsem.

“Složitě.“ –zasmál se– “Dá to hodně práce a stojí to hodně peněz. Taky to není pro každého. Možná jich bude hrstka, ale díky mně postupně ovládnou svět. Jenom s mojí pomocí!“

“A podle čeho vybíráš?“

“Jednoduše.“ –opět se zasmál– “Kdo bude ochoten se se mnou rozdělit o svůj majetek a vliv, ten může přežít. Kdo nemá o co se dělit, toho obstará příroda. Všichni nevymřou. A já jsem humánnější než příroda. U mě nikdo nebude trpět.“

Přistoupil jsem k jednomu válci a podíval se zblízka na tvora, který v něm plaval; sledoval jsem z bezprostřední blízkosti svraštělou kůži a zavřené oči s propadlými důlky v nepřírozeně velké hlavě; okukoval jsme tu příšerku s drobnými nožičkami a ručičkami ze všech stran a měl jsem chuť ji vyndat ven a dotknout se jí. Je tu tolik nesmírně zajímavých věcí, se kterými si brzy budu rozumět. – opakoval jsem si vduchu dokola a pak se nahlas zeptal, co to je.

“Materiál.“ –odvětil strýc.

“A co tu dělám já?“

On se zamyslel, jaksi zjehle se na mě podíval a řekl:

“Zatím jsem jenom třídil, co je a co není vhodné k příchodu na svět. U tebe začnu s něčím větším.“ – poodešel k jedné ze skříní a otevřel tlusté desky, plné hustě popsaných papírů– “Pojď sem.“ –vyzval mě– “Vím o tobě úplně všechno,“ –probíral se jednotlivými listy– “..a mám s tebou opravdu velké plány, protože jsi mi ze všech lidí nejbližší...“ –prohlížel si zálibně všechny shromážděné údaje a já se tetelil radostným očekáváním, že právě nadchází překonání dalšího stupínku na mé cestě vzhůru, když strýc najednou zblednul a na čele mu vyrazily kapičky potu. Zdálo se mi, že cosi mumlá; jako bych ho slyšel zděšeně říkat – Jak jsem tohle mohl přehlédnout!?

Podíval se na mě, znovu do papírů a pak nahlas a zřetelně pronesl otázku:

“Ty máš béčko pozitivní?“

“Co?“ –nerozuměl jsem.

Nic nevysvětloval a mluvil dál podle svých myšlenek– “Tvoje matka je nula.“

“To je.“ –přisvědčil jsem nerad– “Ale možná se tak jenom tváří.“

Znovu se na mě zadíval– “Ty seš parchant.“ –řekl kovově.

Nevěděl jsem, co na to říci.

Chytil se dlaní za hlavu a dlouhé vteřiny tak stál a já ničemu nerozuměl.

“Myslel jsem, že jsi z mé krve, ale tys mě podvedl, ty seš obyčejnej parchant.“ –zakroutil hlavou– “A já do tebe cpal to nejlepší.“ –znovu zavrtěl hlavou a nakonec dodal– “Seber se a vypadni odsud.“

Zůstal jsem stát jako opařený. Jak mi tohle mohl udělat?! – říkal jsem si – Teď, když stojím na prahu velkého poznání!

“Strýčku..!“ –zalapal jsem po dechu. Na víc jsem se nezmohl.

“Vůbec na mě nečum!“ –řekl on– “Spakuj se a táhni. Kdoví, co seš zač!“

“To přece nemůžeš, strýčku...“

“Ale můžu. Svět je mrcha, tak si zvykej.“

“Ale tohle je přece růžová povídka.“ –téměř jsem zavzlykal.

“Chacha.“ –zasmál se ledově– “Růžová povídka říkáš, chachááá!“ –řehtal se jako kůň a když utichl, zatvářil se hloubavě– “Ale víš co?“ –pronesl poté– “Abys neřekl, že jsem svině, něco pro tebe udělám.“ – odebral se k jedné z vitrin, rozmíchal ve sklence lžičku nějakého prášku a podal mi nápoj a já, jak jsem byl navyklý plnit jeho pokyny, sklenku do dna vypil a zakrátko jsem se opět cítil malátně, začaly se mi klížit oči a brzy jsem usnul. A možná, kdyby to nebyla růžová povídka, usnul bych navždy.

Poslední kapitola

Procitl jsem ve stodole. Na sobě jsem měl svoje otrhané hadry, v hlavě mi hučelo a zprvu jsem nevěděl, kde jsem. Jakmile jsem se rozkoukal, vyběhl jsem ven a zabušil na dveře strýcova domu. Téměř okamžitě se v patře otevřelo okno a z něj se vyklonil strýc.

“Už tady nemáš co dělat. Jdi si za svým fotrem, parchante!” –houkl na mě.

Rozbušil jsem se vši silou do dveří jako pominutý.

“Táhni,“ –řekl klidně– “.já už ti nic nedlužím. Ale abys mě nikde nepomlouval, naočkoval jsem ti růžovej zákal. Nebudeš aspoň svět vidět tak černě.“ –dopověděl posměšně, děsivě se rozchechtal a zabouchl okno.

Zatmělo se mi před očima a za clonou, jež obestřela mou mysl, zbylo jediné: touha dostat se dovnitř.

Odmítal jsem uvěřit, že takhle končí můj pokus překročit vlastní stín a stanout na vyšším stupni; odmítal jsem uvěřit, že se mi ten krok tak zoufale nepovedl a já se kácím zpět do bahna, z něhož jsem se chtěl vymanit. Dobýval jsem se do domu a kopal do dveří a bezhlavě se proti nim vrhal, přestože bylo zřejmé, že nemám naději. Napadlo mě také sebrat ze země kámen a rozbít okno, ale žádný jsem poblíž neviděl; kopal jsem tedy do dveří znovu a znovu a bušil do nich pěstí a vztekal se a vyváděl snad dvě hodiny.

Strýc se však už neukázal.

Vzdal jsem se. Pravá noha mě příšerně bolela; měl jsem pravděpodobně zlomený palec, protože jsem na ni vůbec nemohl došlápnout. Ještě dlouho jsem tam postával a občas jsem zabušil a občas zakřičel a mrštil proti stěnám hrst hlíny, ale nakonec mi nezbylo než se stáhnout a odbelhat pryč stejnou cestou, jakou jsem přišel. Oči jsem měl plné vzteklých slz a musel jsem si je neustále protírat, abych vůbec viděl. Klopýtal jsem, napadajíc na potlučenou nohu, a když cesta zahýbala, obrátil jsem se a naposledy pohlédl na strýcův dům, v nějž jsem vkládal takové naděje. Ale uslzenýma očima, zamženýma vztekem, jsem viděl jen rozmazané skvrny.

Za vsí jsem usedl na mez, sundal si boty a provětrával natlučenou nohu. Když mi oči oschly, prohlédl jsem ji a zjistil, že se celkem nic nestalo. Palec byl na svém místě, ani krev netekla, tak co? Měl jsem vztek, že mě strýc tak sprostě vyhodil, ale na druhé straně se kdesi ve mě sbírala radost z toho, co se stalo; někde uvnitř jako bych měl peříčko, které se chvělo a rozesmávalo mě, přestože mi bylo zle. A tak jsem sice cítil zlobu a bolest a zášť, avšak současně jsem si říkal, že je dobře, že mě strýc vyhnal – alespoň jsem zase na čerstvém vzduchu; ten bolavý palec mi také připadal potěšitelný – alespoň se nebudu nikam honit a odpočinu si. Ano, tak nějak jsem to cítil – ať už byla skutečnost jakákoliv, já ji viděl narůžovělou a vůbec mě nenapadlo, že je to zásluhou strýcova preparátu.

Natáhl jsem se a těšil z nově nabyté svobody. Vlastně je to takhle nejlepší. – došlo mi – Jsem svým pánem a co si přát víc? Co je mi vlastně do nějakých hloupých pokusů a co znamenají takové výzkumy vedle šumění vánku v trávě?! Nic. Na světě je krásně i bez nich!

Večer se mi udělalo zle.

Bolela mě hlava, hučelo a pískalo a šumělo mi v uších, před očima se mi dělaly tmavé skvrny a rozpínaly se a vlnily a měnily barvu; byl jsem slabý a podlamovaly se mi nohy, neskutečně jsem se potil a ztrácel jsem dokonce vědomí a chvílemi jsem až skučel bolestí, ale ne tou fyzickou, nýbrž duševní!

Nevysvětlitelnou, nepochopitelnou a přece vražedně silnou. Když je mi teď tak špatně, – přemítal jsem – ..bude to určitě ohromná slast, až mě to pustí. Zanedlouho se však přidaly halucinace a ruce se mi roztráslly tak, že jsem v nich neudržel ani kámen, kterým jsem se tloukl do hlavy, abych úpornou bolest přehlušil. Taky dobře. – těšil jsem se – Aspoň si ji nerozbiju.

Ulevilo se mi teprve k ránu. Ústa jsem měl vyprahlá, jazyk rozpraskaný, v očích mě pálilo, byl jsem zesláblý vyčerpáním, že jsem se sotva držel na nohách, celé tělo mě bolelo jako po výprasku a slyšel jsem ze všech stran tikání a jakési hluboké dunivé brnkání, křeče však ustoupily a já se tiše radoval, že jsem záchvat přežil. Kdybych nepřežil, radoval bych se, že už nemusím trpět. Radoval jsem se teď ze všeho. I z toho, že žádný důvod k radosti nemám, bych se dokázal radovat.

Vstal jsem z uválené země a v tu chvíli jako by do mě vstoupilo světlo a já dospěl k poznání, že celá moje pouť je završena a já, jiný a moudřejší, už vím, kam patřím. A že jsem měl příliš velké oči, když jsem si myslel, že smím vykouknout ven z bahna. Nesmím, teď už je mi jasné, že v bahně je mi nejlépe!

Vyrazil jsem domů, zpátky k rodičům a sestře. Zpátky tam, kde to nejlíp znám. – rýmoval jsem vesele a těšil se na shledání. Brzy se mi však přitížilo a já přestal rýmovat a v několika okamžicích jsem se svalil vedle cesty a opět sebou škubal v depresích, a mezi vyvrcholeními bolestí, kdy jsem bezmála přicházel o

rozum, jsem děkoval prozřetelnosti, že přiměla strýce vyhodit mě takhle brzo, protože kdyby mě vyhodil později, jistě bych byl závislejší na jeho injekcích a měl bych mnohem příšernější stavy. Ještě několikrát mě cestou přepadly útrapy a jednou, když jsem se vedle cesty chvěl v hrozných křečích, mě dokonce napadlo doplazít se domů a zavřít se do jedné z rakví a nechat se pohřbít, abych už měl pokoj; ovšem uvědomil jsem si, že je těžká doba a že bych na našem hřbitově zabíral místo těm, kteří je skutečně potřebují. Upustil jsem tedy od té myšlenky a radoval se, že poznávám, co je to šílenství bolesti, a že se budu o to víc radovat, až utrpení odezní.

Přestávky mezi jednotlivými záchvaty se postupně prodlužovaly a příznaky byly stále slabší; brzy jsem opět ostře viděl a než jsem dorazil k domovu, byly to už jen takové brigádičky, které jsem lehko zvládal a snášel.

Otec, když mě zahlédl, se chraplavě zasmál a pak se ztěžka zvedl z lavičky u hřbitovní zdi, na níž pravidelně sedával, a odešel do domu. Já za ním nahlédl a zavolaal jsem:

“Jsem tu zpátky, otče. Měl jsi ve všem pravdu.“

On neodpovídal.

“Není mu dobře.“ –ozvala se z kuchyně matka.

“Nevadí. Snadno ho zastanu.“ –hlaholil jsem, procházeje všemi pokoji, až jsem se zastavil v kuchyni. Měl jsem radost, že jsem je našel, že jsou spolu a že tady všechno poznávám.

“Je tu krásně.“ –zašeptal jsem.

Matka si mě zkoumavě prohlédla:

“Máš něco s očima.“ –řekla mi– “Nedostals žloutenku?“

“To nic.“ –odbyl jsem ji a odešel ven, za dům, přetrpět další záchvat.

Později jsem se dozvěděl, že sestra odešla z domu krátce po mně a vrátila se jen několik dní přede mnou. Našel jsem ji na zahrádce. Seděla na pařezu a pletla.

“Co blázníš?“ –vocal jsem na ni vesele– “Ty a ruční práce?! Od kdy?“

Zvedla ke mě oči. Byla jaksi vážná a připadala mi najednou jiná; vůbec ne ztřeštěná, ale mlčenlivá a vědoucí a nesmírně dospělá.

“Jsem těhotná.“ –řekla, když jsem k ní došel– “Ale s mámou o tom radši nemluv.“ –dodala– “Znáš ji.“

“Jasně.“ –hlesl jsem a posadil se vedle sestry– “Tátovi jsi to řekla?“

Mlčky přikývla.

“Co na to říkal?“

“Coby? Nic.“ –odpověděla– “Divný, žejo.“

“To jo.“ –řekl jsem a čekal, co mi ještě poví.

“Mám si to nechat? Co myslíš?“ –ptala se.

Pokrčil jsem rameny a myslel přitom na malé děvče z ulice, kde bydlela Elvíra. Měl jsem před očima dítě, sedící den co den na ulici pod špinavou dekou, o které se nikdo nezajímal.

Sestra přestala plet.

“Kam bych šla?“ –zeptala se s pohledem upřeným do prázdna.

“Děti jsou krásný.“ –opáčil jsem a hleděl přitom do stejného místa.

“Kdo nás bude živit?“

“Až by vyrostlo, měla bys pomocníka. Nebo pomocnici.“

“Co kdyby bylo nemocný?“

“Mělo by tě rádo.“

“Neměla bych na nic čas.“

“Smálo by se na tebe.“

Potom jsme mlčeli. Nakonec sestra řekla– “Já sem ale kráva.“ –a dala se opět do pletení.

K tomu jsem neměl co dodat, raději jsem tedy odešel.

Po několika dnech jsem znovu upadl do jednotvárnosti, kterou jsem dříve ze srdce nenáviděl a kvůli níž jsem z domova utekl. Dnes jsem však byl spokojen. Pochopil jsem, že takhle jednoduše vypadá pravý lidský život.

Otec se mi jaksi vyhýbal, ale já s potěšením dělal veškerou jeho práci. Kopal jsem vesele hroby a dával přitom pozor, abych neublížil krtkům a žížalám; roztloukal jsem kosti a po nocích sypal moučku i do sousedních zahrad, aby i tam měli lepší úrodu – po nocích proto, že ve dne mě odháněli a křičeli, že mě zastřelí, jestli se tam ještě ukážu; přestal jsem jíst maso, abych se neživil utrpením jiných tvorů – jen někdy, když jsem už byl příliš slabý, jsem potajmu ukradl ze spíže klobásku nebo dvě a hltavě je sežral; nosil jsem chudákům nepotřebné věci a když nás potom vykradli, nezlobil jsem se na ně a byl jsem rád,

že nikoho z nás nezabili; pomáhal jsem sestře do postele, když se vracela opilá z hospody, a uklízel jsem po ní, když se netrefila do připraveného kbelíku – prostě jsem žil klidně, šťastně a spokojeně, protože jsem byl doma, mezi svými.

Tak to trvalo nějakou dobu, až jednou přišla změna.

Celé dopoledne jsem byl jaksi nesvůj. Pořád mi něco vadilo a dalo mi hrozně práce udržet se v klidu. Strýcem naočkovaný růžový zákal asi přestával působit a já před polednem pochopil, že člověk nemůže být stále šťastný.

Po poledni jsem řekl sestře, že je kráva.

“Už nebudu.“ –odpověděla.

V ničem se samozřejmě nezměnila, ale mně už to vůbec nevadilo; večer jsem totiž dostal dopis od Hedviky. Psala, že by chtěla být se mnou. Nic víc. Nic nevysvětlovala, žádné omluvy, jen tohle. Tak jsem hodně přemýšlel a nakonec jsem měl radost, že se ozvala a chce být se mnou. I já s ní chtěl být, vždyť nikdo jiný o mě nestál! A vtom jsem si rovněž uvědomil, že zřejmě splním otci jeho poslední přání a zůstanu tady a postarám se o dům a tak. Vlastně by nám tady nic nechybělo. – přitakával jsem si – Všechno jsem se naučil, i ty lebkky snad zvládnou; dostatek práce bude pro našince vždycky, o to strach nemám, určitě bych ji uživil .. jenom aby se jí tu líbilo?

Tak jsem ji pozval.

Přijela.

A zůstala jeden den, druhý den, třetí.. – jednoduše už zůstala u nás.

Čtvrtý den byla neděle; taková hezká, teplá a slunečná .. a tou musím skončit, protože růžová povídka musí mít růžový konec.

Tak už to prostě v životě chodí – vše zlé se v dobré převrátí a nám zbývá pouze užívat plnými doušky všechno dobré, co nám život připraví.

Plnými doušky – i kdyby to měl být jed.

Skromná povídka

Nemoc

To udělal schválně, že tak najednou onemocněl. Určitě. Jemu vyhovuje, když o něj musím pečovat; vlastně o nic jiného nestojí, než abych se starala o něj a o domácnost, aby mohl celé dny trávit na tom svém hřbitově a přemýšlet o nesmyslech. A teď se ještě válí v posteli a skuhrá, jako by měl umřít. To jsem dopadla! Je to lempl a já se divím, že jsem s ním tolik let vydržela. Přitom možnosti odejít jsem pár měla, ale kvůli dětem jsem to nikdy neudělala .. a vlastně také proto, že mi na něm záleží. Je to zvláštní, ale pořád ho mám svým způsobem ráda; i když mě život s ním vůbec nebaví a tolik věcí mi na něm vadí, mám ho ráda.

Asi jsem divná.

V kuchyni na sporáku bublala voda, kapky stříkaly kolem kastrolku a já nepřítomně sledovala kypící hladinu a na nic jsem neměla náladu. Padla na mě jakási beznaděj nebo únava; nedokázala jsem se ani pohnout a jen jsem přemítala, co tady vlastně dělám. Měla jsem možnost utéct a žít jinak; víc takových možností jsem měla, ale neudělala jsem to. Zůstala jsem pokaždé v tom vlhkém bortícím se hřbitovním domku, kam jsme se před lety nastěhovali a už nikdy se odsud zřejmě nevyhrabeme. Toužila jsem po zajímavějším životě, ale zůstala jsem doma a pořád čekala, že ta pravá šance teprve přijde. A teď tu v otlučeném nádobí vařím čaj a je mi z toho všeho nanic. To je ta moje skromnost; jsem prostě hloupá a spokojím se s málem. Já si nechci stěžovat; hlad jsme nikdy neměli, manžel nepije ani mě nemlátí, děti jsou zdravé, ale ten život, ty zoufalé podmínky! Nesmírně dlouho mi trvalo smířit se s tím, že mám za muže hrobníka. Ono není moc příjemné, když na vás sousedky zahlíží, jako byste byla poznamenaná, prašivá nebo svobodná. Těžko srovnat se s tím, že jste proti své vůli černou ovci, ale já to dokázala, protože jsem taková .. prostě se dokážu přizpůsobit všemu. A on, místo aby si liboval, jakou má dobrou a šikovnou ženu, tak mě jenom využívá! – zlostně jsem hodila očima po dveřích, za nimiž manžel odpočíval, a naskládala mu na podnos cosi k jídlu a prášky, co měl brát. Je jasné, že se složil schválně. – myslela jsem si – Vypadá hrozně, to je pravda, ale špatně on vypadal vždycky, bledý jako smrtka. Jenže už ho znám dost dlouho, abych věděla, že přehání a sotva ho někde píchne, už je na umření. Je to simulant, jako všichni chlapi. I když, poslední dobou opravdu vypadá moc zle...

Asi bych mu to měla k lůžku donést sama. – hleděla jsem střídavě na přichystaný podnos a na vřící vodu v kastrolku – Ale já ho nechci vidět. Špatně na mě působí, že je tak nemohoucí, a vadí mi to tím spíš, že díky jeho neschopnosti tady celý život trčíme, zahrabaní, znudění a odstrčení. Ale možná není neschopný; možná by mohl a uměl, ale je opravdu takový lenoch, kterému vyhovuje žít jako předčasně zestárlé prase u poloprázdného žlabu, odevzdaně, přízemně, bez vzrušení a bez jakýchkoliv změn, jen když má teplou večeři a včas vyprané a vyžehlené prádlo...

Měla bych mu jídlo odnést, ale neudělám to! Ať jde raději holka; beztak má poslední dobou moc volnosti, tak ať udělá něco doma. Sice také nebude chtít, ale tolik moci nad ní snad ještě mám, abych jí poručila. Ale kde zase je, už dávno měla být doma. – vzpomněla jsem si a odešla na zahradu, podívat se po dceři. Ven; na světlo a na vzduch. A úplně jsem se otrásla při představě, že bych teď měla vstoupit do ložnice, kde je šero a zatuchlý puch, a kde leží manžel.

Dceru nikde nebylo vidět, tak jsem si sedla na lavičku, natáhla nohy a uhladila si nohavice pracovních kalhot. Věčně tyhle montérky! – zamračila jsem se. Jak ráda bych se oblékala hezky, jenže jsem odsouzená nosit doma pouze tyhle hadry. No jenom se na sebe podívej! – říkala jsem si – Copak by jiná

ženská vydržela takhle chodit? Jako hastroš! Určitě ne; každá by se na něj dávno vykašlala. Jenom já se o něj starám, jako bych byla kdovíjak spokojená.

Z márnice vzadu za domem se ozývaly tlumené rány. To syn nejspíš drtil práchnivé kosti; co také jiného v márnici, že? Dělal tam za manžela kostní moučku, kterou používáme na hnojení zeleniny. To byl můj nápad; kdysi dávno jsme nevěděli, co se starými kostmi, ke kterým se nikdo nehlásil, tak jsem navrhla, abychom je používali jako hnojivo. Spíš jsem jen tak plácla, ale zkusili jsme to a udělali jsme dobře, moc dobře. – zasnila jsem se – Zelenina nám od té doby krásně roste .. a manžel se válí v posteli! – vrátilo se mi a nálada byla rázem pryč. Ještě dobře, že už ho kluk zvládne zastat, když ho k tomu donutím. Jinak nevím, co bychom si počali. Je to lenoch líná; pořád něco dělá, ale nic z toho nemáme! Tedy manžel, ale vlastně oba. – vzdychla jsem, když najednou vidím holku přicházet odkudsi z vesnice. Poslala jsem ji hned do kuchyně, ať otci zaneše večeři. Tvářila se hrozně, jako by měla jít v zimě pro jahody, ale poslechlá.

”Já zatím natrhám králíkům.” –volala jsem za ní na omluvu, aby si nemyslela, že na ni odkládám svoje nepříjemné povinnosti, ale ji moje svědomí nezajímalo. Tak jsem nechala trávu travou a ještě na chvíli usedla na lavičku. Když jsem se pak vrátila do kuchyně, podnos byl pryč a dcera stála u sporáku a zvláště se dívala z okna.

”Co je?” –zeptala jsem se.

”Nic.” –odpověděla.

”Jak je mu?”

”Nevím.”

”Je to simulant.” –ujelo mi, ale dcera snad vůbec nevnímala.

”Dalas mu to vůbec?” –zapochybovala jsem.

”Jo, brácha.” –řekla, oči stále upřené kamsi do dálky. Takové rozhovory nesnáším, abych každé slovo páčila; připadám si jako strašák řinčící plechovkami a přitom všemi včetně vlastních dětí přehlížený. Vzala jsem raději čočku a dala se do přebírání.

”Je po něm.” –ozval se mezi dveřmi znenadání kluk, vracející se od otce. Že by přece jen nesimuloval? – prolétlo mi hlavou – Ale tohle já přece nechtěla, za to já nemůžu. Jak jsem měla vědět, že je na tom tak zle, když se mu nedá věřit a proto jsem se na něj raději ani nechodila dívat? On mi snad i tohle udělal naschvál, abych měla výčitky, že jsem mu nevěřila. – myslela jsem si a jak jsem přemítala o našem vztahu, tak zvláště a nečekaně uřatém, že to nemohlo být samo sebou, najednou slyším, jak se naše děti baví; jako by měly radost, že se to stalo.

”Jste zrůdy.” –vytkla jsem jim a oni se na sebe zaraženě podívali a najednou byli nejistí; až mě samotnou překvapilo, jak je má slova vzala u srdce. Oči se jim najednou třpytily a snad, možná se dokonce styděli za to, že je otcova smrt rozveselila. Obrátili se na sebe a pak bez jakéhokoliv domlouvání zamířili společně do ložnice. Možná se chtějí jeho chladnoucímu tělu omluvit. – napadlo mě. Ale nemohli to stihnout, protože zakrátko z těch samých dveří vyšel on, můj manžel!

”Takže ty žiješ?” –špitla jsem a myslím, že jsem v tu chvíli měla opravdovou radost. Takhle se přece neodchází, bez rozloučení a bez toho, abychom se ještě naposledy podívali jeden druhému do očí a řekli si, jak jsme byli celé roky hloupí .. abych mohla dál žít bez výčitek. Myslela jsem, že mi přál, abych se trápila, ale odpustila jsem mu, protože náhle vypadal docela zdravě a já viděla, že na takové věci mám ještě dosti času. Prohodil něco o dětech a kluk i holka se kolem nás vzápětí prohnali a běželi ven ze dveří, asi na čerstvý vzduch. Nebo si zase něco provedli a pronásledovali se kvůli odplatě; děti.

Byli jsme dojatí. Manžel asi víc a já o něco méně, protože kdybych tvrdila, že jsem byla dojatá víc, mohl by si někdo myslet, že tahle povídka není skromná.

A to bych nerada, hned v první kapitole.

Prázdné hnízdo

Druhý den poté, co se manžel zázračně vrátil hrobníkovi z lopaty, nás kluk i holka opustili.

”Ale neblázni, kam bys chodila?” –utrhlá jsem se na dceru ráno. Sešly jsme se v jeho pokoji a já se od ní potom venku dozvěděla, že syn v noci odešel z domu. O chvíli později dodala, že ona chce jít také. Prý za štěstím. Tušila jsem to; dokonce jsem ji popichovala, ať se vyjádří. Ale chtěla jsem slyšet něco jiného.

”Já musím, mami.” –odvětila na mou otázku.

”Tak si běž!” –odsekla jsem dotčeně, ale vůbec to nebylo myšleno vážně. Jenže ona se zřejmě neptala na můj názor, ale prostě mi přišla oznámit, že odchází. Jako by nechápala, jakou matce způsobuje bolest,

když ji opouští. Pravda; dřív jsem si často říkala, že už jsou dost staří na to, aby se o sebe uměli postarat. Myslela jsem, že bychom je k tomu měli postrčit, a třeba i tvrdě, možná až odstrčit, protože jinak nám zůstanou na krku do smrti. Ale když se teď postrčili sami a doma jsme zbyli jen my dva, přichází na mě jakási úzkost a vůbec, takové to najednou bývá divné, když jsem například šla chodbou a jejich bačkory ležely na svém místě, protože je neměl kdo rozházet. Je to nezvyk, když po tolika letech najednou nemáte žádné starosti, nikdo nic nechce, neuklízíte po nich a s nikým se nemusíte rozčilovat...

Najednou mi to chybělo, a moc. A manžel, místo aby mi pomohl se s tím vyrovnat, se choval nemožně. Pracovala jsem na zahradě a on nesl kolem kbelík s moučkou, zastavil u mě a jakoby nic, jako by hovořil o těch svých nesmyslech nebo třeba o nadmutém králíkovi, se zeptal, co tomu říkám. Jako by nestačilo, že sama chřadnu steskem; on mi to ještě připomíná! Potřebovala jsem přivést na jiné myšlenky – a on mě místo pomoci schválně deptá! Neudržela jsem se a vyčetla mu, že děti vyhnal tou svojí nesnesitelnou povahou. Chtěl to rozebírat, ale víc ze mě nedostal, protože jsem se nemínala hádat, když jsme zůstali sami.

Jenže mi pořád vězelo v mysli, že pouze jeho vinou jsme zůstali opuštěni a nevíme nic o svých dětech, protože .. na ně byl zbytečně přísný a nesnažil se jim porozumět. Ano; nikdy se nikomu nesnažil porozumět!

”Stejně odešli kvůli tobě!” –vyhrkla jsem na něj po obědě, protože mi z té úzkosti šla hlava kolem.

”Ale prosímtě.” –bránil se chabě.

”Jo! Jenom si vzpomeň, jak jste spolu pořád válčili.”

”Snažil jsem se je vychovat.”

”Cha!” –vyprskla jsem – “A povedlo se ti to, co!?”

Pokrčil rameny.

”No řekni.” –dotírala jsem.

”No jo.” –řekl, podíval se na mě a vstal od stolu – ”Za všechno přece můžu jenom já.” –dodal a odešel ven.

”Tak vidíš.” –dopověděla jsem mrzutě. Někdy skutečně nechápu, proč ho mám ráda, když ani pohádat se s ním nemůžu. Ale o to přísnější se snažil být na děti .. a takhle to dopadlo. Utekli nám a my ani nevíme, kde jsou a jak se jim daří. A jako by toho nebylo dost, tak když si s ním chci o tom promluvit, sbalí se a jde pryč. No je tohle nějaký život?!

Je, ale nestojí za nic.

Je mi líto, že jsme na tom s manželem tak špatně, ale já za to nemohu. Vadí mi, že si nedokážeme vyjít vstříc a nebavíme se spolu – a pokud ano, tak zvýšeným hlasem, tedy se hádáme; ráda bych třeba, aby nás alespoň odchod dětí sblížil, jenže to nějak nejde. Ať dělám co dělám, nejde to. Je pravda, že muž se také občas snaží prolomit mlčení, ale tak nešikovně, že mě spíš dráždí. Třeba když mi přišel oznámit, že se mu stýská po tom, jak jsme si dřív rozuměli. Kdy dřív? – nechápala jsem. Já potřebovala slyšet, že mě má rád a že o mě stojí, a ne aby si stěžoval, že dřív to bylo lepší. Bylo; no a co? Byli jsme mladší, ale že by mi to zrovna teď musel připomínat?! Raději jsem rozhovor spěšně ukončila, abychom se ještě nepohádali. A stejně jsme se pohádali ráno.

Opravdu moc ráda bych s ním měla lepší vztahy, ale jak to udělat, když pokazí, na co sáhne? Nevím – a tak místo sblížení dál spíme odděleně a já, přestože jsem už měla v plánu vrátit se do společného lože, opět všechno zrušila, protože mě rozčilil. To jsem škrábala brambory do zásoby, jako to běžně dělávám – navařím je a dám do ledničky, aby kdo chce, mohl si brát. Vždycky jsem to tak dělala, jenže on sotva přišel do kuchyně, hned spustil, že jich dělám zbytečně moc, když jsme jen dva, a začal se rozčilovat, že je to škoda a že se budou vyhazovat. Asi měl pravdu; já si nějak neuvědomila, že jsou děti pryč, ale nemusel na mě tak vyjet. A jemu se pořád něco nelíbí! Skutečně pořád, a to se nedá vydržet. Kdyby alespoň ty svoje věčné výhrady říkal normálně, jenže on snad není normální. Ano, když se nad tím zamyslím, tak nikdy nemluvil normálně; vlastně od začátku, hned od našeho seznámení, je divný. Jenže tenkrát jsem netušila, jak nesnesitelná bude jeho povaha pro společný život; tenkrát mi možná dokonce imponovalo, že je jiný, zvláštní. Ovšem že je zvláštní až příliš, to mi došlo pozdě – a po letech soužití je těžké něco měnit, protože už jste si zvykli a i když to nestojí za nic, alespoň víte, na čem jste. Měla jsem i několik možností utéci od něj a změnit svůj život, ale kvůli dětem... Děti potřebují otce, tak jsem se obětovala. I když – ale to se nesmí nikdy dozvědět – naše děti nejsou jeho. Měla jsem totiž pár známostí; většinou v dobách, kdy jsem si sama se sebou nevěděla rady a tyhle vztahy mě držely nad vodou. A na dva mi zůstala památka... No co, stalo se a vzít zpátky to nejde; jenže proč jsem s ním zůstávala kvůli dětem, jež ani nejsou jeho? Možná proto, že on necouvnul a když jsem mu řekla, že jsem těhotná, měl dokonce radost. Narozdíl od pravých otců. Asi jsem neměla sílu mu tu radost ukazovat. Nebo jsem hloupá a říkala jsem si, že jednou bude lépe. Také jsem mu určitě nechtěla ublížit, protože kdyby se dozvěděl, že

jsem těhotná s kýmsi druhým, moc by ho to ranilo. Tehdy mě měl ještě rád, to vím. I já ho měla svým způsobem ráda, ale já potřebuji trochu vzrušení, potřebuji cítit zájem a toužím po projevech pozornosti, protože když je postrádám a jinde se nabízejí... Vždyť jsem přece taky jenom obyčejná ženská! Ale nakonec jsem pokaždé zůstala s ním; prostě jsem byla moc skromná, to je ono. Třeba jsem se mohla mít úplně jinak, kdybych se držela milenců, jenže já se vždycky stáhla zpátky a proto jsem skončila tady v té díře, zahrabaná, sice živá – ale napůl už jakoby mrtvá... Měla jsem se asi dávno vzepřít a ukázat mu, že takhle žít nechci. Nebo jsem měla odejít. Jenže jsem neudělala jedno ani druhé. No co, zvykla jsem si a nečekám už žádné zázraky; ovšem když na mě vyjel kvůli těm bramborám, tak jsem se neudržela, práskla škrabkou a zařekla se, že zůstanu spát v kuchyni a do společné postele se nikdy nevrátím.

Přitom zrovna toho dne jsem se chtěla vrátit!

Hned večer při usínání jsem svého rozhodnutí litovala, protože k smrti nerada spím sama a kdyby mě jen trochu znal, dávno by za mnou přišel – ovšem to by nesměl přijít s otázkou, jestli nemám chuť jít si s ním zašpásovat, jako se ptal tuhle! Kdybych měla chuť, šla bych bez jeho nejapných návrhů. Jemu vůbec nedochází, že stojím i o něco jiného.

Takže jsem usíнала sama, smutná a opuštěná, ale na druhé straně jsem si říkala, že nám neuškodí si od sebe ještě trochu odpočinout, abychom si za čas třeba byli vzácnější. Nejspíš jsem si přála obojí, odpočinout si od něj i mít jej nablízku, ale to bych chtěla příliš – což ve skromné povídce nemohu! Bohužel.

Plískanice

Tak jsme odpočívali. On chodil spát časně zvečera a ráno vstával pozdě, když já už byla na zahradě, a hned spěchal na hřbitov. Asi pracovat. Byla jsem brzy tak odpočatá, že mi nervy zvonily napětím, a začínala jsem toho mít dost. Jenže on vypadal, jako by mu odloučení vyhovovalo, zatímco já stísněně čekala, kdy mě zase osloví – a jestli to udělá opět tak hloupě, že se budu muset rozčítit. Nemám to lehké. Ženská to vůbec nemá lehké, protože si všechno moc bere. Chlapi ne, ti nemají zodpovědnost a přede vším se schovávají za cynickou masku, vysmívají se tomu, nebo si zajdou do hospody a je jim hej; jako to udělal ten můj hned první den, co odešly děti. Přitom dřív do hospody nechodil skoro vůbec a teď, když bychom se měli nějak spolu, sami dva... Ale co, když si myslí, že mu to prospěje! Jenom je mi líto, když člověk, kterému já obětovala všechno a pořád ho mám svým způsobem ráda, když uteče z mé blízkosti, aby se v hospodě kdovíjak bavil, zatímco já zůstala trčet doma a pracovala na zahrádce až do večera .. ale proč se k tomu vracím? Nestěžuji si, to vůbec ne, ale stala se tenkrát taková zvláštní věc; nezatěžovala bych tím tyto řádky, kdyby se mi vzpomínka na to nevracela, tak hnusná, že mi ještě teď jde po zádech mráz. Taková událost se nedá zapomenout, jakkoliv se někomu může zdát malicherná a nevýznamná. Je to pravda, ale .. když ji prožijete na vlastní kůži, máte to ve vlasech, na šatech a .. brrr!

Procházela jsem se po hřbitově. Manžel chlastal v hospodě a kdovíco tam ještě vyváděl, tak jsem se šla podívat do míst, kde tráví většinu času. Jen tak jsem kráčela po cestičkách a usmívala se na náhrobky, abych se znovu přesvědčila, že mi tam není do smíchu. A chodila jsem a přemítala, proč je mu zde lépe než se mnou, až mě tam zastihl liják. Ale to byl příval; takový jsem ještě nezažila! Dopadaly na mě obrovské slizké kapky, mazlavé, hnusně ulepené, prostě příšerné, a než jsem doběhla domů, pokrývala mě vrstva lepkavého slizu, který nemohl pocházet z obyčejných dešťových mraků. To je strašné. – říkala jsem si, když jsem ze sebe shazovala oděv – To je hrozné, kde já musím žít! – byla jsem přesvědčená, že jinde by mě cosi takového nemohlo potkat, a v duchu jsem se dopředu třásla, co mě na tomto bohem zatraceném místě ještě potká za příšernosti.

Vlezla jsem okamžitě do vany a zůstala v ní pěkně dlouho. To mám ráda, plnou vanu horké vody a pořádně se vykoupat; to je jedna z mála radostí, jaké si dopřávám. Pro mě je to téměř rozkoš, naložit se do horké lázně a pobýt v ní co nejdéle, hezky se odmočit... Potom jsem jako nová, klidná a spokojená; mně to stačí. Já jsem vůbec tak nenáročná, že to snad ani nemůže být pravda. Možná až moc, když mi ke štěstí stačí pořádně se vykoupat. Jenže on mě neumí ocenit, to je náš největší problém! Přitom co by za to jiní chlapi dali, mít takovou ženu! – říkala jsem si ve vaně, a zopakovala jsem si to ještě mnohokrát, než jsem vylezla. Potom jsem se dívala na televizi a protože mě program nezajímal, pletla jsem u toho. Jenže každý zvuk, každé bouchnutí či zašramocení venku mě zneklidňovalo, jestli se už nevrací manžel.

Ale nevracel se. Je to zvláštní, ale přestože nemám důvod se na něj těšit, byla jsem z jeho nepřítomnosti nesvá. A jediné, co mě neklidu mohlo zbavit, byl jeho návrat. Přála jsem si, aby přišel co nejdřív, byť mi bylo jasné, že s ním nic hezkého domů nepřibude. Ale chtěla jsem, aby byl se mnou; nebo ne přímo se mnou, ale doma.

Pořád nešel, tak jsem asi v jedenáct hodin šla spát, uražená, že mě tak přehlízí. Právě z takových zážitků vzniká moje nerudnost a podrážděnost; to není moje vina, že mi leze krkem a někdy mívám chuť ho srazit do rozkopené jámy a zaházet... Sám si za to může!

Jenže on si to neuvědomuje.

A teď ještě ke všemu ten liják. Když se vám někde nelíbí a pak tam ještě ke všemu zmoknete a připadáte si jako poplivaná, nejspíš ještě víc zahořknete. Ale já ne. To bych se dávno musela zbláznit, jako on, ze vši té ponurosti a bezvýchodnosti a chátrání. Co může zhoršit pár uslintaných kapek?! Já mám už léta tolik důvodů k zesílení, že sama nechápu, čím jsem si zachovala zdravý rozum. Asi mi nic jiného nezbyvalo, Někdo se musí držet vesla .. a kormidla .. a napínat plachty, i když je bezvětrí .. a to zbylo na mně, protože můj muž se neumí postarat, abychom se měli dobře a hezky si žili. Ani děti mi moc nepomohly; ale to jsou děti, jim ráda ulehčím – a než se dívat, jak je všechno otravuje, udělám to radši sama.

Manžel se vrátil až v noci a to já už ani nevěděla, jestli jsem ráda, že přišel. Asi mi to bylo jedno .. nebo mi vadila jeho přítomnost i jeho nepřítomnost. Avšak klidnější jsem byla, když zůstával doma. Rozhodla jsem tedy raději se mu vyhýbat, abych ho neprovokovala k odchodům. Stranila jsem se ho v příštích dnech a vyčkávala, až pochopí, že takhle to dál nejde. Snažila jsem se být nenápadná, protože já už jsem taková, hodná a obětavá. I na místě, pro jaké už i nebe má pouze plivance. Věnovala jsem se domácnosti a zahrádce, a kdykoliv mi zbyla chvíle, odcházela jsem do opuštěných dětských pokojů rovnat věci, které tam po našich dítkách zůstaly. Zpočátku jsem tím spíš zakrývala snahu najít nějakou jejich tajnost, nějaký deník či co podobného, ale nic jsem nenašla. Vlastně ano; holka měla vzadu ukryto několik fotografií, na nichž nebyla oblečená – a velice jí to slušelo. Nikomu bych se nepřiznala, ale byla jsem skrytě pyšná, že vypadá tak dobře; jenom mě moc zajímalo, kdo a kdy a kde ji takhle fotil? To bych jako matka snad měla vědět. No, jenže já nevěděla ani o tom, že se nechává fotit nahá, tak co bych ještě chtěla, že?

Později jsem jejich skříň přeskládávala jen tak, aby se mi lépe vzpomínalo. To jsem si sedla u holky nebo nahoře na půdě u kluka na postel, koukala na jejich prádlo a přemýšlela, jak se jim asi daří. Copak holka, ta se neztratí, protože má jasno v tom, jaký je svět, a dobře ví, jak a čím se může prosadit; ale kluk mi dělal starosti, protože je takový, on je trochu .. prostě se do světa nehodí. Jenže na druhé straně, holka je zase až moc do větru a také by na to mohla doplatit, kdyby naletěla nějakému podvodníkovi. A také je strašně líná; pořád se válela v posteli, třeba až do oběda, a potom vzdychala, že se u nás nedá nic dělat. Chápu ji; souhlasím s ní, ale někdy to přeháněla. A kdoví, koho kde potká?! – strachovala jsem se. Ale ze všeho nejvíc mi vadilo, že se nemám komu se svými obavami svěřit, protože na manželovi vůbec nebylo znát, že by je postrádal. Jestli to nebude tím, že není jejich otcem? – napadlo mě – K cizím dětem si člověk možná nemůže vytvořit správný vztah, i když chce a i když si myslí, že jsou jeho. A to on si myslí; celou dobu si dávám moc velký pozor, aby neměl ani stín podezření. Já mu vůbec ve všem vycházela vstříc a snažila se, abychom žili v pohodě .. a co z toho mám? Nic! Plivance místo normálního deště, jaký padá všude jinde na světě.

Do prdele, jak mě někdy sere, že je o mně skromná povídka, ve které si ani postěžovat a od plic zanadávat nemohu!

Sousedka

Nemohla jsem ani spát, ani sedět, nic. Tolik jsem se bála o děti a tak mi chyběla blízkost někoho, s kým bych si o svých pocitech mohla popovídat. Bylo mi tak těžko, že bych se dokázala svěřit snad i manželovi; jenže ten mi vůbec nerozuměl. A nikoho jiného jsem neměla .. pak ať se někdo diví, když si ženská někoho najde! Co má dělat?!

Nevydržela jsem na místě a musela pořád chodit; nejdřív po kuchyni, pak po celém domě a nakonec, ve chvílích nejhlubší deprese, jsem vyrážela ven. A jednou odpoledne jsem venku potkala Marunu Kudláčkovou, ohromně upovídanou sousedku, které se většinou zeširoka vyhýbám. Seděla na lavičce pod stoletou lípou, u nohou měla nákupní tašku, takže asi vyrazila do obchodu. Pozorovala mě, ale nic neříkala, protože já obvykle na její řeči nejsem zvědavá. Nyní jsem však sama potřebovala mluvit, tak

jsem po pozdravu ještě řekla, že jsem nějak unavená, načež ona rázem ožila a vytryskl z ní prívál slov. Než jsem se posadila, stihla mi oznámit, že se tu už dobře před hodinou měla sejít s paní Charvátovou, ale hned počítala, že ona nepřijde, protože je špatná s nohama a když nemusí, tak nikam nejde, protože je líná a ty nohy má jistě nemocné právě z nedostatku pohybu. Nato bez přerušení navázala, že si chce koupit chleba, ale s takovouhle nejspíš přijde pozdě, ale že říkala včera prodavačce, ať jí jeden schová, tak snad na ni nezapomenou, i když mají teď spoustu starostí, protože obchody vážnou, ale za to si prý mohou sami, protože se málo starají o stálé zákazníky.

"A co ty?" –obrátila se ke mně– "Děcka máte pryč, konečně je doma klid, co?"

"Jo, až moc." –rozložila jsem rukama– "Stojí to za..." –uřala jsem větu dřív, než se zvrhla do přílišné upřímnosti– "...za nic." –dodala jsem opatrněji.

"Copak?" –hrála sousedka udivenou.

"Ale." –vzdychla jsem– "Mám vztek."

"To je normální." –usmála se– "Kdyby tě ten tvůj občas nerozčílil, tak bys ani nevěděla, že ho máš."

"Já nemám vztek na něj." –lhala jsem– "Já mám prostě špatnou náladu. Jen tak."

"Aha." –usmála se o poznání jízlivěji– "Tak to je jiná. Já myslela, že něco doma." –odmlčela se a já zavrtěla hlavou.

"A nevíš, jestli má Pavelka ještě ten soustruh?" –obracela jsem pozornost na člověka, který doma vyráběl dřevěné ozdoby a podobné drobnosti– "Chtěla jsem si od něj nechat udělat takový držáky ke skříním v kuchyni."

"To teda nevím." –odvětila– "Já od něj nic nemám, tak vůbec nevím, jestli ještě dělá. Asi jo. Proč by toho nechával? Víš, kolik si tím musel vydělat!?"

"To nevím. Asi dost."

"Jenom si to představ. To by byl blbej, kdyby toho nechal. Proč by to dělal?"

"Nějak prej měl platit pojištění, nebo co."

"Daně, ne?"

"Nevím."

"To je svinstvo." –zasmušila se sousedka– "Člověk něco dělá pro lidi a oni mu za to ještě napařej daně, aby mu to zneprjemnili. To je bordel, co?"

"Ale dělal hezký věci."

"Jo?" –pokrčila rameny– "Já nevím. Já na takový blbosti moc nejsem."

To pro mě nebyla žádná novinka; o tom, že trpí nedostatkem vkusu a citu pro krásu, věděl snad každý. Avšak neodpustila jsem si tu rozkoš alespoň vyjmenovat, co všechno od pana Pavelky mám já: stojan na lampičku, dvě madla ke splachovadlu, vlastně už jen jedno, protože druhé jsem ztratila, sedm různých velkých ozdobných zvonečků, které jsem dávno neviděla a zajímalo by mě, kam se poděly, napodobeninu starobylého svícnu, několik malých rámečků na obrázky a .. a zatímco já se rozpomínala, čím pan Pavelka zkrášlil moji domácnost, ona pronášela cosi o věku a s ním spojeném příchodu zdravotních obtíží. A když jsem už dlouho nemohla na nic přijít, chopila se otěží hovoru opět sama:

"Tady mě poslední dobou pořád nějak hrozně bolí." –poklepala si na pravý spánek– "Ne v hlavě, to ne, ale spíš jakoby ta kost. Doktor říkal, že to nic není, ale jeho to nebolí, tak co by se staral. Je to bordel." –přiložila dlaň na ono místo a dlouze je třela.

"To je zajímavý, že tebe takový věci vůbec nezajímaj." –vyjelo ze mě, protože jsem nechápala, jak může být tak netečná k výtvarům pana Pavelky– "To já, kdybych mohla, tak toho mám plnej byt." –dodala jsem.

"Jeho to nebolí, tak to nic není." –držela se svého problému, ale pak odpověděla– "Cože?"

"Ty nemáš nikdy chuť pořídít si domů něco hezkýho?" –zajímalo mě.

"Ale jo." –zasmála se– "Hezkýho chlapa bych brala, ale kde?"

Mávla jsem rukou. Tohle téma mě nepřitahovalo a tak jsem si ani nevšimla, jak po mně střelila očima, když to říkala.

"Nějak se zataáhlo." –zvedla jsem pohled k obloze, na níž se rozprostřela tmavá mračna– "Ale mohlo by sprchnout. Prádlo mám schovaný, tak ať za nás jednou zaleje ten nahoře, co?" –zastírala jsem nepříjemnou obavu, aby nepřišel podobný liják jako tehdy.

"Nejsou." –pokračovala sousedka– "Chlapi nejsou. Aspoň takoví ne, co by za něco stáli. Všichni jsou zadaný, nebo nejsou k ničemu. Nebo obojí; a těch je zdaleka nejvíc."

"Chlapů je dost." –odporovala jsem– "Ale nestojej za nic." –souhlasila jsem.

"Taky bys nějakýho šikovnýho přítele brala, co?" –zahleděla se mi zpřímá do očí– "Ale kde by se tady šikovnej chlap vzal, žejo? Zrovna tady."

"Já mám dost toho svýho jednoho." –zavrtěla jsem hlavou, ale pro ni zřejmě nikoliv dostatečně přesvědčivě.

"Já nemyslím do postele." –obracela– "Já myslím jen tak, aby život neutekl moc jednoduše."

"Nemám zájem." –zopakovala jsem– "Na co si dělat problémy?"

"No jistě." –kývla překotně hlavou– "Co z toho, žejo?"

"Bohatě stačí." –prohodila jsem s hranou veselostí, byť nepříliš srozumitelně.

"On ten tvůj je docela pracant, že?"

Zahýbala jsem hlavou do všech směrů, ani tak ani tak, protože žádným vysvětlováním bych nedosáhla toho, aby mě správně pochopila.

Na silnici se rozplácla kapka. Mlasklo to a zůstala po ní neuvěřitelně velká skvrna. Dobře, že sedíme pod lípou, ta nás ochrání, kdyby něco přišlo. – upírala jsem zrak na mokré kolo uprostřed vozovky, podivně se blyštící, téměř jako olejová kaňka. A nemohla jsem se zbavit vzpomínky na hnusný liják ze dne, kdy odešly děti.

"Ale je." –trvala sousedka na svém– "Já ho pořád vidím něco dělat tam u vás, na tom hřbitově."

"To jo." –přítakala jsem bez radosti.

"Čím tě tak naštvál?"

"Nenaštvál mě on." –opáčila jsem– "Mám jenom nějak špatnou náladu."

"Já bych do něj vůbec neřekla, že by uměl někoho naštvat. Mně se zdá hrozně hodnej."

"On!?" –vyprskla jsem– "To by ses divila."

"A máte krásnou zahrádku." –obrátila po krátké přestávce– "To musí dát spoustu práce."

"To jo." –přikývla jsem znovu. Mokřých, olejnatě se lesknoucích cákanců na cestě několik přibýlo, ale sousedka je nevnímala.

"Bude pršet." –řekla jenom, když viděla, jak zírám na moknoucí silnici– "Aspoň nebudete muset zalejvat tu zahrádku, ne? A kytky tam máte krásný." –pokračovala– "To se mi líbí, ale nebavilo by mě to, starat se o takovou zahradu. Ale vy to máte na kšeft, že?"

"Taky." –souhlasila jsem a sousedka dál povídala o květinách, jaké se jí líbí, i o těch, které nemá ráda; poté začala kritizovat muže, kteří věčně sedí v hospodách, a vyznávala se, že má raději takové, co se drží doma; následně se rozčílila nad nepořádkem v ulicích a kolem nich, který nikdo neuklízí; vzpomněla si na svou dceru, žijící ve městě, jež přišla o práci, a pokračovala tím, že nezaměstnaní by mohli uklízet, ale vzápětí obrátila, že někteří ne, protože taková práce by byla pod úroveň jejich vzdělání a postavení. Mezitím padalo stále víc podivných kapek, ale do deště to mělo daleko. Chtěla jsem se zeptat, jestli si pamatuje na nedávnou průtrž mračen, ale nepustila mě ke slovu. Byla jsem nesvá, ale lípa nás před kapkami chránila, tak jsme mohly v klidu pokračovat v hovoru; vlastně Maruna pokračovala. Chvíli o počasí, chvíli o jídle a o vaření, a ptala se, jestli manžel není v jídle moc vybíravý, ale nepočkala ani na odpověď a hned zase mlela o tom, že shání pohodlné boty a nemůže je sehnat, prostě mluvila a mluvila a já poslouchala – vždyť proto jsem k ní přisedla, aby mi svým žvaněním vytlačila z mysli starosti. Mraky odešly stejně rychle, jako se objevily. Zase vyšlo slunce a Maruna sebou náhle škubla, vyskočila z lavičky a popadla tašku, že musí spěchat, než v obchodě zavrou.

"Tak se někdy stav, zase pokecáme." –loučila se– "Já bych úplně zapomněla, že musím nakoupit, a ty mi taky nic nepřipomeň." –mlela, nakročena k odchodu– "S tebou se dobře povídá. Fakt; takhle jsem si už dlouho nepokecala; to je škoda, že už musím jít." –přešlápla nerozhodně a už se zdálo, že si opět sedne, ale zůstala na nohách. Náhle na mě pohlédla úplně jinak a spustila– "Víš co, tak pojď se mnou a já ti to dopovím."

Zavrtěla jsem hlavou.

"Nekecej, pojď." –tahala mě za rukáv a já se musela bránit, aby mě z lavičky neshodila.

"Nejdu." –držela jsem se pevně opěradla– "Já musím domů."

"Pojď se mnou, ještě pokecáme, ne?" –plácla mě taškou– "Co bys dělala doma? Doma to znáš a ten tvůj se bez tebe taky neposere."

"Nejdu!" –řekla jsem pevně a vstala.

"Ty seš blbá, vid?" –mračila se ona– "Co budeš dělat doma, řekni?"

"Nic." –pokřčila jsem rameny.

"Jdeš zkontrolovat starýho, jestli se mu po tobě stejská, žejo, příznej se?"

"Ne." –zasmála jsem se nevesele. Mohla jsem jí říci, že manžel není doma, ale proč bych to dělala?

"Tak ho nech bejt." –dotírala Maruna– "Mohla jsem ti toho ještě tolik říct. Já vím víc, než si myslíš. O tobě i o tom tvým. Kdybych vám řekla, co vím, tak spíte každé zvlášť." –zasmála se– "Ale ty musíš za ním, aby mu nebylo smutno. Ty seš přece blbá, to je bordel." –obrátila se a vykročila svou cestou.

Nevím, jestli se to hodí do skromné povídky, ale v té chvíli mi to bylo jedno; zhluboka jsem se nadechla a zařvala– "Ty krávo!!!"

"Pojď si taky koupit chleba, pokecáme ještě." –škemrala zpovzdálí, ale já už ji nechtěla ani vidět, protože kdybych se s ní ještě chvíli bavila, nakonec bych jí mohla něco udělat. Opravdu bych to dokázala; to není vychloubání ani neskromnost.

Chvála maskování

Vrátila jsem se domů. Hezky jsme si popovídaly, to je pravda, ale ona je trhlá a před takovými se člověk musí mít na pozoru. Kráva blbá, co je jí po nás?! – zlobila jsem se – Ale ať si říká co chce, stejně jí nikdo nevěří. – mávla jsem rukou, avšak její poslední věty byly neodbytné. Co tím chtěla říci, že toho o nás ví víc, než si myslím? Co ví? A jak ji napadlo, že bychom mohli spát každý zvlášť? – nedokázala jsem si připustit, že by to mohla doopravdy vědět.

Měla jsem ještě něco udělat na zahradě, ale bylo už pozdě a ani se mi nechtělo, tedy jsem se jen procházela kolem hřbitovní zdi. Většinou i tam chodím nerada, ale nyní mi nepříjemné pocity pomáhaly. Mračila jsem se a připomínala si, jak nespravedlivé je, když někdo tak křehký, jemný a citlivý jako já, skončí právě tady, na nejhroznějším z hrozných míst. Trápila jsem se a litovala, avšak kupodivu mě truchlivé úvahy neničily, ale naopak se mi nálada spravila. Dokonce když jsem u zadní brány zjistila, že je otevřená, vešla jsem na hřbitov a posadila se do trávy. Maruna pitomá! – vracelo se mi, avšak již ne znepokojivě; spíš jsem sama sebe chválila za to, jak jsem ji zvládla. Mohla jsem se začít hádat a mohla jsem ji přesvědčovat, že u nás doma je všechno v pořádku, ale uspěla bych? Asi těžko. Lepší je nechat ji být a tvářit se, jako bych nechápala, o čem mluví. Většinou je to lepší. Vždycky. A já vím, co říkám, protože mám zkušenosti; protože bez přetvářky bych nepřežila snad ani den v podmínkách, v jakých se nacházím. Co je to vůbec přetvářka? To přece není lež; to není podvádění ani zneužívání ani tahání za nos. Nikoliv; přetvařuje se člověk, kterému na druhých záleží, a dělá to proto, aby jim vyhověl. Aby byl klid. Přetvářkou stavíte před vlastní obličej masku, jež bude vašemu okolí přijatelnější než skutečný výraz vaší tváře. – řekla bych stručně a výstižně, kdybych to uměla. Někdy je to nutnost a kdo se tomu nenaučí, musí trpět. A nejen on; stejně – a možná víc – trpí i jeho okolí. Kdybych se nenaučila maskovat své skutečné smýšlení, byly by naše rodinné vztahy ještě mnohem horší, protože muži nesnášejí ženu s vlastním názorem. Všichni muži; proto se ženy naučily vlastní názory skrývat; jen proto, aby zachovaly pohodu v domácnosti. Kdybych zcela upřímně pokaždé vyjevila svůj postoj, všichni kolem by mě nenáviděli. Ale jaký smysl by mělo otevřeně někomu říci, že je ošklivý, hloupý, bezvýznamný, směšný a podobně. Žádný. A proč bych si zbytečně škodila – vlastně jim?!

Pro ženu je maskování prostě nutnost. Bez něj by chátraly a trpěly všechny její vztahy, rozpadaly by se a hroutily, protože jediné maska dává možnost bez újmy strávit tolikero hloupostí a nesmyslů a lží, jež se na ni ze všech stran hrnou. Bez milé a ještě lépe nadšené souhlasné masky by neměla šanci si uchovat jakékoliv přátelství; bez přetvářky by nevydržela ani chvíli v klidu a pohodě. Pouze jednu chybu tohle maskování pravých názorů má – nikdo vám nerozumí. Což je někdy moc nepříjemné; když například očekáváte pochopení pro své pocity, jež uchováváte hluboko pod maskou, a namísto účasti se vám dostane hloupých žertů a rádoby vtipných rad, vycházejících z falešných výroků, do nichž jste se předtím zahalila .. a nejhorší je, že se musíte tvářit pořád stejně, souhlasně a chápavě, když přitom byste nejraději vzala kladivo a s křikem toho blbce roztloukla na kaši, protože nechápe, že jste úplně jiná. Jenom pokud jste jako já, skromná a nenápadná, tak to neuděláte.

Vlastně již od mládí musí dívka umět skrývat pravou tvář. Když vám nějaký trouba vyznává lásku, nemůžete ho jednoduše poslat do háje; nebo to třeba jednou dvakrát uděláte, ale postupně se naučíte jednat diplomaticky a tvářit se ohromně potěšeně, abyste si nezneprátelila známého, kterého byste v budoucnu třeba mohla potřebovat, a naučíte se i vysvětlit takovému oslovi, že kdyby vám nepřekážely určité – jakékoliv – okolnosti, s největší radostí byste se mu vrhla do náruče. Naučíte se odmítat i kritizovat opatrně, aby to nebylo poznat, ale nepřinese vám to pokaždé výhody. My jsme s manželem například byli jednou na výletě ve skalách, kde se válela mlha, chladno, kolem samý mechem olezlý kámen .. prostě výlet spíš k vzteku, ale já, abych nevyvolávala rozepře, si nespokojenost nechala pro sebe. Usmívala jsem se a neprozradila, že nejhezčí pro mě byl návrat domů .. jenže to jsem netušila, že po nějaké době přijde s překvapením – že tam pojedeme znovu. Myslela jsem, že prasknu, ale raději jsem se vymluvila, že mi není dobře.

Jistě mě někdy napadlo, zda by nebylo lépe jednat upřímně, a také jsem to vyzkoušela, ale s tím se

rozhodně nedá dlouho vydržet, protože... Protože zjistíte, že vám to přináší ještě mnohem víc problémů a dotčení vás mají za nejhorší sprostáčku. Takže jsem se brzy pokorně vrátila k maskování. Chodil sem k nám kdysi jeden takový stařík; umřela mu žena a on ji navštěvoval na hřbitově, tak jsme se s ním občas dali do řeči a on si potom zvyknul navštěvovat nás i doma. Zůstal sám, takže neměl co dělat a otravoval. – myslela jsem si, ale to jsem mu samozřejmě nahlas nepověděla. Zprvu jsem k němu byla přívětivá a snažila se pomoci mu, ale když jsem poslouchala jeho vzpomínky na soužití se zesnulou manželkou, při nichž se neustále obviňoval, kolikrát jí ukřivdil a ublížil a zalhal, kolikrát ji podvedl a využil a ošidil, tak jsem se jednou neudržela a vmetla mu do tváře, že na výčitky je pozdě a když se nedokázal napravit dřív, tak ať s tím už dá pokoj. Možná jsem byla ve výrazech i o něco ostřejší, protože mi bezděčně připomínal stinné stránky našeho manželství. Děda jenom koukal, potom zamrkal očima a zablekotal cosi o tom, že nebyl jen on tím špatným, ale že se mu o tom těžko mluví, avšak já, jak jsem byla v ráži, mu vynadala do hlupáků, kteří nejdřív vesele páchají špatnosti a potom, když už je pozdě, si chodí ke druhým pro soucit. Rozebrala jsem ho tak, že už se nezmohl ani na slovo .. a víc se u nás neukázal. Teprve později jsem se dozvěděla, že skutečně nebyl takový darebák a právě naopak žena jemu dělala peklo ze života. Snad proto, aby o ní nemusel mluvit zle, obviňoval sám sebe. Ke všemu nám prý chtěl něco odkázat, ale po mém výstupu si to rozmyslel. – doneslo se mi od jeho sousedky. To jsem si pak vyčítala, že bylo lepší myslet si svoje a přitakávat mu, než si hrát na spravedlivou.

S maskováním je to těžké, jako se vším. Někdy to je opravdu legrační, když se dostanete do situace, kdy si masku nasazujete sami před sebou a očekáváte, že vám to k něčemu bude. To se potom tváříte skutečně jako blázen, protože sami nevíte, k čemu je takové počínání dobré. Třeba když vás děti naštvou a zklamou a vy byste je nejraději zavraždili a vydělili a možná .. něco ještě horšího, což sami sobě zdráháte pojmenovat a přiznat; tedy se snažíte vypadat tak, jako byste vůbec nebyli překvapeni, a sami sobě cosi nalháváte .. a nikam to nevede, jen .. vlastně ano, pomůže vám to. Děti přežijí bez úhony a vy se po čase, když vztek a zklamání odezní, skutečně dostanete do nálady, kdy je vám to fuk. Jen díky tomu, že jste si předtím namlouvali – lživě! – že vám to nevadí. Alespoň já mám takovou zkušenost, že maskování pomáhá překonat krize a vůbec pomáhá přežít. Ale možná přežívám díky jiným schopnostem a jen vrozená skromnost mi brání se tím pochlubit.

Všední den

Přežívám – tak je to výstižné. Přežívám uvězněná v několika malých místnůstkách našeho domu a na zahrádce, kde alespoň přicházím na jiné myšlenky, a .. to je všechno. Ven moc nechodím, protože tady není co dělat. Nejraději jsem asi opravdu na zahrádce; to je práce, která mě těší. Včera jsem přesadila dva keře angreštu a vyčistila skalku. Díval se na mě chvíli oknem a nejspíš si myslel, že o něm nevím, ale ho moc dobře viděla, jak se tváří .. hloupě. A nechápavě. Stála jsem a dělala, že tam není, a on se krčil za záclonou a koukal na mě a vůbec ho nenapadlo, že by mohl přijít za mnou a třeba pochválit, jak se mi práce podařila. – spokojeně jsem přehlédla své dílko. Skalka jako nová, keře konečně nebudou překážet na cestě k jahodám... Ale on myslel na kdovíco, mračil se a mlčel. Jako vždycky. Vzhlédla jsem k němu a zavolala, jestli už zůstane doma. Prohlížel si mě, ale nejspíš přes zavřené okno neslyšel, což také naznačil gestem. Chvíli jsem na něj ještě koukala, ale pak jsem mávla rukou a dala se do posledních úprav skalky. A přemýšlela o svém údělu. Stěžovat si nemá cenu, ale člověku se občas honí hlavou různé myšlenky; obzvlášť tehdy, když je na všechno sám – a když ho nic nerozptyluje. Za chvíli jsem se měla co držet, abych ze skalky nevzala kámen a nešvihla jím proti oknu.

Jak vypadá život matky dvou téměř dospělých dětí, která se musí postarat o jejich pohodlí, protože oni sami to neumějí, dále o manžela, o zahradu a o chátrající dům, to si snad každý dovede představit. Co se ale takové ženě odehrává v myslí, co jí chybí, po čem touží a čemu se oddává ve snech, to už nebývá tak okatě zřejmé. A je to dobře, v zájmu zachování rodinné pohody, stejně jako je dobře, že na snění takovým ženám nezbyvá moc času, protože já bych se musela zbláznit, kdybych se častěji pouštěla do drásavého srovnávání někdejších snů se skutečností. Jestli existuje taková, která v mých letech žije spokojeně a v souladu s představami, s nimiž do života vstupovala, tak ať se nechá vyfotit, zarámovat – a pověsit obličejem ke zdi, aby nás, normálně všedním životem rozčarované, pohled na ni nerozčiloval. Dokud je hodně práce, nemáte kdy truchlit, jen občas si možná popláčete – někdy i na cizím rameni, takový už je život, ale jinak vaše dny plynou bezútešně vpřed, jeden za druhým, jako byste byla vzduch, nic, v nezájmu a povinnostech docela ztracená. Ale to si uvědomíte až tehdy, když budete mít dostatek času

se nad sebou zamyslet.

Jako já, když děti odešly.

Pojednou na mě všechno sedalo, propadala jsem malomyslnosti a každá tesklivá myšlenka hrozila narůst během několika vteřin do nesnesitelných rozměrů. Jako včera. Dřív, když jsem vařila, prala, uklízela a vůbec plnila ženské povinnosti, jaké by líní chlapi nikdy nedokázali zvládnout, kdežto vysmívat se jim dokážou snadno, tak mě to nebavilo, ale uvnitř jsem pořád měla jakési přesvědčení, že to má smysl. Jenže teď, když už se dřu jen pro sebe a pro toho chlapa, co jsem mu obětovala život?! Teď si připadám zoufale zbytečná – a je to den ode dne horší.

Jak tedy můj všední den vypadá?

Hrozně. Kterýkoliv den v řadě za sebou; mohlo by jít o včerejšek, předvčerejšek, zítřek, pozítřek a tak zpátky nebo dál, to je jedno. Každý můj den je všední. Ráno vstávám pořád stejně brzy; na to jsem zvyklá a nedělá mi to problémy. Problémy nastanou až poté, co si naplno uvědomím dusivé ticho kolem, rušené někdy pouze mužovým chrápáním, doléhajícím z ložnice. Dnes je slyšet víc, protože nechal pootevřené dveře. Tak jsem je zavřela.

Co teď? – propadám vzápětí obvyklé malomyslnosti a procházím kuchyní do koupelny, abych se dala trochu do pořádku. To mi někdy zlepší náladu, někdy vůbec ne, ale vždy se pak vrátím do kuchyně, obléknu se a připravím snídani, něco porovnáám nebo jen přesunu z místa na místo, potom si ukousnu jedno dvě sousta, protože nemívám na jídlo chuť, tak sedím a koukám, a když je venku hezky, jdu na zahradu. Pokud není hezky, zůstávám doma a nakonec si nějakou práci najdu tam, přinejhorším jdu k dětem uklízet skříně a tam přemýšlím, jak se jim asi daří, bobečkům, protože i když jsou rozmazlení a líní, mám je ráda. Jako každá máma. Dnes ale nemám chuť vůbec na nic a do ničeho, tak sedím a koukám déle. To se mi dřív nikdy nestávalo, abych se nedokázala zaměstnat. Víím, že bych potřebovala někde do práce, mezi lidi, ale kdo mě vezme, když jsem tolik let strávila v domácnosti? Obětovala jsem se, vzdala všeho a zahrabala tady – a co z toho mám, co mi zbylo? Na co se doma podívám, všechno je moje dílo; o všechno jsem se musela postarat sama, protože manžel je lenoch a jenom vymýšlí nesmyslné důvody, proč nemá smysl cokoli pořádného dělat. Domácnost jsem zvládla sama, což mě na jedné straně povznáší, ale na druhé straně mě deptá, čím jsem promrhala svůj život. Samá práce a žádné uznání. Tapety v pokoji se loupou – a co mě stálo úsilí je správně nalepit, stejně se loupou; nátěr na lince oprýskává a je znát, že pod ním zůstal původní, který tam prý zůstat neměl, ale když nešel dolů; potahy a přehozy jsou prošoupané; skřínice, kterou jsem sama vymyslela a z velké části i udělala, padají dvířka – prostě všechno je v rozkladu a mě to už ani nezajímá a nechce se mi nic dělat znovu ani opravovat, když si představím té námahy a potom stejně... K čemu to všechno je? K ničemu. – říkám si při vzpomínce, jak měl můj muž ke všemu stejně jenom výhrady, místo aby se snažil sám. Pouze hotové věci kritizoval, ale když bylo potřeba něco udělat, musela jsem si poradit sama. A někdy to vůbec nebylo snadné; třeba jen kolik různých lampiček nad pracovním stolem v kuchyni jsem vyzkoušela, než jsem padla na tu pravou, která potom ještě třikrát změnila umístění, než jsem byla spokojená. A pořád to není docela ono; ještě by se to dalo vylepšit, aby v kuchyni bylo útulnější. – zahlížela jsem zkoumavě – Možná ji dám ze strany na boční desku, víc nahoru... Už bych se málem pustila do práce, ale včas jsem se zarazila, protože kvůli rodině, která to vůbec nedokáže ocenit, jsem se nadřela dost! Co přesvědčování mě stálo, než jsem mohla dětem – to ještě spávali v jednom pokoji – ušít závěsy a přehozy přes postele a křeslo. Taková nádhera – a oni neměli zájem. Nakonec se mi podařilo je obložit, ale zanedlouho přehozy skončily zmuchlané v zásuvce a závěsy stažené ke straně, aby byly co nejméně vidět. Děti jsou nevděčníci, ale já jim pokaždé ráda odpouštím, protože to jsou moje děti; ovšem ten chlap, co jsem si ho vzala, ten by si měl uvědomit, že jemu všechno neodpustím, protože on můj být nemusí – a hlavně nemusím být já jeho! Měl by si uvědomit, že má ve mně malý poklad, a měl by se podle toho chovat. Jenže to ho ani nenapadne a já, husa skromná, jej neumím přimět k polepšení.

Nakonec jsem šla na zahradu, protože z ložnice bylo slyšet probouzejícího se manžela a já nestála o to pohádat se s ním dřív, než vůbec rozlepi oči. Čekala jsem, jestli třeba vyhlédne oknem a něco mi řekne, aby napravil včerejšek, alespoň jednu větu nebo slovo, třeba ahoj, když už mi neumí popřát dobré ráno, a schválně jsem se obracela k oknu zády, aby měl čas připravit si pro mě oslovení, ale čekala jsem zbytečně. Nějaký čas bylo ticho a potom klapla hřbitovní branka.

Tak si tam klidně buď, když je to tam lepší! – nasupila jsem se a nasupená plela a okopávala a zalévala, dokud nebyl čas vařit oběd.

Nejtěžší pro mě bývalo vymyslet, co uvařím, ale už se tím nezdržuji. V lednici jsou brambory, na zahradě se vždycky najde nějaká zelenina, vejce máme taky; udělám volské oko. – rozhodla jsem v několika

vteřinách a začala chystat potřeby, abych, až přijde manžel, jen hodila vejce na pánev a mohla dávat na stůl. Asi jsem hloupá, že se o něj takhle starám, ale já opravdu někdy cítím, že ho mám stále ráda. Dokud ho nevidím nebo dokud na mě nepromluví; to pak rázem vystřízlivím. Nevím proč – nebo bych možná věděla, ale snažím se na to nemyslet. Ono stačí, že ve mně tyhle pocity vězí a dusí mě a dráždí jako zkvašené víno. Někdy z nich bývám zoufalá, protože cítím, jak mě podvedl a zneužil, a pak mu nasypu do jídla trochu moučky z kostí, co jí hnojíme zahradu. Nechci ho otrávit, to rozhodně ne, ale dělám to. I když si uvědomuji, že mu tím určitě neprospívám. Prostě občas ve mně tak vzkyplí žluč, že se nedokážu ovládnout. Přímo v kuchyni mám mezi běžnými kořenkami jednu nadepsanou: Nové koření, v níž vůbec není Nové koření, ale na jemno rozdrčená kostní moučka. Vlastně správně, protože v určitém smyslu to nové koření je, nebo snad ne? Mám je tam po ruce, abych, když mě to popadne, mohla zchladit svůj vztek, jako nyní. Ale nemyslím to zle; spíš asi jako nenápadné pokárání za to, jaký je. Dívala jsem se na kořenku a vybavovala si, že mi ani dobré ráno nepopřál, neposnídal se mnou, na zahradu za mnou nepřišel, aby se pozeptal, co dělám a jak mi je... Opět mnou začínal cloumat hněv. Do skleniček jsem roztloukla čtyři vejce. Tři pro něj a jedno pro mě, protože já jsem skromná – a ta jeho jsem posypala práškem. A hned mi bylo lépe, jelikož mě po použití Nového koření vztek již opustil. Ovšem vystřídaly jej výčitky, že mu možná opravdu ubližuji. Nejsem já hloupá, takhle se zbavovat jediného člověka, který mi zůstal? – problesklo mou myslí, a ihned vzápětí přišla odpověď – Jsem. Jsem hloupá, když jsem dopustila, aby byl jediný, kdo mi zůstal... Ale je to tak a nic s tím nenadělám. Ráda bych změnu, ale jakou? Vždyť bych si mohla ještě pohoršit! – krčila jsem rameny – To raději zůstanu skromná a budu dál žít jako dosud. – pomyslela jsem si sklesle, vzala sklenku s vajíčky pro manžela a přitiskla si ji k čelu, těsně před oči. Viděla jsem přes sklo rozmazaně, a stejně zastřené byly i mé myšlenky. Chtěla jsem "vylepšená" vejce vylít, abych svému muži neubližovala, ale .. bylo mi líto je vyhodit. Bez oběda ho přece nenechám. – říkala jsem si. Byla to složitá situace. Ani nevím, jak dlouho jsem tam stála, když se rozletěly dveře a do nich vstoupil manžel. Sklenka mi div nevypadla z ruky, ale zachránila jsem ji a tedy i vejce. Nyní už mi zbývalo jen usmažit a postavit na stůl to, co jsem přichystala. Vydržel to tolikrát, vydrží i teď. – uzavřela jsem své úvahy.

"Dobrý to bylo." –prohodil, když dojedl.

"To jsem ráda." –špitla jsem přiškrceným hlasem– "Ale ty přece sežereš všechno." –opravila jsem se, aby má odpověď nezněla příliš sladce a tedy nezvykle.

"To víš." –zasmál se– "Od tebe mi přece chutná cokoliv." –řekl a já netušila, jestli to myslí vážně nebo ironicky. Blbec; takhle mě pokaždé rozhodí a já pak nevím, jestli ho mám praštit nebo pohladit.

"Ale nedělej..." –bránila jsem se.

"No dobře." –vstal od stolu– "Dáme si radši pokoj, žejo? Ale mně by od tebe fakt chutnaly třeba spařený ponožky." –řekl vesele a odešel na hřbitov. Asi pracovat. I když .. kdoví, co tam pořád dělá a proč je tam víc než doma? – zavrtalo mi hlavou, když jsem ho viděla tak nezvykle spokojeného – Ale ať si dělá, co chce; já ho hlídat nebudu! Za to mi nestojí. – uzavřela jsem a protože jsem zrovna stála u okna, vyhlédla jsem ven, jestli šel opravdu na hřbitov. Ovšem bezmála jsem se zalknula při pohledu na zahrádku – protože skalka byla znovu zarostlá, zanedbaná a dokonce místy rozvalená; kameny trčely neuspořádaně kolem a všechna moje včerejší práce zmizela kdesi v neznámu. Nevěřicně jsem zírala a snad jsem i vykřikla zděšením, kdo a proč to mohl udělat. Kdo jiný než on, můj manžel?! – bylo mi okamžitě jasné – Ale proč by vracel zpátky plevel, který jsem včera pracně odstraňovala? Co by z toho měl? Nic; nic než potěšení z toho, že mi mohl ublížit! Ale tohle já si líbit nenechám! – nadechla jsem se zhluboka a vyřítla se z domu, abych .. něco udělala.

"Kde jseš, vylez!" –volala jsem ještě ve dveřích– "Slyšíš, pročs to udělal, co?!"

Nedostala jsem však žádnou odpověď.

Přestože jsem se bránila, můj pohled sklouznul k zahrádce a ve mně se cosi bolestně sevřelo, když tu .. vidím, že skalka je v pořádku. Srovnaná a upravená přesně tak, jak jsem ji včera opouštěla. Zatrnulo mi v ústech při pomýšlení, že bych manžela zastihla a vynadala mu a teprve poté zjistila, jak se věci mají. Ale neslyšel mě, skalka je v pořádku – a to je hlavní. Přivřela jsem oči a znovu je otevřela, jestli zase nevidím něco jiného, ale nic se nezměnilo.

Nesmím se tak nervovat, a raději víc chodit na vzduch. – říkala jsem si – Nebo se tady opravdu pomátnu.

A rovnou jsem se dala do okopávání zeleniny. Potom jsem vzala z márnice moučku a čerstvě vypleté záhonky trochu posypala, aby dobře rostly. Většinou o tom nepřemýšlím, ale manžel často rozebírá, jak je hezké, že nám mrtví mohou být ještě prospěšní, alespoň takhle. Podívala jsem se do poloprázdného kbelíku na hrubou, šedavě bílou drť, a musela se oklepat, na jaké hlouposti on myslí, když by měl spíš ..

třeba něco udělat pro svou ženu, aby mohla být spokojená. Jenže on přemýšlí o nesmyslech a připadá si jako ohromný mudrc. A kde vůbec je? Co tam pořád dělá? – zahlodalo ve mně opět, silněji, a náhle mi bylo jasné, že na zahrádce už nebudu mít stání a možná i ten pohled z okna měl za cíl mě vyprovokovat, abych šla za ním. Čas od času mě totiž posedne taková vize, že se mi za zády spouští, ale ještě nikdy jsem ho nepřistihla. Tak že by teď? – cosi jako by mě ponoukalo hledat důkazy pro podezření, kterému jsem sama nevěřila. Ale nutkání bylo silnější a já se vydala opatrně ke hřbitovní zdi. Muže však vidět nebylo. Vešla jsem tedy dovnitř a jakoby nic se rozhlížela; marně. Nikde nebyl a já už začínala být nervózní. Napadaly mě nejrůznější představy a všechny byly zoufale nepříjemné, takže jsem pozbývala opatrnost a pátrala stále náruživěji, abych .. se přesvědčila, že moje podezření bylo liché. Vůbec jsem si nepřipouštěla, že by mohl někde s nějakou... To ne, ale měla jsem z toho příšerný strach, takže ve chvíli, kdy jsem ho spatřila, ze mě nervozita s obrovskou úlevou spadla. Byl sám a prostřihával keře u zadní brány, tak jsem zpovzdálí sledovala, jak mu to nejde. Jak mě mohlo napadnout, že by byl schopen mě podvádět? – smála jsem se úlevně – On, který umí jenom meditovat nad hroby. Na to by těžko nějakou milenkou ulovil! – napravovala jsem si podlomené sebevědomí a pak jsem zamířila k hlavní bráně a tudy ven, podívat se ke křižovatce na dům, který mě už několik let zbavuje klidného spánku. Tolikrát jsem muže nutila, ať se jde se mnou podívat, jak šikovně tam vyřešili příjezdovou cestu ke garáži – položili do hlíny děravé cihly, jimiž prorůstá tráva. My sice auto nemáme, ale určitě by se i k nám něco podobného hodilo. Nebo jaké mají osvětlení před vchodovými dveřmi – pár lamp, ale výsledek nádherný; nebo jejich skalka, o té vůbec nemluví, to jen žasnu; nebo přístřešek s krbem, co si postavili pod terasou, nebo .. prostě by se tam dalo najít spoustu inspirace pro zkrášlování našeho domu. Ale to bych nesměla mít za muže lenocha, který raději prostřihává roští, než by něco udělal doma. A mě už vlastně také nebaví tvořit útulný domov, když se za to nedočkám uznání. – vzpomněla jsem si náhle, a hned jsem se otočila a vyrazila na opačný konec vsi. Zajdu nakoupit, když už jsem venku. – myslela jsem si, jenže před obchodem mi došlo, že u sebe nemám peníze. Nahlédla jsem skrze prosklenou stěnu dovnitř a chvíli zvažovala, zda nevzít pár věcí na dluh a zaplatit dodatečně, ale rozmyslela jsem si to. Ještě by mě pomluvili. – říkala jsem si, hledíc do nezřetelných tváří nakupujících sousedů, míhajících se mezi odlesky ve skle. A tak jsem se pomalu šourala zpátky. Napadlo mě také, že bych mohla po cestě navštívit někoho známého, abych se nevrátila příliš brzy, ovšem každý pohled do cizího okna mě znepokojoval, ať už bylo malé a tmavé, nebo třeba velké a prosvětlené tak, že skrz ně bylo vidět dovnitř. Zdálo se mi, že ta tmavá ukrývají cosi nepříjemného a světlá zase odhalují falešnou, lživou a přetvařující se tvář oněch domácností. Měla jsem pocit, že za nimi vidím přízraky, bledé tváře s očima planoucíma šílenstvím, nebo naopak jasně ozářené smějící se postavy, ovšem ani ty neměly ve tvářích přirozené výrazy, ale vyhlížely .. podivně; neumím to popsat, protože jsem uhýbala pohledem, abych třeba nespatriřila něco horšího. Představa, že vstupuji do některého z těch domů, pro mě byla nesnesitelná, a také mě zrazovalo pomyšlení, že bych se musela bavit o dětech; kde jsou, proč odešly a jak je to u nás teď, když jsou pryč. Já bych sice s klidem za takové otázky každého poslala někam, ať se stará o sebe, ale jak bych vypadala? Rozhodně ne jako hlavní postava skromné povídky – a to jsem nemohla dopustit, takže jsem na žádnou návštěvu nešla.

Dopisy

Prochodila jsem téměř celou vesnici a domů se vracela bez nákupu i bez nálady. V kuchyni jsem pak ke všemu zastihla muže s pošťákem, jak něco rozebírají. Pošťák držel v ruce dopis a četl ho; alespoň myslím, protože sotva jsem vstoupila do dveří, vypadl mu leknutím z ruky. Manžel seděl s hlavou v dlaních a oba na mě vytřeštěně zírali, jako bych je zastihla při čemsi nepatřičném. Byla jsem strašlivě zvědavá, proč je můj příchod tolik vyděsil, tak jsem na nic nečekala a hned vybuchla, co tam dělají. "Holka nám píše." – vyskočil manžel ze židle a zvedl a podal mi papír, jako by tím vykupoval své provinění. Vytrhla jsem mu list z ruky, sebrala i druhý dopis, který jsem postřehla na stole, a oba pány jsem zpražila vítězoslavným pohledem. Pošťák raději zmizel ze dveří a já se s úšklebkem vzdálila na zahradu, v klidu si přečíst obě psaní.

První bylo od dcery. Naškrábala pár řádek o tom, že jí nic nechybí a nemáme se o ni bát, je spokojená a možná najde své štěstí. Končila takhle: "...a kdyby mě náhodou u vás sháněl jeden maník v černých brejlích s knírkem a vlasama na ježka, tak mu proboha neříkejte, kde jsem, jo? Ani město! Ale určitě!!! Jinak se mějte fajn, já jsem taky docela v pohodě."

Četla jsem text několikrát dokola a přes jeho radostný tón jsem jaksi podvědomě vnímala, že dcera má

nějaký problém, a to byl pravý obsah dopisu – další starosti! Možná bych jí i odpustila, že mi opět přiděluje vrásky, jenže když ani nevím, z čeho a proč je v nesnázích?! To mi vadilo a proto jsem se na ni zlobila, že o sobě raději neměla dávat vědět, než to udělat takhle.

Přeskočila jsem na druhou obálku. Psaní tam bylo delší a písmo jsem neznala; nejprve jsem tedy sklouzla k podpisu. Hedvika. – stálo tam. Aha, tak místo kluka nám píše ta jeho princezna z kanálu a špinavých putyk, hlavně ale královna tamních upocených kníratých hostů, ta jeho pouliční "láska". – napadlo mě. Ale když jsem přečetla text, došlo mi, že nepíše ani za kluka, ani jako jeho láska. Napsala přesně toto:

Vážení, já už mám toho vašeho sináčka po krk. Fakticky, doopravdy. A bila bych vám vděčná, dybyste mu pořádně visvětlily, ať mě neotravuje a nekáží mi štěstí. Zase mě prej hledal tam u nás, co jsem bydlela, a já už toho mám totiž tak akorát, po krk. Víte. Já jsem jenom obyčejná chudák holka a musím sebou pořádně mrskat, nemislete si, když se chcu mít jednou třeba dobře, nebo líp. Jenomže ten váš blbec (s prominutím) to vůbec nechápe a dělá mi jenom samý problémy, takže si ho rači hlídejte doma a mezi normální lidi ho nepouštějte, protože on je trouba a nemá na to. Opravdicky dělá jenom problémy a ještě druhým kazí kšefty, tak co! Tak mu to vyřídte, ať mi dá svatej pokoj!

K takové zprávě se nedá nic povědět; o tom se nedá ani přemýšlet. Podobné dopisy by pošta měla rovnou pálit, protože jí dělají špatné jméno. A manžel, místo aby pošťáka s takovými zprávami vyrazil ze dveří, s ním vesele popíjí a beseduje .. blbec!!

Složila jsem oba listy do obálek, zastrčila je do zadní kapsy u kalhot a dala se do trhání plevle na zeleninových záhoncích. Najednou se mi po dětech ani moc nestýskalo; zuřivě jsem šhubala nebohé rostlinky, jako bych chtěla dohnat, co jsem při jejich výchově zanedbala. Jako by veškerá snaha vytvořit jim hezký domov byl zbytečná; najednou jsem poznávala, že možná potřebovali úplně něco jiného a že mi bohužel asi utekla doba, kdy bylo možno jim to dát.

Zanedlouho se na zahradě objevil manžel. Mlčky vytáhl jednu mrkev a prohlížel si ji, jako by v životě nic podobného neviděl.

"Ta je, co?" –prohodil– "Velká a hezká. Dobře se o ně staráš."

"Co u nás hledal ten pošťák?" –opáčila jsem.

"Přinesl poštu."

"Do kuchyně?!" –ustala jsem v plení a zadívala se na něj. Vypadal zoufale; žmoulal mrkev v rukách, očividně nešťastný, že nedokáže na mou otázku odpovědět.

"Tak už toho nech." –řekl pak– "Odpočni si trochu."

"Co jste tam spolu rozebírali?" –zvedla jsem se a on odvětil, že nic, a potom docela uvolněně dodal, že se prý naše holka pošťákovi líbí, tak se bavili o ní.

Protočily se mi panenky. Takový pazneht pošťácká a ten můj osel by mu málem dal naši dceru! To kdybych věděla dřív, tak o něj přerazím koště, jak bych ho hnala. Pošťák! S tím by asi dcera udělala terno, jako já. A manžel se ještě tváří, jako by vůbec nechápal, o co jde. Vždycky ji hlídal jako policajt a najednou ji div nenabízí takovému...

Chtěla jsem mu vysvětlit, co by ji s takovým budižkničemu čekalo, ale pak jsem mávla rukou, protože nemělo smysl s ním o tom mluvit, když podobný osud sám připravil mně! – uvědomila jsem si, jak zoufale toužím svou dceru ochránit před životem, který sama vedu a jehož strůjcem je můj neschopný manžel. Hned mi vyprchalo z hlavy rozčarování jejím dopisem a soustředila jsem se na manžela, který mě zlobil mnohem víc. Víím, že Hedviku nesnáší, a tak, když se zajímal, od koho je ten druhý dopis, jsem mu trochu škodolibě prozradila, že od ní. Zbrunátněl a když popadl dech, vyšla z něj otázka, co chce. Podala jsem mu obálku, ať si obsah vychutná sám. Měla jsem vztek a přála mu, aby se cítil jako já, nebo hůř. Tedy jsem hrála klidnou a když dočetl a rozčilením celý fialový zkoušel o psaní hovořit, dělala jsem, že mi nepřipadá nijak zvláštní. Chtěla jsem ho dráždit – a celkem se mi vedlo, protože po několika větách utekl. A já za ním ještě zavolala, aby náhodou zase nešel rozebírat naši rodinu s pošťákem. Div nenadskočil, jak jsem ho zasáhla.

Spokojeně jsem usedla do hlíny a bylo mi lhostejné, jestli pod zadkem náhodou nedusím nějakou pracně opečovanou rostlinu. A pouze vrozená skromnost mi zabránila jít se pochlubit sousedkám, jak jsem se dokázala vypořádat s nepříjemnými zprávami.

Zbytek všedního dne

Odjakživa ráda vymýšlím, jak udělat domov hezčí a útulnější; dokážu proto i řezat, natírat, lepit a podobně, ovšem zase nesnáším obyčejné domácí práce. Nebaví mě vařit, nerada zametám a jen s velkým sebezapřením vytírám podlahy, nesnáším mytí nádobí a k smrti se mi protíví žehlení. Dělam to, ale s velkým sebezapřením. Není divu; po tolika letech získá člověk odpor i k mnohem příjemnějším činnostem. Když děti odešly, tak jsem se zaradovala, že se nenáviděných povinností konečně zbavím, avšak k vlastnímu údivu jsem se k nim postupně s pokorou vracela, jako kupříkladu dnes, kdy mi nadbytek volna vysloveně překážel. Po návratu ze zahrady jsem všude utřela prach a potom, večer, odešla do dceřina pokoje vyházet ze skříně všechny její svršky, jež jsem dnes odpoledne rovnala, abych je zanesla do kuchyně a dala se do jejich přežehlování.

”Co tam děláš?” –zavolal na mě asi po půlhodině muž, sedící v pokoji před televizí.

”Nestarej se!” –odsekla jsem. Ne proto, že bych na něj chtěla být zlá, ale dveřmi musel moc dobře vidět, co dělám, tak na co takové hloupé otázky.

”Ty žehlíš?”

”Ne. Čistím si zuby.” –zavtipkovala jsem. Přesně tak prý odpověděl kdysi můj známý, když dělal v práci pořádek kolem svého stroje a vedoucí se ho zeptal, jestli uklízí. Tenkrát mě to hrozně rozesmálo a nyní jsem tedy dostala příležitost dát sama na pitomou otázku tuhle rozkošně pitomou odpověď.

”V kuchyni?” –podivil se nedovtipný manžel vážně.

”Nestarej se.” –odsekla jsem podruhé, zklamaná, že můj žert nepochopil.

”Pojď se dívat.” –zval mě k televizi– ”Je to zajímavý.”

Opáčila jsem, že mě to nezajímá, a žehlila dál. Ještě několikrát se mě pokusil přilákat k sobě, ale já se nedala a žehlila jsem, až mě únava přemohla a já musela jít spát. Krátce nato pak odešel manžel; ne do postele, ale ven. Prohnal se kuchyní jako vítr, neřekl ani slovo, sbalil bundu a zmizel.

Takhle nějak tedy od rána do večera zabírám čas. Nakonec zalezu do postele a někdy, když jsem opravdu hodně utahaná, usnu jako špalek; ovšem jindy, když mi ještě zbývá energie a já včas neuniknu zneklidňujícím myšlenkám, tak se pod jejich tíží převaluji, házím sebou a rozhlížím se kuchyní, přestože ve tmě nic nevidím. Takové usínání bývá odpornější než celý promarněný den. Od té doby, co s manželem uléháme každý zvlášť, je to hodně nepříjemné, ale dřív, když jsme spávali v jedné posteli a přesto každý sám, to bývalo snad ještě horší. Muži to asi tak nevnímají, ale pro ženskou je důležité cítit, že o ni někdo stojí, váží si jí a má ji rád. Potřebuje to slyšet! Ono nestačí pouze sdílet lože a občas na pár okamžiků rozhybat jeho matrace; nestačí společně snídat a večeřet a třeba i obědvat, mít společné prádlo v koši a hlavně ho mít včas vyprané, večer se pohádat u televize a podobně. To jsou podružnosti, které chlapům možná vytvoří pocit domova, ale žena musí dostávat víc! Něco, co já nikdy nedostávala; určitě ani tenkrát ne, když se o mě ucházel a jezdil k nám a lichočil mi a div mi nohy nelíbal – ale to pravé, ty nejkrásnější a nejlepší okamžiky, kdy se žena cítí absolutně spokojená a šťastná a naplněná, to mi nikdy nedával. Alespoň si nevzpomínám, že bych se s ním kdy cítila jako v ráji. Pak se ovšem nemůže divit, že jsem nespokojená; spíš se já sama sobě musím zdát podezřelá, že ho pořád mám ráda. Někdy. Jenže to není ono; nemá to jiskru ani šťávu ani barvu, a vlastně to nemá ani vůni ani zápach a vůbec nic. Jsou tady ve vesnici dvě děti, nerozlučná dvojice, kterou není možno vidět jinak než pohromadě. Může jim být tak deset, dvanáct let, takže o skutečném životě nemají ponětí, ale možná jen díky tomu dokážou sedět dlouhé hodiny na mezi a mlčet, jen se držet za ruce a občas se na sebe usmát... Jejich rodiče jsou z toho nešťastní a snaží se je dostat od sebe, jenže nic nepomáhá. Dokonce ani navečer, když je volají domů, se ti dva nezvednou a zůstávají spolu tak dlouho, dokud je od sebe bezmála násilím neoddělí; zůstávají spolu, přestože vědí, že bude následovat potrestání .. jak jim závidím. To je láska! Škoda, že v dospělosti už není člověk takových citů schopen. Nebo schopen by možná byl. – myslela jsem na sebe – Ale nemá čas ani vůli se tomu plně oddat, protože má příliš špatných zkušeností a vůbec, dávno ví, jak to na světě chodí a že každý, komu vložíte do rukou svůj osud, toho využije pouze pro vlastní potěšení. Ale těm dvěma dětem opravdu závidím. Moc. Nejvíce při usínání; poslední dobou na ně vzpomínám téměř každý večer, až mi jdou slzy do očí... Pryč s tím! – zaháním i dnes teskné úvahy, ale nepomáhá to a já smutním velmi dlouho, než konečně propadnu osvobozujícímu spánku, uzavírajícímu další z řady neradostných dnů.

To byl tedy náš obyčejný den. Ale jeden den je příliš krátký na to, aby se projevily všechny zákruty našeho soužití. Možná z dnešních událostí nebylo zřejmé, že ho mám ráda, ale je to pravda a čas od času skutečně přijde i takový okamžik, kdy jsem – nebo chci být – k němu vlídná. Vím, že tak už to v

manželství chodí a není pořád jasno. Spíš jen občas skrze mraky všednosti vysvitne sluníčko, aby se vzápětí zase ukrylo; kdepak očekávat od manželství nějaké štěstí a radost, z toho už jsem vyléčená. Vlastně mě vyléčil manžel svým nezájmem a přehlížením, jako bych byla kus dřeva a všechno, co dělám, bylo samozřejmé. Trocha laskavosti a potěšení se dá ještě najít stranou, pokoutně a nenápadně, o to však vzrušivěji, ovšem co je krásné, je i pomíjivé – a kdoví, jak bych s těmi dočasnými "přáteli" dopadla, kdybychom pokračovali dál? Při mé skromnosti a zodpovědnosti jsem vždy raději zůstala doma, kde se sice vyjasní pouze zřídka, ale .. asi už jsem si na to zvykla. Samozřejmě bych raději byla od rána do večera pod hřejivými paprsky, vlastně i v noci bych přivítala jejich radostné šimrání, ale tohle je skromná povídka, tak se musím ovládat a nestěžovat si. Ale jedno vím bezpečně: Chybí mi pravý cit; takový, jaký jsem poznala jen několikrát v životě – a nikdy od vlastního manžela. Občas proto bývám protivná a jízlivá a plná zle ironických výčitek; ovšem dávám si pozor, aby o tom nikdo nevěděl a nemohl sem připsat, že by moje skromná povídka klidně mohla nést jiný název.

Na houpačce

Chvíli nahoře a chvíli zase dole, černá a bílá, radost a neštěstí, noc a den v srdci – jenže naopak: v noci navštívíte kvetoucí zahradu a s rozbrěskem náhle stojíte na zoufale pusté pasece. Jako na houpačce, taková byla nadcházející noc. Šla jsem spát našťvaná, že mě manžel nechal doma samotnou a neřekl ani, kam jde. Usínala jsem dlouho, ale nakonec se mi usnout podařilo; uprostřed noci, když spánek dávno všechny chmury spolykal, jsem však byla probuzena nárazem, jako by se na mě zřítíl celý dům. Hrozně jsem se vyděsila, ale byl to jenom manžel. Seděl asi u mě na posteli a nejspíš usnul a svalil se na mě. Musela jsem se smát, když mi došlo, že zřejmě chtěl navštívit mé lože a možná nenašel dost odvahy mě probudit .. a vlastně mi to i polichotilo.

"Co tady děláš? Ty netrefíš do svojí postele?" –vyhrkla jsem, snažíc se udržet vážnost, abych mu situaci moc neulehčovala, když mě tak trápí a zanedbává. Ale byl zmatený víc než já, že mi ho až začínalo být líto. Dlouze se rozkoukával, kde to je, ovšem docela zbytečně, protože v pokoji byla úplná tma; vlastně ani já nemusela tlumit smích, protože mi do tváře nemohl vidět.

"Tys pil, žejo?" –zeptala jsem se.

"Trochu." –zablekotal a vzápětí s hlubokým nádechem dodal – "Něco jsem ti přinesl."

"Proč?" –otázala jsem se a teprve po krátkém pátrání jsem postřehla z temnoty vystupující obrysy velké kytice, ležící na stolku, přisunutém nezvykle blízko k posteli.

"Co to je?" –vyhrklo ze mě.

"To je pro tebe."

"Ale co to je?" –nechápala jsem.

"Kytka." –nechápal zase on.

"Pro mě?"

"Je tady snad ještě někdo?"

"Ne."

"No tak je asi pro tebe. Ty nemáš radost?" –řekl skoro uraženě, jak to uměl pouze on, a právě ve chvíli, kdy jsem radost mít začínala. Nepříjemný dokázal být obdivuhodně, ale když měl být milý, vždycky to pokazil. O tom jsem v té chvíli však nepřemýšlela. Hleděla jsem na kytici jako na přízrak a cítila, že ho mám zase ráda. Přestože je protivný.

"Mám." –vyšlo ze mě, protože jsem opravdu měla radost – "Ale kdes to vzal?"

"To je jedno, ne?"

Přítakala jsem. Vždyť mi přinesl květiny .. a nejen květiny, celou kytici! Takové probuzení bych ani ve snu neočekávala; proti tomu je i nejsladší sen pouhou hříčkou, komedií bez nápadu, děje i obsahu. Bylo to krásné, jako z romantického filmu; jako když v mrazivém dni dostanete kožich a pojednou je všechno jinak, je vám teploučko a zase máte chuť .. třeba se začít koulovat, prostě jen tak, z radosti a pro potěšení. Nepřemýšlela jsem a brala vše, jak to přicházelo; opuštěnost byla zapomenuta a ospalost v mžiku vyprchala, protože co krásnějšího může být, než když vám manžel přinese květiny? Co vám může přesvědčivěji dokázat, že na vás myslí i když je pryč a že mu na vás záleží? Nic. A já potřebovala vědět už dávno, že jsem jeho jediná, protože jsem strádala pochybnostmi, zda mě má vůbec rád. Ať mě aspoň miluje, když jinak není k ničemu! – říkávala jsem si často, ale snad už jsem ani nevěřila, že je lásky schopen. Překvapil mě – a já sama byla překvapena svou reakcí. Povíдали jsme si .. ano, docela obyčejně jsme si povíдали, bez výpadů, narážek a záštiplných slov. Mluvili jsme spolu a já si připadala

jako ve snu, kde vládnu krásné city a lidé jsou k sobě vlídní; jako v kouzelné iluzi, která se do skutečného života vůbec nehodí. Nesmírně ráda jsem propadla naplněné touze po citu .. avšak zákonitě musel přijít trest za takovou opovážlivost – a také probuzení ze sna bylo krušné. Jak to už v životě chodí.

Když se začalo rozednívat, najednou jsem ve světle postřehla, že manžel sice přinesl kytici, ale kytici žlutých růží. Žluté růže! Taková schválnost. Přitom dobře ví, že je nenávidím a že bych raději snesla, kdyby přišel domů opilý a místo polibku mě spící pozvracel. A on mi provede takovou sprostárnu.

”Co to je!” –zaječela jsem.

”Co?” –tvářil se překvapeně a hrál to docela dobře, ale já ho prokoukla. Udělal to schválně, aby mě ranil! Hodila jsem vztekle hlavou směrem k té hnusné kytici, aby se na ni podíval.

”Co by to bylo? Kytka přece.” –hlesl.

”Tohle!” –vyprskla jsem nepřičetně– ”Tohle má bejt kytka pro mě?!” –vyskočila jsem z postele a hodila to jedovaté koště do rohu– ”A nedělej ze sebe většího vola, než seš. Ty moc dobře víš, že žlutý růže nesnáším! Aby bylo jasno!” –ucedila jsem, sebrala ze židle svoje šaty a práskla dveřmi. Jak jsem mohla být tak hloupá a zase mu naletět? – vrtěla jsem znechuceně hlavou – Proč jsem zase chtěla uvěřit, že je jiný než doopravdy je?!

Utekla jsem z jeho blízkosti a kdyby to nebyla skromná povídka, asi bych mu ještě vyčetla, že jiní chlapi dávají svým ženám zlaté šperky, staví jim domy a kupují chaty a vozí je v drahých autech na dovolenou k moři, kdežto on mi nikdy nic nedal a když konečně něco přinese, tak...

Ale je to skromná povídka, tedy jsem mlčela.

Osudová

Bylo mi do pláče. Ano, tenhle podraz mě zasáhl pořádně hluboko. Jak já k tomu přijdu, že mě v životě potkávají jenom nepřijemnosti? – naříkala jsem – Někdo má ve všem štěstí a někdo, jako třeba já, sklízí pouze shnilé plody. Rána za ranou, podraz, prohra, špína a neštěstí; co je to za život? Proč jsem taková smolařka? – kladla jsem si nezodpověditelnou otázku – Proč mě dokonce už jako malou holku pronásledovala smůla? Například když přišli vybírat děti do hudební školy a já zrovna ve třídě chyběla! Tenkrát jsem si moc přála na něco hrát, ale jako naschvál jsem byla nemocná. Přitom jaká budoucnost mě možná čekala, kdyby mě tehdy vybrali a já se naučila nějaký nástroj ovládat?! Jak pestrý život jsem mohla mít! Jenže já měla smůlu. I na kamarády, protože všichni v mém okolí byli obyčejní a nic přínosného jsem od nich nepochytila; učitelé mě také nic nenaučili a školu jsem vůbec měla snad nejmizernější široko daleko, protože taková sebranka ztroskotanců, co dokáže v člověku vzbudit jedině odpor ke studiu, se hned tak někde nesejde. Proto jsem se nedostala na hotelovou školu a šla se učit na kadeřnici, což mě zoufale nebavilo. Chtěla jsem i k filmu a byla bych ochotná začít třeba jako klapka, ale zase smůla: neměla jsem u koho bydlet, tak mě nezaměstnali. Jiný pád začal v době, kdy mi obzvlášť lezly krkem všechny ty účesy a melíry a sestříhy, co nás ve škole učili; právě tenkrát se do mě zakoukal můj muž a jeho zájem byl mnohem zábavnější, než stříhání a mytí hlav... Ale já s ním nechtěla hned žít, jenže on za mnou pořád chodil a snažil se mě dostat, což mi, přiznávám, velmi lichotilo. Taky mě nakonec dostal, protože se tak moc snažil a já byla ještě hloupá a nechtěla o jeho oddanost vyznání přijít. Ale pořád jsem ho brala spíš jako kamaráda, byť hodně důvěrného. Plánoval společnou budoucnost a já mu to sice nevyvracela, ale nijak jsem ho v takových úvahách nepodporovala. Už tenkrát jsem zřejmě tušila, že pro mě nebude tím pravým, když jsem mimo něj udržovala známost ještě se zedníkem, co bydlel kousek od nás v maringotce. Jenže když měli postaveno, zedník odjel a já při své smůle najednou zjistila, že jsem těhotná. Určitě to bylo s tím zedníkem, protože budoucí manžel si dával pozor, ale já se po zedníkovi ani moc nesháněla. Nejspíš jsem si říkala, že kdyby mě chtěl, tak by zůstal. A manžel mě chtěl, tak jsem byla s ním. Kdoví, jak bych dopadla s tím lumpem, co se včas vytratil? Ale když já jsem taková skromná a dala jsem se přesvědčit svým budoucím manželem, že mě čeká štěstí jedině v jeho zamilované společnosti. Asi jsem uvěřila a stačilo mi to; takový byl prostě můj smolný osud, že jsem zůstala s manželem, který sice možná byl tenkrát zamilovaný, ale nic víc; jinak nenabízela vůbec nic, což jsem zjistila až pozdě.

Další rána přišla tehdy, když mi oznámil, že bude dělat hrobníka a budeme všichni žít na hřbitově. Já odmítla, ale rodiče mě vyhodili z domu, že mám, co jsem si navařila, tak ať mlčím a táhnu. Byla jsem nešťastná, když jsem klepala na dveře barabizny, v níž jsem měla vychovávat své dítě, ale nedala jsem to na sobě znát. Přece jen jsem ho potřebovala – a také jsem bláhově věřila, že si třeba zvyknu. Já se

totiž každé situaci snažila přizpůsobit a dělat jen to nejlepší; vždycky. Ale k ničemu to nebylo; nikdy. Vzpomínám si na takovou příhodu. To byla dcerka ještě docela malinký drobeček. Měla jsem s ní spoustu práce, ale když nám zbyla chvíle volna, šli jsme se podívat za manželem na hřbitov. Tenkrát zrovna páčil věnce.

”Copak je?” –obrátil se na nás.

”Jsme napapaný, tak trávíme.” –usmála jsem se na miminko i na manžela. Ano, chvílemi jsem snad i byla spokojená, nebo chtěla být, protože já už jsem taková skromná. Druhým bych udělala pomyslení a nic za to nechci – a taky jsem nikdy nic nedostala. Sakra! Pokud nic nechci, tak to přece neznamená, že by mě nějaká pozornost nepotěšila, ne?!

”Běžte dál, smrdí to.” –upozornil nás, ale já zůstávala na místě.

”Slyšíš, běžte dál!” –řekl hlasitěji.

”To nevadí.” –odvětila jsem, protože v tu chvíli mi skutečně kouř nevadil a navíc jsme byli stranou, takže na nás skoro žádný nešel.

”Bude z toho nemocnej.” –zamračil se manžel.

”Nebude.”

”Podívej se na to, vždyť je to samej plast a sajrajt.” –kopnul do jednoho věnce, až nad hromadou zavířil oblak jisker– ”Kdoví, co je v tom kouři za jedy.” –prohodil a já shlédla na ohořelý věnec .. a tehdy jako by se mi v hlavě otevřelo okno. Najednou jsem všechno viděla jasně; najednou jsem si uvědomila zoufalou ponurost svého okolí i to, že na nás jde jedovatý kouř, že manžel tráví nejvíc času v hrobech a moje dítě vyrůstá mezi náhrobními kameny, kam citlivější člověk nejde, i když by měl – a my tam žijeme! A před námi nic, žádné východisko. To bylo nejhorší.

Asi jsem změnila výraz, protože se náhle i manžel zatvářil jinak, docela polekaně, a zeptal se mě, co se stalo.

”Nic.” –procedila jsem skrze zuby.

”Co je ti?” –naléhal, ale já se otočila a vrátila domů. Jen jsem ještě přes rameno křikla, že jdeme pryč z toho smradu, ale že bychom potřebovali vypadnout někam pořádně daleko, aby to mělo smysl.

Pamatuji si, že tenkrát se do mě nespokojenost zakousla pořádně hluboko. Ale překonala jsem to. Určitě; musela jsem, protože nejde být pořád naštvaná. Člověk si musí umět najít radost, i když mu není do smíchu. Já občas byla mrzutá, to uznávám, ale na to, jak moc se mi tam nelíbilo, jsem se chovala docela dobře. Musíte najít potěšení i tehdy, když pro ně není žádný důvod; musíte si ho najít, chytit a držet. To je můj recept na zachování rodinné pohody: nesmíte očekávat, že všechno najdete doma, radost i štěstí, spořádané zázemí i lásku a obdiv a podporu a pomoc .. ne! Velký úspěch je, když dostáváte alespoň malou část z toho; a jestliže potřebujete i ostatní, pak musíte hledat jinde. Později, když jsem ze samé nespokojenosti onemocněla a manžel mě seznámil se svým bratrance Hubertem, jsem na nějaký čas propadla okouzlení čímsi, co doma nemám, úplně dokonale. Hubert byl lékař – a hlavně byl úplně jiný než manžel; odlišná povaha, rozdílný postoj k životu a ke světu .. prostě jsem si s ním velice rozuměla a také jsem se snažila, aby i on mou společnost vyhledával. No, a potom jsem byla mnohem milejší i na manžela. Tenkrát se opět schylovalo k tomu, že od něj odejdu, ale Hubert nakonec couvnul a já se z toho zklamání musela dostat, tak jsem si našla jiného přítele, který ale nestál za nic; to byl jen takový povalec a kecal, co vám navěší bulíky na nos a vy posléze zjistíte, že je všechno jinak. Ovšem já potřebovala jen rozptýlení – což zvládal. Jenže jsem přitom zase nějak otěhotněla. Hned jsem spěchala za Hubertem; jen aby to věděl, do ničeho jsem ho nechtěla nutit, ale on si stejně nedal říct, tak jsem zůstala s manželem.

Prostě osud. Jestliže máte jednu psáno, že vás čeká tohle a budete s tímhle člověkem, tak i kdybyste udělali tisíc hloupostí, bude to tak. Prostě jsme si byli souzeni a nikdo jiný neměl šanci. Tím ale nechci tvrdit, že ti druzí udělali životní chybu, když si mě nechali proklouznout mezi prsty.

Myslím si to, ale tvrdit to nebudu, protože to by už nebyla skromná povídka.

Další rány osudu

Nerada bych, aby to vypadalo, že všechny své neúspěchy svádím na osud, ale ono tomu skutečně tak je. Kdybych vyjmenovala jen malou část svých nezdarů, každý by hned poznal, že jsem se narodila pod špatnou hvězdou nebo co, prostě že mi štěstěna nepřeje a staví mi do cesty jen ty nejhorší lidi. Přitom já se dokážu spokojit s málem, ale ani to málo radosti, co bych od života očekávala, mi nebylo dopřáno. Já nechci vilu s bazénem a francouzskou zahradou – nebo chtěla bych, ale taková přání držím

hluboko v sobě, abych se před lidmi neztrapňovala; ovšem třeba slušnější koupelnu bych si snad zasloužila. Nebo jak by se mi líbilo koupit si něco hezkého na sebe a mít v tom alespoň občas kam vyrazit, jen tak, pobavit se. Ale mám snad chodit do jediné místní zaplivané putyky? A s kým, když tu nejsou žádní zajímaví lidé? A kde si mám něco koupit, když tady je v obchodech samá veteš? A co je nejhorší – i kdyby něco pořádného měli, kde bych na to vzala?

Co jsem komu udělala, že mi osud naděljuje do života samé kaňky? – hloubám občas – Jen kaňky a šmouhy. Třeba když jsem poprvé nastoupila do práce, abych tam myslela na něco jiného, než jen na můj zpackaný život, záhy také přišlo vystřízlivění. Práce byla otravná a jediné, co mě tam zajímalo, byli spolupracovníci; společné oslavy narozenin, svátků, významných dnů a podobně – tam se prostě každá příležitost hodila k uspořádání malého dýchánku a já na žádném nesměla chybět. Ovšem pak mě začaly kolegyně pomlouvat, protože já jsem taková spontánní a nic nepředstírám ani neskrývám; později se k nim připojili i kolegové s nelichotivými odsudky, kupodivu vzešlymi i od těch, se kterými jsem si je vysloužila. Vlastně nejvíc od nich, ale to jsem se dozvěděla až později. Byl to šok, když jsem prvně na vlastní uši vyslechla, jak se dva chlapi o mně baví. Kolegové! Probírali cosi nedůležitého a nějak náhodou se dostali ke mně.

”Ta je dobře praštěná, vid’?” –prohodil jeden a druhý přizvukoval:

”Dost dobře; tej to kouká z vočí. Jenom by nemusela bejt tak praštěná. Takhle aby se člověk styděl, když ho s ní někdo potká.”

”Mně to vykládej.”

”A mně!” –notovali si, když přitom v mé přítomnosti mluvili úplně jinak a div mě nenosili na rukách, aby si vysloužili mou náklonnost.

”Takový ženský by se měly doma přivazovat řetězem.”

”Jo, aby nedělaly ostudu.”

”Jasně. Kdybys slyšel, jak o ní mluvěj holky, co s ní dělaj!”

”Kdyby jenom ty, o tej se vykládaj pověsti všude.”

Nemohla jsem poslouchat dál, ani jsem jim nedokázala říci, jak jsou sprostí. A já si přitom myslela, jaká jsme výborná parta. Od té doby jsem ke spolupracovníkům přistupovala opatrněji a zanedlouho jsem dala výpověď. Takhle se zklamat v lidech, které já považovala za kamarády a otevírala se jim jako nikdy nikomu, to se neodpouští. Já měla pocit, že v jejich společnosti konečně najdu lepší a zajímavější svět – a přitom, kam mě zahrnali? Zpátky na hřbitov! Pouze díky vrozené skromnosti jsem dokázala na svém zklamání cosi kladného nalézt – a sice zjištění, že se mám kam vrátit. Ano, jiná by třeba zůstala v práci a zkoušela by se těm darebákům nějak pomstít nebo zavděčit, až by nakonec byla stejná jako oni, ale já raději zůstala doma a věnovala se rodině.

Rány osudu. Zní to zajímavě, ale skutečnost je mnohem všednější. Někdy přijdou jako blesk z čistého nebe, ale mnohem častěji – alespoň u mě – se na vás jako bláto postupně lepí, až vás udolají a vy spadnete. I kdybych se sebevíc snažila, stejně dopadnu bledě. Jako každá jiná máma bych ráda, aby mi děti přinášely radost; každá matka udělá všechno proto, aby svým dětem připravila nejskvělejší budoucnost. Skutečně cokoliv, a stejně to nestačí, stejně se ve většině nepovedou. A to je rána. Já se pokoušela je dobře připravit do života. Kluka, který je spíš nespolečenský a v kolektivu míval problémy, jsem schválně posílala samotného nakupovat, když byl ještě malý, a on chodil dlouho kolem obchodu, než se odhodlal vstoupit, a někdy se vracel s prázdnou a vymýšlel nesmyslné důvody, proč nic nenese, ale musel jít znovu a nakonec si zvyknul; nebo později jsem ho nutila do recitování, což nenáviděl; také na tábory jsem ho posílala, aby se otrkal, přestože se odtud vždy navracel jako z kriminálu. Chtěla jsem, aby se změnil, jenže teď se mi zdá, že se přes všechny mé pokusy pouze zatvrzoval a stával čím dál uzavřenějším. Vůbec mám pocit, že když se snažíte v dětech potlačit jejich špatné vlastnosti, dosáhnete jedině toho, že je považují za to nejlepší, co mají.

Dcera zase byla odjakživa do větru; pro všechno se hned dokázala nadchnout a chtěla si to vyzkoušet, takže tu bylo pro změnu nutno brzdit, protože kdybych jí dovolila všechno, co si usmyslela, tak .. nevím, ale rozhodně by dopadla špatně. Myslím, že jsem ji od mnoha problémů ochránila tím, jak jsem ji držela zkrátka .. jenže i ona zůstala stejná. Přitom manžel byl ještě přísnější; možná až moc. Ten je oba tak deptal, až utekli z domu. Tak jsme se snažili vybavit je pro život co nejlépe – a stejně to k ničemu nebylo, protože děti jednají podle svého rozumu a nedají se ovlivnit, i kdybyste je třeba zabili. Pro jejich dobro, samozřejmě. A po dobrém, jako já, s nimi nezmůžete už vůbec nic. Stejně udělají, co sami uznají za vhodné. Bohužel, většinou si tím jen uškodí – a vy tomu smíte pouze nečinně přihlížet, jelikož oni své rodiče neberou vážně! To je také rána, tohle zjištění. A než se s tím vyrovnáte, samou snahou to zvrátit se před nimi zesměšníte a úplně se jim zprotivíte, jako manžel.

Ale i já s nimi zažila horké chvíle. Ještě dnes mě poleje studený pot při vzpomínce, jak mi kluk s naprosto vážnou tváří řekl, že podle jeho zkušeností by se mělo jedno známé pořekadlo poopravit do tvaru: Všude blbě, doma nejhůř.

Ani jsem se nezmohla na odpověď, jak mě ranil. To mám za všechnu svoji péči, za ty hory prádla, tuny jídla a tisíce hodin, strávených domácími pracemi. – prolétlo mi hlavou.

”Jak to myslíš?” –hlesla jsem po čase, který on strávil okusováním nehtů.

”Tak.” –hodil rameny– ”Že všude to stojí za hovno, ale doma nejvíc. Protože doma by se měl člověk cejtit dobře, nejlíp. A tak to vůbec není.”

”Proč ne?” –vytřeštila jsem na něj oči.

”Prostě není.” –utřel mě– ”Já nevím proč, ale prostě mi to doma nic neříká. Nelíbí se mi tady, s váma si nerozumím a taky si nevzpomínám, že byste vy chtěli rozumět mně. Zajímali jste se vůbec někdy, co potřebuju a jaký mám třeba problémy?”

”A kdo se o tebe asi celý ty roky staral?!”

”No jó.” –mávnul rukou– ”Běž si hrát na zahradu, koukej se učit, dej pokoj... Co jsem od vás jinýho slyšel?”

Nevěděla jsem, co odpovědět. Nebyla jsem na takovou řeč připravená – a dát mu pár facek? Bylo by to řešení?

”Teď už je to stejně všechno jedno.” –řekl a s úšklebkem odešel. Opustil mě šokovanou a zmatenou.

Ptala jsem se potom holky, jak to cítí ona. Smála se a vysvětlovala mi, že se brácha pohádal s tátou a má jenom špatnou náladu.

”Nebyli jste tak špatní, to určitě ne.” –dodala, vidouce mou skleslost– ”Hráli jste si s náma. Já si do dneška pamatuju, jak jste s náma byli jednou o prázdninách v lese. Fakt. To jsem byla někde ve čtvrtý nebo v pátý třídě a celej den jste s náma byli na vejletě, já tam lezla po takovým spadlým stromě. To se mi líbilo, to si pamatuju fakt do dneška.”

Kdybych se mohla dopředu podívat, co jak v budoucnosti dopadne, to by se rozhodovalo. Jenže to nejde – a tak pořád zaslepeně vycházím vstříc lidem, kterým jsem se měla obloukem vyhnout. Když třeba zjistíte, že vás nemiluje člověk, jemuž vy jste se pokorně obětovala, přestože to je příšerná otrava, tak se nutně ptáte, jestli má smysl pokračovat v takovém životě. A to se stalo mně před několika lety. Chtěla jsem po svém muži, aby mi řekl, proč je se mnou. Nejdřív odpověděl, že neví, a když poznal, jak jsem zklamaná, napadl mě, že se nemám tak hloupě ptát, a završil to výrokiem, že máme přece děti. Takže on se mnou nežije z lásky, ale kvůli dětem! – zaskočil mi tenkrát v krku suchý knedlík – A já hloupá se pořád snažím ho mít ráda.

Nepřála bych žádné ženské, aby tohle slyšela; i když, některým bych to možná přála, ale všem ne. Nebo některým určitě ne.

Potom, ale to už je opravdu dávno, pro mě bylo děsivé poznání, že nejsem kouzelná panenka, za jakou jsem se v ranném dětství považovala. Ano, teprve ve škole, když jsme připravovali na vánoční besídku představení a já toužila po roli princezny, to přišlo. Princeznu hrála Breberová a na mě zbyla role čarodějova učně, protože na tu jsem se podle učitelky prý hodila lépe. To byl šok, jaký bych také nikomu nepřála. Možná proto jsem děti od mala připravovala na to, že nejsou ničím zajímavé ani výjimečné a udělají nejlépe, když nebudou od života nic očekávat. Snažila jsem se v nich podporovat průbojnost, ovšem současně jsem v nich dusila nadšení, aby je nezlomilo, až se střetnou s nezdarem. Chtěla jsem, aby co nejdříve pochopili, že jim nic nespadne do klína, leda oko nebo zub z rozbitého obličejce při srážce s nepřízní osudu; učila jsem je, aby si uměli poradit sami – takže jsem se jim do ničeho nepletla a nechávala je řešit své starosti bez mé pomoci. Chtěla jsem, aby je nepřekvapilo, že život je pes a kousne každého, kdo si jej zkusí pohladit; chtěla jsem, aby věděli, že je nic dobrého nečeká, aby nebyli překvapení jako já, až prvně prohrají. A po druhé, po třetí, po čtvrté .. těch ran jsem dostala nepočítaně a kdybych nebyla tak skromná a měla smysl pro humor, snad bych se mohla živit vyprávěním veselých příhod, které mě potkaly a které původně, ve skutečnosti byly moc smutné.

Ale já se nebudu tvářit, že mám veselou minulost. Ostatně nemám ani smysl pro humor – a je to tak lepší, protože kdybych ho měla, určitě by povídka o mně nebyla tak sympaticky skromná.

Sen

Osud je jako stín; neutečete mu. – řekla bych, kdyby mě to napadlo – Ale jestli si jej také každý sám tvoří – jako stín – to nevím. Vůbec je na světě tolik záhad, kterým nerozumím, protože nemám kdy

o nich přemýšlet. Třeba sny.

Sedla jsem si tuhle na lavičku před domem, co se už přes rok kymácí a ten můj ji není schopen opravit; seděla jsem tedy opatrně, abych nepadla, slunce svítlo a já mhouřila oči a odpočívala, protože jsem už zase neměla chuť cokoli dělat, ani nebylo s kým mluvit – když s manželem jsme se sotva mýjeli; tak jsem si vychutnávala nicnedělání, což jsem donedávna vůbec neuměla. Jestliže jsme dosud žili každý po svém, tak od jeho provokace se žlutými růžemi jsme byli jako dva naprosto cizí lidé, kteří se náhodou sešli v jednom domě. Ani nevím, co právě dělal. A také mě to vůbec nezajímalo, protože si bral kosu a hrábě a hned za bránou zatočil směrem k rozptylovému paloučku, který jsme zřídili nedávno a lidé si ho ještě nestačili moc oblíbit, ale já mu přisuzovala velkou budoucnost, a dřív, když jsme spolu ještě občas promluvili, jsem muže nutila, ať si na něm dává záležet. Takže asi šel zvelebovat trávník – ale mně to bylo jedno! Odpočívala jsem na lavičce možná hodinu, možná až dvě, nevím; jen jsem podřimovala a na nic nemyslela, což se mi poštěstí zřídka – a vlastně ani tohle nebylo docela bezmyšlenkovité zasnění. Hlavou se mi totiž honily útržky dávné minulosti, kdy jsem ještě zdaleka netušila, že skončím na tomto prokletém místě. A jak jsem postupně upadala do hlubší a hlubší strnulosti, blížící se víc spánku než bdění, pojednou jsem se přenesla do ranného dětství. Ocitla jsem se na hřišti, kde jsme trávili většinu času, a byly tam všechny moje kamarádky i všichni kluci, které jsem znala a na nichž jsem se učila – a nenaučila – vycházet s mužskými. Kromě nich tam ale kupodivu dováděly také obě naše děti, kluk i holka, věkem blízcí mým tehdejšími kamarádům.

Zírala jsem uhranutě na tu neobvyklou sešlost. Moje děti si hrají s mými kamarády z mládí – a jak hezky. Kluk jezdil na kolečkových bruslích .. kde by se ale tenkrát vzaly kolečkové brusle, a jak by se k nim on dostal, tenkrát jako dnes?! Zvláštní představa. Jezdil a krásně mu to šlo, radost pohledět. Holka seděla na trávě s .. kým vlastně, jak se tyhle holky jmenovaly? Aha; ano, Lucka Ptáčková a Mirka a Lenka Náhlíkovy; takže ony seděly spolu s mou dcerou a několika dalšími děvčaty na trávě a o čemsi jiskrně debatovaly. Lucka s Mirkou, to byly dračice, samá poznámka a stížnost rodičům; já sama si častokrát přála účastnit se jejich vylomenin. Ano, v té době jsem k nim bezmála vzhlížela, ale dnes bych své dítě raději našla v jiné společnosti. Syn kroužil na bruslích po asfaltu, plavně a s jistotou, dlouhými kroky, doprovázenými hlučným rachocením koleček; nikoho si nevšímal, ale vypadal spokojeně. Potom zastavil u skupinky, v níž byla i dcera, a cosi na ni zavolal. Neslyšela jsem ani slovo a nepomáhalo, že jsem vši silou napínala uši – jako by někdo vypnul zvuk jeho úst. Následně se opět rozjel a dcera křikla za ním odpověď, opět naprosto němě, a zakrátko se mezi děvčaty strhla malá bouře. Dohadovaly se a překřikovaly čím dál vášnivěji; to už jsem je slyšela, ovšem stále jen coby změř nesrozumitelných zvuků. Vzadu za nimi se dva kluci začali prát a další dva se honili, jeden měl v náruči míč a druhý jej pronásledoval. Vůbec tam začalo být nějak rušno, když tu vidím, že stranou postává asi desetiletá dívka a pozoruje to samé, co já. Špičky k sobě, palce zastrčené v kapsách sukně, pohupuje se na chodidlech a s nikým se nehádá, nestrká a nepřetahuje, jako to dělají ostatní. Šikovná holka; hned mi padla do oka. A jak jsem ji sledovala, cosi mě na ní upoutalo .. a vtom jsem poznala, že to jsem já, jako bych si z paměti vypadla.

Téměř jsem zaslzela. Co téměř?! Já se rozbřečela. Neumíte si představit, co to znamená, vidět sebe samotnou. Právě taková jsem bývala, nenápadná, skromná, hodná a přitom vyspělejší a moudřejší než ostatní. Jistě zrovna přemýšlím, jak urovnat nesváry kolem. – napadlo mě. Dívala jsem se na sebe, otřela z tváří slzy až to zapraskalo, jelikož byly suché a drsné jako život; škrábaly a pálily, ale mně to nevadilo, protože jsem věděla, že teskním pro nesmírně důležitou a potřebnou věc; pro to, aby svět byl vůči tak křehkým a bezelstným bytostem, jako jsem bývala – a jako stále jsem! – méně krutý.

Čekala jsem, až se projeví, ale pořád stála na místě, houpala se a palci projížděla v kapsách.

Vzpomínala jsem na dobu, kdy jsem – tedy ona – rozdávala lidem poselství svého srdce, toužícího po harmonii a přejícího každému jen to nejlepší. Já byla andílek a nechápala jsem nikdy, proč vůbec vznikají spory, když je tolik možností jim předejít a třeba nejprve ustoupit .. a příště svůj ústupek samozřejmě vybrat i s úroky. Nechápala jsem, k čemu jsou konflikty – a že jsem jich doma zažila dost, protože rodiče se často a divoce hádali; nechápala jsem, proč se věci neřeší v klidu, jaksí po straně a bez toho, aby musely létat blesky a někdy i nádobí. Vždycky mi bylo milejší se stáhnout a počkat, až neshody odezní; počkat – a zatím třeba s kamarádkami rozebrat, proč jsem v právu a proč by si měly dát na mou odpůrkyni nebo odpůrce pozor. Ale to nebyla podlost; já nepotřebovala jejich podporu; vůbec ne. Chtěla jsem jen, aby věděly, že kdyby záleželo na mně, žádný problém by nevzniknul, protože já bych ho šikovně obešla a byl by klid. Já se nikdy nehádala a nikdy jsem neměla potřebu s druhými soutěžit; já se dokázala prosadit nenápadně, bez poměrování sil, hezky druhým za zády...

Dívka – tedy já – se náhle pohnula.

Kluci, kteří se honili s míčem, do sebe před chvílí narazili, balón odletěl stranou a oni se strkali a vypadalo to na další rvačku. Ona – tedy já – se šourala za nimi, pak se prudce sehnula pro balón a odchvátala s ním pryč. Zpozorněla jsem. Zanesla ho do křoví, tam jej ukryla a vrátila se na své místo a opět se klidně pohupovala na nohách, kolena u sebe, palce v kapsách .. zajímavý postoj, takový roztomilý. Ale proč to udělala? – ptala jsem se sama sebe, až mi to došlo – Vždyť oni se prali kvůli míči, tak jim ho sebrala .. a je po důvodu sporu. Zaradovala jsem se vduchu ze zjištění, vlastně potvrzení, jak jsem hodná a přející, což ona právě dokázala. Možná trochu nešikovně, ale snažila se jim pomoci.

Vždycky jsem usilovala najít takové řešení, které vlka nakrmí a kozu zachová, a teprve když to nešlo, tak jsem se stáhla stranou. Co jsem dělala tam, to bylo různé podle situace, ovšem nikdy jsem tím nezatěžovala protivníka. Nikdy. Cokoliv jsem udělala – a nebylo to vždy mravné či spravedlivé, to uznávám, ale všechno jsem dělala hezky skromně potajmu. Proč si komplikovat už tak dosti složitý život, že?! – přitakávala jsem si, když tu najednou vidím, že dívka – tedy já – hledí na mě – tedy mě. Koukala upřeně mým směrem a potom udělala krok, druhý .. ona kráčela za mnou. Co jí řeknu? – hledala jsem rychle vhodná slova pro setkání s vlastním dětstvím – Jak ji oslovím a co poví ona mně? Budu si rozumět sama se sebou, po tolika letech? – znejistěla jsem – Zvládnou to vůbec, když jsem dvě? Blížila se a já s úsměvem očekávala její příchod, avšak ona se tvářila vážně. Těšila jsem se, že jí předám své zkušenosti a ona mě občerství vírou v ideály a naivitou mládí, a když zastavila krok přede mnou, zvedla jsem ruku a chtěla ji pohládit. Ona však ucukla a zašklebila se téměř zle.

”Copak?” – polekala jsem se a ona pohnula rty a snad i něco vyslovila, pro mé uši však zůstala němá. V očích se jí blýskalo a dívala se na mě tak pronikavě, až mi šel po zádech mráz.

”Nelíbím se ti?” – snažila jsem se být vlídná, ale ona jen přimhouřila oči a opět cosi pronesla. Nerozuměla jsem, jakýsi zvuk jsem však již zaslechla.

”Ty mě znáš?” – ptala jsem se dál a ona se ušklíbla a sotva znatelně pokývala hlavou na souhlas.

”Ty víš, kdo jsem?” – ujelo mi překvapeně.

Znovu přikývla a řekla – ”Jo.”

Rozzářila jsem se. Konečně si rozumíme!

”Táhni odsud!” – dodala vzápětí – ”Zmiz. Sem nepatříš.”

”Ale holčičko.” – vykulila jsem oči – ”Podívej se na mě. Jak to můžeš říct?!”

”Mlč!” – utrhla se na mě – ”Podívej se na sebe sama, jak jsi dopadla.”

”Proč?” – očima jsem zmateně hledala spásu, ale nikde nebyla.

”Co z tebe je.”

”Co?”

”Ještě se ptej. Ty nevíš, co děláš?!”

”Vím.” – náhle jsem spatřila naše děti, jak stojí opodál a dívají se na mě tvrdě a bez soucitu.

”Co jsem provedla?” – vzlykla jsem.

”Chceš to slyšet?”

Chtěla jsem. A ona odpověděla. Vychrlila na mě hanebný příval obvinění a urážek, že mi vrozený odpor k pomluvám nedovolí je zveřejnit, protože by to vypadalo, že zveličuji a sypu na sebe neuvěřitelné zvrátky, abych se dočkala zastání. Jenže tohle je skromná povídka a skromnost nepotřebuje podporu od druhých. Takže nic z toho, co mi připomněla, neprozradím.

Bláznivý čas

Probrala jsem se zpocená – a nebylo to od sluníčka. Jak mi rázem přišla hloupá moje někdejší dětinská naivita a představy o životě. Vždyť ta žába mi vyčítá .. to je jedno co, ale neprávem. I když jednotlivosti mohou působit věrohodně. Rozhodně nemá pravdu, když říká, že jsem vypočítavá mrcha; ale já se na ni nezlobím. Ještě z toho nemá rozum – a také, sám sobě člověk nejméně rozumí a stěží si dovede pomoci, jako pomáhá druhým; ona je přece já a proto má na mě příliš ostrý pohled. Já přece zůstala stejná; já se nezměnila! To jen problémy, jež se mi staví do cesty, rostou a ve své obludnosti pozbývají dobrá řešení. Ale to ona ve svém věku ještě nemůže chápat. Důležité je, že jsem nikdy nikomu neublížila, alespoň ne otevřeně! – obhajovala jsem své svědomí před svým svědomím. Ovšem není vůbec jednoduché vysvětlit vlastnímu svědomí, že všechny vaše svoje vycházely z nejčestnějších úmyslů; přesvědčujte je, když vás tak dobře zná.

Byl to velmi nepříjemný zážitek; takový zákeřný, jaké nesnáším. Raději jsem si od té doby dávala velký pozor, abych se myšlenkami nedostala někam, kde bych se mohla dočkat podobných výpadů.

Snažila jsem se vzpomínku na sen zlehčit, ale nešlo to. Obvykle jsem nad ničím moc nepřemýšlela a brala věci takové, jaké byly, ale sen mě nějak donutil všechno rozebírat. Z toho jsem ovšem byla nesvá. Když se život bere jednoduše takový, jaký je, dá se přežít všechno, každý podraz osudu, ale když začnete svoje vyhlídky i svou minulost – natož pak budoucnost – nesmyslně rozebírat, je konec. A já o sobě po tom snovém setkání začala přemýšlet; a nejen o sobě – o všem! A došla jsem k nejrůznějším zjištěním. Například, že čas letí jako bláznivý, když je vám hezky a on by se měl loudat, a jindy se nesnesitelně vleče, když člověku nic nepřináší. Za to já ovšem nemohu. Dny po odchodu dětí se nám táhly jako roztavená guma; tedy mně se táhly. Jak to prožíval manžel nevím, protože se mi nesvěřoval. Ale zdálo se mi, když jsem ho občas zahlédla, že mu začínají chybět. Postával někdy před branou a hleděl na cestu, po níž se vracívali domů, nebo vybíhal ze hřbitova, když se u našeho domu ozvaly mladistvé hlasy, a zklamaně odcházela po zjištění, že to nejsou oni. Dokonce tu a tam zavítal i do jejich pokojů. Překvapovalo mě, že děti postrádá .. a že je to na něm znát! A to jsem si myslela, jak ho za ta léta mám přečteného. Nemám! Překvapoval mě – a hlavně jsem na to pořád musela myslet. Nevěřila jsem, že se mu stýská upřímně. Určitě je to další jeho podraz. – říkala jsem si – Jako s těmi růžemi. A vůbec se vším, co kdy udělal!

Pořád jsem přemítala, proč mi v tom snu moje ztělesněná minulost vyčetla, jaká jsem. Jsem opravdu tak neskonale špatná? – ptala jsem se sama sebe a hned jsem si také odpovídala, že určitě ne. Ale moc přesvědčivá tahle odpověď nebyla. Ale rozebírání mého života pokračovalo. Čas se vlekl a já se do něj bořila, vzteklá, kam jsem to dopracovala. Byla jsem dokonale zmatená, sama ze sebe i z toho, co se dělo. Bláznivý čas. Dokud jsem tolik nepřemýšlela, stačilo mi jen občas zakroutit hlavou nad tím, jak žijeme. Nyní jsem tomu však chtěla porozumět – což by ještě tolik nevadilo, ale já to chtěla i napravovat. Jenže jsem nevěděla jak, což mě nutilo ještě víc přemýšlet a ještě víc se trápit. Nelíbilo se mi, jak žijeme, ale nedokázala jsem se chovat jinak. Dokonce jsem přestávala věřit ve zlepšení. Když on se o nic nepokouší, proč bych já měla? Nemusím .. a nebudu! – říkala jsem si a schválně se dívala jinam, když jsme se potkali, schválně jsem si ho nevšímala, když třeba něco hledal nebo potřeboval pomoci, a schválně jsem mu "kořenila" jídlo kostní moučkou, aby dostal lepší barvu. Ale pořád jsem trpěla výčitkami, že něco není v pořádku.

On mě také přehlíží, tak proč bych se mu vnucovala? Ať přijde sám, potom se možná změním! – ustupovala jsem později, když mi úvahy o našem odcizení začínaly přerůstat přes hlavu. Hledala jsem v myšlenkách cestičky, které by nás mohly svést dohromady, ovšem sotva můj muž jen naznačil pokus o sblížení, už jsem se stahovala do sebe a zapomínala na své přání .. abych toho v následujících vteřinách litovala.

Proč se nechá tak snadno odradit? – svalovala jsem vinu na něj – Ať je trochu důraznější! Ať začne on a já se přidám; ale ať začne tak, abych se chtěla přidat. Abych se musela přidat! – nabádala jsem jej vduchu, když jsme seděli v pokoji a dívali se na televizi. Tedy on se díval; mě obvykle program nezajímal a spíš jsem po očku sledovala, jestli mě vnímá a jestli si třeba nechce promluvit. To už jsem zase byla odhodlaná mu i pomoci, kdyby naznačil zájem. Ale bylo to skutečně bláznivé období, protože tehdy začal dělat drahoty on. Jako bychom si jeden druhého dobírali, nebo jako by si někdo cizí strílel z nás obou; ale tak, abychom my sami byli původci těch výstřelů. Nerozuměla jsem si a nevěděla, co chci, ale strašně moc jsem po tom toužila. Chtěla jsem asi to, co mi právě unikalo – a když dělal manžel drahoty, toužila jsem po jeho zájmu; když je nedělal, toužila jsem se mu za všechno pomstít. Jednou jsem dokonce vyzývavě prošla mezi ním a obrazovkou, aby mě vzal na vědomí, ale pak jsem si všimla, že dřímá. Jindy jsem jakoby náhodou ke snídani uvařila víc čaje a namazala čtyři krajíce chleba, sýrem, paštikou, pomazánkou a medem, aby si mohl vybrat a třeba mi poděkovat, ale on se zrovna tenkrát snídaně ani nedotkl. Potom zase, když se on pokusil vetřít do mé přízně, já dělala hluchou, slepou a uraženou. Ovšem vybral si k tomu naprosto nevhodnou chvíli a navíc to udělal tak nešikovně, že jsem nemohla jeho pokusy brát vážně. Třeba chtěl, abych mu řekla, na co myslím. To vypadá, jako zájem, ale on dodal, že mi raději sám poradí, abych si zbytečně netrápila mozek, protože ten můj není na námahu zvyklý. Jindy zase, když jsme výjimečně obědvali zároveň a on dojedl, nenechal mě ani sklidit nádobí, že to udělá sám. Umyl je, utřel, uložil na místo a potom řekl, že se nemusím stydět, když jsem strávila život v domácnosti, protože vidí, že ženské práce nejsou tak snadné, jak se domníval.

"Tak vidíš." –opáčila jsem v rozpacích.

"Jo." –přikývl, opřen o kuchyňskou linku. Vypadalo to, že by rád pokračoval, ale neví jak. A já čekala, co

řekne, protože mě jímaly obavy, jestli na mě třeba nezkouší další podraz.

”Jo.” –přikývl ještě jednou a vykročil směrem ke dveřím.

”Tak vidíš!” –hlesla jsem, aby neodcházel.

Mezi dveřmi na okamžik zastavil, ale opět zopakoval jen– ”Tak jo.” –a zmizel.

”Nojo, no.” –vzdychla jsem, když zavřel. V tu chvíli mi chyběl cit a zájem a porozumění, ale ze všeho nejvíc jsem postrádala láhev, kterou bych si otevřela a opila se. Měla jsem vztek, že to zase pokazil. Ale bylo na něm myslím znát, že měl něco na jazyku a možná i na srdci. – utěšovala jsem se – Jenže on už je takový, že neumí jazyk ani srdce používat. Nikdy to neuměl, a mně to občas vadilo, ale občas jsem to na něm kupodivu měla ráda.

Tenkrát na mě přišla chvíle osvětlení a já pochopila, že má-li se něco změnit, musím to zařídit já.

Přestala jsem se vyhýbat místům, na nichž se zdržoval, a když na mě pohlédl, neuhnula jsem – jenže už zase uhýbal on. Snídala jsem později, abychom se v kuchyni setkali, i s obědem jsem na něj čekala a pouze večeri jsem jedla podle svého, protože si stejně bral jídlo do pokoje k televizi a mě nechával v kuchyni samotnou. A neustále jsem na něj vrhala vyzývavé pohledy a někdy jsem na něj i promluvila; bohužel s malým nebo žádným úspěchem. Zkoušela jsem to tak i tak; nadbíhala jsem mu, byť se má hrdost svíjela nevolí, ale přála jsem si náš vztah zlepšit, protože už to bylo nesnesitelné. Potom, později, bych mu třeba všechno vrátila a ukázala, zač je toho loket; nejprve jsem však potřebovala, abychom svému soužití dali přijatelnější podobu.

Čas někdy léčí a někdy prohlubuje utrpení. Někdy obojí; chvíli vám s každou vteřinou přibývá sil a vzápětí, během několika okamžiků, se propadáte hlouběji než jste byli předtím, vidíte to samé černěji a naději postrádáte vůbec, ani malé světýlko na obzoru nevidíte.

Dokonce jsem se jednou pokusila omluvit za scénu se žlutými růžemi; skutečně jsem stála o zlepšení a sypala si popel na máslem pomazanou hlavu, jenže on mě nebral. Měl se sám za tu sprostárnu omlouvat každé ráno a večer znovu, avšak on se tvářil, jakoby nic. Kypěla ve mně žluč, ale ovládla jsem se. Jen jsem víc toužila oplatit mu všechno, až se mi podaří náš vztah urovnat. Pak uvidíš! – mračila jsem se. Ono ”pak” bylo ovšem stále stejně – nedohledně – vzdáleno. Až mi pomohla náhoda. Kdybych nebyla skromná, předstírala bych, že jsme se nakonec sblížili mou zásluhou, ale jsem skromná, tak to vylíčím po pravdě: Nebýt návratu dětí, kdoví, jak bychom dopadli.

Doma je doma

Promyslela jsem desítky způsobů, jak nás dát dohromady, ale žádný se neosvědčil. Nebo jinak: žádný jsem neuskutečnila. Napadlo mě i to, že láska prochází žaludkem, a nakupovala jsem různé pochutiny a skladovala je v komoře a občas se na ně chodila dívat a snít o tom, co všechno bych připravila, mít jistotu, že to skončí v jeho srdci a nikoliv v žaludku a dál... No; tam, kde obvykle strava končí. Určitě by to sežral a ani by neceknul; ani by ho nenapadlo nějak se odvděčit za všechno, co pro něj dělám, třeba jen tím, že prolomí děsivé ticho a řekne něco, co potřebuji slyšet. Ale to on by neudělal. – domnívala jsem se a raději jsem nic nechystala, abych se vyhnula zklamání. Ze stejného důvodu jsem se neodvážila upravit, navonět a svůdně obléknout, abych se nedočkala krutého odmítnutí; stejně tak jsem mu nikdy nekoupila žádný dárek, přestože mi tolik drobností padlo do oka a ráda bych mu je věnovala – jenže co kdyby se mu to nelíbilo?! Byla jsem ochotná bavit se s ním třeba i o hrobech, ale začít sama jsem nemohla. Začít musel on – a nezačínal. A já měla strach se mu nabízet, takže moje prádlo i voňavky zůstávaly ve skříni, spíž se pomalu naplňovala pochoutkami, jež jsem se bála dát na stůl, aby neskončily v něm a víc nic, bez užitku a beze změny. Až jednou ho slyším na dvoře s kýmsi vesele rozmlouvat .. ale ne s kýmsi! S naší dcerou!

Vzrušením jsem nebyla schopná jít za nimi a tak jsem honem snesla do kuchyně všechny dobroty, které jsem dosud nashromáždila, a teprve potom, když byl stůl plný, jsem se šla s dcerou pozdravit.

”Tak tě vítám doma.” –vzala jsem jí za ruku a vroucně sevřela, prodchnutá nadějí, že teď bude všechno zase jako dřív, ale mnohem lepší.

”Jenom klid.” –tlumila moje rozechvění, ale já byla opravdu šťastná a nemínila jsem se v radosti omezovat.

”To je dobře, že ses vrátila. A jak ses měla, stýskalo se ti, vid’? No povídej, jaký to bylo? Bez vás je tady nějak strašně smutno.” –vznávala jsem a dcera se smíchem odpověděla, že se nám možná brzy bude po samotě stýskat. Zeptala jsem se ještě, zda někde nepotkala svého bratra, ale ona jen zavrtěla hlavou a

pustila se do jídla. Měla jsem radost, že jí chutná, a nevadilo mi ani, že na mé další otázky odpovídá vyhýbavě nebo vůbec ne. Pak vytáhla z igelitové tašky, kterou si ze světa přinesla, nové plavky.

"Ty jsou, co? Fantazie!" –chlubila se– "Něco takovýho ti burani tady ještě neviděli."

"Co to je?" –nechápal manžel a já přikývla, že jsou hezké.

"I když nevím, jestli se k tobě hodí." –dodala jsem.

"Proč by ne?" –divila se.

"To jsou plavky?" –zapojil se manžel– "No teda, to abys zase začala držet diety, co?"

"Vy tomu nerozumíte." –mávla rukou, ale jaksi posmutněla. Jako by se jí vybavilo cosi nepříjemného. Já to zpozorovala, ale nezabývala jsem se tím. Hlavně, že už je doma. Určitě si ve světě prožila svoje a ještě nějaký čas bude trvat, než se z toho vzpamatuje. – říkala jsem si. Kde by mě v tu chvíli napadlo, že si ze světa přinesla dárek, z jakého se už neprobere.

Byla jsem pořád s ní a možná jsem jí trošku šla na nervy, ale to snad musela pochopit, že se jako matka zajímám, co ji na výletě potkalo a jak se měla. Snad to chápala, ale nechovala se podle toho. Vydržela sotva první den; druhý už se na mě utrhovala, když jsem jí například donesla do pokoje album s fotografiemi a chtěla, abychom si společně prohlížely, jak byla rozkošná coby malé děvčátko. Prý at jí dám pokoj! Nebo když jsem se jí ptala, jestli se o ní někdo v tom světě tak hezky staral a všechno jí strkal až pod nos, jako jsem to dělala já, tak odsekla, že špatně jí tam rozhodně nebylo.

"Tak proč ses vracela, aha?" –zvedla jsem významně obočí na znamení převahy.

"To kdybys věděla." –usmála se podivně.

"No proč?" –zopakovala jsem už s menší převahou.

"Bylo mi smutno, víš, maminko." –zasmála se ještě podivněji, ale mně tohle očividně neupřímné vysvětlení znělo natolik sladce, že jsem musela uvěřit. Byla jsem v prvních dnech natolik unešená jejím návratem, že jsem téměř zapoměla na manžela. I on se věnoval dceři mnohem víc než mně, takže jsme si ji oba předcházeli a čekali, kdy se projeví její vliv na konec našeho odloučení. Nebo možná v tom byl trochu skrytý souboj mezi námi, nevím. Ovšem na to, jak jsem se o ni zajímala, jsem z ní dostala moc málo. Poznala jsem sice, že je zamklejší, méně spontánní a už ne tolik prudká a zapálená pro každou špatnost, jako bývala dřív, ale nijak jsem si tu změnu nedokázala vysvětlit. Asi jsem ji málo poslouchala, nebo možná jsem si z jejích strohých odpovědí na mé otázky dvě a dvě dohromady dát neuměla. Narozdíl od manžela, který z ní pro mě nepochopitelným způsobem jednou u snídaně dostal příznání, že je v jiném stavu. Uklízela jsem zrovna v pokoji, takže jsem u toho nebyla, ale on mě hned zavolaal a oznámil mi škodolibě, že je v tom. Nemohla jsem uvěřit a také jsem na ni v rozčilení štěkla, že to snad nemyslí vážně, ale byli na mě dva a vypadali tak klidně, že jsem před nimi nechtěla být za hysterku a opanovala se.

"Když seš blbá, tak seš blbá." –řekla jsem pouze, ale v duchu jsem jí spílala těmi nejhoršími výrazy, když jsem si představila, jaké má před sebou vyhlídky .. a že to zatím vypadá, jako by pro svou nelehkou budoucnost počítala s naší pomocí.

"No a co?!" –prskla dcera a mě to opět nadzdvihlo.

"No a nic! Co je na tom, žejo, vždyť vůbec o nic nejde." –rozpalovala jsem se a ona špulila nevinný obličejík, až jsem myslela, že se na ni vrhnu a zmlátím ji– "To snad není pravda!" –kroutila jsem hlavou– "A kde máš k tomu tátu? Máš vůbec nějakýho, nebo už seš tak blbá, že chceš zůstat sama?"

"Ale nechci." –odvětila zrudně.

"Tak kde ho máš? Nemysli si, že ti budu pomáhat!" –starala jsem se.

"Ale vždyť ještě nevím, jestli si to nechám." –vzdychla a mně se zatmělo před očima. Chtěla jsem si s ní rozumně promluvit o tom, jaké má možnosti a co ji čeká, když bude hloupá, ale ona mě schválně rozčilovala a pak utekla ven.

"Já jsem po vás přece nic nechtěla!" –křikla mezi dveřmi– "Tak mi dejte pokoj!"

"Počkej." –hlesla jsem zbytečně.

Nechala jsem ji tedy nějaký čas být, ale dlouho jsem čekat nemohla, pokud mé rady měly k něčemu být. Mezitím se vrátil i syn, ale pro mě zůstal prvořadý problém. Synovi jsem se věnovala jen málo a pořád hledala příležitost promluvit jí do duše, až jsem na ni jednou narazila, jak odpočívá v lehátku na zahradě.

"Poslouchej." –spustila jsem nenápadně– "Jestli nevíš, čím to je, tak vem rozum do hrsti. Sama s tím zůstat nemůžeš, to snad chápeš?"

"Nevím proč." –řekla suše.

"Ty si to vůbec neumíš představit, ale budeš mít ze života peklo. A já tě z toho tahat nebudu, to si

nemysli.”

”Já nikoho nepotřebuju.” –opáčila– ”A už vůbec ne žádnýho chlapa. Neboj se, dokážu se o to postarat sama.”

”Chachá.” –smála jsem se a potom jsem jí hezky srozumitelně vysvětlila, že když není schopná uživit ani sama sebe, tak s malým to nedokáže už vůbec. ”Tak si zajdi za někým, kdo by třeba mohl bejt táta.” – navrhovala jsem, doufaje, že my ženy si v takových věcech porozumíme– ”Pořád je lepší mít aspoň někoho, kdo se o vás postará, i když třeba nebude přesně podle tvých představ. Protože takovýho stejně nenajdeš nikdy, rozumíš?”

Zavrtěla hlavou.

Snažila jsem se jí přesvědčit, ale byla zatvrzelá a já, když už jsem nevěděla, co dál, jí prozradila, že její otec také není jejím skutečným otcem. Doufala jsem, že pochopí, oč mi jde: aby děti nestrádaly a také aby ona nezůstala odkázaná na nás. Vysvětlovala jsem, že hlavní je, aby se o ně měl kdo postarat, a ne to, jestli jsou z jeho krve, ale ona nepřítomně kroutila hlavou a přitom se na mě dívala jako na přízrak; jako bych jí sebrala plavky, co si ze světa přivezla.

”Ty nemáš vůbec svědomí.” –vyhrkla vzápětí a utekla pryč.

”Vykašli se na svědomí, to tě neuživí, to si pamatuj. Nebuď naivní a koukej si to rozmyslet rychle, než bude pozdě!” –křikla jsem za ní, ale to už mizela v domě. Jako bych si neuměla představit, co ji čeká.

Vím to, protože můj život, to je jedno velké zklamání, sestávající z mnoha menších, valících se na mě neúprosně ráz na ráz, jedno za druhým, stále nové a další rány. Jaká jiná by o mně mohla být povídka než skromná, když jsem dokázala tohle všechno unést? – ptám se občas sama sebe a nemívám v tu chvíli radost, že jsem hlavní postavou takové povídky.

Opět všichni pohromadě

Syn se tedy vrátil nedlouho po dceři. Jeho přivítání ovšem bylo znatelně chladnější, protože jsme už věděli, že ani návrat dětí není zázračným lékem, který by naše vztahy uzdravil. Prohlížela jsem si ho mnohem pozorněji a byla jsem opatrnější, když jsem s ním mluvila, abych se připravila na další šok. Když dorazil domů, vypadal trochu jako opilý; motal se, měl nezvykle zastřený pohled a jeho oči měly takovou zvláštní narůžovělou barvu... Ale žloutenka to prý nebyla. Snad.

A změnil se. Před odchodem z domu na něm bylo znát, že mu všechno, co opouští, neskutečně leze krkem. My dva s tátou, hřbitov, náš dům, náš způsob života, prostě všechno. Kdyby věděl, jak jsem mu rozuměla. Ano; kdybych mu tak dokázala vyjevit, jak podobný mám pohled. Jenže já nejsem taková, stěžovat si a naříkat, navíc před vlastním synem. Raději jsem mlčela a on si nejspíš myslel, že nechci nic říkat, protože s ním nesouhlasím. Přitom bylo tolik věcí, na něž jsme možná měli podobné názory, jenže já se neuměla správně vyslovit a bála jsem se, že by mě nepochopil. Snad by mi rozuměl, kdybych se pokusila, ale možná také ne, kdoví? Teď se však vrátil a byl jako vyměněný. Pořád se usmíval, se vším byl spokojený, každého omlouval a snažil se ho pochopit a vyjít mu vstříc. Najednou v sobě neměl ani špetku kuráže a ctižádosti, které jsem v něm tak dlouho a složitě pěstovala, a jež ho podle mě vyhnaly z domu. Vrátil se spořádaný, tichý a .. takový nijaký. Vrátil se stejný, jako býval coby malý kluk a jakého jsem jej nechtěla mít. Co nám to v tom světě s dětmi provedli!? – spínala jsem ruce – Jak je semleli, že namísto, aby v sobě umocnili to lepší a vyrostli s tím do krásy a velikosti, se vrátili přemoženi vlastními slabostmi? Co práce mi dalo přimět kluka, aby byl průbojnější a všemu se hned nepoddával. A takhle to dopadne po pár dnech venku! A jak by vypadali, nebýt mnou připraveni na životní prohry, to ani nechci domýšlet.

I z kluka jsem se pokoušela dostat, kde byl a co tam dělal, a on stejně jako dcera odpovídal vyhýbavě, že se toulal. Nic bližšího mi neřekl; ani, když jsem ho přemlouvala.

”Prosím tě.” –vnucovala jsem se– ”Tak mi aspoň řekni, kdes spal? Přeces nespal venku.”

”Někdy jo.” –lhal mi a když jsem chtěla vědět, jestli mu někdo vařil a co vlastně jedl, opáčil jen, že různě. Na jiné dotazy zase odpovídal– ”Jak kdy.” –nebo podobně neurčitě, jako– ”Nevím .. možná .. daleko .. nic...”

Někdy se mi zdálo, že se snad zbláznil. Přestal jíst maso, mouchy nezabíjel plácačkou, ale vyháněl z okna, aby jim dopřál svobodu, ve všem ustupoval a vůbec se choval jako osel; zdaleka zdravil lidi, které dříve nesnášel už od pohledu, obtěžoval na hřbitově stařenky a nabádal je, že by si prý měly raději užívat normálního světa, než je sem k nám naposledy odvezou... Prostě dělal ostudu.

Nevěděla jsem, co si o tom všem myslet, natož abych měla jasno, co mám svým dětem v jejich situaci poradit. Tak, jako jsem předtím bezduše chodila prázdným bytem, tak jsem nyní zbaběle utíkala do koutů zahrady, na půdu, do kůlny – prostě kamkoliv, kde jsem mohla být sama a nemyslet na to, co mě přemáhalo. Za deště věšívám prádlo na šňůry pod střechou, na půdě, a někdy tam poté zůstanu. Schovám se za hromadu hader, co už nikdo nikdy nebude nosit a přesto se u nás dál válejí, jelikož není nikdo, kdo by je odvezl pryč; zdržím se tam, usadím se na trám za hromadou a třeba hadry přebírám, jestli by se něco ještě nedalo upotřebit, abych z hlavy vypudila nepříjemné myšlenky na budoucnost svých potomků. A takhle mě jednou našel manžel. Najednou stál přede mnou a .. usmíval se! Ano, normálně se usmíval a hleděl přitom na mě. Bylo to tak nečekané a zvláštní, že jsem z toho úplně zjihla. "Co tady děláš?" –zeptal se mě.

"A co ty?"

"Nevím." –pokrčil rameny– "Hledám .. nevím, asi klid."

"A co jsme ho měli, ještě nedávno, víd?"

"Až moc."

"Jak by se teď hodil."

"Nevázili jsme si ho." –zadíval se na mě a já neuhnula pohledem a také jsem se pokusila o úsměv. On se posadil bokem na trám přede mnou.

"Proč my spolu vlastně nemluvíme?"

"Mluvíme." –zavrtěla jsem hlavou.

"Ale jak?!"

"Blbě, víd?"

"Já jsem chtěl, aby to bylo lepší."

"Ty?! Já jsem se snažila..."

"Kdy?"

"Pořád."

"Že to nebylo poznat."

Nadechla jsem se, abych mu vylíčila, jak byl zatvrzelý a kolikrát jsem se pokoušela změnit naše soužití, ale pak mi došlo, že se nechci hádat.

"Necháme toho." –prohodila jsem.

"Rozvedeme se?" –vykulil oči.

"Ne." –ruka mi prudce vyskočila na odpor– "Nebo ty chceš?" –nechala jsem ji volně klesnout.

"Nevím." –hodil nerozhodně rameny– "Asi ne."

"Ty nevíš?"

"Vím."

"Co?"

"Že nechci."

"To jsem ráda." –řekla jsem, protože jsem skromná a vím, že člověk se musí spokojit s málem.

"Já taky." –řekl on a já se neodvažovala hádat, proč to říká.

A je nás ještě víc

Od toho rozhovoru jsem se začala dívat na mnoho věcí jinak. Syn, když jsem si jej přeměřila novým pohledem, se vlastně polepšil; práci dělal bez odmlouvání a docela ustaly i jeho věčné připomínky a neshody s otcem. Dcera se pak z nového úhlu pohledu také srovnala, i když u ní jsem si občas ještě nebyla jistá, jestli míní taková zůstat. Mívala totiž občas – dosti často – jakési úlety, kdy jako by se jí stýskalo po tom, jaká bývala. Ale snažila se – snad – tyhle výpadky omezovat, takže jsem k ní nebyla přehnaně kritická a už se mi ani tolik nepřičilo, jak dopadla. Co jí vlastně bránilo najít si někoho šikovného později, dodatečně; když je sama taková líná potvora. Smířila jsem se s tím a přála jí, aby na ni jednou usedlo štěstí a zavalilo ji svou přízní. Ostatně největší potvory mívají štěstí nejvíc.

A já? S manželem vycházím, zdravíme se a občas si i popovídáme, nebo na sebe spiklenecky mrkneme, jako že nám všichni mohou vlézt na záda, protože my máme jeden druhého a tak už to zůstane. Dokonce jsme se při rozhovoru jsme se už několikrát shodli. Nevím, jestli se to tak dá nazvat, ale byla jsem spokojená. Natolik spokojená, že mě opět bavilo koketovat s panem Charvátém, co mi nadbíhá. Nic vážného, jen tak nezávazně, ale podle toho jsem poznala, že konečně zase stojím natolik pevně na

nohách, abych si mohla dovolit tuhle malou neřest. Ve vši počestnosti, samozřejmě. Jedině snad .. ale ne, to ne. I když, možná .. ne, hned ne.

Ale to není podstatné. Stala se jiná důležitá změna: za synem přišla ta jeho Hedvika, co ji otec nesnáší a mně také k srdci nepřirostla, přestože jsme ji ani jeden vůbec neznali. Nastěhovala se k nám, nahoře na půdě si zařídili bydlení a já záhy zjišťovala, že ona v pohodě zvládá většinu mých povinností a vůbec si přitom nestěžuje, neodmlouvá a nefňuká, že ji to nebaví, jak jsem byla zvyklá u vlastních dětí. Svěřila jsem se s tím poznáním manželovi a řekla mu, že tahle mrcha je mnohem šikovnější a pracovitější než naše děti. On se zarazil a odpověděl, že nikdo není bez chyby, ale některé chyby se dají omluvit, jiné však ne.

"A jaký ne?" –ptala jsem se.

"Ty se chceš hádat?" –opáčil.

"Ne."

"Je to kurva. A to mi na ní nesedí." –zamračil se.

"Ale není zase tak špatná." –hájlila jsem ji.

"Je!" –odsekl a já pokrčila rameny, abychom se zbytečně nedostali do sporu. Kvůli nějaké holce, která u nás stejně dlouho nevydrží, protože jsem počítala, že až se jí syn nabaží, tak .. ji vrátí tam, odkud přišla.

"Však on ji brzy vyhodí." –prohodila jsem, aby muž věděl, že se jí nemíním zastávat.

"Proč?" –zarazil se.

"Až jí bude mít dost. Až ji pořádně pozná, tak pochopí, že naletěl."

"Proč by jí měl mít dost?"

"Je to mrcha, ne? Jednou na to přece musí přijít, a pak ji odsud vyžene. Uvidíš. Jen ho nech, ať to pozná sám."

Zamyšleně si mnul bradu.

"Nemám pravdu?" –povzbuzovala jsem jej, aby se mnou mohl souhlasit.

"Asi jo." –ucedil a najednou se netvářil tak zarputile– "Asi máš pravdu." –doplnil po chvíli– "Asi tady s náma opravdu nebude dlouho bydlet. No jo, no. Škoda."

Nevěděla jsem, jestli dobře rozumím. Skutečně řekl: Škoda? – ptala jsem se sama sebe. Ale vyslovil to natolik zřetelně, že jsem nemohla pochybovat. Nevěděla jsem, co si o tom mám myslet. Ale jsem skromná, tak nemusím všechno vědět, ne? – řekla jsem si a v tom okamžiku se mi vybavil pan Charvát. Jen mě tak napadlo, že jsem s ním dlouho nemluvila a co asi dělá. A že bych se u něj mohla zastavit. Takhle tedy končí moje skromná povídka. Ani nevím, jestli to je konec dobrý nebo špatný, ale co na tom? Život jde dál, ještě nás čeká spousta nudy a problémů, tak proč se zdržovat hodnocením toho, co už je pryč, ne?

A při mé skromnosti je každý konec dobrý.

Šťastná povídka

Konečně volná

Ukazovali si na mě prstem. Normálně jsem se bavila s řidičem, který u mě zastavil, aby se zeptal na cestu, a protože byl výřečný a kupodivu i zábavný, chvílemi jsem se docela nahlas smála. Bylo mi trochu líto, když potom odjel a já zůstala; ale co by tady dělal, v tom zapadákově?! Přála bych si mít vedle sebe někoho zábavného, šikovného a schopného, ale kde ho vzít, když u nás jsou jenom takoví..!? – přehlížela jsem mrzutě vísku, kde mi bylo dáno vyrůstat. Bohužel! – vzdychla jsem, a ještě víc jsem se litovala pak, když jsem mýjela ženské, co si na nás předtím ukazovaly, a zaslechla je říkat, že jsem pěkná potvora, když mám tátu na smrtelné posteli a takhle se chovám.

„Něco se vám nezdá?!“ – obořila jsem se na ně.

„Nic.“ – vrtěly hlavami.

„Jestli něco chcete, tak mi to řekněte nahlas.“

„Kdo to byl?“ – osmělila se jedna a já odpověděla, že nevím.

„Nevíš? To je divný.“

„Proč?“

„Seš nějak veselá.“

„No a co? Tak jsem veselá. Smála jsem se, no a co?! Vadí vám to snad?“ – prskala jsem a ony vrtěly odmítavě hlavami a víc nepromluvily.

Pokračovala jsem v cestě domů, na hřbitov. Ano, na hřbitov, protože tam jsme bydleli. Ale mně se tam vůbec nechtělo, protože já jsem veselá a chci se smát, což mi, jako hrobařově dceři, bylo nejspíš zapovězeno. Kolik jen podobných příhod jsem už zažila; kolikrát mě za veselost stíhaly pomluvy a vyčítavé pohledy okolí! Jako bych neměla právo se bavit! Přitom jsem od života nepožadovala ani neočekávala nic zvláštního. Vážně ne; jen užít si trochu štěstí a radosti, to by mi stačilo. Jenže ani to málo mi nechtěli dopřát a neustále mi kladli do cesty překážky. Nejvíce táta; ten mě ve všem jenom omezoval a bránil mi, abych se prosadila. A já pořád nenacházela dostatek odvahy mu říci, ať mi dá pokoj a nechá mě žít. Až tenkrát to přišlo; náhle a docela nečekaně.

Táta zrovna churavěl. Už skoro týden jenom ležel a vypadalo to s ním moc špatně. Když jsem dorazila domů, poslala mě mamka, abych mu zanesla jídlo a léky. Ale já ho nechtěla vidět; já toužila po radostném světě a ne po nějakém utrpení, tedy jsem požádala bratra, aby tam šel místo mě. A toho večera se bratr vrátil, že je po něm. Normálně mu zanesl jídlo a pak nám přišel oznámit, že to má táta za sebou. Mně v tu chvíli ani nedošlo, jak hrozné je přijít tak najednou o otce; soustředila jsem se jen na to, že mi už konečně nebude nic zakazovat a já budu moci dělat cokoli, co mě dostane pryč ze zatuchlého hřbitova, kde jsme bydleli a kde jsem se musela chovat způsobně, slušně a spořádaně, jako nějaká mrtvola. Kdybych se vzdala a nechala přemoci jeho útlakem, asi bych v takové chvíli propadla depresím, že ztrácím oporu, která za mě rozhodovala; ale protože mi jeho názory byly odjakživa k smíchu, vzala jsem to spíš jako výzvu. Člověk se prostě nesmí vzdát – pak mu štěstí bude nakloněno. Později se ale ukázalo, že se bratr zmýlil. Otci se udělalo lépe a když jsme za ním s bratrem vešli do ložnice, abychom ulehčili svědomí za předchozí výbuch radosti, seděl na posteli a byl nějak divný; usmíval se a říkal, že si oba můžeme zařídit život po svém, bratr že může jít za Hedvikou a já že už se smím chovat jako dospělá žena, vypočítavě a vyzývavě...

Bylo to nádherné; otec žil a mně to nevadilo a vůbec mi nepřekážel!

Nesmírně mě překvapil, když mi dal souhlas, abych se chovala podle svého, protože dřív se mu pořád něco nelíbilo. Měl strašně staromódní názory a nechápal, že je svět úplně jiný než býval za jeho časů. Nerozuměl mi a odmítal pochopit, že v dnešní době nemusí žena sedět v koutě a čekat na svého prince, jako tomu bývalo kdysi. Tenkrát pomalu aby se ženské ptaly, jestli si mohou uprduout, ale dnes máme rovnoprávnost a každá holka si může toho pravého sama ulovit. A já mám na to se o své štěstí postarat sama. Každá jenom trochu schopná holka je důkazem, že chlapi už dávno nejsou páni tvorstva; skoro každá jim umí tak zamotat hlavu, že jejich rozum spadne kamsi do kalhot a oni udělají, cokoliv bude chtít. A tak je to správné, protože muži za staletí své samozvané vlády zbavili svět úplně radosti a vůbec všeho hezkého. Chlapi jsou totiž nudní, omezení a vůbec nemají fantazii; jako táta, který celý život kope hroby a ještě snad očekává, že ho za to budu obdivovat. Ať si kope, když ho to baví, ale ať mi neupírá právo najít si štěstí! Vždyť já opravdu víc nechci; jen být šťastná. Jenže on nikdy nedokázal pochopit, že chci mít něco ze života! On místo aby měl radost, že jsem k světu a umím se prosadit, tak mě brzdil. Věčně jsem slýchala jen: *Chovej se slušně!* nebo *Pořádně se oblékni!* a jindy zase *Ukažuj, co máš v hlavě, a necpi všem pod nos ty svoje prsa!* A tak podobně. On prostě žil v minulosti a nechtěl uznat, že to má ženská vždycky a ve všem složitější, takže má právo používat svého vzhledu a vůbec všech svých předností k tomu, aby své šance vyrovnala. Někdy se mi dokonce zdálo, že mu vadí, jak jsem hezká. Místo aby mi poradil, jak toho nejlépe využívat, tak jenom zakazoval a dělal dusno. Vůbec se choval nemožně; jako všichni chlapi, kteří si myslí, že by se bez nich ženská nedokázala snad ani obléknout .. nebo spíš svléknout...

Ale tenkrát večer jako když utne. Řekl, že jsme už dost velcí a on nám nebude v ničem bránit. Já měla snad ještě větší radost než předtím, když jsem si myslela, že je po něm a skončil boj s jeho nepřejícností, a skoro bych se mu nadšením pověsila kolem krku, kdyby nebyl tak sešlý a zesláblý od nemoci. Raději jsem na něj nesahala, avšak nadšení ze mě muselo ven a tedy jsem s bráchou vyběhla přes hřbitov dozadu do polí; vyzkoušet, jaké to je, když mohu opustit svobodně domov, který mi býval svěřací kazajkou. Běžela jsem a snad i nahlas výskala a juchala a bylo mi kouzelně. Bratr se za mnou opozdil a cosi volal, ale já ho neposlouchala; připadala jsem si jako víla, pouze trochu těžkopádnější a více zadýchaná, ale i tak to bylo překrásné pomýšlení, že mohu odejít z domova a kdykoliv budu potřebovat, smím se vrátit a oni mě přijmou a postarají se o mě, kdybych náhodou ve svých plánech ztroskotala, protože budou cítit svůj díl viny na mém ztroskotání, když mě pustili...

Zanedlouho jsem se svalila do trávy a odpočívala, zatímco můj mladší bratr se pomalu blížil ke mně.

"Tak co tomu říkáš?" –zeptal se, když nade mnou zastavil.

"Čemu?"

"Že už nás nebude tahat za ručičku jako malý pitomce." –podíval se na mě. Obličej mu zářil nadšením, takže ani nemusel mluvit dál, abych pochopila. Rozhodila jsem paže a hlava se mi z té představy zatočila.

"Co bych říkala?" –vyhrkla jsem prudce– "Prostě mám radost. Strašně obrovskou."

Můj bratříček se ovšem nemohl jednoduše radovat; on mi musel dopodrobna vysvětlit, co cítí a co si myslí.

"Já už se začínal bát, že se s tátou rozejdu ve zlým." –spustil dychtivě– "Ty si možná říkáš, že jsem ho neměl rád, ale... No, neměl jsem ho rád; ale ty dobře víš, jak nerad se hádám. Jenomže to už se nedalo vydržet, žejo, že sis to taky myslela?! Já si myslím, že takhle je to lepší, než kdyby umřel. Ono to nejdřív vypadalo, že jsem opravdu zrůda, jak říkala máma, a pak se všechno spravilo, viď? Já tátovi asi trochu přitížil, když jsem byl u něj, ale za to si může sám. Takže najednou je všechno jinak. Kde by měl to ještě před chvílí napadlo, žejo; já bych vůbec nečekal, že takhle dostane rozum." –kroutil hlavou a pak zase spustil, že je konec všem zákazům a nesmyslným připomínkám, jimiž nás otec trápíval, a že bude lepší, když se s ním nebude vídat, a mlel jedno přes druhé, až mi z toho šla hlava kolem. Posadila jsem se, pak postavila a on pořád mluvil, jako by ho něco tížilo a musel se z toho vypovídat. Ale já mu nemínila dělat vrbu, aby do mě naskládal svoje zmatky a zbavil se jich, zatímco já bych se prohýbala pod jejich tíhou.

"Jenom aby nám to nechybělo." –plácla jsem bezmyšlenkovitě a znovu se rozběhla.

"Počkej." –chvátal za mnou– "Co by nám mělo chybět?"

"Tak už se přestaň rozebírat." –halekala jsem, protože mě nezajímaly jeho úvahy. Chtěla jsem tančit a točit se a zpívat a těšit se z toho, že jsem konečně volná, a také jsem to dělala. Brácha se mi někde ztratil, ale mně to bylo lhostejné. Našla jsem ho až navečer sedět u hřbitovní zdi, když jsem se kolem ní vracela domů.

"Co by nám mělo chybět?" –zopakoval svou otázku, když jsem usedla vedle něj. S touhle otlučenou

kamennou zdi mám spojeno celé dětství a dospívání; od her na schovávanou přes kouření prvních cigaret v skrytu na její opačné straně, přes ukládání nešťastně zamilovaných psaníček do spár mezi kameny až po dnes; vždyť je to docela nedávno, co jsem se po ní procházela v kratinkém elastickém tričku a sledovala, co to udělá se smutečnými hosty, truchlícími uvnitř nad nebožtíkem. A viděla jsem jasně, že spousta chlapů tam odtud by nejraději zanechala smutku a vylezla za mnou. Chlapi jsou jako zvířata; stačí něco naznačit a už jim tečou sliny a nevidí a neslyší a jen jim hučí v uších a kdoví, kde ještě...

"Nic." –zavrtěla jsem hlavou na bratrův dotaz, co by nám mělo chybět– "To mě jen tak napadlo."

"A co tomu říkáš?" –přednesl znovu původní otázku– "Že je to fantazie, když ti nikdo nebrání, abys..." –zajíkl se dojatě– "Mně se tady nikdy nelíbilo, ale teď už se na to dívám jinak, víš? Mně se to tady zdálo všechno takový nudný a pitomý, samý kosti a hroby a smuteční projevy, rozumíš, ale teď už mi to vůbec nevádí, když odsud vypadnu... Mně se ti najednou zdá, že to tady nebylo tak hnusný." –říkal, jako by k dnešní otcově proměně šlo něco dodat; jako by nedokázal pochopit, že přichází nový čas, v němž už nebudeme muset krást květiny a věnce z hrobů, abychom je prodali ještě jednou; nebudeme z oken vyhlížet do neveselého háje plného náhrobních kamenů a nebudou nás probouzet smuteční pochody; a kdy já už nebudu nucena každému klukovi opatrně vysvětlovat, že na hřbitově pouze bydlím, ale jinak jsem normální a nemusí se mě bát .. jak já se pokaždé styděla! Chtěla jsem se bavit a nejraději bych se tvářila, že ten zpropadený krchov vůbec neexistuje. Jenže to nešlo. Přece jen jsme na něm bydleli a každý to věděl, tedy jsem musela přivyknout hloupým poznámkám lidí z okolí, hlavně dětí, pro něž jsem byla jakousi záhrobní příšerou a které mi – a zároveň celé naší rodině – vymyslely přezdívku "zombie". I tohle jsem však překousla a dokonce mi to v něčem pomohlo – naučila jsem se nebrat lidi vážně; přistupovat k nim chladně a nezaujatě posuzovat, nakolik mi mohou být prospěšní. Však počkejte, vy primitivní, zastydlí a omezení burani. – utěšovala jsem se tenkrát – Já vám jednou všem vytřu zrak; a třeba jako zombie. Pořád lepší, než skončit jako vesnický balík!

"Ale těch roků, co nám uteklo." –poznámenal bratr po chvíli– "Kde já už mohl dneska bejt."

"Co naděláš." –pokrčila jsem rameny. Nevěděla jsem, co odpovídat, tedy jsem sáhla pro kamínek a hodila mu jej do klína. Jen tak, aby přišel na jiné myšlenky. On ho sebral a mrštil jím do nedaleko stojící lípy; a trefil.

"Co budeš dělat?" –obrátil se ke mně a nabral si plnou hrst štěrku.

"Uvidím." –řekla jsem. On hodil ještě dvěma kamínky, ale ani jednou netrefil a se zbylými si ledabyly pohrával v dlaních.

"Teď mu to ukážeme, vid', že nejsme malí pitomci?" –pronesl.

"Jo." –přítakala jsem a znovu na něj zkoumavě pohlédla, zda mi snad neprozradí něco ze svých plánů–

"A co budeš dělat ty?"

Odhodil štěrku na cestu a pokrčil rameny– "Taky uvidím."

"Ty to nevíš?"

"Vím." –podíval se na mě– "Ale neřeknu."

"Tak si to nech!" –zamračila jsem se dotčeně, ale on se smál. Postavila jsem se a chtěla mu nejprve povědět cosi ostrého o tom, že by měl být rád, když se o něj zajímám, ale pak jsem si řekla, že nemá smysl kazit si zbytečnými hádkami dnešní den.

"Pojď." –napřáhla jsem smířlivě ruku a pomohla mu vstát– "Řekneš mi to jindy; až budeš chtít."

"Tak jo." –přikývl– "Až budu chtít, tak klidně." –zasmál se– "Ale stejně je to zvláštní, když je najednou všechno jinak, vid'? Když se ti život tak najednou změní k lepšímu a .. možná bych měl ještě roztlouct nějaký kosti a třeba namazat bránu, aby nevrzala, ne? Dokud jsem doma." –odbočil náhle jinam. Pořád musel něco rozebírat, namísto aby se veselil a případně radil se mnou, co dál. Chlapi jsou hrozně divní tvorové. – kroutila jsem hlavou a jak jsem tak porovnávala mužskou a ženskou psychiku, málem bych sama zapomněla, že se mám jednoduše radovat. Brzy mi to však došlo a pohoršeně jsem se na něj obrátila:

"Nemysli pořád!" –výskla jsem a poskočila si– "Buď rád, že to tak dopadlo." –vzala jsem ho za ruku, ale vysmekl se mi a šoural se sám kolem hřbitovní zdi k domovu. Já za ním strnule hleděla.

"Počkej!" –zavolala jsem a on se obrátil a zůstal stát. Doběhla jsem ho a když jsem se už nadechovala říci mu, že by bylo hezké, kdybychom se k sobě začali dnes chovat víc jako bratr a sestra, a že by se mi tedy mohl svěřit se svými plány, on znovu vykročil a rozpovídal se o tom, že takhle je to nejlepší, když nám otec dává požehnání zaříditi si život po svém, protože on by jeho práci stejně nikdy nepřevzal a také mu to naplno řekl, byť pak trochu litoval, že mohl být u jeho smrtelné postele milosrdnější a třeba i maličko zalhat, ale že možná udělal dobře a snad i díky tomu se otec tak nenadále změnil... Pořád jenom

kecal a vůbec ho nezajímalo, jak jsem strašně zvědavá, co míní podnikat.

”Máš ty vůbec radost?” –zeptala jsem se.

Otočil se na mě zaraženě– ”To víš, že mám.” –řekl, ale i tohle vyslovil jaksi opatrně, jakoby si nebyl jistý.

”Není to poznat.” –prohodila jsem– ”Pořád jenom meleš nesmysly.”

”No a co.” –řekl a zatvářil se uraženě. No a nic! – odpověděla jsem mu vduchu.

S bráchou se vůbec těžko vychází; on se nedá ovlivnit a přimět, aby mluvil, o čem chci já, aby dělal, co chci já, nebo aby myslel, na co chci já. Je to sobec. Na něj výstřih ani krátké sukně neplatí, jako na cizí pány; na něj nestačí mrknout a svůdně se usmát. U jiných chlapů snadno dosáhnou, čeho chci, ale u bráchy ne. A to mi na něm vadí. Ovšem jemu vůbec nezáleží na tom, co si o něm myslím! O to se nikdy nestaral, protože kluci myslí jenom na sebe. Ó, jak mě trápilo, když jsem si coby malá chtěla s bráškou šeptat důvěrnosti a on mě nevnímal. Kluci to vůbec mají jednodušší. Holka, pokud chce být v životě šťastná a spokojená, tak musí neustále dávat pozor, aby dobře vypadala, aby si neudělala ostudu a třeba neplácla nějakou hloupost nebo podobně, kdežto kluk si udělá, co chce, a kašle na to, jak vypadá. Bratr mi prostě nerozuměl a následkem toho ani já nerozumím jemu. Teď mi kupříkladu nešlo do hlavy, proč celou dobu mele nesmysly a pak, když se ho na něco zeptám, ani pořádně neodpoví? To jsou totiž celí oni, chlapi; sobci to jsou, namyšlení sobci a nic víc, tak je to. Jenže oni si to mohou dovolit, ovšem holka když se chce trochu .. když se má nějak... To je jedno; holky to prostě mají těžší. Jemu když začali říkat zombie, tak nešel brečet mámě do klína, jako já; on se k tomu postavil typicky mužským způsobem – a záhy k nám docházeli lidé ze sousedství se stížnostmi, že straší malé děti. Dozvěděli jsme se, že když se ukáží někde kolem našeho hřbitova, tak jim brácha tvrdí, že je zombie, hází po nich chcípělé myši a hrozí, že jim vyžere mozky z hlavy. Takhle snadno ten syčák dosáhl toho, že mu sice dál říkali zombie, ale jinak než mně; s jakousi úctou a snad i závistí. Kdežto já byla pořád jen pitomá vlasatá zombí, protože jsem citlivá a záleží mi na tom, jak mě nazývají!

Kluci to mají jednodušší, to ano, ale když holka vyroste a je trochu mazaná, tak si je dokáže ochočit! – uvažovala jsem, zatímco jsme přicházeli k domovu.

”A kam teda půjdeš?” –zopakovala jsem přede dveřmi.

”Hádej.” –usmál se podivně a vzápětí spustil o tom, jak si celý život představoval, že jednou odejde z domu, a teď, když to má přijít, dostává zvláštní pocit, jako by ani pořádně nevěděl, co ho čeká a jak...

”Půjdeš za Hedvikou?” –zarazila jsem ho přímou otázkou, aby se konečně vyjádřil k tomu, nač jsem se ptala. Štvalo mě, že o jeho přítelkyni dohromady nic nevím, a počítala jsem, že když nás společná radost sbližuje, bude sdílnější. Ale on odpověděl, že mi do toho nic není, syčák zlomyslná. Chtěla jsem ho pořádně rozebrat a dostat se mu pod kůži; chtěla jsem ho znát, jako se přece znají všichni správní sourozenci, ale zase mi to pokazil. Takový to mohl být hezký den a já opět místo štěstí cítím hořkost. Tak krásná a šťastná mohla od začátku být tahle povídka, kdyby mi v ní nikdo nečmáral podle svého. Ale nic; nevadí, já to nějak přepíšu!

Rozloučení

Nenechala jsem si zkazit náladu! Domů jsem vtančila a smála se na otce i na matku, jen pohledu na bráchu jsem se raději vyhýbala. Ono stačilo, že jsem musela poslouchat jeho věčnou samomluvu, jíž trpíval sice často, avšak toho dne byl obzvlášť nesnesitelný. Kecal a mlel a plácal nesmysly a bylo mu jedno, že ho neposloucháme. Řešil si nahlas svoje problémy a ještě večer, když jsem usínala, doléhala ke mně jeho drmolání z půdy, kde si zřídil jakýsi kutloch a tam chodil spát, přestože měl postel v našem společném pokoji.

A ráno byl pryč.

Hned po probuzení jsem spěchala nahoru za ním, protože jsem měla výčitky; já husa se cítila provinilá, že jsem se dost nesnažila najít s ním společnou řeč, a běžela jsem to napravit. Našla jsem však prázdnou postel, sice rozházenou, jako by z ní právě vylezl, ale okamžitě mi došlo, že už se do ní nevrátí.

Ani po sobě neustlal. Prostě chlap!

Sedla jsem si na rozválené lůžko a přemýšlela, proč to udělal; proč odešel jen tak, bez rozloučení, aniž by mě obejmul a nebo mi třeba jen zamával... To bych já nikdy nedokázala. Určitě ne! Asi .. bohužel, protože jsem tak žensky křehká.

Seděla jsem na jeho lůžko a čekala, jestli se snad náhodou odněkud nevyonoří. Nesmírně mě svým náhlým odchodem ranil, protože mě zbavil možnosti dozvědět se víc. Seděla jsem a pozorovala ostře

ohraničený paprsek slunečního světla, pronikající sem malým okénkem; tetelil se v něm prach a to mihotavé jiskření mě uklidňovalo, když jsem si představila, jak možná občas dopadalo i na bratrovu tvář. Avšak o to víc mi jeho odchod vadil. Natáhla jsem ruku a dlaň postavila do cesty třpytivému přívalu; za ní pak zůstával prázdný temný prostor, vymezený přesně tvarem ruky a přesouvající se s jejím pohybem, přesně tak, jak jsem si přála; právě tak, aby tma ukryla nepříjemné myšlenky...

"Co tady děláš?" –vyrušila mě matka, stoupající po schodech nahoru, a pokračovala v cestě, aniž by mi věnovala pozornost. Já se stáhla ke stěně, kolena skrčila pod bradu a přemítala, jak to s námi bude dál. Se mnou, s mámou, s tátou, s bratrem, s celou naší rodinou. Předpokládala jsem, že se mě máma ještě na něco zeptá a mezi řečí mi snad i poradí, jenže ona stáhla z bratrovy postele polštář i příkrývku a s tím v náručí odcházela pryč. Jako by mě neviděla.

"Kdybys to radši odnesla ven vyvětrat." –prohodila pouze, když jsem se přizvedla, abych uvolnila bratrovu deku.

Když za ní bouchly dole dveře, rozprostřelo se kolem mě náhle takové zoufalé prázdno, že jsem tam nemohla zůstat a utekla pryč. Mamka házela venku lůžkoviny přes bidlo a já ji krátce sledovala oknem a pak jsem šla na zahradu za ní.

"Kdy odešel?" –oslovila jsem ji.

"Kdo?"

"Brácha."

"On už je pryč?" –zadávala se na mě zkoumavě– "To si teda pospíšil."

"Chtěla jsem se s ním rozloučit." –řekla jsem– "Kam mohl tak spěchat?"

"Kam asi?!" –ušklíbla se matka. Také jsem tušila, kam asi pospíchal, ale mně šlo především o to, že utekl bez rozloučení. Ovšem to bylo mámě, zdá se, docela lhostejné.

"Tobě je to jedno?" –zeptala jsem se.

"Mám si dát nohu za krk?" –odvětila nevzrušeně, urovnala lůžkoviny a zamířila k domovním dveřím. A když mě mýjela, ucedila suše– "A kdypak půjdeš ty?"

Právě jsem zvažovala, jak jí mám povědět, že chci také odejít. Teď, když už mi nic nebránilo, jsem náhle cítila nesmírnou zodpovědnost a přemýšlela jsem, jestli mé rozhodnutí je skutečně správné a jestli tím náhodou někomu neublížím. Třeba rodičům, nebo možná i sobě, když se vzdám jejich péče. Dřív mě ani nenapadlo takhle uvažovat, ale nyní, před vykročením do neznáma, mě to velmi zneklidňovalo. Matka mě však z ochromující nejistoty probudila.

"Já bych taky možná .. chtěla .. někam za štěstím..." –blekotala jsem a ona mezi dveřmi zastavila a s téměř posměšným výrazem prohodila:

"To přece dávno víme. Jenom nevím, na co ještě čekáš."

"Tak já teda půjdu taky." –hlesla jsem.

"Ale kam bys chodila?" –řekla o poznání méně prudce, když poznala, že to myslím vážně. Beze stopy zmizel také její posměšný výraz, ale já nemohla couvnout a jen jsem odvětila, že musím.

"Tak si běž." –ušklíbla se a zmizela v domě.

A bylo to. Sbalila jsem si pár nejnnutnějších věcí, nějakou kosmetiku a tak, abych měla při sobě všechny zbraně, s jejichž pomocí hodlám zaútočit na Michala a konečně ho dobyt pouze a jenom pro sebe. To bych byla moc šťastná, kdyby se mi to podařilo!

Jakmile jsem měla všechno pohromadě, znovu jsem usedla na zadek, tentokrát v kuchyni, a ztuhle zírala do prázdna. Nechtělo se mi do nejistoty a musela jsem si násilím připomínat, jak zoufale mě tísnila nudná malost téhle díry, kde není dostatek příležitostí, protože tady bych si mohla nohy uběhat a oči vykoukat a od hlavy až k patám všechno ukázat, stejně bych skončila s nějakým troublem u děcek. A ani ve snu by mě nemohlo napadnout některé prodat za těžké peníze k adopci, protože co by tomu řekli sousedi .. a kdoví, jestli by se tady vůbec našel kluk, který si umí spočítat, že se to bohatě vyplatí. Tady?! – oklepala jsem se znechuceně – Tady, kde ze všech stran slyším odměřené poznámky, že jsem hrobařova dcera, ale žádný si nedá dohromady, že by to mohla být výhoda. Žádný to neviděl jako Michal, když jsme se seznámili a on hned, že bych mohla těžit z toho, odkud pocházím. Jak jen to říkal? – dumala jsem – Že málokterá holka dokáže zajímavě mluvit a mně přitom stačí jednoduše popisovat, kde jsem vyrůstala, a budu hvězda večera. – zjihla jsem při vzpomínce na naše setkání, ale do mysli se mi draly především jeho tolikrát opakované lichočky, jak mi to sluší a že se krásně usmívám a mám v sobě jakési kouzlo a nejkrásnější jsem právě taková, jaká jsem. Ostatně ani on nevypadal vůbec špatně. A pak, když jsme se byli projít venku, po mě nic nechtěl a netahal mě nikam do křoví, ale navrhoval, abych zůstala s ním, že se o mě postará a že bychom ráno něco vymysleli. Ovšem já tehdy nemohla zůstat do

rána, takže nám musela stačit lavička v parku. Od té doby uplynulo několik týdnů, během nichž jsem si zjistila kde bydlí a co dělá, i jeho telefon do práce jsem získala a několikrát jsem mu už z budky volala, protože jsem se s ním chtěla sejít mezi čtyřma očima a neuhánět ho někde na diskotéce, kde jsem ho sice také dvakrát zahlédla, ale byl tam s přáteli a já potřebovala, aby si udělal čas jen a pouze pro mě. Po telefonu jsem ale mluvila jsem pouze s jakousi sekretářkou; ovšem kdo si počká, ten se dočká...

Konec telefonování naslepo, jedu za tebou. – zvedla jsem se. Pochybnosti byly zažehnány a já vykročila před dům. Matka mi zřejmě pověděla všechno, co měla na srdci, s tou už mluvit nemusím, ale otci bych ještě pár slov mohla říci. – rozmýšlela jsem, kráčeje hřbitovně pěšinou dozadu, kde kosil trávu.

”Tak co?” –zeptal se a já pokrčila rameny. Vidí přece, že mám tašku, tak musí vědět, kvůli čemu za ním jdu. Proč se tak hloupě ptá? – myslela jsem si.

”Už taky prcháš?” –hodil rameny s očima upřenýma na zem, do pokosené trávy– ”Tak se měj.”

”Víš přece, že já bych .. že mi to tady už dlouho všechno...” –vyhrkla jsem omluvně, ale pak mi přišlo hloupé cítit se provinile za to, po čem jsem tak dlouho toužila. ”Napišu vám, určitě.” –řekla jsem utěšujícím tónem, protože otec vypadal smutný a já si přála, aby se radoval jako já.

”Tak napiš.” –usmál se a přehmátl na kose; poté se mi zadíval do očí a řekl, že by byl radši, kdyby ze mě byla slušná holka, ale že se dokáže smířit i s tím, když to dopadne podle mých představ. Chtěla jsem mu oponovat, ale raději jsem mlčela, a on ještě dodal, ať na sebe aspoň dávám pozor a... Víc nepokračoval.

”Nejsem malá holka.” –zasmála jsem se jeho obavám– ”To víš, že na sebe dám pozor. Byla bych přece blbá, kdybych na sebe nedala pozor.” –vysvětlila jsem a s taškou přes rameno vykročila směrem do světa, pryč ze svého zakopaného rodiště. Takže jsem ho již neslyšela říkat potichu, abych možná raději žádné zprávy neposílala. A dobře tak; alespoň jsem si myslela, že se o mě doopravdy bojí. Krátce nato mě ale stejně napadlo, že spíš má strach, abych i bez jeho rad a pomoci nedokázala, že můj život je šťastná povídka.

To bude ono. Určitě!

Michal

Zamířila jsem do města, kam jsem dva roky den co den jezdila do učení, než mě vyhodili, a kromě toho jsem snad tisíckrát tuto cestu prodělala na zábavy, na diskotéky, do kina, na koupaliště a často i do obchodu, za každým větším nákupem, nebo jen tak, za dobrodružstvím. Vzdálenost pro někoho zanedbatelná, ale jak dovede člověku zkomplikovat život; těch necelých deset kilometrů mě oddělovalo od velkých možností a kdykoliv jsem se blížila k městu, rozechvívalo mě jakési nadšené vzrušení, protože tam mi štěstěna mohla nadělit příležitost; narozdíl od díry, ve které jsem marnila drahocenný čas svého mládí. Tam lidé žijí docela jinak než u nás – a já se chtěla mezi ně zařadit. Jenže s přísným otcem za zády jsem neměla šanci. Kolik jenom příležitostí mi možná uteklo, protože jsem musela domů tak, jak mi nařídil. To bylo nesnesitelné, a nebýt jeho včerejší proměny, zřejmě bych nevydržela déle čekat a odešla z domu i za tu cenu, že bych se nemohla vrátit, kdybych náhodou potřebovala. A šla bych za Michalem, jehož jsem potkala jednou na diskotéce a on mi nabídl, že se o mě postará... Ale kolik ještě času muselo uplynout do dneška, kdy mu jedu povědět: Tak tady mě máš, starej se! Kolik hádek muselo mezi mnou a otcem proběhnout, jež většinou končily jeho trapným prohlášením, že dokud mě živí, budu se chovat, jak on přikáže. Kolikrát jen jsem se zařekla, že se raději budu živit sama; kolikrát jsem měla chuť mu dokázat, že se umím prosadit – ale to bych musela dostat šanci. Podle něj bych měla vzít jakékoliv místo, třeba uklízečku, svačkářku nebo krmičku dobytka, ale tak hluboko nechci klesnout; tedy jsem dál snášela všechna jeho příkoří a čekala na svou chvíli! A dobře jsem udělala, protože nakonec přece jen pochopil, že mám právo se chovat podle svého. A že to udělám; po dobrém či po zlém. Po zlém by to bylo sice dříve, ale takhle je to lepší, jednodušší, jistější...

Začátek se mi vydařil. Na první mávnutí mi zastavilo auto a dovezlo mě, kam jsem potřebovala. Řidič si mě cestou nenápadně prohlížel, až jsem měla strach, že se vybouráme; vyptával se, kam jedu a co tam budu dělat a jestli nemám strach jezdit sama stopem, a já odpovídala, co mě zrovna napadalo, protože nebyl ničím zajímavý a nemínila jsem se zrovna jemu svěřovat. On však kvůli mně dokonce pozměnil svou trasu, aby mě mohl vyložit před velkým krásným domem se zahradou, kde má sídlit Michalova firma. Ještě se za mnou vyklonil z auta a volal, že po třetí hodině jede zpátky, tak na něj mohu počkat tady, pokud budu chtít svézt; jako by si myslel, že s ním za to jedno svezení budu kdovíjaká kamarádka. Ani jsem mu neodpověděla, protože proč bych to dělala? Takové dotěrné chlípničky si holka musí držet od těla. A navíc měl pleš.

Michalovi jsem zavolala z nejbližší budky. Chvěla jsem se vzrušením, co bude dělat, až mu řeknu, že když se podívá ven z okna, tak já na něj zamávám. Tedy pokud má jeho kancelář okna do ulice. Jenže se mi ozval zase ten ženský hlas .. ale co na tom záleží, když už jsem tak blízko a mohu si na něj počkat!? Zeptala jsem se, kdy přijde, a když mi hlas odpověděl, že během dopoledne určitě, našla jsem lavičku, ze které bylo dobře vidět na vchod do toho domu, a tam jsem čekala.

Jakmile se objevil, vystartovala jsem mu naproti; rychle jsem ale zabrzdila a než mě zaznamenal, kráčela jsem docela klidně a nevzrušeně, aby si kdovíco nemyslel.

K brance jsme dospěli téměř zároveň.

"Ahoj." –prohodila jsem ledabyly.

Díval se na mě studeně. Jako by přemýšlel, odkud se známe. No počkej! – hrklo ve mně – Jestli jsi zapomněl na všechny svoje sliby, tak uvidíš! – zlobila jsem se vduchu a nahlas jsem pokračovala otázkou, jestli už mi něco sehnal, vyslovenou s co nejmenším zaujetím, jen abych mu naznačila, že mezi námi zůstal otevřen jakýsi jeho závazek.

"Prosím?" –usmál se rozpačitě. Bylo na něm znát, jak horečně pátrá v paměti, kde už mě viděl. A také na něm šlo poznat, že se mu dnes líbím stejně jako tehdy, když mi sliboval obstarat zajímavé místo.

"Vy si nevzpomínáte?" –přešla jsem pro jistotu na vykání– "To jste mě teda zklamal. Já málem uteču z domova a vy si mě ani nepamatujete." –hleděla jsem co nejpřívětivěji, aby pochopil, že před sebou má rozkošnou studánku, odhodlanou uhasit jeho žízeň, a že by byl naprostý hlupák, kdyby nechtěl ochutnat. Raději bych mu tykala, ale tvářil se příliš odměřeně – a také mě napadlo, že bychom se časem mohli vrátit k tykání, což skýtá mnoho lákavých možností...

"A copak jsem vám slíbil?" –zajímal se pobaveně– "To je mi hrozně líto, ale nějak mi to muselo vypadnout. Tak mi to rychle připomeňte a něco s tím uděláme."

"Vy si opravdu nepamatujete?" –zavlnila jsem se v bocích a zatvářila tak vyzývavě, že mu v tom okamžiku rozum musel nastoupit cestu do kalhot; pokud tam už dávno nebyl.

"Vás si množná pamatuju, jenom nevím odkud." –zíral na mě lesknoucíma se očima– "Nepůjdeme dál?" – ukázal na branku– "Tak mi aspoň něco naznačte a já si vzpomenu." –říkal, když jsme vstupovali do domu, ale já se musela dívat kolem sebe. Budova to byla hezká už zvenčí, ale uvnitř byla ještě mnohem krásnější. Vypadalo to tam skoro jako někde na zámku; na podlahách koberece, přímo naproti vchodovým dveřím mramorové schodiště se zdobeným zábradlím, nahoře obrovský lustr, velká okna plná světla .. prostě nádhera. Vduchu už jsem si plánovala, že s jeho pomocí tu brzy budu jako doma. Ovšem aby na mě nebylo znát, jak moc se mi tu líbí, spěšně jsem své uchvácení zamlouvala a než jsme došli do jeho kanceláře v prvním patře, vyložila jsem mu obsáhle, odkud se známe. A jemu se již leccos začínalo vybavovat, protože si vzpomněl, že jsme se spolu tenkrát procházeli.

Uvedl mě do jedné dveří, za nimiž nás vítalo jakési děvče, nejspíš sekretářka. Podle hlasu jsem ji poznávala, ale představu jsem měla úplně jinou – a popravdě mě trochu zarazilo, jak je mladá a hezká. Michal ji poslal na oběd a pak se na mě chvíli upřeně díval; dlouhou chvíli, až jsem celá znejistěla.

"Tak my se známe." –pronesl poté– "To je škoda, že jsem o tom nevěděl." –pokrčil rameny a otevřel bar, kde mi nabídl snad deset lahví, ale já odmítla. Posadil se za velký stůl v čele místnosti a něco si tam rovnal a přitom se mnou rozmlouval, sice o ničem, jestli se mi líbí místní diskotéky a kam chodím nejraději a kolik je mi let a podobně, ale mluvil tak příjemně, nenuceně a samozřejmě, že mi vůbec nepřipadalo divné sedět v cizí kanceláři možná trochu jako nezvaný host. Byla jsem spokojená. Můj pohled zabloudil na druhý stůl, patřící jeho sekretářce; ležela na něm mezi papíry pohozená maličká panenka s červenou mašlí. Už nevím, jak na sebe upoutat pozornost, děvka! – odhadovala jsem. Přes židli měla přehozenu módní koženou bundu, na stole jakousi kosmetiku... Voní to tu, o květiny se mu tady jistě také stará ona, potvora .. jak ji jenom dostanu z jeho blízkosti? – dumala jsem, zatímco jsme rozmlouvali o cestování stopem.

"A to jste se na mě jen tak přijela podívat?" –řekl, když se přestal hrabat v papírech, a znovu se na mě zakoukal. Mám mu zopakovat, že jsem přijela, protože mi něco slíbil? – přemítala jsem, ale pak jsem se rozhodla nechat ho, ať si to uvědomí sám. Jen mu budu trochu pomáhat. – usmyslila jsem si.

"Nepůjdeme taky na oběd?" –navrhla jsem, abych kula železo, dokud se zdálo být žhavé.

Zatvářil se překvapeně, ale vzápětí s úsměvem přikývl, že ano, jen si musí ještě něco zařídit. Zamířil ke dveřím a když odcházel, zeptal se mě, jestli tu na něj počkám. Zeptal se; namísto aby mě ze své kanceláře vyhodil na chodbu, tak se ptá, jestli tam na něj milostivě počkám! Opravdu se mi velice zamlouval; opravdu jsem si vybrala dobře.

Jen se ještě zbavit té sekretářky, aby na něj neměla špatný vliv a nemohla přepisovat odstavce v naší

krásné a šťastné povídce. – plánovala jsem.

A byla jsem odhodlaná udělat cokoliv, abych s ním .. nebo abychom spolu aby byli šťastní.

Plískanice

Choval se jako tenkrát na diskotéce; byl pozorný a přitom zábavný, samá legrácka, překonával se v touze bavit mě a k tomu navíc poslouchal, co říkám, a snažil se odpovídat, na co jsem se ptala, byť se mu to vždy nedařilo a občas plácal nesmysly. Připadala jsem si vedle něj jako mladší sestřička vedle dospělého bratra; tak byl roztomilý. Velice roztomilý; choval se galantně, pořád se mě ptal na nějaké moje názory, jestli se mi tamto líbí a jestli mi tohle nevádí, jestli mám chuť na tohle či náladu na ono, zda chci v restauraci sedět u okna či u zdi, jestli jsem zvyklá mít k obědu víc chodů a co si dávám jako předkrm .. prostě byl úplně dokonalý a já se nestíhala hlídat, aby na mně okouzlení nebylo příliš znát. Po jídle se zeptal, jestli někam spěchám. Zbystřila jsem. Snad se mě nechceš zbavit? – prolétlo mi hlavou. Ale nechtěl; naopak. Přesunuli jsme se z jídelny do malé vinárny vedle, kde pokračovalo naše sbližování, započaté před několika týdny. Ztišil hlas, nakláněl se ke mně blíž a blíž, že jsem cítila jeho dech i nápadnou vůni jeho parfému; mluvil zastřeně a úplně mě přitom probodával očima... Rozohňoval se; už to nebyl starší brácha, protože ten by zřejmě k milované sestřičce přistupoval jinak, s menším vzrušením, ale mně jeho rozehvění nepřekáželo. Naopak.

"A co vy vlastně děláte?" –vrátila jsem náš hovor tam, kde jsme ho tenkrát na diskotéce ukončili – k jeho závazku obstarat mi nějaké místo. A proč ne zrovna to, na němž zatím překážela holka, co mu dělá sekretářku?! – napadlo mě.

"Trošku všechno." –odvětil– "Obchoduju."

"A s čím?"

"Se vším." –usmál se– "Se vším, na čem se dá vydělat."

"To je zajímavý."

"Někdy." –připustil– "Ale někdy to je pořádná nuda. Jsou zajímavější věci." –výmluvně zakoulel očima.

"To určitě." –souhlasila jsem a chtěla dodat, že ty zajímavější věci člověka bohužel většinou neuživí, ale včas jsem si to rozmyslela; ještě by si myslel, že jsem za ním přišla proto, že se neumím sama uživit. To v žádném případě nesměl poznat!

"A co děláte vy?" –vrátil mi otázku a já tedy hned vyrukovala s tím, že si práci hledám a když na to přijde, že si hledám i nějaké slušné bydlení. Říkala jsem to opatrně, aby mě náhodou nepochopil až příliš správně a nepolekal se, on však nevyhlížel bojácně. Dlouho nic neříkal, jen mě podivným způsobem sledoval a já raději ztichla, až jsem po chvíli dodala koketně a s náznakem výčitky, že mi tenkrát slíbil pomoc, a ani si to nepamatuje!

"Aha." –pokýval zamyšleně hlavou.

"Nebo je to problém?" –pobízela jsem ho, když stále mlčel.

"Ani ne." –zavrtěl hlavou a trochu se z hlubokého zadumání probral– "Přemejšlím. Co by se vám tak líbilo?"

"Mně je to jedno." –zasmála jsem se skromně– "Hlavně mi musíte ze začátku trochu poradit. Já toho zatím moc neumím. Ale jsem učenlivá!" –vylepšovala jsem své šance.

"Tak ať se nám dobře spolupracuje." –pozvedl sklenku.

"Na tykání." –opáčila jsem já a připili jsme si. A také jsme se políbili. Měl úzké a suché rty, jejichž dotek na mě vůbec nepůsobil vzrušivě, ale to mi nevádlilo. Jenom chvíli vydrž, však ho nebudeš pořád líbat! – uklidňovala jsem se v žertu. – Zatím stačí, když se jemu zalíbí tvoje rty .. a vlastně ty celá. Pak se uvidí.

Byl rozparáděný jako holub; načepýřený marnivě předkládal svoje přednosti, ale současně dokázal věnovat dostatek pozornosti i mně. Avšak zajímal se o mě jaksi zvláště; jako by chtěl slyšet všechno, ale přitom neměl zájem dozvědět se nic určitého; jakmile jsem začala na sebe cosi prozrazovat, ochabla jeho pozornost a vyzvídal hned něco jiného; poskakoval mezi mými odpověďmi jako mezi žhavými kameny, sem a tam a pořád dál, znovu a pryč, aby se náhodou nespálil věděním podrobností, jichž jako by se bál.

Náhle se v poloprázdné vinárně udělalo rušno. Ve dveřích se objevil hlouček lidí, ulepených a zacákaných čímsi mazlavým, co ze sebe vztekle stírali a oklepávali. Z jejich rozezlené řeči jsme vyrozuměli, že to slizké cosi padá venku z nebe. Musela jsem se smát; my tady pěkně v suchu a teple stavíme základy mé šťastné budoucnosti, zatímco tihle nešťastníci schytali takovou nechutnou sprchu. Bylo příjemné dívat se na ně z odstupu pohodlné místnosti. Mrkla jsem na Michala, jestli má také

radost, ale on vytřeštěně zíral na hlučící skupinku a vypadal nějak .. no, rozhodně ne přitažlivě.

"Copak se stalo?" –zkusila jsem ho vytrhnout ze strnulosti.

"Ale nic." –odvětil po chvíli, když se mu vrátil přítomnější výraz.

"Humus, že?" –dodala jsem– "Ale jejich blbost. Měli si vzít deštník."

"Mě to rozčiluje, když vidím, že má někdo problémy." –řekl– "Lidi by měli v klidu nakupovat, a ne aby na ně padaly takový sračky."

Mávla jsem rukou– "Hlavně že tady máme sucho, ne?!"

Podíval se na mě jaksi tvrdě, ale neodpověděl. Raději jsem tedy odvedla řeč jinam.

"Tak mi teda najdeš nějakou práci?"

"Neboj." –konečně se zbavil té podivné vizáže a oči se mu opět začaly lesknout– "Něco s tebou provedeme, na to je času dost."

"Moc ne." –opáčila jsem– "Já nemám ani kde spát." –vyslovila jsem měkce to nejpodstatnější, modlíc se k jakési náhražce boha pro nás, bezvěrce, abych trefila skutečně pravou chvíli pro takové sdělení. Snažila jsem se vypadat trochu zkrroušeně, trochu odhodlaně a snad i trochu vyzývavě, aby cítil potřebu zachovat se jako muž a nabídnout mi pomoc. Umírala jsem napětím, jestli mě pochopil správně – jak bylo potřeba, ale strachovala jsem se zbytečně; byl už natolik zpitomělý, že mi bez otálení navrhl jít na čas k němu do podnájmu, než si najdu něco lepšího. Co víc jsem si mohla přát?

Poté jsme si opět připili a políbili se na stvrzení naší dohody. Rty měl pořád stejné, ale já polibek ráda vydržela, protože mě spojoval s lákavými vyhlídkami do budoucna. Všechno se mi dařilo, i Michal se překonával ve dvoření a dál jednal přesně jako správný chlap–oběť, popleteně lovící svého lovce. Ale já dobře věděla, jak se věci mají.

Jak také jinak, v mé šťastné povídce.

První noc v podnájmu

Toho dne už se Míša do práce nevrátil.

Ptala jsem se ho, jestli nebude mít problémy, když byl celé odpoledne pryč, ale on jen mávnul rukou, že firma patří jeho otci a ten určitě nebude vyvádět kvůli takové hlouposti – podíval se na mě a pobaveně dodal, že otec má pochopení pro mládí a ví, že se musí trochu rozptýlit, aby podával lepší výkony.

Napadlo mě, jestli bych se neměla zaměřit spíš na jeho otce, protože je jistě významnější a mocnější, ale hlouběji jsem se tím nezabývala. Jen mě to napadlo.

Míša v té vinárně vystupoval jako král; znal snad všechny z personálu jménem a choval se k nim jako ke služebnictvu. Oni na jeho přání, nebo spíš na jeho rozkaz, okamžitě vyměnili kazetu v přehrávači, zhasínali světla, aby nebylo zbytečně moc vidět – jak Míša svou žádost zdůvodnil, a dokonce kolem nás sami od sebe roztáhli dřevěnou zástěnu, když začínal být příliš důvěrný. Později se tam sešlo víc lidí a někteří se točili v objetí na malém parketu, zahledění do sebe, jako by pro ně svět neexistoval, a já chtěla vypadat jako oni, ale Míša nechtěl tancovat. Asi to neumí. –myslela jsem si a když na chvíli dal pokoj, sledovala jsem parket a těšila se, že ho později přemluvím a potom všem ukážeme. K tanci se vraceli stále titíž lidé; tři páry, všichni nehezcí, ale divně a nepochopitelně spokojení. Nedívali se kolem, vůbec je okolí nezajímalo a snad si ani neuvědomovali, jaké šance a možnosti jim tohle město skýtá. Tak bych nechtěla dopadnout. –říkala jsem si, ale možná jsem jim i trochu záviděla, takže jsem byla ráda, když si mou pozornost opět vynutil Míša.

Bylo to rozkošné odpoledne a večer čím dál slibnější, až mě zarazelo, jak snadno jsem si podmanila příslušníka společnosti, která se mi zdála být neproniknutelně vzdálená. Když v noci Míša zavolal obsluhu k placení, to už jsme oba byli notně přiovilí, tak zjistil, že u sebe nemá dost hotových peněz; jen nějaké bankovní karty, jimiž tam platit nemohl.

"Nemám peníze." –rozhodil rukama– "Můžu si to odpracovat, nebo mě necháte zavřít?"

"Hahaha, to přece naprosto vůbec nevadí." –mírnil číšník situaci– "Můžete zaplatit třeba zítra. Stačí, když nám podepíšete účet." –strkal před něj účtenku a propisovačku.

"To snad zvládnou." –hrábl Míša po tužce a naškrábal na lístek jakýsi klikyhák– "Už jsem měl strach, že tady budu po sobě umejvat nádoby, haha. Na to nemáme čas, vid', my máme jiný plány." –přítáhl si mě k sobě a já už ani nechtěla tančit.

Venku jsem ho upozornila, že číšníci klidně mohou na účet připsat, co budou chtít, když je to ani nenechal počítat.

"Nojo." –souhlasil– "Ale však jim to dopřej." –vzal mě kolem ramen– "Ať se maj jednou dobře. Třeba nám

za to budou přát hezkej večer, ne, co myslíš? Doufám, že tě u mě nezačne bolet hlava.” –zasmál se.

”Pročpak?” –divila jsem se naoko.

”Co já vím, proč se ženskej někdy plašej hormony jinde, než by měly?”

”Ty tomu nějak rozumíš.” –dloubla jsem ho pod žebra– ”Nechceš mi to vysvětlit?”

”No tak pojď, ty jedna podnájemnice.” –pohnul se rychleji kupředu– ”Já ti to vysvětlím.”

Byt měl překrásný. Sice dost nepořádek, ale jinak nádhera. Nakoukla jsem do každé místnůstky, když už jsem se tam měla nastěhovat, i do komory a na záchod, a mimoděk jsem jeho obydlí porovnávala s naší hřbitovní barabiznou. No; nedalo se to srovnat. Tohle bylo opravdu bydlení; všude koberce, každý s jiným vzorem a jinak barevný, aby se hodil k ostatnímu vybavení, v kuchyni na podlaze dřevo, v koupelně a na chodbičce dlažba, spousta lampiček a svítilen a lustrů, až mě napadlo, že si ani nemůže zapamatovat, kde to všechno má svůj vypínač. Kuchyň měl plnou přístrojů s displeji a spoustou knoflíků, takže já bych si tam dovedla snad jedině namazat chleba s máslem; v obývacím pokoji také samá elektronika – prostě jsem chtě nechtě musela nahlas uznat, že se mi tam líbí. On však jako by nechápal, o čem mluvím.

”Máš strašně hezkej byt. Fakt.” –zopakovala jsem a on jen mávnul rukou, ušklíbl se a pustil hudbu. Já usedla na širokou pohovku v obývacím pokoji. Tak tady bych opravdu ráda bydlela, i bych proto dokázala leccos překousnout. –myslela jsem si, zatímco on odběhl do kuchyně a čímsi tam cinkal a bouchal – Jenom mi není jasné, kam mě chce nastěhovat. Že by k sobě do ložnice, nebo snad do té komory? – přemítala jsem a bylo mi to všechno k smíchu. Asi jsem vypila moc alkoholu.

”Tady máš něco sladkýho.” –vrátil se do pokoje s obrovským pohárem plným zmrzliny a ovoce, vylepšeným kopcem šlehačky s čokoládou a navrch se sušenkou .. jako v interhotelu.

”Asi tě mám ráda.” –poznamenala jsem mazlivě, přebírajíc od něj tu dobrotu. Zřejmě jsem se mu chtěla nějak odvděčit.

”Tak jez.” –řekl on– ”A doufám, že potom budeš taky tak sladká?”

”To se uvidí.” –zachichotala jsem se a ukousla oplatku, smyslně přitom špulíc rty. Díval se na mě zvláštním způsobem; skoro jako by mi tu zmrzlinu záviděl a hledal, jak mě o ni připravit. Snaživě jsem polykala a on se po chvíli zeptal, jestli mi chutná. A pořád tak divně zíral, až jsem začínala mít trochu strach.

”Chceš?” –nabídla jsem mu.

”Jen si dej.” –odmítl a poté dodal– ”Mně dáš pak.”

Tak to zase pozor! – vzepřela jsem se vduchu, a musela jsem si připomenout, že otěže našeho setkání musí zůstat pevně v mých rukou – Nejdřív práce, potom zábava; dosti slibů, na něž se zapomíná! Nejdřív se dohodneme na budoucnosti a potom, možná, přijde sladká odměna. – urovnala jsem své myšlenky a nahlas položila otázku, kde tedy budu bydlet.

”Tady přece.” –rozložil rukama.

”Tady?” –podívila jsem se– ”V obýváku?”

”Tady všude. Se mnou.” –upřesnil– ”Nebo máš něco lepšího?”

”Možná.” –pronesla jsem neurčitě, aby si nemyslel, že se mu oddám tak snadno, jako posledně– ”A kde teda budu spát?” –zeptala jsem se, když jsem polkla další sousto.

”Víš co?!” –vyhrkl prudce– ”Vem si to sebou a já ti ukážu, kde budeš spát.” –hned vstával, jako by ho poháněla jakási představa a on ji honem musel uskutečnit; nato se však zarazil a pochybovačně pronesl, jestli se snad nechci ještě vysprchovat.

”Abych se ti utopila?!” –odmítla jsem; přece jen jsem byla opilá a než v takovém stavu lézt do vany, to pro mě bylo bezpečnější sedět; třebaže nikoliv voňavá a vymydlená. Nebo rovnou ležet?

Odebrali jsme se k ložnici.

”A určitě mi najdeš práci?” –vyzvídala jsem spěšně, protože mi bylo jasné, že tam se už k takovým otázkám budu stěží dostávat. Možná jsem byla zbytečně moc důrazná, jenže já chtěla vědět, jestli nedělám hloupost, když mu důvěřuji; chlapi jsou přece jen podvratíci a chudák holka nikdy neví...

”Určitě.” –zahučel– ”Neměj obavy, já se o tebe postarám.”

”To nemusíš.” –bránila jsem se hrdě– ”Já se o sebe postarám sama. Stačí, když mi trochu pomůžeš.”

”Tak tady budeš spát. Spokojená?” –řekl, protože jsme stáli v ložnici před širokou nemanželskou postelí.

Bylo tam jen velmi tlumené osvětlení malou lampičkou, venku dávno úplná tma a on navíc zatáhl závěsy, takže sem nepronikalo ani světlo pouličních lamp, zvláště to tam vonělo a příkrývky byly lákavě čisté, urovnané a nadýchané... V takovém prostředí obvykle přestávám být opatrná; nebo spíš si přestávám dokola opakovat, že bych měla být opatrná.

”A kde budeš spát ty?” –položila jsem zbytečnou otázku.

”V chodbě na zemi.” –vyhrkl– ”To bys chtěla?”

”Mně je to jedno.” –prohodila jsem naoko lhostejně– ”Hlavně když já mám kde spát.” –posadila jsem se na lůžko a dlaní sklouzla po hebkém povlečení.

Docela jsem na noc v jeho společnosti těšila. Uvidíme, jestli bude šikovnější než v líbání, protože to bylo v jeho podání jako olizovat leklou rybu. – napadlo mě a rovnou jsem si připravovala, jakými rafinovanostmi ohromím já jeho, až splyneme ve víru. Snad mi bude alespoň příjemně. – myslela jsem si – A proč nespojit příjemné s užitečným; proč bych za to, že něco dám, nemohla chtít také něco dostat?!

Usedl vedle mě, přešel mi prsty po tváři a skončil pod uchem, kde se probíral ve vlasech. Hrozně to lechtalo, ale vydržela jsem, aby byl spokojený. Druhou rukou mě vzal za prso; to už bylo příjemnější. ”Nespěchej.” –zvedla jsem obočí– ”Mně se tady hrozně líbí, tak to nepokaz.”

Neodpověděl; jen zavrtěl hlavou a mírně do mě zatlačil, abych se položila na záda. Stejně se mi nějak motala hlava, tak jsem byla ráda, že se mohu natáhnout. On se položil vedle na bok a hladil mě a přitom mi vyhrnoval tričko a rozepínal kalhoty, a já držela a přemýšlela, jestli bych ho přece jen dřív neměla přimět k určitějšímu vyjádření, jak mi pomůže. Ale rozptyloval mě tím, co dělal, a také se mi zdálo, že se postel vznáší a já se houpu s ní, takže jsem se nemohla soustředit na nic jiného než na to, co dělá, a zatímco mě líbal na bříše a stahoval mi kalhoty, já se vduchu alespoň zabydlovala v jeho příbytku a představovala si, čeho všeho s jeho podporou dosáhnou. Kalhoty opustil v půli stehem a přesunul se vzhůru, vzal ze stolku pohár, který jsem nezapomněla vzít sebou, prstem nabral šlehačku se zmrzlinou a potíral mi bradavky a hned je olizoval, ale nedokonale, takže mi po ňadrech stékaly studené potůčky a já se musela začít bránit a prosila jsem, aby toho nechal. Samozřejmě toho nenechal a jako potrhlý na mě vyklopil celý zbytek poháru a nesmyslně se tomu smál. Já se prudce posadila a stružky zmrzliny se šlehačkou a kousky čokolády ze mě stékaly do peřin, na číšťounké povlečení, a jak jsem tam seděla, polonahá a umatlaná, zatímco on se zběsile šklebil, cítila jsem se pojednou .. zvláště; jak jsem se cítit rozhodně nechtěla. Ale nechala jsem si to pro sebe a když se posléze uklidnil, nechala jsem ho dělat, co chce. Měla jsem totiž strach, abych si to nepokazila; aby tuhle povídku ještě nakonec, vlastně hned na začátku, něco nepoškodilo, nepomačkalo nebo nerozmazalo; aby pro mě nepřestala být šťastná.

Poslední ráno tamtéž

Líbání nestálo za nic, ale v ostatním se projevil jako nezdolný dřič, který když se do něčeho pustí, tak jede. Vůbec se to nedalo srovnat s tím, co předvedl tenkrát v parku na lavičce. Až mě trochu překvapilo, jak byl stále při síle. Pořád; i když mě už zmáhala ospalost a jen jsem se občas lehce zavlnila, aby neřekl, že mě to nebaví. Stejně si pak neodpustil poznámku, že jsem nějak mrtvá, ale vzápětí snad už naposledy zrychlil, zaškubal sebou a .. a konečně bylo po všem. Překulil se na záda a já se mu schoulila na rameni a vískala jeho chlupatý hrudník a chválila ho, že mi dal zabrat a že s takovým panem domácím budu určitě dobře vycházet. Tvrdila jsem to, aby neměl strach, že jsem nebyla spokojená, a přitom jsem po očku nenápadně mrkla, co na to říká, ale on se jen nepřítomně usmíval.

”Máš mě rád?” –zavrněla jsem.

”Proč?” –vydechl.

”Tak.” –prohlížela jsem si ho– ”Měl bys, když...” –nedopověděla jsem– ”Nebo mě nemáš .. rád?”

”Ale mám.” –sevřel mě a zase povolil– ”Už jako malej kluk jsem po tobě toužil.”

”Musíš mě mít rád, když jsem se ti takhle...” –naznačila jsem, jakou jsem mu přinesla oběť.

”To víš, že jo.” –zamumlal– ”Už se na žádnou jinou ani nepodívám.”

”To nemusíš; vlastně můžeš...” –zavrtěla jsem hlavou.

”Tak dík.” –řekl a zahleděl se mi do očí– ”Ty na to moc nejseš, vid’?”

”Na co?”

”Na sex.”

”Jsem!” –vyjelo ze mě a snažila jsem se mu vysvětlit, že je mi s ním krásně a nejsem žádná ledová panna, jenže on místo odpovědi vzdychnul, převálil se na bok a aniž by mi třeba jen popřál dobrou noc, zakrátko sípavě oddechoval. Prostě usnul dřív než já, syčák, a mně nezbylo než koukat do stropu a zpytovat svědomí, co jsem provedla špatně, že už není tak dvorný a nadšený mou přítomností. Ale musela jsem to odložit na ráno, jelikož jsem byla utahaná a brzy poté mě spánek rovněž zmohl.

Doma jsem vstávala nerada. Vlastně nejen doma; všdycky a všude jsem nerada vstávala a kdyby to záleželo na mně, vydržela bych v posteli klidně do oběda. Nejlepší býval takový ten stav na hranici mezi

bděním a spánkem, kdy sice vnímáte své okolí, avšak pouze jako součást vašeho snu. Tomu nedokážu odolat; jakmile se mi poštěstí probouzet se pozvolna, nic jiného mě nezajímá – a u Míši jsem procitla obzvlášť dlouho, takže jsem toho rána ani nerozlepila oči a raději se oddávala slastnému podřimování. A jelikož ráno je nejen v pohádkách moudřejší večera, došlo mi zakrátko, že nikoliv já, ale on by se měl snažit a hledat a zkoušet, jak by si mě naklonil. Jinak by si mě nemohl vážit!

Pohodlně jsem se tedy rozvalila na širokém loži a ukolébána dřímotou vduchu snovala, jak se ke mně Míša za chvíli – až se probudí – přitiskne a bude mi šeptat do ouška něžná slůvka, aby napravil své včerejší zaváhání. Bude tvrdit, že mi všechno tisíckrát vynahradí a že se nesmím zlobit, protože za to nemůže? – sprádala jsem – Nebo mě nechá ležet, opatrně vstane a připraví snídani do postele? – malovala jsem si příští události, zatímco on funěl a občas zachrápal. Představovala jsem si, že až se probudí a spatří mě vedle sebe, ochromí jej má blízkost, a až se vzpamatuje, začne se ke mně lísat... A abych ho podpořila, nenápadně jsem se odkryla, aby dobře viděl, co všechno mu moje přítomnost nabízí, a se zavřenými očima jsem se pokoušela odhadnout, zdali už snad pohledem zastřeným rozespalostí neobhlíží mé tělo a nezápasí s touhou dotknout se jej; jestli má strach to udělat anebo bude mít dostatek kuráže a sebevědomí...? Teď! Nepohnul se?

Srdce mi začalo bušit rychleji.

A znovu. Ano; pohnul se a k tomu hlasitě zívnu.

Ztuhla jsem; byla ve mě docela malá dušička. Předtím jsem byla odvážnější v snění, čím vším by mě mohl začít rozmazlovat, ovšem jak ubíhaly vteřiny a nic se nedělo, tak jsem z představ ustupovala a byla bych za chvíli s vděkem přijala jakýkoliv jeho dotek, který by se dal chápat vstřícně. Nebo kdyby mě oslovil, nebo kdyby aspoň něco řekl, cokoliv...

Převalil se? Ne. Posadil na druhé straně postele, takže byl ke mně nejspíš obrácen zády. Opatrně jsem pootevřela víčka .. zrovna když vstával a odcházel z ložnice pryč.

Kam jde? – pokládala jsem si nezodpověditelnou otázku – Copak mě nevidí?!

Byla jsem zmatená; zpočátku mě jeho odchod tak zaskočil, že mi ani nedošlo, že mohl jít třeba nachystat tu snídani do postele, nebo jednoduše na záchod. Když jsem tam ale osaměle pohozená trčela takovou dobu, že mi přišlo trapné předstírat spánek a normálně jsem otevřela oči, tak jsem se uklidňovala vymyšlením, že se třeba stydí a neví si rady. A čekala jsem, avšak v skrytu duše mě dál užíraly pochybnosti. Co když si vůbec nevšimnul, že ležím v jeho posteli, nebo co když jsem se spletla a on je stejný sobec a zmetek jako ostatní chlapi, kteří se starají jen o vlastní potěšení a je jim lhostejné, po čem touží nebohá dívka, kterou sprostě zneužili?!

Už jsem se vůbec nesnažila působit jako spící princezna; mračila jsem se a otráveně zívala, našťavaná a zklamaná, ani dřímát už mě nebavilo, když pojednou odkudsi z nitra bytu slyším jeho hlas:

„Tak budeme vstávat, ne!“

Zprvu jsem nevěřila, že dobře slyším a že to bylo určeno mně. Nato se mezi dveřmi ukázala jeho hlava, což ve mně navzdory předchozím pocitům vzbudilo jakési nadějně tušení, ale pohled, jímž mě shlédl, byl všechno jiné, jen ne roztoužený.

„Slyšíš?“ –houkl– „Vstávej! A pospěš si, já musím za chvíli jít.“

Kdyby na mě vychrstnul kbelík studené vody, způsobil by mi rozhodně menší šok. Málem jsem polkla jazyk; po zádech mi bruslil mráz na tupých bruslích a namísto slasti mě oblával studený pot. „Cože!“ – zasípala jsem a zalapala po dechu; dál jsem pokračovala toliko v myšlenkách, jelikož jsem nebyla schopná promluvit – Tak takhle je to; užil sis a teď mě chceš odkopnout, ty .. ty..! – ani vduchu jsem pro něj nedokázala najít dostatečně odporné přízvisko. Co to má znamenat? – ptala jsem se sama sebe, protože nebylo komu jinému tuhle otázku položit – To přece nemůže být pravda! Vždyť se chová jako prachsprostý darebák, když místo aby mě zahrnoval nejhrůznějšími nabídkami a návrhy, co by pro mě mohl a toužil udělat, tak .. nic nenabízí! Je to zrůda; obyčejné mužské prase. Ale to bych se na to podívala! – vyletěla jsem z postele, ale protože po takovém probuzení jsem se ani v nejmenším nemínila předvádět nahá, nejdřív jsem se chvatně oblékla. Copak nechápe, jak mi ublížil a o co všechno přijde?! – létalo mi hlavou – Copak nepoznal, že bych udělal cokoliv, aby se mnou byl spokojený? Musím mu to vysvětlit? – tázala jsem se a vzápětí i odpovídala, že nejspíš ano, protože on sám to nepochopí. Ovšem ani pak jsem na něj nevyrazila; něco jako by mě brzdilo a já zůstala stát na místě a vzápětí jsem ztěžka dosedla na postel a rozbřečela se.

„Tak co je?“ –nahlédl po nějaké době znovu do ložnice. A mně bylo jedno, že mě vidí takhle uslzenou. Ať se podívá, jak chudáka holku, která mu důvěřovala a dala mu svou čest a byla by mu dala i mnohem víc, zničil. Sprostě mě podvedl, tak ať se klidně podívá, jak kvůli němu trpím; ať má radost, hajzl! – dusila jsem se.

„Nebud' hysterická.“ –řekl suše– „Za chvíli musím pryč a samotnou tě tady přece nenechám, to snad chápeš. Tak sebou hoď.“

Bylo mi hrozně. Hrozně trapně, když namísto abychom se procházeli jeho bytem a plánovali, jak se tu společně zabydlíme, mám takhle potupně vypadnout. Ani jsem mu nedokázala povědět, co si o něm myslím. Vůbec jsem ho netoužila vidět a ukrutně jsem se styděla .. nebo ne, nestyděla jsem se; za co také? Ale byla jsem strašlivě zklamaná.

Když pro mě přišel do třetice, na sobě už sako i polobotky, zvedla jsem se a mlčky k němu připojila. „Já fakt spěchám, tak se nezlob, že tě takhle vyhazuju.“ –pronesl mírněji, téměř omluvně, když otevíral venkovní dveře.

„Tys říkal, že mě tady necháš bydlet.“ –špitla jsem.

„Kdy?“

„Včera.“

„Vážně?“ –zakroutil hlavou a pak si mě přeměřil od hlavy k patě a usmál se– „Asi jsem měl strach, abys mi neutekla.“

„Takže sis dělal srandu?“ –začínalo to ve mně kypět.

„Ne.“ –zavrtěl hlavou– „Srandu ne, ale tomu jsi přece nemohla věřit.“

„A tu práci?“

„To jsem ti taky sliboval, vid'?“ –už se nepokoušel zapírat.

Přikývla jsem.

„Nojo, tak já se teda přeptám, jestli by tě někde nepotřebovali. Abys mě nepomlouvala.“ –znovu se zasmál. To už jsme stáli venku a on nastoupil do auta a znovu se po mně ohlédl.

„Když ty toho ale moc neumíš, co?“ –zatvářil se vážně– „No, uvidíme.“ –dodal ještě, zamával a nechal mě tam stát jako nějakou...

No počkej! –cedila jsem tiše skrz zuby – Za tohle se ti pomstím. Ještě budeš litovat, žes mě potkal. Ale to už bude pozdě! – svírala jsem rty, abych nezačala křičet. A věřila jsem, že jsme se dnes neviděli naposled a jestli se rychle, ale opravdu moc rychle nepřijde omluvit, tak mu tohle ponížení tvrdě vrátím. V mé šťastné povídce ze mě přece nikdo nebude dělat takovou...

Alespoň ne bez potrestání!

Sladká pomsta

Kráčela jsem zvolna opačným směrem než odjel. Svírala jsem pěsti a vdychu spřádala plán pomsty. Hrozné pomsty! – to jsem věděla; ale jaké, na to jsem zatím nepřišla. Ubírala jsem se naslepo vpřed, kam mě nohy nesly, avšak nohám se takový úkol nezamlouval a nesly mě čím dál lenivěji, navíc se brzy přihlásil prázdný žaludek a připomněl mi, že jsem od toho zmetka nedostala ani snídani. Vstoupila jsem tedy do první jídelny, na kterou jsem narazila.

Samozřejmě tam postávali přesně takoví lidé, s jakými jsem se nemínila stýkat: obyčejní, ošumělí, unavení a věčně nerudní, protože zklamaní životem plným nudy. Mimoděk jsem se začala usmívat; zřejmě abych mezi ty ztroskotance díky svému momentálnímu rozpoložení nezapadla.

Vida! – pomyslela jsem si – Tak přece nejste na světě docela nadarmo; aspoň jste mi spravili náladu.

Dala jsem si gulášovou polévku a dva rohlíky. Nabízeli i lepší jídla, ale s mou skromnou zásobou peněz jsem si nemohla vybírat; tím spíš ne teď, když jsem byla závislá jen sama na sobě. Pomalu jsem do sebe ukládala přesolenou polévku a přitom smutně shledávala, jak to my holky nemáme jednoduché, hledat své štěstí v mužském světě, který nás nebere vážně a jen nás využívá .. když náhle do bufetu vstoupil člověk, který se tam vůbec nehodil. Jemná kožená bunda dokonalého padnoucí na jeho postavu, čistounce světlá košile, tmavé brýle, nablýskané boty, pečlivě zastřižený knír a hladce učesané vlasy .. byl tam prostě jako skvost uprostřed hromady lidských střepů. Co ten tady pohledává? – napadlo mě. Jak se rozhlédl jídelnou, na okamžik se u mě zarazil, ale jistě jsem to přes jeho brýle nemohla poznat. Zastyděla jsem se, že mě nalézá v takové putyce snídat polévku s rohlíkem, a uhnula jsem pohledem a předstírala, že kohosi vyhlížím z okna. On si u pultu vzal pivo a přistoupil k mému stolku.

„Neruším?“ –zeptal se, ale pivo si položil a nezdálo se, že by čekal na můj souhlas.

Pokřčila jsem rameny a smutně pohlédla na svou snídani; nějak jsem před ním nedokázala jíst, přestože mi do nasycení ještě hodně scházelo.

„Nechutná?“ –pokračoval.

„Tohle?!“ –ušklíbala jsem se a odložila nakousaný rohlík na stolní desku– „Takovej hlad zase nemám,

abych tohle dojedla.”

Upjatě se na mě díval, ale skrz brýle mu vůbec nebylo vidět do očí, což mě dráždilo.

”Já tady jenom na někoho čekám.” –dodala jsem na vysvětlenou, aby si náhodou nemyslel, že sem chodívám pravidelně.

”Čekáte...” –zopakoval zamyšleně, tak nějak hluboce, jako by chtěl vyjádřit mnohem víc– ”Já taky čekám.” –řekl a podíval se na mě– ”Tak můžeme čekat spolu. Já tady v těch koncích stejně nikoho neznám.”

Nevěděla jsem, co na to odpovědět.

”Ne?” –zeptal se, hledíc na mě lesklými plochami černých brýlí.

”Já nevím.”

”A na koho čekáte, jestli se můžu zeptat?”

”Můžete.” –svolila jsem nejapně, abych získala čas na vymyšlení správné odpovědi.

”No,” –nakrčil nos– ”..když vás nechá čekat, tak si vás nezaslouží.”

”Vy byste mě čekat nenechal?”

”Tady určitě ne.”

”A kde?” –pokračovala jsem dál. Ani nevím, proč jsem se tak rozpovídala; asi jsem se mu chtěla dostat pod ty brýle a uvidět jeho oči, protože bez nich mi připadal nepřírozeně zajímavý tím, co se v něm asi ukrývalo; a já toužila jej odhalit. Chtěla jsem ho donutit, aby černé brýle sundal a ztratil své tajemné kouzlo...

”Kdekoliv, kde by se vám líbilo.” –upil piva, ale jen tak, že sotva smočil rty. Na kníru mu zůstaly stopy pěny, jež si marnivě otřel prstem.

”Tak to vyzkoušíme?” –vyhrkla jsem. Označila bych to za odvážný návrh, ale nebyl odvážný; spíš jen bezhlavý a unáhlený, k jakému teprve dodatečně sbíráte odvalu, když už nemůžete couvnout.

”A co ten váš přítel?”

”Když mě tady nechal čekat!” –mávla jsem rukou a pohlédla na něj koketně, ale místo odezvy jsem viděla pouze vlastní odraz v černě se lesknoucích brýlových sklech. ”Ale vy taky na někoho čekáte, ne?” –vzpomněla jsem si.

”Čekám.” –přikývnul– ”Ale...” –nasadil opět hloubavě– ”...tomu byste nerozuměla.” –vzdal se vysvětlování.

”Možná jo.” –namítla jsem a on se usmál a řekl, že čeká pořád a všude, takže nemusím mít strach, že by něco propásl. Tomu jsem opravdu moc nerozuměla.

Přestože mu zbývala ještě téměř plná sklenice piva, odstrčil ji a mírně pozvednutou rukou mi naznačil cestu ke dveřím:

”Tak jdeme.”

”Kampak?” –vykročila jsem směle.

”Přece kam budete chtít.”

Byl to vcelku zábavný chlapík. Cestou rozebíral, že čekání stejně nemá smysl, protože by se člověk vůbec nemusel dočkat, a tak je někdy lepší zapomenout na holuba a sebrat vrabce. Nezajímalo mě to, ale mluvil legračně, tak jsem poslouchala. Také říkal, že ode dneška bude do této čtvrti a přímo do toho bufetu chodit každý den, když tam je možné potkávat tak krásné holky; bylo mu divné, že mě dosud nikdy nepotkal, a já přiznala, že nejsem odsud, načež ještě nápadněji ožil a hned nabízel, že mi tedy všechny zajímavosti tohoto města ukáže, pokud mám dost času. Prozradila jsem, že času mám víc než dost, a on mě zavedl do podzemního baru, kde to i v časném dopoledni vypadalo jako uprostřed noci: tlumená hudba a na stěnách trpytivé barevné lampičky, těžký vzduch plný parfémů a cigaretového kouře a nikde ani náznak denního světla. Vyzvídal, co jsem zač, co u nich ve městě pohledávám a na koho jsem vlastně čekala, a já odpovídala jako obvykle výmysly a lži, které jemu nemohly ublížit a mně naopak mohly pomoci. Byl zábavný a zajímavý, ale něco mi na něm nesešlo; a zanedlouho už jsem poznávala, co mi na něm vadí: jeho samozřejmé vystupování mi totiž připomínalo Michala, který mě tak sprostě zradil, takže se má zášť v mžiku přenesla i na tohoto druhého člověka.

I on se ke mně choval jako starší brácha; jaksi nadřazeně a majetnický, jako bych byla pouhou divačkou, již má ohromit svou světáckostí. Byl to typický chlap; sám sobě středem světa, a když přišel číšník, dokonce i sám objednal nějaký alkohol a vůbec se mě nezeptal, na co mám chuť. Urazilo mě to, ale stejně jsem měla mnohem víc hlad než žízeň.

”Co kdybych vyzkoušela, jestli tady nemají k jídlu něco lepšího?” –nadhodila jsem opatrně po číšníkově odchodu. A tenhle podivín, co si černé brýle nesundal ani tady v tom šeru, se zeptal, jestli mám hlad, a dokonce už mi tykal! Asi se domníval, že když mi objedná jídlo, budou z nás rázem důvěrní kamarádi.

"Něco bych třeba ochutnala." –přiznala jsem nepatrnou část pravdy, kručící hladově v mých útrokách.
"A co by to mělo bejt? Není na snídani už moc pozdě?" –zapochyboval– "A na oběd zase moc brzy."
"Něco dobrýho." –ucedila jsem a zatím, než se znovu ukáže číšník, jsem odbočila jinam– "V těch brejlích musíte strašně špatně vidět, ne? Proč si je nesundáte?"
Vzal za obroučku, ale brýle si ponechal na nose– "Líbí se mi to." –řekl.
"Ale nic nevidíte."
"Vidím." –oponoval– "Vidím všechno, co chci vidět."
"Ale špatně."
"Tobě to vadí?" –pokračoval bezostyšně v tykání a bylo mu docela lhostejné, že já ho oslovuji jinak.
"Nevadí." –zavrtěla jsem hlavou– "Vlastně jo, vadí." –opravila jsem se– "Nevidím ti do očí." –rovněž jsem přešla na tykání, abych nevypadala jako venkovanka, co sedává tiše v koutku a má z chlapů strach.
"To je právě dobře." –opáčil spokojeně.
"Nemáš náhodou jedno oko skleněný?" –pokusila jsem se o žert, avšak on se nezasmál a než stačil odpovědět, stál u nás číšník s nápoji. Zeptala jsem se, co mi mohou nabídnout k jídlu, a po delším smlouvání jsme se nakonec dohodli, že mi přinese tu největší a nejlepší pizzu, jakou v kuchyni najdou. Můj neznámý hostitel, který se mi dosud ani nepředstavil, poté pokračoval ve vyzvídání, ale mně se nelíbilo, že sám si ani oči neodkryje a o mně by chtěl vědět všechno. Ptal se na hlouposti, jako například kde přespávám a jestli mám ráda, když si mě chlapi prohlížejí. Odpověděla jsem, že jak kteří, ale bylo mi protivné dostávat podobné otázky místo toho, aby mi třeba nabídl nějakou pomoc. Jenže co jsem mohla čekat od kluka, který připomíná Michala... Ano! Který připomíná Michala; vždyť jsou jeden jako druhý, úplně stejní, pouze Michal je o to sprostší, že mi lživou pomoc nabídl! Kdybych byla hloupá a naletěla i tomuhle, jistě bych zítra ráno dopadla jako dnes, pokud ne hůř; a když ne zítra, tak pozítří. Určitě mi zanedlouho bude slibovat modré z nebe, jen aby mě dostal, a kdybych mu prozradila, že nemám kde bydlet a hledám pro sebe uplatnění, zachoval by se určitě jako Michal. –myslela jsem si – Ale máš smůlu, chlapečku; s brýlemi nebo bez, dneska jsi prohrál a moje pomsta bude sladká. – opájela jsem se vduchu svou prohnaností. Zatím jsem sice nevěděla, jak se jeho prostřednictvím Michalovi a vlastně všem podobným grázlům pomstím; ale že to udělám, o tom jsem byla přesvědčená. Pak mi donesli pizzu a já se do ní pustila. Zatímco jsem jedla, on se na mě chvíli díval a pak si sundal bundu, sebral mi beze slova z vidličky sousto, strčil si je do pusy a zvedl se a odešel. Asi na záchod. A mně, jak jsem si tak jeho bundičku prohlížela, rázem napadlo, co provedu. Opatrně jsem se přesvědčila, že mě nikdo nesleduje, a rychle mu prohledala kapsy. Našla jsem nadtou peněženku a s tou jsem se honem vytratila pryč; ani pizzu jsem nedojedla, přestože byla moc dobrá. A venku jsem si blahopřála, že když se to vezme za správný konec, štěstí se vždy podaří ulovit, i kdyby se sebelépe ukrývalo. Jen při takovém lovu někdy chcípne; ale to jsem tenkrát ještě netušila.

Monika a Tonda

Měla jsem ze svého vítězství ohromnou radost. Pospíchala jsem do boční uličky, pak honem ještě jednou zahrnout a ještě znovu, dokud jsem se necítila v bezpečí. Teprve poté jsem rozevřela tlustou náprsní tašku, z jejíchž přihrádek se na mě smál štos bankovek, telefonní a různé jiné karty, které bych ale neuměla používat, doklady a vizitky a bůhvíco ještě; ani jsem si všechno důkladně neprohlédla a už jsem ji zaklapla a spokojeně svírala oběma rukama před hrudí. Na to jen tak nezapomeneš, holenku. – usmívala jsem se. Ale byla jsem s tou veselostí příliš sama; potřebovala jsem se o ni s někým podělit a vytáhnout se, jak dokážu každou ránu tvrdě vrátit. A tehdy jsem si vzpomněla na Moniku.

Monika navštěvovala stejné učiliště jako já, jen o rok výš. To od ní jsem pochytila, že šikovná holka nepotřebuje ztrácet drahocenná léta mládí vysedáváním ve škole a zbytečným memorováním pitomostí, protože je to na světě nespravedlivě zařízeno tak, že mládí holkám strašně rychle uteče. Mladost je pro ženu rajská zahrada, ale trvá jen krátce a pak už jí svět neleží u nohou a ani pes po ní neštěkne, pokud se jí nepodaří včas se řádně zajistit. A byla mi sama nejlepším příkladem, když na konci druhého ročníku ze školy vypadla, stejně jako o rok později dle jejího vzoru já. Chytila se party, ve které jí to náramně svědčilo; alespoň se tvářila moc spokojeně, kdykoliv jsme se potkaly. Přála jsem si být jako ona, jenže rodiče nechtěli o žádné partě ani slyšet a já měla po pravdě také trochu strach, protože tam byli na můj vkus moc ostří – a přitom bezvýznamní – hoši, s jakými jsem svou budoucnost nemínila

spojovat. Já přece chtěla lidem dokázat, že schopná dívka se dokáže prosadit a domoci se svého štěstí, když dostane příležitost. Se školou jsem skončila, ale zůstala jsem doma a bojovala o své právo žít po svém, protože to mi bralo veškerou sílu. S Monikou jsem brzy ztratila kontakt, ale teď, když se mi podařilo z domova výhodně utéct, jsem se s potěšením rozpomenula, kde bydlí – a že bydlela sama. Protože mě hned napadlo, jestli bych u ní nemohla nějaký čas zůstat a spolu s ní vymyslet, co podniknout dál. Ona měla spoustu různých zkušeností, protože jí nikdo v ničem nebránil a neomezoval ji. Vůbec měla všechno jednodušší; ji rodiče kupříkladu rovnou vyhodili z domu, když jim oznámila, že končí se školou, takže se s nimi nemusela dlouze dohadovat a překonávat jejich odpor. K bytu přišla také docela snadno; přenechal jí ho na pár let kluk, který prý odjel do ciziny. Nebylo to sice nijak výstavní bydlení v nejlepší čtvrti, ale přespávat se tam dalo a občas tam bývalo pěkně veselo, jak jsem se kdysi dávno sama několikrát přesvědčila. To jsem doma musela zalhat, že jdu na diskotéku, ale zamířila jsem k Monice na orgie – jak takové uvolněné dýchánky před známými nazývala; pro ostatní lidi, tolerantnější rodiče, sousedy a podobně, to ovšem byly pouze nevinné "čaje".

Vydala jsem se za ní. Brýlatcova peněženka mi dodávala sebevědomí; byly to vlastně skoro první moje samostatně vydělané peníze. Solidní peníze! Těch pár korun, co jsem dostala na brigádách a v několika zoufalých zaměstnáních, kde jsem stejně nikdy dlouho nezůstala, ty ani nepočítám. Ale přesto, že jsme si s Monikou byly velmi blízké a hrdost na poslední úspěch mě povzbuzovala, přesto jsem měla obavy, jak na můj příchod bude reagovat. Ale nezdržovala jsem se jimi a sotva jsem stanula před dveřmi, hned a bez váhání jsem zaklepala. Jen lehce, protože jsem věděla, že vede noční život a před polednem bývá nepoužitelná.

Nikdo se neozval. Ale když už jsem tady, přece neodejdu. – říkala jsem si a zaklepala silněji.

Pořád nic.

Kdoví, kde je? – znejistěla jsem – Co budu dělat, jestli se do večera neukáže? Kam půjdu?!

Ona vedla sice noční život, ovšem pokud měla náladu a příležitost, klidně pokračovala i ve dne a mohla se tedy vrátit třeba pozítří. Co když se zrovna někde toulá? – napadlo mě a zabušila jsem.

"Kdo je tam?" – ozval se zevnitř rozespálý mužský hlas.

Aha. – prolétlo mi hlavou – Má tam sponzora. Že mě to nenapadlo hned.

Málem jsem radostně vykřikla, že to jsem já, ale přišlo mi to vůči cizímu člověku hloupé, odpověděla jsem proto otázkou, jestli je Monika doma. Chvilí bylo ticho, poté cvakl zámek, dveře se pootevřely a mezírkou na mě nepřívětivě koukal rozčuchaný chlapík, snad menší než já, vlasy řídké a trčící jako dráty do stran, obličej podmračený a opuchlý, zarostlý několikadenním strništěm, s propadlýma očima, zajímavý snad jedině tím, jak upřímná nenávisť ke všemu a ke všem z něj vyzářovala.

"Co jí chceš?" – ucedil.

"Je doma?" – zopakovala jsem a abychom se posunuli kupředu, připojila jsem navíc, že to je má kamarádka.

"No a co? Moje taky a nikoho s tím neotravuju." – zašklebil se, ale dveře pootevřel víc – "Nepočká to?"

"Asi ne." – pokrčila jsem rameny – "Když už jsem tady..." – zaprosila jsem hloubajíc, kde se u Moniky vzal takový otrapa a proč jí chodí otevírat dveře.

Nakonec mě pustil dovnitř a já mezi dveřmi na vysvětlenou doplnila, že jsme bývalé spolužačky a dlouho jsme se neviděly. On zlobně odfrknul, že bych udělala lépe, kdybych na ni zapomněla, protože staré přátelství člověka může jedinečně zklamat, když ho zkouší obnovovat a natahovat jako vyžvýkanou gumu, co je dávno bez chuti. Zeptala jsem se, jak to myslel, a on znovu odfrknul a tak divně se na mě podíval, jako bych byla nějaká husa. Jen proto, že nerozumím jeho hloupým kecům! Všichni chlapi jsou prostě stejní.

Uvedl mě do kuchyně, nabídl mi židli, sklídl ze stolu nepořádek, poloprázdnou láhev vína zcela samozřejmě uložil na místo ve spíži – prostě se choval jako doma. Potom odešel vedle do místnosti, která slučovala všechny ostatní části bytu. Tak se zdá, že mě tohle individuuum předběhlo a nastěhovalo se sem dřív. – pomyslela jsem si, prohlížeje si dveře pokryté fixou načmáranými slůvky a kresbičkami, jaké obvykle bývají na záchodech a jež tu dřív nebyvaly. Málem už bych si začala zoufat, že jsem možná přišla pozdě a s vidinou noclehu je konec, ale vtom jsem ucítila v dlaních tíhu ukořistěné náprsní tašky, což mi zvedlo náladu. Uvědomila jsem si, že i kdybych musela jít na čas do hotelu, teď na to mám – a pak se uvidí. Snad bych po čase i tam, nebo jinde, kohosi ulovila; někoho, komu Michal a jemu podobní nesaňají ani po kotníky, a kdo mi umožní dokázat, že i žena svede velké věci, jsou-li jí dopřány vhodné podmínky. A čím je ten někdo významnější a mocnější, tím lépe! – posilovala jsem se vduchu, těkajíc očima po kuchyni; na stole zpola naplněný popelník, na lince v plastovém chlebníku ležel nakousnutý

rohlík, v rohu stál kávovar a vedle budík s displejem, ukazujícím jedenáct hodin a třicet dva minut, z dřezu vyčnívalo neumyté nádobí... Znovu mi zavrtalo hlavou, co to je za člověka, jenž Monice obsluhuje dveře. Musím se jí zeptat, kde ho splašila; právě ona, která partnerství vždy odmítala tvrdíc, že raději vystřídá pět chlapů za týden, než aby se pořád otravovala s jedním, právě ona že si k sobě nastěhuje takovou obludu? – uchechtla jsem se.

”Jo to seš ty.” –ukázal se ve dveřích Moničin rozespale mžourající obličej– ”Co tady děláš?”

Bylo vidět, že se právě vyhrabala z peřin. Nepříjemný podnájemník, nebo co to vlastně bylo zač, krátce nahlížel za jejími zády do kuchyně, a když poznal, že se nehodláme prát ani na sebe křičet, zavřel dveře. A já se hned poté, co jsem se s Monikou přivítala omluvila, že ji tahám z postele, musela zeptat, kdo to byl.

”Tamten?” –mžikla očními panenkami ke dveřím– ”Tonda. On nemá kde bydlet.”

”Já myslela,” –dusila jsem v sobě ironický smích– ”..žes konečně našla toho pravýho. Ale že to bude zrovna tohle, to bych neřekla.”

”Já žádnýho pravýho nehledám.” –vrhla na mě zlostný pohled– ”Ale kdybych si chtěla vybírat, tak Tonda by mi možná zrovna vadil nejmíň.”

”To je tvoje věc.” –zvedla jsem ruce, abychom se hned nedostali do sporu; a jelikož jsem v nich pořád držela onu zcizenou peněženku, spustila jsem o ní– ”Podívej co mám.” –hodila jsem ji na stůl– ”Aby si zapamatovali, že ženská není žádná hračka.”

”Kdo?” –zeptala se Monika. Bachraté náprsní tašky se ani nepokusila dotknout, takže zůstala na stole mezi námi; trčela tam jako zákusek na sedačce a já cítila, že to není ono; že by měla být v pohybu, ukazovat se, předvádět, otevírat a zase zavírat, a ne ležet jako leklá ryba, která co chvíli může začít odporně páchnout... Jenže sebrat ji zpátky mi přišlo hloupé, tedy jsem alespoň vysvětlovala, že peněženka patřila jednomu frajírkovi, který si myslel, že před ním hned spadnu na záda, když mi zaplatí kus žvance.

”Nemélas ho nechat platit.” –opáčila Monika– ”To ty si pořád myslíš, že najdeš nějakýho pravýho, ne já. Ale tady platí něco za něco. Ty si myslíš nevimco, ale pro nic za nic ti nikdo večeri nezaplatí; něco za to vždycky bude chtít. A když nemůžeš nabídnout nic lepšího, nebo když od tebe nic jinýho nechce, vždycky to pro holku skončí na zádech. A jestli se ti nelíbí takhle jednoduše odplácet, tak nic neber.”

”Nojo.” –vydechla jsem tiše, abych odvedla svou pozornost od její řeči– ”Já mu vlastně nenechala ani na zaplacení.”

”Tys mu to ukradla?” –zdvihla Monika obočí, ale nebylo v té otázce zděšení ani nesouhlas; spíš údiv. Pokrčila jsem rameny– ”Ať si zapamatuje, že někdy může vyhrát taky ženská!”

”Spíš se modli, aby na tebe rychle zapomněl, protože jestli tě někde potká..!” –zakroutila hlavou a sáhla do chlebníku pro nakousnutý rohlík. Jakmile se ke mně obrátila zády, já hbitě stáhla peněženku a ukryla ji do bezpečí, zpátky k sobě do klína, aby mezi nás hned nevnášela rozpory.

”Dáš si něco?” –zeptala se Monika, napouštějíc do skleněné nádoby od kávovaru vodu, zřejmě na čaj.

”Už jsem jedla. Dokonce dvakrát.” –usmála jsem se při vzpomínce na nedokončené snídani. Monika prohledala skříňky a když konečně kdesi našla jeden zapomenutý čajový sáček, tak pustila kávovar, opřela se o linku, odhodila vlasy z obličejů a udělala jakýsi marný pokus o úpravu účesu a opět se vrátila ke mně:

”A kde ty se tady vlastně bereš?” –podívala se na mě jakoby poprvé– ”Nebo už ti konečně došlo, že doma nic dobrýho nepotkáš?”

”To vím dávno. Ale má to tam svoje výhody.” –odvětila jsem– ”Teď jsem ale fakt z domu odešla.”

”Nepovídej.”

”Povídám.”

”A jak se ti to stalo?”

”Normálně.” –pokrčila jsem rameny– ”Fotr dostal rozum.”

”To ti závidím.” –pronesla tiše a odvrátila se, aby zkontrolovala, jak pokračuje vaření čaje.

”Akorát nemám kde spát.” –nadhodila jsem ledabyle.

”To ti nezávidím.” –přišla okamžitá odpověď a když se Monika znovu otočila ke mně, už se usmívala.

”Nevíš o něčem?” –zkusila jsem být upřímnější.

”Pár dní asi můžeš zůstat u mě.” –řekla bez zájmu, přičemž si prohlížela oplzlé nápisy na dveřích, aby pak o něco veseleji dodala– ”Než si něco najdeš. Nebo než si tě najde ten, cos mu šloha peněženku, žejo. Ten by se o tebe, myslím, docela rád postaral.”

”A co ten tvůj Tonda, nebo jak se jmenuje?” –pokynula jsem hlavou ke dveřím, za nimiž se skrýval její

podnájemník, nebo kdo to vlastně byl.

”Nějak se srovnáme, ne?” –zasmála se– ”Bude nás víc, nebudem se bát... Znáš to.”

Sen

Měla pravdu. Srovnali jsme se. Tonda mě překvapil, protože vůbec nebyl tak hrozný, jak se zpočátku zdálo. Sama bych si ho domů asi nenastěhovala, k tomu bych těžko hledala důvod, ale něco se mi na něm líbilo. Nebyl otravný, dotěrný ani jinak vlezlý, jako obvykle muži bývají; nesnažil se být třeskatě zábavný, nesnažil se vypadat vznešeně ani důležitě, nedělal ze sebe ředitele zeměkoule a dokonce byl k mému neskonalému údivu ochoten přiznat, že je obyčejná nula, trouba a budižkničemu, a kdyby se jej Monika neujala, skončil by někde na ulici. Tak přísně se posuzoval. A nejen sebe; na cokoli se podíval, vše viděl záporně. Říkal, že stejně nic nemá cenu a když už, tak nesmyslně vysokou, již nestojí zato platit, a také říkal, že tak jako tak brzy přijdou pohromy, z jakých budou nepřipraveným lidem hrůzou vstávat vlasy na hlavách, kdežto on se bude lehce usmívat, protože nic jiného nečekal. Zatím však moc vesele nepůsobil. Říkal toho mnohem víc a všechno tak truchlivě a zapškle, že jsem zpočátku měla chuť ho přesvědčovat o tom, že na světě může být i hezky, ale Monika mi pokaždé dala najevo, ať ho nechám být, že to nemá smysl. A já jí posléze musela dát za pravdu.

Již prvního dne předvedl, že domácnost vede on. Sotva se vrátil do kuchyně, sáhl sem a tam a už byly na stole sušenky, pro Moniku na snídani máslo, paštika a pár kousků předkrájeného chleba v igelitu. A hned po snídani Tonda odhalil své nitro, když začal vzdychat, jak je špatný, protože ho vůbec nic nebaví a nezajímá a nepřitahuje, ale že si nedokáže pomoci, když vidí, jaký je svět – načež popsal svůj včerejší zážitek s dopravní nehodou, jíž sice byl svědkem, protože tam dorazil pozdě, ale mnohé vyzvěděl od čumilů a zbytek si domyslel, když obcházel a obhlížel místo, na němž zůstala skvrna od krve, a představoval si, že se ten člověk třeba někam těšil nebo měl velké plány a .. takhle to dopadlo. To bylo mé první střetnutí s jeho povahou. Monika pak odkudsi přinesla láhev rumu a nalila nám, ať se prý lépe poznáme, když už jsou z nás spolubydlíci. Tonda překvapeně zamrkal, že s nimi budu sdílet domácnost, ale vzápětí pozvedl sklenku a připil na to, abychom si co nejméně znepríjemňovali život. Monika do sebe překlopila svou dávku a sotva odtrhla sklenku od úst, hlásila, že má i něco lepšího, a také to hned přinesla a vůbec nemusela hledat, protože o umístění alkoholu v bytě měla očividně přehled mnohem lepší, než o jídle. Já nikdy moc nepila a dnes už jsem něco měla v sobě, také ze včerejška ve mně cosi přetrvávalo, takže jsem cítila, že mi pití leze do hlavy a do nohou a do rukou a do jazyka .. prostě všude; ale nebylo to nepříjemné, tedy jsem se podvolila a ochutnávala spolu s nimi. Tonda mezitím zapomněl na bouračku a začal nadávat na souseda, který prý doma chová psa a jde ve své bezohlednosti tak daleko, že ho nechává ráno štěkat pod okny; pak si stěžoval na důchodce, kteří prý místo vděčnosti osudu, že jim dopřál dožít se tolika let, cítí spíš zášť k těm, kdož jsou na cestě životem o pár let pozadu, a také prohlásil, že podle něho je všude blbě, ale doma nejhůř, a že ho ke všemu pálí žáha, a na spoustu dalších věcí naříkal, až mi ho bylo líto, ale Monika se smála jako malá holka, které je konečně po dlouhé době umožněno doma se pobavit a chovat přirozeně.

Seznámila jsem se prostě s Tondou a částečně i sblížila hned toho dne, pokud lze s takovým člověkem navázat bližší vztah. Nakláněl se ke mně a ševalil příjemným, opojně melodickým hlasem, že jsem hezká, ale krása stejně není k ničemu, a rovněž tak i chytrost a síla, protože nic netrvá věčně a všichni do jednoho umřeme, ovšem dávno předtím pozbudeme krásu i rozum i sílu, a Monika se smála a volala, že my dva si určitě budeme rozumět a ať mu povyprávím o tom, kde bydlím, ale v tomhle já si nechtěla rozumět s nikým; to jsem mohla zůstat doma. Tonda potom ještě říkal, že se důchodcům vlastně ani nemůžeme divit, když mají vztek, že se jim už nedaří maskovat bídu života světskými radovánkami. Já se mu pokoušela oponovat a povzbudit jej, že není tak zle, a Monika se pořád smála a aby nás navzájem představila, vytahovala různé historky, které s námi měla spojené. Jenže připomínala i věci, které si měla nechat pro sebe; třeba jak jsem ve škole jednoho mladého nesmělého učitele málem znemožnila tím, že jsem se před ním div nesvlékala, až nakonec utekl ze třídy, a nikdy si mě proto nedovolil vyvolat a na vysvědčení mi raději sázel jedničku. Na Tonda zase prozradila, že docela nedávno se odmítal mýt, česat i převlékat, aby lidem předvedl, že lze žít bez falešné přetvářky a zastírání skutečnosti, a Tonda se šklebil a mával rukama, že to bylo jinak, protože tenkrát ho strašně naštvalo, jak lidé rozdělují své okolí podle oděvu, a chtěl proti tomu bojovat, ale přestali ho brzy brát vážně i ti poslední, kteří ho do té doby poslouchali, tak to vzdal a vykoupal se a oholil.

Celé odpoledne jsme se bavili a pak navečer, když se Marcela začala chystat ven, já už sotva pletla

jazykem a nemohla tedy přijmout její pozvání, abych šla také, protože jsem toho měla víc než dost a kdyby mě Tonda neodvedl do pokoje na pohovku, byla bych snad odpadla v kuchyni na stole. Vím jen, že jsem se ještě pokoušela ho potěšit a tvrdila jsem zajímavě, že nic se nejlí tak horké, jak se to uvaří – a on se usklíbnul a bleskově odvětil, že to sice ne, ale studené jídlo bývá ještě horší a vůbec nejhorší je pořád dokola něco ohřívát a nechávat vychladnout, aniž by se vůbec jedlo, jak tomu často mezi lidmi bývá. Ještě jsem dodala něco v tom smyslu, že i ten nejhorší život stojí za to žít – ale ne, že bych si to myslela; jen abych mu udělala radost. Jenže on i na to měl svou odpověď a řekl, že to je pravda, protože potom si člověk víc váží smrti.

Nato jsem raději usnula.

A zdál se mi takový sen.

Šla jsem širokou městskou ulicí, všude bylo plno lidí a já se mezi nimi proplétala a měla z toho ruchu a zmatku oči navrch hlavy; byla jsem trochu popletená a netušila ani, kam se ubírám, ale to nevadilo, protože jsem nebyla sama. Kdosi mě držel za ruku. Ano; kdosi mě vedl za ruku a já byla docela malé děvčátko v červených šatečkách a bílé halence, do vlasů jsem měla vpletenou růžovou mašli a capala vedle toho člověka neznámo kam. Kolem nás se míhala spousta nohou, tlačence, obrovský dav, a ty nohy z mého pohledu vedly kamsi nahoru do ztracena; vnímala jsem z lidí pouze jejich boty a ještě nanejvýš nohavice, a vůbec se mi to nelíbilo. Nevím, kam mě ten člověk vedl, ale vím, že tam bylo všechno jen tmavé a zoufale jednotvárné, boty i nohavice, dokonce i ženské sukně byly dlouhé až na zem a ty nejpestřejší měly tmavomodrou barvu a hnědé tečky. Chtěla jsem se dostat jinam; někam daleko stranou, kde jsem občas spatřila problesknout cosi veselejšího, ale nešlo to. Chtěla jsem také, aby mě ti omšelí panáci kolem obdivovali, jaká jsem jiná a krásnější než oni; proto jsem poskakovala a výskala snažila na sebe všemožně upozornit, ale ta ruka mě pevně držela a nedovolovala mi na sebe strhnout pozornost, tedy jsem pokorně capala lesem šedivých nohou a spřádala, jak bych se z toho sevření mohla vyvleknout a utéci pryč; někam, kde jsou lidé pestřejší a zajímavější a odvážnější než tihle, co jen tupě zírali a nedovolili si udělat vůbec nic zábavného. Chtěla jsem na sebe upoutat pozornost těch utahaných postaviček bez fantazie, mezi nimiž jsme se pohybovali, a chtěla jsem si najít mezi těmi, jejichž bytí jsem zatím pouze tušila kdesi v dále – protože nemohou být všichni tak přízemní – toho nejvyššího a nejsilnějšího, jemuž dovolím vyzvednout mě k sobě nahoru, abych byla nad ostatními, tak vysoko, že bych se pouze smála problémům malých lidiček dole. Potom bych se třeba i zastala slabých, kterým je ubližováno – ale nejdřív se musím vymanit z jejich středu! Toužila jsem prchnout za ním, ale ruka mě nepouštěla a nepomáhala ani, když jsem tyranovi šlapala po botách, cukala sebou, vzpínala se a tahala zpátky a do stran .. až najednou zničehonic sevření povolilo a já se osvobodila. Běžela jsem kupředu, šťastná z nabyté volnosti; prosmekávala jsem se mezi lidmi a narážela do nich, naplněná energií a touhou zastavit až u toho, kdo bude hoden mě k sobě vytáhnout, když tu jsem ve výloze spatřila nádhernou panenku, rozkošnou, plavovlasou, v šatečkách jako pro princeznu, a ten pokojíček... Rázem bylo vše zapomenuto a já přilepena obličejem ke sklu výlohy zírala jako přimrzlá na překrásnou loutku, když tu se vzadu, v šeru za výlohou zjevil usměvavý mužský obličej, který mě zval dál, dovnitř, blíž k panence. Samozřejmě jsem šla, bezvýhradně přesvědčená, že tomu dobrému muži je stejně dobře jako mně jasné, že taková krásná hračka přece nutně patří k takové krásné holčičce, jakou jsem já, a že mi ji tedy jednoduše dá a já poběžím dál, avšak sotva jsem vstoupila do krámků, dveře se zabouchly a on mi zastoupil cestu a náhle se přestal usmívat a nabízel mi pořád jen nové a nové věci .. a můj sen pokračoval šíleným tempem kupředu; byla jsem stále zavřená a mohla pouze oknem výlohy vyhlížet ven; s panenkou jsem si mohla sice hrát a se spoustou jiných hraček také, ale ty mě již vůbec nezajímaly, protože nikdo neviděl, jaké mám krásné věci; mohla jsem dělat téměř cokoli jsem chtěla, ovšem jen uvnitř; také jsem se musela starat o toho muže, česat ho, oblékat a večer před spaním mu zpívat ukolébavky, aby se mu dobře usínalo... Nelíbilo se mi tam, ale o útěk jsem se nepokoušela. On nebyl zlý, jen mě držel pevně ve své moci; zajišťoval mě dobře, ale já chtěla něco jiného; něco navíc, co mi ten člověk nikdy nemohl poskytnout .. ale zároveň jsem se nedokázala vzdát toho, co mi poskytoval. Taková hrůza! – myslela jsem si i v tom snu. A brala jsem to jako varování, že si musím dát pozor, protože ani ten, kdo to se mnou myslí dobře, mi nemusí dobře posloužit.

Když jsem se probudila, venku již byla noc a mně chvíli trvalo upamatovat se, kde jsem. Chvíli jsem přecházela po bytě a snažila se na protivný sen zapomenout; z pokoje do kuchyně a nazpátek a tak pořád dokola, až jsem postřehla, že se na zemi cosi pohnulo. Ležel tam Tonda a já ho svými kroky probudila.

”Co je?” –bručel rozespale.

”Nic.” –odtušila jsem a aby viděl, že už ho nehodlám rušit, zastavila jsem před oknem a hleděla do

tmavé noční ulice.

”Chybí ti něco?” –překvapil mě starostlivostí. Dokonce se posadil a když jsem mlčela, dodal– ”Nedělej, že ti nic není. Kdyby ti nic nebylo, tak spíš a nešmatláš tady.” –odmlčel se a já cítila v zádech jeho pohled, ale neobrátila jsem se. On za chvíli opět pokračoval, že mi rozumí a chápe, že to nemám lehké.

”Proč?” –zeptala jsem se nesouhlasně, aniž bych se na něj podívala.

”Já vím.” –řekl– ”Mně klidně můžeš říct pravdu, protože já to na tobě stejně poznám. Stejská se ti, vid?” Musela jsem se usmát.

”Po čem?” –obrátila jsem se na něj. Ráda bych mu viděla do obličeje, jak se tváří a jak asi myslí to, co říká, ale bylo příliš tma; natolik, že jsem sotva rozeznávala jeho obrysy.

”Nevím. Po něčem.” –zamyslel se– ”Možná po domově...” –nadhodil, ale to už jsem musela vyprsknout a on rychle obracel– ”Tak třeba ne, ale já moc dobře vím, jak to je. Nebo se ti možná stejská jenom tak; třeba ani sama nevíš proč, žádný důvod. Ale tím je to horší.”

Nevěděla jsem, co na to říci, tak jsem zůstala zticha.

”To přejde. Uvidíš, že ráno ti bude líp.” –ulehl zpátky– ”Nebo taky hůř, jestli si budeš něco nalhávat.” –doplnil přemýšlivě a pokračoval, že kdybych nemohla usnout, tak ho mám klidně vzbudit a promluvíme si.” Ještě pak hovořil o tom, že ho moje problémy nezajímají a tak nemusím mít strach se mu svěřit, a mluvil stále tišeji, až jsem mu sotva rozuměla, a nakonec jen šeptal– ”Víš přece, že člověka potěší cizí neštěstí. Já ti taky o sobě povím něco smutného a uvidíš, že ti to pomůže. Já bych ti toho mohl povídat, ale třeba tě to přejde samo. Uvidíš. Ale kdyby něco, tak mě vzbud. Jo, klidně mě vzbud, když...” –zmlknul docela.

”Kde je Monika?” –zeptala jsem se po chvíli ticha.

”Venku.” –zahučel– ”Klidně spi, ta přijde až ráno.”

Natáhla jsem se na pohovku a přikryla dekou, již na mě asi hodil, když jsem opilá usnula a zdál se mi ten nesmyslný sen, a která nyní ležela zmačkaná v nohách. Stále jsem se cítila jaksi nesvá, ale nakonec jsem se uklidnila. A nic se mi už nezдалo a pod mými víčky zůstala jen černá tma a bezesné prázdno. Ale vlastně i to je štěstí, mít klidný a ničím nerušený spánek; tak jsem byla spokojená, jak se má povídka hezky vyvíjí.

Kartárka

Tak jsem tedy našla zázemí, odkud jsem mohla vyrážet a nalézat cestu ke splnění mých snů – a kam jsem se mohla vracet na konci dne promarněného blouděním, protože ten pravý se nějak neukazoval. Ale snažila jsem se a dělala všechno, abych jej našla. Z peněz, o které jsem připravila kníračce s černými brýlemi, jsem si nakoupila pár drobností na sebe a nějakou kosmetiku, abych byla krásnější a přitažlivější, protože svět je plný uzamčených dveří, jež krása pomáhá otevírat – a za nimiž se ukrývají ti, jež nejvíce potřebujete. Také jsem si koupila kouzelný zlatý prstýnek a náušnice, které dokonale ladily s tvarem mého obličeje, a byla jsem pak se sebou natolik spokojená, že jsem se jen pyšně procházela městem a schválně o nikoho ani pohledem nezavádila; hrdě a sebevědomě jsem přehlížela tuctové lidi, jako se přehlížejí bodláky a podobný plevel okolo cesty, po které neomylně spějete do rajské zahrady plné čarokrásných květin, kam beztak odjakživa patříte. Po zkušenosti z domova, kde tátu mamka obskakovala a on se pořád tvářil, jako by mu to bylo protivné – a mamka ho zase schválně zlobila a... Prostě jsem chtěla žít úplně jinak.

Jak já se těšila, až se mě nějaký ten růžový kavalír ujme a povznese nad davy, k nimž budu potom s vlídným soucitem shlížet a litovat je, že se nemohou mít všichni jako já. To by bylo ono; a ty nejchudší bych občas přijela navštívit a povzbudit, ať hezky poctivě pracují na našem společném blahobytu, a pak bych se vrátila zase honem rychle domů. Na zámek, protože můj vysvoboditel jistě bude nějaký zámeček vlastnit. To by se mi líbilo.

Potkávala jsem každou chvíli někoho, kdo na mě hleděl se zájmem, ale nedokázala jsem nic podniknout z obavy, že mu půjde jen o to mě využít, anebo mě sice bude chtít, ale zase nebude schopen naplnit moje představy. Takže jsem se většinou jen potulovala a snila o blízké budoucnosti, a když na mě padla únava, vracela jsem se domů a alespoň jsem o svých plánech rozmlouvala s Tondou. I to mě bavilo a někdy jsem se úplně těšila, až mu budu vyprávět, co mě potkalo. Také jsem se mu nezapomněla pochlubit, jaké roztomilé věci jsem si ve městě pořídila, ale on jen kroutil hlavou a říkal, že jsou sice hezké, ale je to v podstatě podvod, jako všechny ozdoby, a nemám být překvapená, až se mi to vymstí. Byl prostě kouzelný.

Venku jsem si jednou přečetla malý letáček, který nabízel *Chiromantii, Astropsychologii, vykládání karet a pečení dortů a svatebních koláčků*. Šla jsem se na tu adresu podívat, ale dovnitř jsem se neodvážila. Byl to obyčejný činžovní dům, kde v jednom z přízemních oken visel tentýž leták a za ním... Za ním bych se možná dozvěděla, co mě čeká. Došla jsem chodbou až ke dveřím, na nichž byl opět stejný papírek, ale dál už ne. Měla jsem asi strach z toho, co bych tam uslyšela. Tedy jsem alespoň často chodila kolem a Tondy jsem se později zeptala, jestli už něco takového zažil a jaké to je. Přesvědčoval mě, že to musím vyzkoušet sama, ale já se pořád bála, že se dozvím něco nepříjemného, tak jsem ho neposlechla. Ale jinak jsme si opravdu rozuměli; nevěděla jsem proč a ani jsem se po tom nepídila, dokud mi neřekl, abych si začala raději shánět nějaké jiné ubytování, protože tady dlouho nevydržím, jelikož dvě ženské se nikdy nesnesou. To mě přimělo se nad ním zamyslet. Oponovala jsem, že si s Monikou velice rozumíme a konec konců, proč bych tam nemohla vydržet já, když on to dokázal. Na to se potutelně usmál a řekl, že on není ženská. A dodal ještě, že v určitém smyslu není ani chlap, aby spolu mohli mít problémy jiného druhu, než mívají dvě ženské. Díval se na mě jaksi pobaveně, když to říkal, a mně chvíli trvalo, než jsem se dovtípila, co mi tím dává na vědomí.

"Takže ty seš..?" –vylétlo ze mě překvapeně.

"No a co?" –tvářil se, jako by on měl být zaskočen. A já si ho prohlížela vykulenýma očima a nevěděla, co dodat.

"Monice to nevadí?" –zeptala jsem se pak.

"Co?"

"Že seš..." –stále jsem nedokázala vyslovit označení, které vysvětlovalo, proč jsem si s ním tak dobře rozuměla. Ovšem to mi v tu chvíli ještě vůbec nedocházelo.

"Že jsem teplej?" –vyřkl to slovo s jízlivým nádechem ze mě – "Buzik, homouš." –napovídal – "Ty nevíš, jak se nám říká?"

"Vím." –přikývla jsem.

"Proč by jí to mělo vadit?"

"Nevím." –pokrčila jsem rameny.

"Já myslím, že jí to vyhovuje." –pronesl ledabyle.

"Jo!?" –byla jsem čím dál vyjevenější – "To je dobře." –plácla jsem bezradně. Nevěděla jsem pojednou, jak se s ním mám bavit; byla jsem zmatená a cítila jsem se trapně. Kdo by to byl řekl; vždyť vypadal docela normálně. Chudák. – mrkla jsem nenápadně, co dělá – Takový hrozný osud ho potká, taková smůla; vždyť on možná vůbec nepoznal ženskou! – docházelo mi – To musí být příšerný život; zvláštní, převrácený naruby, nepřírozený; jak se musí cítit trapně vedle normálních lidí!? Jak se vůbec takoví lidé baví? O čem? Jak se dokáží podívat jeden druhému do očí? – přemítala jsem – A jak se k nim má normální člověk chovat, aby je neurazil a zároveň aby si nezadal?

Bylo to poprvé, co jsem se s podobně zaměřeným jedincem setkala; alespoň s takovým, který se ke své zvrácenosti doznává. Kupodivu jsem si však brzy zvykla a po krátkém úvodním zmatku ve mně převládla zvědavost. Snažila jsem se k němu chovat úplně stejně, jako by byl zdravý, a nenápadně přitom zkoumala, čím se jeho jinakost projevuje. A zjistila jsem, že téměř ničím; když nepočítám neurčitou vlácnost pohybů a zálibu ve zdrobnělinách a sentimentu. Takový byl ale vždycky, a nedošlo mi, čím to je. Chudák! – opakovala jsem si potom ještě mnohokrát, ale pořád mi byl blízky a pořád jsem s ním ráda mluvila, jenom jsem si více všimla toho, jaký je a jak se chová.

On si však nestěžoval, ani na sebe nic neprozradil; žádnou pikantnost ani zvrhlý detail. Dokonce jsem měla pocit, že je se svým postižením snad i spokojený, což jsem nedokázala pochopit. Dívala jsem se na něj od té doby trochu jinak; brala jsem ho méně vážně, ovšem na druhé straně jsem asi byla ještě otevřenější a důvěrnější než předtím. A také jsem se zařekla, že když takhle postižený jedinec dokázal najít odvalu k nahlédnutí do své budoucnosti, musím to zvládnout také. A dokázala jsem to.

Otevřela mi asi čtyřicetiletá paní, malá, rozcuchaná, ale jinak docela obyčejná. Uvedla mě do kuchyně, shrnula ze stolu nepořádek a nabídla mi židli a přitom si mě neustále prohlížela pronikavýma očima. Tak jsem se na ni zadívala také – a ona uhnula. Domluvily jsme se, že mi vyloží karty. Podala ze šuplíku balíček, nechala mě sejmout a potom je rozkládala. Hned první byl srdcový král, potom v řadě několik dalších srdcí... Já se tetelila radostí a ona rovněž pochvalně mručela, že to vypadá dobře .. jenže pak najednou jí v půlce čtvrté řady došly karty a ona se nechápavě ohlížela, zírala si do prázdných dlaní, nakoukla i pod stůl a mě si podezíravě přeměřila, až nakonec ty chybějící objevila zapadlé v šuplíku. "To nevadí, to vyjde stejně." –uklidňovala mě, když karty sbírala a chystala se znovu vykládat – "Co máte v osudu, to máte v osudu; na tom se nemůže nic změnit." –pokyvovala hlavou, ale karty se teď na

stůl řadily úplně jinak; alespoň v první linii nebyla jediná z těch původních. Poněkud jsem ochladla, napětí mě opustilo a když mi vzápětí vysvětlovala, co vidí, nevěřila jsem jí a mnohem víc jsem přemýšlela o tom, co asi znamenala sestava srdcových figur v první řadě předchozího pokusu.

“Máte tady velké překvapení. Něco živýho, o co se budete muset starat...”

“Psa?” –napadlo mě bezděčně a otázku jsem položila spíš proto, aby nepostřehla, jak málo ji poslouchám. “To nevím. Potom tady máte nějaký usmíření nebo tak něco...” –pokračovala a mě napadlo, že možná Michal dostane rozum a přijde za mou. A přemýšlela jsem, zda o to stojím a co by všechno musel udělat, abych ho ještě mohla mít ráda.

“Ještě tady vidím překážku, možná to překvapení.” –pozorně se zahleděla do karet– “Ale není to skutečná překážka; vy to tak jenom budete brát, aspoň ze začátku, ale ono vás to před něčím ochrání...” Tak to asi bude ten pes, když mě to má zachránit. –myslela jsem si.

“Potom tady je vyřešení všech problémů, ale nějak, jak byste to nečekala.”

“Jak?”

“Všechno vám bude připadat hrozně známé, ale bude to úplně jinak. Máte tam jakýsi štěstí, ale úplně jinde, než si myslíte.” –dívala se na mě zkoumavě, skoro jakoby vyčítavě, že si dovoluji hledat štěstí jinde, než mi ho ona nabízí.

“A .. je tam někdo..?” –naznačila jsem, co mě zajímá především.

“Muž?” –podívala se na mě a v očích se jí zablýsklo– “Je.” –ruka se jí prudce vztyčila nad stolem– „Tady a tady a tady.” –ukazovala postupně na různé karty.

“Tolik?” –vydechla jsem. V tom okamžiku mi prolétla hlavou taková vzpomínka; seděli jsme někde s bratrem a on najednou řekl, že se mu zdá, že se nějak začíná podobat otci, a že z toho má strach. Tenkrát jsem se mu smála, ale když mi to nyní problesklo a sevřel mě nepříjemný pocit, jaký asi měl tehdy on, že skončím jako naši, jako mamka, pochopila jsem ho. Ale kartářka mě nenechala trápit se a pokračovala:

“Ale žádný není přímo vedle vás. Možná tenhle, ten je vám nejbliž, ale je tam mezi váma něco... Máte tam překážku, která se nedá odstranit. Ale má vás rád.”

“A .. jinak? Jak na tom budu?”

“Čeká vás takové docela zklamání, ale vy si s tím poradíte. A pak se už budete mít celkem dobře, žádný velký zlom k horšímu už vás nečeká.”

“A k lepšímu?” –hlesla jsem zklamaně.

“Najdete pro sebe rovnováhu. Už brzy.”

“Aha.” –poklesla mi brada– “Tak vám děkuju.” –řekla jsem studeně, zaplatila a odešla. A když jsem o tom později vyprávěla Tondovi, řekla jsem mu jen, že mě má někdo rád, že mě čeká velké překvapení a že budu šťastná. On sice odpověděl, že možná budu nakonec šťastná už jen proto, že mě nepotká nic hrozného, ale pak se tomu smál a omlouval se, že to nemyslel vážně.

Víc jsem neprozradila – a úplně jsem na to přestala myslet, protože kdybych se pro takové pochybné předpovědi měla trápit, ještě bych si vlastní vinou mohla svou šťastnou povídku pokazit. A to bych byla hloupá.

Dopis

S Tondou jsem si tedy povídala a s Monikou jsem chodila ven. Abych se rozkoukala, jak říká ona. A když jsem se pak potřebovala vypovídat, byl Tonda k nezaplacení. Mohla jsem se mu svěřit téměř s čímkoliv, protože on nic nezesměšňoval a cokoli jsem řekla, bral smrtelně vážně. Někdy až příliš, ale to jsem se naučila snášet. Například tvrdil, že kdyby se mi podařilo dostat do lepší společnosti, mohlo by se mi z ní také udělat špatně. Ale to mě špatně pochopil; já moc dobře vím, o co mi jde, a nic horšího si vnutit nedám. Říkal také, že nesmím dlouho hledat svého růžového kavalíra – ano, dokonce i toto pojmenování jsem mu prozradila, a on přitom smutně vrtěl hlavou, že chlapi jsou proradná pakáž a vůbec ne postavy ze snů, a člověk se jim nesmí otevírat, jinak do něj nastříkají sperma a tím ho mají odbytého, víc je nezajímá; tedy říkal, že pokud bych moc dlouho vybírala, ztratím postupem času nejprve soudnost, potom iluze a nakonec i hlavu, když už budu poznávat, že mi hrozí samota. A tehdy prý zaručeně sáhnu po tom nejhorším, protože tak to vždycky bývá. Taková hloupost! A než prý se trápit s tím nesprávným, to raději mám zůstat sama, protože chlapi jsou nevěrní zmetci a ženská potřebuje mít někoho jen pro sebe; potřebuje prý nejvíc ze všeho jistotu, zázemí a pocit bezpečí. Tak vážně jsem to ale já nebrala; já hledala především osobnost s dobrým zázemím, a takovému člověku bych leckterou

negativní vlastnost i odpustila. Tondu jsem zkrátka úplně vážně brát nemohla. Jinak jsem ho ale ráda poslouchala, protože byl úplně jiný než můj vlastní bratr, který pro mě měl odjakživa pouze úšklebky a nezám. Tonda byl naprosto skvělý; třeba když jsme s Monikou večer odcházely ven a on nám připomínal, abychom na sebe dávaly pozor a že bychom neměly zůstat venku samy tak dlouho, protože – vždy měl po ruce nějaký odstrašující příklad – zrovna včera ráno viděl holku sedět opile na okraji chodníku s nohama v silnici, jak vzlykala a naříkala, slzy jí rozmazávaly pozůstatky líčení po obličejí a ona si toho vůbec nevšimla a bylo jí to jedno, takže se jí muselo stát něco hrozného... – zvedal varovný prst a mě nesmírně dojímalo, jakou má o nás starost. Ono není divu, že měl strach; kdoví, jak si naše noční výlety představoval? Asi strašně. Já samotná, když jsem s Monikou poprvé zavítala mezi noční ptáky, jimž ona za peníze dělala společníci, také byla stažená jako králík obavami, co mě čeká. Představovala jsem si to asi jako v bordelech z westernů nebo filmů o podsvětí: chlapík chudáka holku popadne a ta volky nevolky musí jít, a když se chlap jejích půvabů nasytí, tak ji pošle na ulici nebo předhodí partě zvrhlých špinavých kamarádů. Já neměla zájem skončit jako obšťastňovatelka neukojených buranských chlípníků; jen jsem s její pomocí chtěla proniknout mezi zajímavé lidi .. a odtud dál...

Ale nebyli tak hrozní; nebyli to žádní primitivní loupežníci, před nimiž bych se musela ukrývat na záchodě. Většinou stačilo říci ne, a oni se stáhli. Ovšem někdy jsem se měla co držet, abych neřekla ano, protože se tu tam našli i takoví, kteří očividně vládli vším, co jsem mohla potřebovat. Jen jedno postrádali: chuť zajímat se o mou budoucnost a přispět k jejímu úspěšnému vývoji. Jenže o to mi šlo především; bez toho jsem už nehodlala ztrácet čas.

Monika mě představovala velice svérázně; jako bývalou spolužačku, která je strašně šetrná a drží mezi koleny pětikorunu a jen tak ji nepustí. Zatím; než prý se najde ten, který mi tu pětikorunu bohatě vynahradí; pak teprve že půjdou moje kolena od sebe. Ale mně takové představování nevadilo; aspoň hned věděli, s kým mají tu čest. Její přátelé mi občas nabízeli, že až se šetrnosti zbavím a kolena budu mít volná, rádi mě navštíví, a já se chápavě usmívala a .. vůbec to bylo idylické a bezproblémové, jenže jsem nikde nenarazila na toho, který by mě toužil zavést mezi vysoko postavené lidi. Bylo tam veselo, rušno a družno, ale nic víc. Ovšem i tohle trvalo jen do té nepříjemné náhody, kdy nás v baru zahlédl knírač s černými brýlemi. Nevrhnul se na mě, ale počkal, a jakmile jsem odešla na toaletu, hned byl u Moniky vyzvěděl, co jsem zač. Oni se znali, ale Monika neměla tušení, že právě jeho jsem připravila peněženku a sebevědomí, když jsem mu utekla z hospody; prozradila mu tedy, že jsem její bývalá spolužačka, co mezi koleny drží pětikorunu a tak dále, a byla připravena nás seznámit, ovšem já, když jsem ho spatřila u našeho stolu, ztuhla jako mokřý papír v ledničce, zalapala po dechu a bezhlavě odtud prchla.

Ráno jsem pak Moniku vyzpovídala, co chtěl a co všechno mu prozradila, jenže ona si sotva vzpomínala, že s ní večer kdosi takový mluvil. Pamatovala si jen, že jsem náhle zmizela, a až později se rozpomněla, že si o mně chvíli povídali, odkud jsem a tak, ale že se nemusím obávat, protože mu schválně prozradila moje trvalé bydliště tam u nás, na hřbitově. „Ať se projede, když o mě tak stojí, ne?!“ –dodala vesele, ale mně moc do smíchu nebylo.

„Pročs mu to říkala?!“ –zlobila jsem se.

„Proč bych mu to neříkala?“

„Neměla ses s ním bavit.“

„Proč ne?“

„Protože .. to je .. takový pako.“ –odpověděla jsem vyhýbavě.

„No a co?“ –smála se Monika– „Co máš z toho?“ –řekla s veselým údivem, ale když poznávala, jak jsem vystrašená, dodala– „Neboj, on ti nic neudělá. Proč by to dělal?“

„No právě!“ –špitla jsem a odešla se schovat do koupelny.

Od té doby mě na každém kroku děsila představa, že se knírač odněkud vynoří a ztrestá mě. Nějak jsem se už nedokázala radovat ani uvolnit. Bála jsem se vycházet ven a ukázat se někde s Monikou pro mě bylo přímo utrpením. Měla jsem najednou strach, že by se za mnou mohl rozjet tam k nám, domů, a něco třeba udělat rodičům, když mě tam nenajde. Jen tak, aby se mi pomstil. U takových lidí nikdo neví, co provedou. – myslela jsem si a bála jsem se, že jim ublíží, tak jsem jim napsala varovný dopis. Stálo v něm pouze tolik, že jeden brýlatec s knírkem by mohl po mně pátrat, tak že mu nesmí prozradit, kde jsem. Víc jsem se nerozepisovala, aby si nemysleli, že se mi stýská; jen proto, aby netrpěli zbytečnými obavami, jsem ještě krátce vylíčila, že přebývám u bývalé spolužačky ve městě a nic mi nechybí.

Takže to ani moc nebyl varovný dopis; vlastně je spíš mohl vystrašit, jak jsem si uvědomila dodatečně, když už ležel v poštovní schránce. Ale mně pomohl; měla jsem pak pocit, že jsem udělala pro svou

záchranu všechno, co jsem mohla. A to vždy potěší. Jistě mě pak napadlo, že bych možná měla napsat další psaní, kterým bych to první upravila a dovysvětlila, ale vzdala jsem to. Hlavně aby ten chlápek nezjistil, že jsem pořád ve městě. – říkala jsem si a čím dál silněji mě ovládalo pomýšlení, že přece jen budu muset udělat víc, abych se vyhnula střetnutí s ním. Asi bych odsud měla zmizet, zdá se, bohužel. – napadalo mě stále mocněji, až jsem se rozhodla vyhovět.

Nemohla jsem přece připustit, aby moje šťastná povídka kvůli jedné hloupé peněženke jakéhosi obrýleného pitomce vzala špatný obrat.

Vetřelec

Jednou ráno, když Monika dospávala noc a Tonda byl na nákupu, jsem se naposledy vysprchovala, nalíčila a upravila před zrcadlem, protože kdoví, kdy se mi zase poštěstí navštívit koupelnu; postavila jsem tašku ke dveřím a vrátila se do kuchyně, k oknu, odkud jsem vyhlížela ven. Bylo mi jasné, že musím z tohoto města pryč, proto jsem civěla z okna a pomalu a nerada se loučila s místem, kde mi bylo dobře. Opravdu nerada, ale co mi zbývalo, když ten obrýlený bídák, který nedokáže unést prohru, už o mně ví!? Musím odsud rychle zmizet; ale kam? – přemítala jsem – Mám vůbec naději objevit jiné místo, kde mě jeden člověk uvede do společnosti a druhý vyslechne a sem tam i rozumně odpoví? Neskončím náhodou zase u nějakého osla, který mě bude chtít jen vyždímat? Nemusím k němu, ale kde budu jinak spát? Pod mostem? Kde se budu mýt a jak to udělám, abych byla vždy čistá, upravená a navoněná? – zrazovala jsem se od kroku do neznáma; přičilo se mi dopustit se takového skutku jen kvůli jakémusi chlapovi; ale po pravdě, co jsem mohla dělat jiného? Představovala jsem si, jak postávám kdesi na nároží, v prachu a horku, na dešti nebo osmýkaná větrem, a postupně jsem probírala všechny možné nepříjemnosti, jež by mě mohly potkat .. například co budu dělat, až přijdou měsíčky a já kdesi venku..!? Ale myšlenka, jež na mě dolehla vzápětí, byla ještě horší: Kdy vlastně přijdou? A náhle mi došlo, že bych se měla ptát v minulém čase, tedy kdy ony dny měly přijít!? V tu ránu jako by se mé podezření chtělo potvrdit; udělalo se mi tak špatně od žaludku, že jsem musela na záchod a tam, kleče nad mísou, jsem vrtěla hlavou a vnucovala si, že to není možné a nesmí to být pravda. Bylo to naprosto nečekané a já nevěděla, jak se mám zachovat. Tak jsem ležela u mísy a vduchu zlořečila osudu, že mi hází do cesty jeden klacek za druhým a sotva první překážku zdárně překonám, leží přede mnou další kláda, mnohem větší a těžší, s níž jsem navíc spoutaná a ke všemu jsem pomáhala navlékat popruhy, jež mě nyní svazují... Hned mi prolétlo hlavou, že konečně dostávám příležitost to malé cosi prodat bohatým bezdětným starouškům do Německa, jak jsem dříve často prohlašovala a snad se mi tenkrát představa "lehce vydělaných peněz" i docela zamlouvala, avšak nyní, když jsem tušila to malé a uvědomovala si, že příštích devět měsíců strávím ve spojení s ním, když bude mou součástí a já jeho vším; strachovala jsem se, co to se mnou udělá, když po dlouhé měsíce budeme jedním tělem, jedinou bytostí... Už dřív, když jsem venku potkávala nervózní matky, jak táhnou za ruku urvané potomky, jsem cítila účast a litovala ty děti – a teď bych vlastní měla dát kamsi .. pryč!? Prostě jsem své dřívější představy nechala vyšumět, protože .. bych to nedokázala. Jako jsem předtím o podobné situaci s naprostou lehkostí zertovala, stejně jsem nyní propadala beznaději, protože ačkoliv mi bylo jasné, že nejlepším a vlastně i jediným řešením je nechat se problému jediným zákrokem zbavit, cítila jsem, že ani to nedokážu. Připadala jsem si hloupá, směšná a trapná, že se nedokážu s touto překážkou vypořádat, abych mohla pokračovat v hledání štěstí, ale bylo to tak.

Ze záchodu jsem vstala snad po hodině. Opláchl jsem se a zhluboka vydýchala, sevřená jako vymačkaný citron, a svedla jsem toliko usednout v kuchyni na židli a opřít hlavu o stůl, abych se docela nezhroutila. Jakto, že jsem na tohle vůbec nepomyslela? Jakto, že jsem tak zdrcená? Proč, když přece není mou vinou, že je na mně závislé? Já jsem ho přece nechtěla, noc pro mě neznamená .. tak z čeho mám proboha strach, že se nedovedu zachovat rozumně? – honilo se mi hlavou.

Tak mě našel Tonda. Nejprve kolem mě jen opatrně chodil a ukládal nákup, já si ho rovněž nevšímala a zůstávala nehnutě shrbená, s čelem na stolní desce, až se posadil naproti a zlehka se mě dotknul.

"Spíš?" –otázal se a já sotva znatelně zavrtěla hlavou.

"Tak na něj nemysli." –snažil se Tonda zertovat jako jindy, když jsem bývala smutná, že nenacházím toho pravého– "Třeba na tebe někde čeká. Nebo už jste se potkali a on tě možná shání, aby ti vyznal lásku." –vymýšlel si, aby mě potěšil, jenže mně vůbec nešlo o chlapa, nýbrž o titěrnou věcičku, jež ve mě nezadržitelně narůstala a chystala se mě ovládnout a překazit mi všechny plány; o tvora, o němž jsem ještě před několika málo okamžiky neměla tušení a nyní jsem div necítila jeho pohyby, projevy sotva

probuzeného života, který měl naprosto zničit život můj.

Zvedla jsem hlavu a prázdným zrakem pohlédla na Tonda. Musela jsem vypadat opravdu zničeně, protože v jeho tváři se objevil jasně zřetelný úlek.

"Něco se stalo?" –řekl– "Co je? Nechceš kafe? Nebo panáka?"

"Che!" –ušklíbla jsem se docela nahlas– "S panákama je konec. Se všema!"

"Co je s tebou?"

"Nic." –zavrtěla jsem hlavou a pak jsem si položila dlaň na břicho; tam, kde se to malé cosi ukrývalo–

"Takový nic, blbejch pár stříkanců, a jakou to v člověkovi nadělá paseku."

Nechápavě si mě prohlížel. Něco zženštilého v něm rozhodně bylo, to ano, ale ženskou intuici postrádal, protože ta by mu dávno napověděla, oč jde. Takhle jsem to musela udělat sama – a byla jsem vlastně ráda, že si mohu postěžovat.

"To nemůžeš pochopit." –začala jsem– "Já vím, ty za to nemůžeš, ale chlapi jsou takoví hajzlové..." – málem jsem se zalakla žlučovitou hořkostí, jež se mi usadila v hrdle– "Jenomže následky pak vždycky odnese chudák holka."

Díval se na mě zkoumavě a pomalu mu svítalo.

"Já si připadám, jako kdyby mě prodali někam do otroctví. Ale já tam nechci!" –zvýšila jsem hlas.

"Ty čekáš..." –odmlčel se, ale pohled dostatečně výmluvně upřel na mé břicho.

"Jo." –vydechla jsem zdrceně– "Jo!" –zasmála jsem se téměř hystericky– "A co naděláš? Co si na kom teď vezmu? Nic. Já bych ho nakopala!" –otřásla jsem se nenávistí.

"Koho?"

"To máš jedno." –vzdychla jsem po krátkém zaváhání– "Je to parchant a já od něj stejně nic nechci; já se s ním tahat po soudech nebudu. On si zaplatí právníky a co já?! Akorát budu mít ostudu." –hořký knedlík v mém krku narůstal a já měla vztek, že ho nesvedu vyplivnout.

"Chtělas to?" –špitl Tonda nesměle.

"Ses zbláznil!?"

"Tak si to radši nech vzít."

"Já mám prostě smůlu." –řekla jsem místo odpovědi.

"Je to blbý, já vím. Ale pořád lepší, než abyste si překáželi."

"Asi jo." –přikývla jsem ve snaze tohle řešení připustit, jenže co jsem dřív měla za snadné a skoro až zábavné, to se mi nyní nepřekonatelně přičilo. S hrůzou jsem si představovala, jak budu seznamovat doktora a možná i sestru se svou situací; jak oni budou mít naoko pochopení, ale ve skutečnosti si budou myslet, že mi to patří a že si to zasloužím a kdyby záleželo na nich, musela bych za trest nejméně rok odpracovat někde v kojeneckém ústavu. Co je mi do nich? –řekla bych si normálně, jenže já teď cítila, že by měli pravdu.

Tohle jsem ani s Tondou probírat nemohla, jakkoliv mi byl blízký. Byla jsem na svůj těžký úděl sama; zůstala jsem u Moniky a nevycházela z domu a vůbec to nebylo kvůli kníračovi. Ale protože jsem si nedokázala představit život s malým nemohoucím tvorečkem, odkázaným bezvýhradně na mou péči, nakonec jsem se přiměla zatnout zuby, vypnout svědomí a o přerušení jeho života požádat. I s tím jsem se smířila, že zbytek peněz z kníračovy peněženky padne na zákrok; dokonce jsem se i vypravila do nemocnice, usedla v čekárně mezi ostatní ženské a dělala, že tu jsem jen tak, náhodou, ale dlouho jsem tam nevydržela. Prostě jsem utekla, jelikož jsem si neuměla představit, jak takovou věc budu vysvětlovat cizímu chlapovi; jak ho budu přesvědčovat o správnosti svého rozhodnutí, když sama nemám jasno..?! Ještě dobře, že jsem plnoletá, protože kdyby se tohle dozvěděli moji rodičové a kdyby měli rozhodovat za mě, tak kdoví..? I když .. určitě by rozhodli špatně; ale já bych to měla jednodušší. –říkala jsem si potom, když jsem z nemocnice zmizela. Také mi pak vrtalo hlavou, jestli by pro ně bylo snadnější smířit se s tím, že jsem tak nešikovně otěhotněla, nebo s tím, že jsem si dítě nechala vzít. A zjistila jsem, že je vůbec neznám, protože jejich reakci jsem nedokázala odhadnout.

Byla jsem natolik převálcovaná, že jsem zapomněla na plán utéct před kníračovou pomstou jinam a zakrátko chodila s Monikou zase do vináren a nočních podniků, kde jsem se opíjela, protože co už jsem mohla dělat jiného, když mě život zradil a já už nemohla nic očekávat ani požadovat, teď, s dítětem?! Monika se mi nejdřív smála, že moje cesta vzhůru končí nějak nízko, ale postupně se zklidnila a projevovala víc pochopení. Vyptávala se, jak se cítím a co budu dělat a jestli nemám strach, a já říkala že ne, že to nějak udělám, a ona vrtěla hlavou a tvářila se přitom zvláště, jako by se mnou souhlasila, ale odmítala si to připustit. Bylo to zvláštní. A moje stavy byly ještě zvláštnější. Někdy jsem se úplně rozplývala něhou a opatrně se dotýkala svého břicha a div tomu prckovi nevyprávěla pohádky, ale jindy mi zuby skřípaly vztekem a já se ho toužila jakkoliv zbavit. Monika mi občas připomněla, že by moje

bezuzdné vyvádění mohlo dítě poznamenat, což jsem samozřejmě věděla i bez ní, ale já se potřebovala odreagovat. I proto jsem již nebyla k jejím zákazníkům tolik odměřená, ale nic mi to neříkalo. Nezajímali mě; byli nudní a stejně za moc nestáli – a to jsem si vybírala! Zcela mi unikalo, jak může být Monika s takovým přežíváním spokojená. Ptala jsem se jí na to, ale ona se jen posměšně usklíbala a říkala, že za čas bych pochopila sama. Tedy jsem se dál odreagovala a snažila zapomenout na .. všechno. Ovšem ten červík, který mě zevnitř nahlodával, zůstával na svém místě, i když jsem na něj nebrala ohledy a nic mu neulehčovala; alkoholem se nedal vyplavit, ani nezřízený sex proti němu nic nezmohl, ani ponocování, nepravdělná strava, oblaka cigaretového kouře a děsivě vulgární mluva, již jsem tou dobou používala, prostě nic, takže jsem po několika týdnech zvrhlého života opět skončila před bezpodmínečnou nutností rozhodnout, co dál, protože zanedlouho by mohlo být pozdě. Když si to nechám vzít, bude pokoj a vrátí se mi všechny možnosti. – rozvažovala jsem; vlastně jsem se nutila takový závěr přijmout, jenže mě pořád tlumil nějaký blok, který mi znemožňoval ukončit ten maličký život. Nebo jsem se pouze bála onoho zákroku? Trochu možná; ale že bych si raději pokazila život? To ne. Chtěla jsem se ho zbavit – kdyby to šlo udělat jinak; kdyby to přišlo samo, nebo alespoň nějak přirozeněji a lidštěji; ne tak, jako se chodí na vypálení bradavice.

Jednu chvíli jsem už byla pevně rozhodnutá si dítě ponechat a vychovat je. Sotva jsem se s tím však smířila, už mě zase trápilo, že bych si tím znemožnila hledání štěstí a teplého místa na slunci, alespoň pro několik nejbližších let určitě, a brzy jsem znovu byla hotova zbavit se té věci jakýmkoli způsobem. A mít tehdy po ruce doktora, asi bych neváhala. Jenže kdykoliv jsem se ocitla blízko nemocnice, cosi se ve mně stáhlo a vzepřelo a já spěchala pryč. Vyčítala jsem si, že jsem hloupá husa a slepice a kráva, když si neumím poradit s nepřízní osudu, bořícího mou budoucnost, ale co zможou výčitky proti zaseknutému podvědomí? Nic.

Asi jsem někde udělala chybu. – myslela jsem si – Šťastná povídka a taková smůla, to přece nejde dohromady. Přece jestli si někdo zaslouží potrestání, je to ten nadutý blbec Michal, protože on si nedával pozor! On by se teď měl trápit. Ovšem to ne; to by bylo moc normální a spravedlivé – a takový svět není. Ženské jsou na zemi asi jenom proto, aby za chlapy měl kdo vyžrat horkou připálenou kaši, kterou si sami navařili. – šklebila jsem se kysele – Ale proč to musí být stejné i v mé povídce? V mé šťastné povídce! – vzpírala jsem se uvěřit, avšak postupně mi docházelo, že nejsem schopna se problému s tvrdou rozhodností zbavit. Věděla jsem už i to, že zřejmě nebudu ani později, až se prcek narodí, schopná jej vyměnit třeba za štos bankovek, tedy jsem se utěšovala alespoň pomyšlením, že mě mohlo potkat něco mnohem horšího a já mám štěstí, že mě to minulo!

Ale co horšího? Nebo snad štěstí mé životní povídky spočívá pouze v tom, že mě nesloží nejdřív lidé, potom nemoc a nakonec vlak, pod který se v zoufalství vrhnu? To by se mi opravdu také nelíbilo, ale... – kroutila jsem hlavou – Má zářivá budoucnost že se má scvrknout do upachtěného života svobodné matky? – ptala jsem se sama sebe. A sama sobě jsem nedokázala odpovědět.

Přece jen jsem si to štěstí představovala jinak, jasnější a lákavější.

Předposlední kapitola

Dokud to šlo, užívala jsem si všeho, co se nabízelo. Občas se mi z toho dělalo špatně a když jsem se nad ránem vracela domů oplácaná a s těžkou hlavou, tak se mi vkrádaly pochybnosti, zda svému dítěti snad opravdu neubližuji. Jenže ono se mě také neptalo, jestli je chci a jestli mi nezkomplikuje život, ne? – zlehčovala jsem svůj přístup, ale doopravdy jsem blížící se narození potomka nebrala tak lehkovážně; jen jsem chtěla co nejvíce oddálit chvíli, kdy budu nucena tomu malému vetřelci podřídit svůj život. Tedy jsem se nenasytně plnila vším, co mi záhy mělo být odepřeno; užívala jsem si a neohlížela se na nic, protože jsem již ztrácela víru v příznivé rozuzlení. Dobře jsem totiž věděla, že ženská si musí vždy a se vším poradit sama, jelikož pro ni žádné úlevy nikdo nevymyslel, jako se třeba chlapům nabízí možnost získat modrou knížku!?

Brzy jsem nemohla dopnout kalhoty, o něco později mi i sukně začínaly být těsné, také Tonda se na mě dávno díval skrz prsty, mračil se a předhazoval mi, že bych se měla krotit, až jsem měla chuť mu říci, že mi žádnéj posranej buzerant nebude radit, co mám dělat, když se sám nedokáže chovat jako pořádný chlap! A snad jsem mu to i někdy ve slabé chvílce řekla, přestože jsem si to doopravdy nemyslela a věděla jsem, že má pravdu – jenom jsem si pořád nemohla zvyknout, že mi takové jakési cosi, co se ve mně pouze nešťastnou náhodou usídlilo, má rozhodovat o životě. Tonda se pak se mnou téměř nebavil a určitě mě před Monikou pomlouval, protože i ona byla čím dál odměřenější a stále zřetelněji mi dávala

najevo, že něco není v pořádku, až mi nakonec bez obalu oznámila, že bych si měla najít jiné bydlení, protože u ní se s žádným fakanem nebudu roztahovat. Tedy jsem sbalila a šla.

Domů.

Kam také jinam, že?

Vlastně jsem zklamala a předvedla, že mi volnost nesvědčí; přesně jak otec předpokládal. – vtíralo se mi cestou do mysli. Odcházela jsem z domova se skvělými představami a vracet se jako naprostý zkrachovec mi bylo nepříjemné; ovšem najít na svém postavení něco trochu kladnějšího, čím bych poraženeckou skleslost potlačila, bylo nemožné. Snad jedině, že jsem se přiměla postarat o dítě sama, bez jeho nezodpovědného otce. Ano; nyní mi ono těžké a neradostné rozhodnutí dodávalo ve vlastních očích alespoň jakousi váhu. Vždyť ne každý by se dokázal ujmout takového úkolu! – říkala jsem si – K tomu je třeba moc odhodlání a víry v sebe; to není důvod k poraženeckým náladám! – zvedala jsem si sebevědomí, a obavy z budoucího jsem zaháněla vědomím, že mi rodiče přece se vším pomohou; jen musím přijít na to, jak jim šetrně oznámit, že spolu se mnou vstupuje do domu i jejich vnouče, o něž se budou muset postarat?

Byla ve mně malá dušička, když jsem ukrajovala poslední metry návratu domů, ale otcovo přivítání mě rozpaků zbavilo. Objal mě a zářil přitom a choval se, jako by měl z mého příchodu neskutečnou radost. Vůbec se neposmíval, že se vracím tak brzy a proč nepřijíždím v drahém autě s kouřovými skly, ověšená zlatem a zástupem chlapů, toužících mě rozmazlovat. Objal mě a jednal se mnou beze stopy jízlivosti a zdůrazňování, že pravdu měl jako vždy on; prostě nic takového, co jsem najisto očekávala. Máma během chvíle uchystala málem hostinu, tak jsem se cpala, protože jsem měla po cestě hlad, zatímco oni se vyptávali na všechno možné a já se umně vyhýbala prozrazení skutečné příčiny mého návratu, jelikož jsem ještě neměla ujasněno, co jim řeknu. Tedy jsem si zatím dávala pozor, aby na mně něco nepoznali. Dělal jsem jakoby nic; vedla jsem stejně nespokojené řeči jako dřív, toulala jsem se a vracela znechucená beznadějně fádním okolím, a pouze rodičům pro radost jsem předstírala, že si hledám práci. Ve skutečnosti jsem však chodila do hospody, mezi venkovské burany, před kterými jsem odsud nedávno prchla. Pořád byli nudní a obyčejní, věčně bez peněz a bez špetky velkorysosti a nadhledu nad světem, ale zase byli jaksi přirození a pro mě srozumitelnější, než ti nafoukanci ve městě, co se starali jen sami o sebe a o svoje blaho.

Pár dní jsem rodičům ještě dopřála sladké nevědomosti ohledně mého těhotenství, ale měla a mohla jsem to udržet mnohem déle, kdybych se jednou při večeři tak hloupě nepodřekla. Otec tenkrát poznamenal, že moc žeru a že jsem si v tom světě nějak zprasila žaludek, a já neprozřetelně odvětila, že nás krmím dva.

Několik vteřin bylo hrobové ticho, kdy jsem slyšela i praskání vlasů, ježících se na hlavě mého otce. Pak odešel pro mámu a ta začala dělat scény, že jestli to myslím vážně, tak mě nezná a vydědí a vyžene z domu. Ale za chvíli se uklidnila a jen mi okamžitě dala najevo, ať s její pomocí nepočítám. Já samozřejmě tušila, že to řekne, a také jsem počítala, že se umoudří, až mrně přinesu domů. Táta ovšem překvapil. Nenadával a nesnažil se mi namlouvat, že kdybych měla rozum a řídila se podle něho, nikdy se to nemohlo stát; vlastně by se skoro dalo říci, že se tvářil, jako by mé těhotenství bylo všední záležitostí. Ovšem máma stačila za oba. A to jsem zatím nevěděla všechno. Později se mě snažila přesvědčit, abych si k dítěti někoho našla, že jinak budu mít ze života peklo a ona mě z něj tahat nebude. Řekla jsem jí, že žádného chlapa nepotřebuji a že se o nás postarám sama; tím "sama" jsem samozřejmě myslela i otce a ji, až se umoudří.

"Chachá!" –smála se– "To je vidět, že nemáš rozum. A z čehopak asi budete živí, co? Vždyť ty nejseš schopná uživit ani sama sebe!" –dobírala si mě, ale zřejmě jí nešlo o to mě urazit. Spíš hledala způsob jak mě přemoci a zlomit. S naprosto nevinným výrazem mi navrhovala zajít za někým, kdo by třeba mohl být otcem toho dítěte, a jednoduše mu oznámit, že je to jeho. Říkala, že je pořád lepší mít někoho, kdo nás zabezpečí, i když to nebude žádný ideál. Pro mě takové návrhy byly naprosto nepřijatelné, protože jsem přece chtěla dokázat, že umím být schopnější než muži, a ona, když už nevěděla, jak mě udolat, mi jednou s bohorovně klidným výrazem prozradila, že táta není ve skutečnosti můj táta. "Vidíš, a vadilo ti to někdy? Nevadilo. Hlavně, že se o nás postaral, ne?" –vypadlo z ní nádvkem, když jsem na ni zkoprněle zírala.

Byla jsem dokonale vyvedená z míry; a to jsem netušila, že bratr tuhle historii dávno zná. Dozvědět se právě teď, jak mě všichni obelhávali, asi by mě to položilo. Takhle jsem spěšně zadrmolila cosi o svědomí a utekla. Máma za mnou křičela, ať si dobře rozmyslím, co je pro mě důležitější, a ať se klidně vykašlu na svědomí, protože to mě neuživí, ale já ji nechtěla poslouchat. Zacpala jsem si uši a schovala se domů,

abych byla sama.

Později, když se dostavilo uklidnění, jsem šla za tátou na hřbitov, abych ho nějak utěšila a ujistila, že stojím na jeho straně. Kopal jámu a mě si nevšimnul. A já se nepřipomínala. Dívala jsem se dolů, do jámy, na jeho špinavé propocené tričko, hlavou se mi honily nejrůznější myšlenky a já jim nechávala otevřená okna i dveře a vůbec celou svou mysl, ať si dělají, co chtějí.

”Tati.” –šeptla jsem pak– ”Co si myslíš o kukačkách?”

„Cože?“ –škubnul sebou a když mě poznal, tak odpověděl– ”Nic. Kukaj.”

A já, přestože mnou cloumala vlna soucitu s ním, tak krutě podvedeným, ho vnímala stále stejně jako dřív, protivného, nechápajícího a přehnaně podezřívavého otce, který navíc již nebyl mým otcem. Bylo mi těžko.

”Proč se ptáš?” –odložil krumpáč, protáhnul se, narovnal záda a vzhlédnul ke mně.

”Že strkaj svoje mláďata do cizího hnízda, víš; nebo ne, to není ono, ale představ si, když ti někdo podstrčí cizí mládě a ty o tom nevíš...” –zmlkla jsem. Nechápatě si mně prohlížel a já chtěla pronést cosi povzbudivého o jeho údělu, ale zase mi bylo proti mysli, aby se dozvěděl právě ode mě, že je obětí kukačky, jíž v tomto případě hraje má vlastní matka. A také mě nenapadlo nic, čím bych ho mohla potěšit a zač bych jej mohla pochválit.

”To já bych neudělala. Fakt. Já si myslím, že se to nedělá a že...” –ztrácela jsem půdu pod nohama– ”Že se to prostě nedělá.” –vyslovila jsem ztěžka a on se usmál a řekl, že nic takového dělat nemusím.

”Někdo to třeba někdy udělá, nebo udělal...” –naznačovala jsem, on však byl jako zabeđený a místo aby se mě snažil pochopit, tak se zeptal, jestli už jsem rozhodnutá, co bude s tím malým.

”Fakt se to stává...” –řekla jsem a hlas mi dojetím bezmála zakolísal, když jsem si představila, jak hrozný podraz na něm matka spáchala.

”Tak budeš sama?” –pokýval vážně hlavou a já odpověděla, že nevim.

Bylo mi ho líto, strašlivě líto.

Ale nebuď měkká. – opanovávala jsem se pak, když jsem od něj odcházela – Vždyť je to cizí chlap. A je to tvoje šťastná povídka, ne jeho. Tak co!

Tak čekám miminko

Možná to na první pohled vypadá, že jsem se zbaběle podvolila ženskému údělu, ale tak to vůbec není. Vždyť můj návrat se přece dá chápat i jako zkouška vůle, vytrvalosti a odhodlání, po níž se znovu pustím vzhůru. Stačí vydržet a tvářit se, že o nic nejde, protože na čem nejvíc záleží? Přece na tom, jak věci vypadají; ne jaké jsou! Nikdo nemusí vědět, jak mě můj návrat štve – ale hlavně to nesmí být poznat! Možná to působí jako můj konec, ale to je věc úhlu pohledu; vždyť přece v každém konci je ukryt nový začátek, jak kdosi někde řekl .. nebo zpíval? To je jedno. V mé šťastné povídce to prostě nesmí vypadat, že se mi štěstí vymyká z rukou, jako třeba na konci předchozí kapitoly. Za žádných okolností! Už bylo jasné, že dítě donosím; ostatně dávno minul čas se proti tomu stavět. Ale dál jsem předstírala, že dosud nejsem rozhodnutá, abych si stihla připravit působivé vysvětlení, proč je ze mě svobodná matka; natolik působivé, abych nevypadala poražená.

Bylo obtížné přesvědčit kamarády, že pojednou nestojím o bohatství a přepych a pestrý život, ale já to dokázala. Alespoň myslím, že se mi to podařilo; jen sama sobě jsem zůstávala dlužna uspokojivé vysvětlení, takže jsem se mezi lidmi cítila stále hůř, protože mi nerozuměli .. protože mi nemohli rozumět, když mě měli podporovat v tom, o čem já sama hluboce pochybovala. Ke všemu ještě poslední dobou stačilo málo a žaludek se mi rozhoupal a posílal obsah zpátky nahoru, opačným směrem, než jít měl; mívala jsem také často návaly krve do různých částí těla, a bolesti a zvláštní, nepříjemné stavy, prostě jako bychom si já ani můj organismus stále nemohli zvyknout na novou přítěž – malého vetřelce, který mě zevnitř vysával. Břicho narůstalo a já už se nemohla tvářit, že stále nejsem rozhodnutá, a musela jsem nejen sobě, ale celému okolí dát najevo, že to přivedu na svět. Z toho důvodu jsem přestala chodit do hospody a nasadila zodpovědnou masku. Někdy to bylo snadné a já se na lidi spokojeně usmívala, dokonce stále čtenější byly i chvíle, kdy jsem se těšila, až ke mně bude moje děťátko natahovat droboučké pacičky a tulit se a šimrat mě nosíkem na kůži, až je k sobě budu tisknout a přebalovat a koupat a krmit, a ono mě bude milovat a mazlit se se mnou, protože pro ně budu nejbližším a téměř jediným člověkem na světě .. kromě mých rodičů, kteří mě zastoupí, když budu potřebovat – a to bude často, myslím; ale pokaždé se k němu vrátím a ono mě bude vítat a...

Bylo hezké o tom přemýšlet, ale takové nadšení nikdy dlouho nevydrželo a brzy jsem si zase

připomínala, o co všechno přijdu jen proto, že ke mně to malé bude patřit, a tehdy bylo radostné očekávání rázem pryč a já propadala černým myšlenkám, a po krátkém období vzornosti jsem opět alespoň na pár chvil prchala ven, do hospody, abych zapomněla.

Potom se vrátil bratr a já měla obrovskou radost, protože se ukázalo, že ani klukům se nemusí podařit cokoliv si umanou – a přitom mají všechno mnohem snazší! Neotěhotněl sice jako já, ale vrátil se jaksi divný. Plácal nesmysly o vítězství lásky a vše prostupujícím dobru, motal se, mluvil z cesty a úplně ztratil to jediné, co se mi na něm líbilo – touhu vyhrabat se z přízemního bláta, v němž jsme vyrůstali. Jeho oči, dříve plné trpytu fantastických přání, byly zamženy jakýmsi narůžovělým závojem, který mu dodával připitomělého výrazu a on, jako by ten dojem chtěl potvrdit, byl pojednou odporně hodný osel, co má pro všechny pochopení, i pro ty nejhorší pitomce, jimiž donedávna opovrhoval, a klidně jim ustoupí a ještě popřeje šťastnou cestu .. do pekel, protože kam jinam se ve své beznadějně omezenosti ubírají? I mně, když jsem mu prozradila, že jsem těhotná a že stále nemám jasno, zda si dítě nechám, se pokoušel namluvit, jaké mám před sebou fantastické vyhlídky, protože děti jsou krásné a přinášejí jen samou radost. Já mu odporovala výčtem vlastních pochybností, ale on mlel svou, jako bych snad měla být osudu vděčná za to, co mě potkalo. Prostě chlap; sám nemá a ani nemůže mít ponětí o tom, co mě čeká, ale chce mi předepisovat, jak se mám cítit! Mně se z jeho optimismu udělalo tak těžko, až jsem se podřekla, že se cítím jako kráva, byť se k tomu obvykle nepřiznávám. Ale on mě asi přeslechl, protože odešel, aniž by cokoli dodal.

Pro něj to bylo jednoduché; chvíli se polaskal s pomyšlením na malého bezbranného človíčka, a pak zase šel po svém. Jenže se mnou ten červík zůstával pořád; já se ho nemohla zbavit!

Po poledni mi přišel oznámit, že jsem opravdu kráva. Tedy mě nepřeslechl; asi jen čekal, až jak se mu to rozleží v hlavě. A zjistil, že mě nejsnáze poníží – protože o nic jiného chlapům nikdy nejde – když se mnou bude jednoduše souhlasit. Sprosták!

”Už nebudu.” –odpověděla jsem. A nebyla to lež; skutečně jsem chtěla být lepší. Jenže se mi nějak nevedlo. Prostě jsem musela občas něco vyvést, opít se, zazpívat si a zakřičet, pomuchlat se a tak, abych se zbavila výčitek, že namísto hledání svého štěstí trčím tady; prostě jsem musela dodávat svému životu šťávu, když mi uvadal pod rukama. Ovšem aby mi lidé věřili, že se na malé těším, musela jsem to dělat opatrně, v ústraní, téměř potajmu. Což mě nebavilo.

Pak přišla za bráchou ta jeho Hedvika. Vždycky mi byla protivná; vadilo mi, že ho jenom tahá za nos a zneužívá, ale teď, když přišla za ním, jsem ji tak trochu brala jako spojence. Říkala jsem si, že mi určitě bude rozumět víc, než oba rodičové i s bráchou dohromady, a že bychom si mohly v leccem vyjít vstříc a možná i pomoci, když jsme holky. A také jsem svou nečinnost proti útrapám, jaké bratra vedle ní rozhodně čekaly, omlouvala tím, že žádnému chlapovi – tedy ani bratrovi – neuškodí okusit chuť ponížení, jaké nám ženám, připravují v jednom kuse.

Jednou jsme spolu osaměly v kuchyni. Ona koukala z okna ven na hřbitov a já předstírala, že myslím na miminko, ale přemýšlela jsem o ní – a také jsem se jí posléze zeptala, co si od svého pobytu u nás slibuje. Pokrčila rameny, zašklebila se a snad na mě trochu spiklenecky mrkla, alespoň jsem měla takový dojem, a řekla, že to je jenom začátek, že se potřebuje uklidnit a rozkoukat, a pak uvidí.

Tím si mě získala.

Málem jsem jí skočila kolem krku, jak mě potěšilo, že nebere svůj příchod sem jako prohru, ale jen jako epizodu, jako nový začátek čehosi většího a lepšího, co má teprve dozrát. Ani mi v tu chvíli nevadilo, že můj bratr je možná jen prachobyčejným schůdkem, jakýmsi odpočívadlem na její životní pouti; právě tohle jsem totiž potřebovala slyšet a uvěřit tomu – že vždy a na všem se dá stavět, třeba i na nechtěném dítěti. Jen se to musí vzít za správný konec!

Pochopila jsem, že nic není ztraceno. Ani v té nejhorší situaci není nic ztraceno, jen se člověk nesmí moc rozhlížet ani ohlížet; musí být připraven zátěž odhodit, obrátit překážky ve svůj prospěch a popadnout každou příležitost za pačesy – a pak mu štěstí bude přát.

A o tom byla má šťastná povídka.

Jiná povídka

Takový je život

Někteří lidé si myslí, že hrobník musí být přitroublý opilec, troska a vyděděnec, kterého osud dosmýkal až na hřbitov, na ono nevlídné místo, kde se vkrádají do mysli už pouze úvahy o blízkosti konce, nejlépe ve vlastnoručně vyhloubené jámě. To jsou ovšem jen hloupé předsudky. Hrobníci mají vůbec špatnou pověst, ale neoprávněně! A já to musím nejlíp vědět, protože sám hroby kopu. Nebylo sice od dětství mým snem skončit na hřbitově – tedy skončit tam ještě před smrtí, ale šel jsem tuhle práci dělat ze svobodné vůle a myslím, že jsem nezvolil špatně. Rozhodně jsem mohl skončit hůř; to rozhodně. Myslím, že tenkrát, když mi tohle místo nabídli, stál při mně můj anděl strážný a když viděl mou nerozhodnost, praštil mě loktem do temene, abych souhlasně přikývnul, protože to byla má životní šance. Bohužel, někdy se mi zdá, že moje rodina si myslí pravý opak. Ale tak už to chodí, že vás nejméně chápou vaši nejbližší; s tím nic nenadělám. Ať si každý najde svou pravdu sám; jedině tak ji totiž vezme vážně. Já bych se také před lety bránil, kdyby mi někdo chtěl vyprávět, jaká mě čeká budoucnost. Ano; nečekal jsem, že skončím takhle. Míval jsem skvělé představy o tom, jak se můj život bude vyvíjet pořád nahoru a stále k lepšímu; chtěl jsem nejdřív hrát divadlo, potom jsem chtěl jezdit dálkové trasy s autobusem nebo kamiómem, pěstovat kaktusy, postavit krásný dům a pak jich třeba vystavět víc a vydělat na tom hodně peněz – já měl za mlada plánů! Jenže člověk miní a život mění, co si budeme namlouvat. Skončil jsem na hřbitově s rodinou, která mi nerozumí. Možná kdybych dopředu věděl, co mi tahle práce přinese, tak bych třeba... Nevím. Ne; asi bych neměnil. V podstatě jsem s ní vlastně spokojen. Žádné štěstí ani radost mi sice nepřinesla; někdy mě dokonce sevře jako do kleští taková úzkost a bolest z čehosi promarněného, ale o tom nemá cenu mluvit, to se stává. Člověk se prostě nerodí sobě pro potěšení, to jsem pochopil, a navíc už jsem se naučil podobným stavům bránit. Ale bývalo hůř. Zpočátku, když přišly první nesnáze, jsem míval pocit, že se proti mně všechno spiklo a že snad Bůh – pokud je – se mnou má nevyřízené účty a činí mi zlomyslná protivenství. Přitom když mi tuhle práci nabídli, tak jsem se těšil, že tady začneme konečně doopravdy žít. Do té doby jsme totiž bydleli každý zvlášť, ona u rodičů a já pracoval na stavbách a hledal něco lepšího, až jsem našel tohle, s bydlením a jistotou, že práce bude pořád dost. Byl jsem rád, že budeme konečně spolu, šťastní a spokojení, celá rodina, protože to už jsme měli holku, ale bohužel, jako vždy předtím i potom se ukázalo, že osud z mých představ neopisuje a dělá si všechno po svém.

Stejně je to zvláštní, ty moje představy. Už jsem se smířil s tím, že někdo se dovede podívat do budoucnosti a číst tam jako v rozevřené knize, kdežto já když se o to pokusím, tak hledím do křivého zrcadla a ani sám sebe nepoznávám. Prostě je to tak, že když se na něco těším, zásadně dojdou zklamání, a když mě dusí obavy, nikdy se nic špatného nestane. Nebo moje děti. Jak ty se podivně vyvinuly; úplně jinak, než jsem je vychovával. Někdy až začínám pochybovat, jestli jsou moje, když já jim nerozumím a oni ze mě mají jen legraci. Vlastně nejen moje, ale "naše" děti, protože zatím pořád žijí společně s jejich matkou. Ale když už jsem u toho, tak přiznám, že ani s ní jsem nedopadl podle svých představ. Ne že bych si naříkal, to ne, ale rozhodně bych dal přednost dávným představám o manželství před tím, jak se skutečnost postupně vybarvila. Prostě všechno je jinak; každý den je jiný, než být měl, řekl bych. A právě tím jsou všechny stejné. Člověk si musí v životě udělat pořádek. Ano. Každý by se měl občas zastavit a sám nad sebou zamyslet; každému by to prospělo, ale ne každý to ví a dokáže. A já dobře vím, co říkám, protože na hřbitově jsem měl už nespočetně možností vidět, jak lidem všechno dochází pozdě; tak pozdě, že už se nic nedá napravit. To potom bývá nářků!

Pondělí, středa, neděle, duben, listopad, loni, předloni .. každý jednotlivý den má jasně vymezenou působnost, ale koho to zajímá, když jsou nakonec stejně jeden jako druhý, všechny si podobné jako lebka lebce, co je tahám z hlíny; všechny prázdné, duté a strnule stejné. Takový už je život, já vím a dávno jsem se s tím smířil. Jen tu tam z řady jednotvárných dnů ční cosi významnějšího; třeba naposledy, když mě skolila záhadná choroba a zdálo se, že už dlouho nebudu. To bylo velice zajímavé období. S klukem jsme si tehdy vyjasnili, co k sobě cítíme – a že to byl pořádný smrad! Ale nepřekvapilo mě to. Vlastně jsme jen nahlas vyslovili, co bylo patrné dávno předtím. Ovšem něco jiného je tušit a něco jiného je vyslechnout si zatraceně tvrdou pravdu na vlastní uši. Nevím jak synovi, ale mně to tenkrát pomohlo podívat se na svůj život z jiného zorného úhlu. Jak říkám, člověk by měl jednou za čas přibrzdit, ohlédnout se a zamyslet nad sebou – a já to tenkrát udělal. Možná mi přeskočilo, to nevím, ale rozhodl jsem se změnit svůj přístup k dětem; rozhodl jsem se, že už nebudu přísný dráb, který je pouze hlídá a omezuje, protože setrvat v tom ještě nějaký čas, snad bychom se navzájem úplně zprotivili. A nejen se synem. Dcera mi, myslím, občas také nemohla přijít na jméno. Třeba když jsem známým, kterým se líbila, popisoval, jak má na svůj věk povadlá prsa. To se jí dotklo, přestože jsem říkal pravdu a nechtěl ji pomlouvat, jak si to vysvětlila; mně se jenom nelíbilo, jak na ni mlsně zírají, tak jsem jim naznačil, že skutečnost není tak bezvadná, jak ji vnímají. Nebo když jsem ji tenkrát zavřel doma a všechny její svršky zamknul do sklepa, protože chtěla někam jít a vrátit se až druhý den ráno. Nepustil jsem ji a ona se urazila, jenže který otec by dovolil vystavit své dítě světským pokušením; navíc tak hloupé a naivní dítě, jako je ona?! Myslel jsem to dobře; jen kdyby to chtěla pochopit.

Ležel jsem na smrtelné posteli, když mi kluk řekl, že mě nemá rád, a tehdy jsem si uvědomil, jak těžké je být dobrým otcem. Potom se mi ještě přitížilo, až jsem myslel, že přišly mé poslední minuty a já nedostanu příležitost dětem vysvětlit, že jsem si všechno představoval docela jinak a nechci, aby mě nenáviděly. To ať si raději dělají, co chtějí. Hlouposti, přehmaty a kroky vedle; špatně, ale po svém. Ať je život naučí; ať poznají, že měl táta pravdu. A čím víc je to poznání bude bolet, tím lépe si je zapamatují. K tomu jsem tehdy dospěl.

Bylo mi opravdu mizerně, ale přežil jsem a dostal šanci své předsevzetí uskutečnit. Po očištné výměně názorů se synem, kdy už mi smrt stála u postele a musela si snad někde zapomenout kosu, že mě ještě nechala na zemi, jsem se probral v pokoji opuštěný a plný chuti dělat všechno jinak. Jakmile jsem se zotavil natolik, abych se mohl pohnout, usedl jsem na postel a sbíral sílu jít do kuchyně, abych dětem řekl, že pro mě nemusí truchlit a ode dneška mají naprostou volnost. Aby mohli pořádně narazit a rozbít si nos. – myslel jsem si, ale tohle už jsem nahlas vyslovit nechtěl. Ovšem připadal jsem si potom trochu jako idiot, když přišli za mnou a já jim povoloval všechno, co jsem jim dříve zakazoval. Bylo mi, jako bych dával najevo, že jsem dosud byl nebetyčný vůl a oni byli v právu. Což samozřejmě není pravda. Představoval jsem si totiž, že nakonec dostanou rozum a pochopí, že blbí byli oni. Na to jsem se moc těšil. Myslel jsem si, že potřebují studenou sprchu a až ji okusí, rádi se vrátí do hřejivé rodičovské náruče a potom už budou poslouchat jako hodinky. Takhle nějak jsem si kreslil naše příští vztahy. Bohužel, jak se později ukáže, i tentokrát život napsal docela jinou povídku. Takový je prostě život – úplně jiný, než bychom si přáli.

Manželství

Syn zmizel hned první noc. Nepoděkoval za dovození, nerozloučil se ani neuronil lítostivou slzu .. utekl. A holka šla brzy po něm. Dovolil jsem jim to a měl jsem s tím počítat, jistě, ale stejně mě jejich odchod bolestivě ranil a přestože to nemám ve zvyku, musel jsem prohodit pár slov se ženou. Okopávala zahrádku a já tedy přinesl kbelík s moučkou, co ohromně prospívá zahrádce a kterou můžeme používat jenom díky tomu, že mám na starosti hřbitov. Ale to nikdo neocení, že máme čím zeleninu pohnojit, aby rostla jako divá! Kbelík jsem postavil na okraj záhonků a sám usedl na pařez po stromu, který jsem kdysi pokácel, protože prý v jeho větvích hnízdila straka zlodějka. Široko v okolí už nás začínali podezřívát, že ji máme ochočenou a vycvičenou, tak mě žena donutila strom porazit, aby prý byl klid. Hnízdo jsem sice v koruně žádné nenašel, ale pokoj od hloupých řečí jsme měli. Jen zahrádka mi potom přišla nějak zmrzačená, tak jsem alespoň pařez nechal na místě a používal ho jako sedačku. I nyní jsem se tam usadil a položil ženě otázku, co tomu říká.

”Čemu?” –zeptala se a otřela si hřbetem ruky zpoceně čelo. Napadlo mě, že když tady stával ten strom, udržoval alespoň příjemný chládek.

”Že odešli.” –řekl jsem nahlas. Žena strnula a chvíli si mě pozorně prohlížela.

”Když jsi je vyhnal.” –řekla potom.

”Já?!” –zakroutil jsem hlavou– ”Proč bych je vyháněl? A čímpak asi?”

”No právě.” –hlesla– ”Tou tvou nesnesitelnou povahou.” –dodala a znovu se sklonila k záhonkům, jako by tím rozhovor skončila. A já seděl na pařezu a zíral, protože jsem vůbec nerozuměl, jak to bylo myšleno. Dál jsem se však raději na nic nevyptával, protože tolik zkušeností jsem už za společně prožitá léta nasbíral, aby mi bylo jasné, že některé její výroky a nálady nepochopím nikdy.

Často sám sobě dávám otázku, jak jsem se mohl tolik splést a vybrat si ženu, se kterou si tak málo rozumím. To se pak vdychu vracím nazpět k letům, kdy jsme se poznali a kdy jsem naše společné vyhlídky viděl v nejskvělejších barvách. Tenkrát to byla veselá slečna, hodná, čilá, šikovná, veselá – co víc jsem si mohl přát? No, vlastně dnes už bych věděl, co bych si měl přát jiného. Třeba aby mi trochu rozuměla, nebo abych já rozuměl jí; aby nebyla šikovná jen na to, co ji baví; aby nebyla hodná a milá pouze tehdy, když tím může něco získat... Tenkrát jsem se radoval, že konečně mám tu pravou, a ve snu by mě nenapadlo, že jednou bude taková .. divná. Dnes je z ní protivná a hašteřivá ženská, které pořád něco vadí. Přitom když jsem si ji namlouval, bývala jako víla, jako rozkvetlá louka plná kopretin a vlčích máků, její smích byl jako kouzelné zvonění a já z ní byl úplně pryč. Když jsem za ní chodíval a všemožně se snažil ji získat, připadala mi jako z jiného světa; z lepšího a .. prostě z jiného. Jenže ona si ten jiný svět ponechala pro sebe; uzavřela se v něm a čím déle jsme byli spolu, tím víc se mi vzdalovala. Ale co, teď už je to jedno; dnes ji musím brát takovou, jaká je, protože bych už těžko hledal nějakou lepší. A i kdybych našel, než si znovu zvykat na její nedostatky a čekat, jak se po čase vyjeví, to raději vydržím s touhle.

Nerozumím tomu, proč si nerozumíme. Hodně nad tím přemýšlím a hledám, jak to napravit, ale není to nic platné. Nechápu ji. To vím, ale jen proto, že něco nechápu, nemohu s mávnutím rukou rezignovat, i když by to bylo nejjednodušší. To bych si rovnou mohl vlézt do některého z hrobů a už tam zůstat. To přece nejde, takhle si všechno usnadňovat – a navíc, kam by se poděl pravý nájemník toho hrobu?! Nechápu ji a musím se s tím naučit žít; už jen proto, že je pořád mou ženou a co bych si bez ní počal? Přemýšlel jsem o tom, že bych si našel jinou, která mi bude bližší, ale těch pár známostí, co jsem měl, mě poučilo – jsou s tím jen starosti a člověk potom špatně spí. Nejlepší je mít pohodu doma. – říkal jsem si a poté, co jsem byl nedávno jednou nohou na druhé straně řeky zapomnění a jen zázrakem mi bylo dáno přežít, jsem se rozhodl s ní usmířit. Možná mi byla nepříjemná představa, že bych umřel a ona si uchovala takovou hroznou vzpomínku na to, jak jsme žili. Chtěl jsem napravit naše rozklizené soužití a dát mu novou tvář, hezčí a přívětivější, aby si mě pamatovala lépe, kdybych náhodou... Chtěl jsem se s ní vypořádat podobně jako s dětmi a stál jsem o to i poté, co mi namísto vstřícného mlčení opět vyčetla, že za všechno můžu já.

Příštího dne jsem se jí v nejlepší vůli svěřil, že už dlouho přemýšlím, proč si nerozumíme jako dřív.

”Kdy dřív?” –zeptala se.

”Prostě tenkrát; kdysi.” –vysvětloval jsem, že přece nejsme odjakživa takhle zaseknutí jeden proti druhému, ale ona se ušklíbla, že prý to musí být už moc dávno.

”Ale bylo to hezký.” –urazil jsem se.

”Jak pro koho.” –ještě mě popíchl.

Uznávám, že jsem se k ní někdy choval hrubě a občas byl i sprostý, ale určitě si to zasloužila a všechno se přece dá napravit! Proč by mi nemohla dát příležitost? Ostatně by o šanci měla prosit spíš ona, protože od ní vzešly všechny naše problémy; od toho, jak je protivná a nepřístupná, sobecká a jízlivá a nerozumí legraci. Když něco není po jejím, tak je to špatně; také ji nebaví přemýšlet o vznešených otázkách, to raději nemluví a jen se mračí .. prostě dávno vím, že má spoustu chyb, ale je to má žena a já nechci jinou. Ale nechci ani žít takhle. – říkal jsem si a jak jsem byl plný odhodlání, znovu jsem se o sblížení pokusil ráno, když jsem vstal a přišel za ní do kuchyně, kde od počátku mé nemoci spává. Ale řekla mi, že si mám šetřit síly, protože když jsem kluka vyhnal, budu muset všechnu práci zastat sám. Jako by se mnou nedokázala mluvit o ničem jiném, než o práci a povinnostech a nepříjemnostech. To mě naštválo a spustil jsem na ni, že by měla radši mlčet, protože kdyby se dětem víc věnovala, možná dopadlo všechno jinak. To byla nepříjemná pravda, nad níž se měla alespoň zamyslet, ale ona se jen ušklíbla a obrátila ke zdi, tak jsem odešel. Měl jsem na ni vztek a když jsem ji odpoledne přistihl, jak úplně zbytečně škrábe kotel brambor, když už jsme přece doma sami a tolik jich nespotřebujeme, tak jsem jí vynadal. Zasloužila si to – a také se mi trochu ulevilo, když jsem ji zesměšnil. Ale skutečně jen trochu.

Manželství závisí na tom, jakou máte manželku. Ta moje .. možná není špatná, ale jestli něco umí dokonale, tak jediné zbavit mě nálady a chuti do života. Přitom jsem ji mívával opravdu rád, ale kde by mě tenkrát, když jsem utíkal ze stavby, abych za ní mohl jet o chvíli dřív, kde by mě bylo napadlo, že spolu jednou nedokážeme ani pár slov promluvit, aniž bychom se pohádali. Zpočátku jsem dělal na montážích a na víkendy jezdil za ní k jejím rodičům, a to víte, že při takovém soužití nemůže všechno klapat a občas to zajiskří. Proto jsem se snažil najít práci s bydlením, abychom mohli být pohromadě. Jenže když jsem přišel s nápadem dělat hrobníka, tak se zasekla. Neměla radost, že budeme všichni pohromadě, a už to mě mělo varovat. Nelíbila se jí ta představa a nijak to neskrývala. Jenže ona neumí normálně odporovat; ona se jenom mračí, začne být zlá a ty se, člověče, můžeš pít, co jí přeletělo přes nos. No, v tomhle případě jsem se moc pít nemusel, ale ustoupit jsem nemohl. Myslel jsem, že se s tím po čase vyrovná; že si zvykne a nakonec i ocení výhody téhle práce. Ale nikdy se s tím nesmířila a mockrát mi dala řádně najevo, jak je tady nespokojená. Jestli se to zamlouvá mně, na to se neptala. Kopat hroby! V zimě v létě, v dešti, ve sněhu i ve větru – lidem je jedno, kdy umřou. Také toho mívám občas plné zuby; pořád mezi nebožtíky, pak roztloukat kosti, když už není kam je dávat; jenom lebky co mi daly práce, než jsem se to naučil. Taky mě to nebavilo, ale co jsem měl dělat? Nějak jsem rodinu živit musel. A rozhodně jsem ji neživil špatně; to mi nikdo nemůže vyčítat! Jenže ona nikdy nevyčítala; ona všechno přešla takovým nasupeným mlčením, mnohem horším, než by byla hádka nebo třeba i rozbité nádobí. Pořád to měla v sobě a když to v ní překypělo, nemusela ani promluvit a hned jsem věděl, že něco není v pořádku a musím se držet zpátky, než to přejde. Byly i doby, kdy jsem čekal třeba několik dní, než se vzpomene. Potom přišlo pár kratičkových okamžiků pohody a znovu se vrátila ta zapšklá nerudnost, u níž jsem mnohdy ani neznal příčinu. A v posledních letech jsem už ani nečekal, až její nabroušená nálada přejde; to bych se načekal! Nechával jsem ji být, ať si dělá, co chce. Představoval jsem si manželství docela jinak, ale co nadělám? Prostě je z něj docela jiná povídka, než jakou jsem si kreslil tenkrát, když jsem na svou vyvolenou myslel na každém kroku a utíkal přes ploty a riskoval problémy, jen abych mohl být s ní.

Tak jiná povídka, že ji někdy ani nemohu přecíst.

Plískanice

Děti nám tedy odešly. Dům byl najednou prázdný jako po vymření, prolezlý tichem přímo mrtvolným, jelikož se ženou jsme si nějak neměli co říci, byť já se snažil. Jenže ona když mluvila, tak jenom hloupě vyčítala. Cítil jsem se minutu od minuty hůř a hřbitov mi také radosti nepřidal, byť mě alespoň zaměstnával. Práce bylo dost a já, abych se nemusel trápit černými myšlenkami, kopal hlínu a hrabal a kosil a vozil a sypal, až toho na mě bylo moc a odpoledne jsem zašel do hospody, odreagovat se a zapít žal. Zdravý jsem se ještě zdaleka necítil, ale potřeboval jsem změnit prostředí.

Já nevěřím na znamení, ale co se tenkrát přihodilo, to nemohlo být samo sebou; musel s tím být spojen nějaký hlubší význam. Ale jaký? Posuďte sami, však se k tomu brzy dostanu.

Slunce již překročilo svůj vrchol a zvolna pokračovalo k obzoru, když jsem kráčet napříč celou vsí, a téměř u každého domu mě zasáhla nějaká vzpomínka: Tu na dědu Vrábela, jehož jsem nedávno vyprovázel na poslední cestě a který než umřel, stačil nadělat dluhy u všech sousedů a oni přesto šli na jeho pohřeb, byť mu vdychu asi spílali; jinde na chlapíka, který nedlouho před tragickou smrtí .. ale co, co už se o takových lidech dá říkat? Všichni byli – a nejsou. A pořád jich přibývá.

Když jsem dorazil k hospodě, bylo slunce ukryto za temně šedými mraky. V hospodě aspoň nezmoknu. – pomyslel jsem si, když jsem vstupoval dovnitř. Dlouho jsem tu nebyl, ale v hospodě se člověk rychle zabydlí; zvláště, když se v ní scházejí stále titíž lidé, které tam potkával před lety i před pár měsíci, jako by sem čas vůbec nedosahoval. Pouze několik mladíků dorostlo do hospodského věku a u jiného stolu seděla dvojice, již jsem tu nikdy dříve neviděl – učitel a jakýsi úplně cizí muž. O něčem živě debatovali a cizí muž kolem sebe mával rukama, nejspíš aby rozehnal zakouřený vzduch. Hned vedle výčepu pak byla jedna židle volná, která mi připomněla, že na ní sedával vztekloun Tonda, co už tam víckrát neusedne, protože ho skolila mrtvice či co. Tenkrát zrovna tak hrozně lilo a byla zima, když jsem mu kopal hrob. – vzpomněl jsem si – Někdy se to tak hloupě semele, že člověk umře zrovna nevhod. Ale jinak jsem ho měl rád.

Zašel jsem až ke stolu u záchodků, kde v ústraní sedají ti, co chodí nepravidelně. Plkali jsme nesmysly, vedle u stolu se hrály karty a my opatrně kibicovali, jen tak, abychom je příliš nerozcílili, když najednou plesk – na okno dopadla kapka. Ale to byla kapka! Velká a těžká, že se okenní tabulka až otřásla.

Takovou kapku jsem ještě nezažil; jedině snad když velbloud plivne, ale toho jsem živého také neviděl, takže skutečně nikdy. A za chvíli plácla další a brzy byla okna shora dolů zaplácáná vrstvou slizké napěněné kaše.

"Co to je, chlapi?" –ukázal jsem na sklo. Teprve poté se tím směrem podívali i ostatní, včetně karbaníků.

"To máš jedno; než půjdeme domů, bude dávno sucho." –prohodil jeden a ostatní němě přitakali. Mně se to ale nechtělo líbit; přistoupil jsem k oknu, abych se na tu nezvyklou průtrž podíval zblízka. To nepadala obyčejná voda, ale cosi hustého, mazlavého a lepkavého, co v náhle zšerelé ulici vypadalo naprosto přízračně, jako... Ani jsem se neodvažoval najít přirovnání, jak hnusně to na mě působilo.

"Pojďte se podívat." –volal jsem– "Tohle jste ještě neviděli."

"Ale dej pokoj, co máš z toho?" –zněla odpověď. Od jiného stolu se ale zvedl mladý Zezula – mladý jen podle přízviska, jinak starší než já – a přidal se ke mně. Chvíli jsme společně vyhlíželi ven, až pronesl zadumaně, že takový déšť mu zahradu moc nezalije.

"To je, co?" –pronesl jsem s očima navrch hlavy.

"Vidíš, jaký to dělá kaluže?" –obrátil se ke mně– "Tohle se snad vůbec nemůže vsáknout do země." –zakroutil hlavou.

Přitakal jsem. Tohle mě nenapadlo. K čemu je déšť, který ani nezalije zahrádku? K čemu vůbec může takový zvláštní déšť být? –přemítal jsem. Při pohledu na trpytivé kaluže mi přicházely na mysl různé úvahy, ale žádná nedokázala třeba jen naznačit smysl toho přívalu slizu. Bylo mi úzko. Nejsem žádný mladík, ale něco takového jsem opravdu ještě nezažil. Nikdy.

"Co tomu říkáte?" –zeptal jsem se Zezuly a vzápětí jsem si uvědomil, že on mi tykal a svůj názor už vyjádřil. Zarazil jsem se, jestli bych ho neměl oslovovat stejně, ale pustil jsem to z hlavy, protože s ním stejně nebudu dlouho mluvit. A dál mu budu vykat. –rozhodl jsem se – Já jsem zvyklý vykat skoro všem; mám k lidem totiž úctu, kterou si většina vůbec nezaslouží. Ale mně to nevadí; já totiž vím, jak všichni skončí!

"Něco se děje." –odvětil Zezula stručně. Tím mi ovšem moc nepomohl.

"Jo. Něco se děje." –souhlasil jsem– "Ale co?"

Zpytavě na mě pohlédl a pak prohodil, že to se teprve ukáže, pokýval hlavou a znovu vyhlédl ven– "Ale nic dobrého si od toho neslibuju. Zahrádku stejně budu muset zalejt sám, a to se mi nelíbí. Asi tam nahore něco chystaj, tohle je sprostárna, takový sračky." –ukázal k obloze– "Já si pořád myslel, že se lidi pozabíjej ve válkách, ale ono to možná ani nebude potřeba." –uchechl se– "Ale stejně budou všichni dál dělat jakoby nic." –mávnul rukou a vrátil se na své místo.

Jak to myslel? –vrtalo mi hlavou, když jsem u okna osaměl. Překvapil mě; tohle bych od zahrádkáře nečekal. Že by opravdu nadcházela zkouška, která oddělí spravedlivé od ničemných? Takhle primitivně? Jen trochu podivným deštěm?! –váhla jsem – Vlastně proč ne deštěm? Co já vím o cestách nejvyšší spravedlnosti, jaké má s námi úmysly a co na nás chystá za zkoušky? Musíme to přijmout a možná, třeba se dočkáme ještě zajímavějších překvapení. V téhle době člověk nikdy neví, co ho čeká; v téhle době je možné všechno a třeba nám takhle přší bída a smůla, aby se nám lepila na paty. Třeba... "Zajímavé, že?" –vytrhl mě ze zadumání učitel, který se také přišel podívat, co se venku děje– "To bude nejspíš nějaká atmosférická porucha." –dodal.

"Asi." –pokřčil jsem rameny– "Asi se tam na nás něco chystá." –vyvrátil jsem oči k nebi.

"Tak hrozné to snad nebude." –usmál se a mírně předklonil, aby na sebe mohl do odrazu v okně pohlédnout jako do zrcadla. Uhladil si vlasy a znovu se narovnal– "To bude nějaká obyčejná anomálie, něco ve stratosféře, virulence nebo turbulence nebo tak."

Nezdálo se mi to obyčejné, ale neodvažoval jsem se s ním přít a raději jsem mlčel. On se na sebe ještě jednou podíval a když se jeho přítel vrátil z toalety, odešli společně ke stolu, když předtím ještě prohodil, že za tím budou asi ty freony.

"Vláda by s tím měla konečně něco udělat." –vážně pokýval hlavou.

Houby freony. – oponoval jsem vduchu – Tohle je jenom začátek a až to propukne naplno, tak to už lidstvo nerozchodí, uvidíš. – říkal jsem si, když jsem se vracel na své místo.

"Tak už to máme tady; kdoví, koho z nás to zasáhne prvního?" –prohodil jsem, usedaje k ostatním.

"Co?" –zajímal se jeden z karbaníků.

"Nevidíš?" –pokynul jsem hlavou k oknu– "Tohle není normální, to může znamenat klidně nějakou katastrofu; nějaký poslední soud. Třeba."

"Tys byl vždycky blázen." –usadil mě– "Nechceš si zajít ven? Aby ti ten sliz zalepil pusu. Bez soudu." –prohodil jízlivě.

"Jenom nemluv, mně se to taky nechce líbit." –zastal se mě jiný karbaník a Jeřicha od nás, přihlížejících

kibiců, dodal, že mu to připadá, jako by na zem padala voda s mýdlem, jen možná trochu zahuštěná, protože konzistencí je to opravdu zvláštní. On je technik a pro všechno hledá racionální vysvětlení. Kde se v nebi vzala voda s mýdlem však neřešil.

"Mně to připadá jako sliny." –promluvil mi z duše traktorista Wacek, který do hospody může jen tehdy, když ho pošle žena– "Fakt. Jako když to natáhneš až z paty a plivneš." –otřásl se a sáhl po svém púllitru, ale udělal to tak nešikovně, že ho převrhl.

"Tak vidíš, co děláš!" –osopil se na mě– "Už dej pokoj s těma nesmyslama a chlastej." –sbíral kvapem ze stolu všechno, čemu by mohla vlhkost uškodit.

"Sliny ne, spíš to mejdlo, nebo možná olej." –zopakoval Jeřicha.

"Nechte toho, kde by se v mracích vzal olej? Nebo mejdlo?! Mějte rozum." –zlobil se karbaník Panocha, který mě před chvílí posílal ven zalepit pusy.

"Vy o tom houby víte, ale já o posledních věcech přemejšším pořád, rozumíte, pořád! A jedno vám řeknu: Tohle není normální!" –zasyčel jsem. Jakmile přijde řeč na vznešenější témata, nemám partnera. Oni se starají pouze o svoje přízemní problémy a potěšení; oni nemají pořád nablízku důkazy o lidské pomíjivosti, jako já. Pokecat si o blbostech, to ano, ale když chci rozmlouvat o vážných věcech, zůstávám sám.

"Tak nám porad, co si o tom máme myslet?" –volal od vedlejšího stolu Liška, starý provokatér.

"Je to hnusný." –odvětil jsem upřímně.

"Víc nic?"

Pokrčil jsem rameny.

"Tos toho moc nevymyslel, ty filozofe." –ucedil jízlivě a já se zamračil a odešel k pultu, zaplatit a vypadnout odsud. U výčepu jsem si to ale rozmyslel, protože venku stále padala ta břečka. Dal jsem si tedy s hospodským velký rum a pak ještě jeden, načež se mi domů už nechtělo. Vrátil jsem se ke stolu a tvářil se, jako by mi bylo lhostejné co, kdy a proč padalo z nebe, protože jinak bych s nimi nevydržel. Z hospody jsme pak odcházeli dlouho po zavírací hodině. Já čekal, že venku narazíme na nějaké znamení či důkaz toho, že se blíží poslední zúčtování, abych mohl zaburacet, že jsem to říkal a teď konečně všichni vidí, že nejsem blázen, ale pouze vím víc než ostatní. Ovšem jako obvykle jsem se přepočítal, protože naprosto všechno, stromy, domy i cesta a vůbec celá vesnice byla na svém místě; nic se nestalo, nic se nezměnilo. Konec světa ani žádná jeho očista se nekonala a pokud ten déšť měl něco znamenat, bylo to v docela jiné povídce.

Nebo jsem špatně četl.

Vyvolený

Myslel jsem na ten podivný déšť ještě dlouho; vzal jsem to dokonce jako vítanou příležitost navést s manželkou řeč, ale ona se mi nějak vyhýbala a potom mi to už vypadlo z hlavy, takže ani nevím, jak na ni zapůsobil. Jenže jak si tedy můžeme rozumět, když neznám ani její názor na tak podstatnou věc?! Čekal jsem na příležitost a dokonce jsem ji vyhledával, ovšem byla pořád nějak nasupená, tak jsem se nevnucoval.

Nemoc mne opouštěla stále výrazněji. Prášky jsem přestal brát hned po odchodu dětí – a nebyl bych je bral vůbec, kdyby mi neodmítli nosit jídlo, pokud je nespoknu. Nevěřím doktorům ani lékům, ale byl jsem tak zesláblý, že jsem se podvolil; jakmile se mi však síla poněkud vrátila, žádný lék už jsem nebral do pusy. A bylo mi čím dál lépe! Většinu času jsem trávil na hřbitově, abych se nemusel dívat na protivný manželčin obličej, a potkal jsem tam po dlouhé době zase Františka.

Už je to moc let, co jsem ho viděl poprvé. Seděl nahoře na hřbitovní zdi, klátil nohama, křivil hubu a šklebil se, prostě na první pohled nebyl v pořádku. Když jsem se na něj zadíval, tak se smál, až mu vylezly všechny zbývající žluté zuby, a mával na mě. Jenže když jsem se k němu chtěl přiblížit a napomenout jej, že na zídce nemá co dělat, tak zpozorněl – a jakmile jsem přestoupil určitou vzdálenost, už skákal na zem a prchal. Poté se opět vrátil a tak si se mnou hrál; mával na mě a vysmíval se mi, ale když jsem vyrazil za ním, utekl. A to se opakovalo pořád; někdy byl pár dní klid, ale potom znovu chodil a zlobil mě, až jsem dostal vztek a házel po něm hlínu, ale on se pořád jen smál.

"Co tam děláš?!" –křičel jsem na něj, ale on se jen šklebil a seděl klidně dál.

"Slyšíš?" –houknul jsem ještě– "A nedělej si ze mě srandu!" –zlobil jsem se, ovšem jeho jako by se to vůbec netýkalo.

Až jednou, když už jsem byl na odchodu, najednou seskočil dolů a zamířil ke mně.

”Já vím.” –zahuhňal, když stál pár kroků ode mě.

”Co?” –obrátil jsem se na něj překvapeně.

”Jo. Já vím.” –kýval hlavou.

”Co víš?” –ptal jsem se, avšak on jen kýval hlavou a mlčel. Tak jsem mávnul rukou a šel pryč; ani mě už nenapadlo zakázat mu lezení po zdi, tak jsem si na něj zvyknul. Jenže on najednou šel vedle mě a svým huhňavě protáhlým hlasem říká:

”Já vím. Nemáš peníze.”

Zarazil jsem se a nechápavě si ho prohlížel, ale on už zase jenom kýval hlavou. Tvářil se přitom však natolik přesvědčivě, že jsem musel přemýšlet o tom, co řekl. On totiž měl pravdu! Před několika dny jsem ztratil peněženku a dosud jsem to nepřiznal ani vlastní ženě.

”Odkud to víš?” –zeptal jsem se.

”Potřebuješ, vidíš?” –řekl místo odpovědi a znovu na mě vycenil svoje žluté zuby.

”Ale odkud to víš?” –zopakoval jsem otázku, jenže on zase kýval hlavou a jen opakoval, že to ví. A chvíli nato utekl.

Když mě přišel navštívit později, zamířil už přímo ke mně, jako bychom byli staří přátelé. Dozvěděl jsem se, že se jmenuje František, bydlí u dědečka a u babičky a je hodnej. To byl výsledek asi tří dnů našich rozhovorů; postupně jsem se od něj však dozvídal mnohem víc a zajímavějších věcí. Většinou sice mlel dokola nesmysly, ale občas z něj vypadlo cosi, nad čím můj rozum zůstával stát. Třeba když mi několikrát po sobě tvrdil, že náš kluk je lump a musíme ho víc hlídat – a syn potom s kamarády vykradl trafikku. To byla ostuda. Přitom nejzajímavější bylo, že František o krádeži nevěděl; jen přestal kluka kritizovat, ale když jsem se o tom nenápadně zmínil, nechytal se. Nebo jindy, když mi říkal, že mám špatné náradí a já krátce nato zlámal obě lopaty. Byla sobota odpoledne a do pondělí jsem musel mít výkop hotov. Ani nevím, kde jsem si tenkrát lopatu vypůjčil, ale musel jsem obejít snad půl vesnice, protože mi všude tvrdili, že žádnou nemají. Nebo když mi přinesl ukázat jakési bobule a dokola opakoval, že jsou moc špatné, a nenechal mě ani vzít je do ruky – a pár dní nato se právě těmi bubulemi otrávil ve školce několik dětí, z nichž jedno dokonce zemřelo. Prý v té době obcházel celou vesnici, ale nikdo mu nerozuměl. A měl víc takových jasnozřivých okamžiků a já nechápal, kde se v jeho popletené hlavě berou. Záviděl jsem mu, ale neměnil bych s ním, protože on sice uměl něco, co většina lidí neovládá, ale vůbec si to neuvědomoval. Byl asi nějak vyvolený; blahoslavený, ale chudý duchem, aby nezpychnul. Jenže k čemu je taková schopnost, která vám samotným nepřináší žádné uspokojení?

Tak tenhle František mě opět po dlouhé době navštívil. Přidřepil si k okraji jámy, již jsem zrovna hloubil, a koukal na mě, dokud jsem si ho nevšimnul.

”Nazdar.” –pozdravil jsem ho a on jenom pokýval hlavou, jako vždycky.

”Co máš nového?” –pokračoval jsem.

”A ty?” –zašklebil se a já mávnul rukou, protože novinky v mém životě nestály za zbytečné rozčilování.

”Děcka, co? Já vím.” –huhňal s tím provokativním úsměvem. Do mě jako by páchnul.

”Co víš?” –utrhl jsem se, avšak on mluvil dál, jako by mě ani neslyšel:

”Oni se vrátěj.” –kýval hlavou a pořád se tak strašně šklebil. Zíral jsem na něj a nevěděl, co na to říci, a on se usmíval jakoby nic, různě křivil obličej a pak dodal, že měli raději zůstat doma.

”Proč?” –zamračil jsem se.

”Ale oni by stejně nezůstali, žejo, já vím.” –opáčil.

”Proč by měli zůstat doma?” –vyhrkl jsem prudce, až se polekal a nyní pro změnu on koukal nechápavě.

”Měli.” –řekl pak snad jako odpověď, ale já musel zopakovat svou otázku, proč.

”Jo.” –kýval hlavou– ”Oni na to...” –odmlčel se, jako by sice věděl, co hodlá vyslovit, ale neměl k tomu ta správná slova– ”Jo, budou litovat. Ale ty ne.” –ukázal na mě prstem– ”Ty se neboj.“

Zavrtěl jsem hlavou. Takové nesmysly jsem nemínil poslouchat; tenkrát jsem totiž ještě nevěděl, že má pravdu, a odmítal jsem ho brát vážně.

”Ale běž.” –ucedil jsem a dal se znovu do práce.

”Promluv si se ženou.” –vyzval mě nečekaně. Něco takového jsem od něj ještě neslyšel.

”Cože?” –vzhlédl jsem.

”Ona s tebou nemluví, já vím.” –řekl a pojednou se tvářil nezvykle vážně.

”Dej mi pokoj.” –odsekl jsem a on poslechl. Jen mi ještě na závěr poradil, abych až se děti vrátí a já nebudu vědět, co dál, šel všemu naproti.

”Já vím, ty to neumíš, ale stačí krok.” –přežvykoval slova v puse– ”To stačí, víš? Tak to udělej, jo?” –díval se na mě a pojednou se opět začal smát a krátce nato už skákal pryč.

”Pršelo, ale už nebude.” –výskal, hledíc vzhůru k obloze.

Sledoval jsem ho, dokud mi nezmizel za plotem, a přemítal jsem, čemu mám jít naproti. Potom jsem si ale řekl, že stejně bude všechno jinak, jako vždycky, a pustil jsem to z hlavy.

Děti

Když vám do života vstoupí děti, je to změna, s jakou se dlouho a složitě vyrovnáváte. I když jste se na ně těšili. A když odejdou, je to podobné; pouze tomu nepředcházejí ony příjemné okamžiky početí. Potomci opustí domov a rázem přestanou platit zaběhnuté stereotypy a vy musíte hledat způsoby, jež jste kdysi dávno opustili a dnes cítíte, že vrátit se k nim už není možné. Život prostě je plný změn, na něž sotva si zvyknete a s velkým sebezapřením jim přizpůsobíte své zvyky, už je tu další proměna. S dětmi jsou potíže a bez nich ještě větší, což zjistíte teprve poté, kdy o ně přijdete. Náhle nemáte tušení, kde jsou a co tam dělají, a raději na to ani nemyslíte, protože dobře znáte jejich příšerné zájmy a víte, jakými zvrácenostmi se asi tak mohou zabývat. Lépe nic nevědět. – říkáte si, ale ono to nějak nejde, děsuplné představy se vám stále derou do mysli a vy nevíte, jak je potlačit, protože děti jsou pryč a vy jim nemůžete namlátit, abyste je umravnil, a pak si vydechnout, že jste udělali, co bylo ve vašich silách. A sami sebe se ptáte: Co jsem pokazil? Měl jsem si jich všimnout víc, nebo jsem jim zbytečně do všeho kecal? Vyžadoval jsem toho po nich moc, nebo málo, anebo jsem všechno měl dělat úplně jinak? Jenže odpověď nedostanete.

Když přijdou děti, je to šok, ale člověk se s tím nakonec vyrovná. Dá se do nich přece nacpat naděje, že se jim snad, možná, podaří uskutečnit vaše vlastní nenaplněné sny. Nad takovým malým tvorečkem se krásně sní, na to dodnes vzpomínám s láskou – jenom ten křik si musíte odmyslet, ale to ještě jde snadno. Za prvním žvatláním jste ochotni vidět příslib úspěšného právníka .. nebo sňatkového podvodníka, podle toho, co je bližší vašemu srdci. Ono si ještě dumlá palec u nohy, ale vy už své plány upíráte daleko kupředu a sprádáte, jak v budoucnu vymění palec za tlustý doutník, odznak bohatství a moci, protože od vás dostane tu nejlepší přípravu pro život, což vám bude oplácet svými úspěchy. Myslíte si, že váš vztah bude málem idylický a potomek za vámi přijde s každým problémem, skálopevně přesvědčen, že se od vás vždy dozví ty nejsprávnější odpovědi. Pak se žvatláni dlouho nějak nevyvíjí, dítě je vzteklé a trucuje a nechce poslouchat vaše dobře míněné rady; otázky, jimiž vás bombarduje, jsou hloupé a pořád dokola stejné, odmlouvá a neposlouchá a rozčiluje vás, takže pomalu upouštíte od nadoblačných představ a posléze vůbec nechápete, jak se mohlo stát, že ten roztomilý tvoreček – vaše budoucnost – je takový zmetek. A když přijde do školy, už se jen modlíte, aby z něj nebyl alkoholik, lump a příživník, aby s ním bylo co nejméně problémů, abyste jej už měli z krku a aby vám všichni dali pokoj s jeho průšvihy a neúspěchy, za které přece vůbec nemůžete – a přesto se z nich musíte zodpovídat a hledat výmluvy a omluvy a zdůvodnění pro něco, zač byste je sám nejraději přerazil – což později také většinou bezmála učiníte, abyste si ulevili. Nebo opačně – budete mu vštěpovat, že coby jedinečná osobnost si může cokoli dovolit; budete ho podněcovat a podporovat úplně ve všem, až nakonec jednou namísto vděku přerazí ono vás.

Nevím, čím to je, ale děti nikdy nepochopí, že to s nimi rodiče myslí dobře. Můžete na ně křičet, vyhrožovat, zakazovat, trestat a všelijak si ničit zdraví, stejně pořád mají svůj rozum a vy zůstáváte mimo a nemáte šanci své mizerné postavení zlepšit. Já vyzkoušel všechno, ale úcty jsem se nedočkal. S klukem jsem měl neshody odmalička; to snad ještě ani vlastní rozum mít nemohl, ale už ho používal a mě tím přiváděl k zuřivosti. Na nepříjemné zážitky se většinou zapomíná, ale mě může ještě dnes vzít čert při vzpomínce, jak otravoval a pořád za mnou lezl a vymáhal si pozornost, když já měl tolik jiné práce, a když jsem si potom udělal čas a šel se s ním pomazlit a pohrát, tak se odtahoval. Zmetek! Nebo zatímco jsem mu četl pohádku, on se dloubal v nose a pak se zeptal, jestli liška umí číst a proč nemá auto; jindy jsem mu vysvětloval nějakou životně důležitou věc a on si přitom stačil rozbít zip u kalhot a ještě zatrhnout nehet .. z mých rad si ale nezapamatoval nic. On totiž snad cíleně odmítal všechno, co pocházelo ode mě. A když jsem mu to vytýkal, ještě se urazil. Syčák!

Holka byla jiná; ta kývala hlavou na všechno, co jsem jí říkal. To ano, ale stejně se tím nikdy neřídila. Míval jsem dokonce pocit, že schválně dělá pravý opak toho, k čemu jsem ji nabádal. Ale dalo se s ní vycházet, protože byla veselá, s ničím si nedělala hlavu a alespoň se snažila působit jako hodná a poslušná dcerka. To potěší, i když to vůbec není pravda. Ovšem vztah s klukem byla bída, hrůza a děs. U něj jsem si musel často připomínat, že je mým synem a budoucností mé krve, abych ho nezabil. Postupně jsem si k němu vypěstoval velmi zvláštní vztah, který bych raději otevřeně nepojmenovával. Ano; neměl jsem ho rád, protože .. je divný. Moje práce mu nevoněla, ani můj hluboce promyšlený a zkušenostmi

ověřený postoj k životu a ke světu, ani moje názory, nic. Myslel si, že na něj někde někdo čeká a udělá z něj pána, a nenechal si vysvětlit, že štěstí neseďá na našince a z něho nakonec bude stejná nula, jaká je ze mě, a spokojenost mu přinese jedině, když se s tím smíří. Nevěřil tomu a ještě se mi za zády poškleboval, opovrhoval mnou a vysmíval se mi a snad mě i pomlouval, že jsem prachsprostý hrobník. Jsem, ale on by místo pošklebování měl hledat klady té práce, což vůbec nedělal. Jistě; nesl těžce skutečnost, že bydlíme na hřbitově, a často mi vyčítal, že s takovým původem se ani pořádně neožení, protože se ho spolužačky štítí. Takový nesmysl; proč by se ho měly štítit?! Hadry po nebožtících už nosit nemusel, když nám to farář zakázal, tak co?

No, mohl jsem ho mít rád? Nemohl – a také jsem mu to tenkrát u postele řekl! Ostatně já si vyslechl podobné vyznání; ani on mě neměl příliš v lásce a nijak to neskrýval. Můj vlastní syn, moje krev! Hajzl! Kdoví, kde se stala chyba, že jsme se tak odcizili? Přitom když jsem ho učil jezdit na kole... Nebo s holkou když jsme byli na pouti a ona se na všechno tak zvědavě vyptávala, nebo tenkrát, když jsme byli v tom starém hradě, jak se ke mně oba tiskli a s vykulenýma očima se rozhlíželi... To byl pocit! Jenže kde je tomuhle konec? To už dávno není pravda.

Nakonec jsem tedy oba pustil do světa. Kluka za tou flundrou, co mu pobláznila hlavu, a holku do městského reje, kde na ni má sednout zlatá mlha. Ona je vlastně také hloupá; vždycky byla naivní a hloupá, ale jinak není zlá. Nemyslí to špatně, když už myslí. Ale myslí pořád jen na to, jak k sobě přivábit štěstí, aby ji to stálo co nejméně úsilí. Asi se má přilepit na její vnady! Cha! – zasmál bych se, jenže ono to k smíchu vůbec není.

Umím si představit, co je ve světě potká za štěstí. Vidíte – a pustil jsem je i přesto. Co mi také zbývalo, když byli čím dál nesnesitelnější? Přával jsem si, aby kluk mou práci vzal po mně; snažil jsem se v něm vzbudit lásku k našemu hřbitovu a nutil jsem ho, aby mi pomáhal a všechno se naučil, jenže on se viděl docela jinde. Prál jsem si, aby jednou navázal tam, kde já skončím, ale už jsem to vzdal, protože vidím, že ani mně tohle místo štěstí nepřineslo .. a možná mě spíš zničilo, i když vinni tím jsou oni, moje děti a vlastní manželka, s jejich věčnou nespokojeností a neschopností podívat se na sebe pod zorným úhlem věčnosti. Ale měl to aspoň zkusit! Kdyby vydržel pár let, určitě by si zvykl, jako já.

Ale co, zbytečně bych se rozčiloval; ať si táhne za tou štětkou. Však on rychle pozná, že šlápl vedle, stejně jako dcera pochopí, že ženské kouzlo působí jen do rána. Asi na to oba musí přijít sami. Vždycky jsem si představoval, že moje děti budou moje lepší budoucnost, ale když vidím, jak úplně jiné je napsal život, říkám si, že děti jsou trest za to, že si člověk nedával pozor.

Jenom doufám, že takhle jinak, špatně, kostrbatě, neohrabaně a nenávistně napsal naše vztahy opravdu zlomyslný život a nikoliv já sám.

Psaní

Co děti odešly, chodím brzy spát a ráno dlouho zůstávám v posteli, než se z ní vyhrabu. Tohle jsem si strašně dlouho nemohl dopřát – a najednou mi nikdo křikem nenarušuje podřimování, nic mě nenutí vylézt z peřin a připomenout jim, že už mají na čase začít se chovat zodpovědně a dospěle. Pohoda, ale nezvyk. Žena spává v kuchyni na pohovce a tak mě ani její časné vstávání nebudí; přesunula se tam, když jsem onemocněl, a zatím se do ložnice nevrátila. Asi pořád vypadám špatně; ale cítím se už mnohem lépe než tenkrát, když jsme si s klukem vyjasňovali svoje vztahy. A když ještě pár dní počkám, budu zase jako rybička; co se má spravit, to se spravi samo. Bez doktorů! Doktorů jsou pakáží a starají se jen o toho, kdo je řádně podmázne. Však nemusím pro příklad chodit daleko, když jednoho máme v rodině. Takový bratranec Hubert, to je příklad za všechny; vlastně byl, protože už neordinuje a podvádí lidi zase jinak, nějakou vědou nebo čím. Odjakživa to byl darebák; bůhví, proč mu lidé věřili? A ještě mu nosili dárky a úplatky a dokonce květiny .. blázni! Přitom moc dobře vím, že pro ně nikdy nic neudělal; prášek na pocení a nějaká antibiotika bych jim uměl předepsat taky. Kdyby si zašli za babkou kořenářkou, udělali by lépe. Ale oni raději chodili za ním a nechali se od něj tahat za nos. Lidé už jsou prostě takoví, že potřebují něčemu věřit – a nejsnáze a nejraději uvěří lži. I má žena mu jednou málem propadla a kdybych včas nezasáhl..?! Ale to už je dávno.

Děti odešly, ale naše soužití se vůbec nezlepšilo. Františkovi se to radí, ale promluvte s někým, když je pořád takový .. divná. Moc se nebavíme a možná je to tak lepší. I dnešní ráno polehávám, abych se s ní v kuchyni nepotkal. Venku už je dlouho den, dokonce kdákání slepic od sousedů slyším, ale zůstávám pod peřinou, odpočívám a nabírám síly. Děti jsou pryč asi týden, možná deset dní, a já si pořád ještě zvykám.

Ležím na boku a hledím na zeď, na obraz křídlaté andělky se zlatými vlasy a svatozáří, která stojí nad dvěma dítky skotačícími s míčem na okraji propasti. Andělka strážná; ten obraz si pamatuji ještě z dob, kdy jsem býval chlapec. Měli jsme ho doma, na půdě, a já se na něj chodil dívat a mívával jsem přitom zvláštní pocit, hodně zvědavosti a něco tajemného strachu a trochu možná i .. nevím, snad odporu. Odjakživa mě přitahoval, tak jsem si jej potom vzal sebou a pověsil tady do ložnice. A dodnes mě ten výjev přitahuje a dokážu se na něj dlouho dívat. Nevím jak, ale podle výrazu ve tváři té andělky poznám, co mě čeká. Opravdu. Jak se na ni podívám, hned je mi jasné, co mi přinesou nejbližší chvíle. Je to pouhý obraz, já vím, ale ta bytost se tváří pokaždé jinak. Někdy se i usmívala, ale poslední dobou bývá zamračená. Čím dál víc. I když já se na ni usmívám, ona se mračí. Zkoušel jsem z ní otřít prach a potom jsem ji dal na lepší místo, kde na ni svítilo slunce, dokonce i dražší rám jsem jí pořídil, ale nic se nezměnilo. Pořád je smutná. Nepamatuji se na její obličej z doby, kdy jsme ji měli doma na půdě, ale je rozhodně nezvyklé, když anděl strážný vyhlíží tak nešťastně. Vůbec je zvláštní, že se místo na svěřené děti dívá do místnosti, ven z obrazu. Ale stejně se na ni dívám rád; jen mě přitom už nenapadají žádné myšlenky, jako mě napadaly v dětství, když jsem si představoval setkání s ní, co bych jí řekl a co by řekla ona mně. Běhal mi z toho úplně mráz po zádech. Teď, když podobné představy nepřicházejí, tak si říkám, jak by bylo milé, kdyby taková strážná andělka bděla nad mými potomky, když se pustily do světa. Ale zároveň vím, že je to pitomost a že když se dostanou do nesnází, žádná okřídlená ženština jim nepomůže. Kolik bylo lidí, co se hojili planými nadějemi a stejně skončili támhle... – převrátil jsem se na druhý bok, k oknům na hřbitov. Jednou jsem si všimnul, že když se k ní obrátím zády, zakaboní se ještě víc. Když se jí snažím vyjít vstříc, tak to neocení, a když se vzdám, také se zlobí. Asi neví, co chce. Nebo to ví a já nechápu.

Venku se rozvíjel krásný den; na obloze pár drobných mráček, po větru, dešti a po dětech ani slechu, pohoda. Jen okna dávno potřebují umýt. – zaostřil jsem na sklo plné šmouh a teček. Měl bych na to ženu upozornit. – napadlo mě – Ale neudělám to. Ještě by řekla, abych je umyl já. To raději počkám, až si toho všimne sama. – odvrátil jsem se a přesunul pohled jinam; na velkou černou skříň s otevřeným prostorem nahoře, takovým výklenkem plným odložených zbytečností, kde se mezi harampádím vyjímala porcelánová soška znázorňující lov na jelena, kterému se dva honící psi zakousli do hrdla a on z posledních sil zvedá hlavu do výšky... Působivý výjev. Takový ze života. Člověk také pořád před něčím utíká a ono ho to stejně nakonec dostihne a skolí. – přemítal jsem a možná bych dospěl k ještě zajímavějším závěrům, kdybych nevstal a neodešel pracovat.

Na hřbitově je pořád co dělat, tak dělám. Až do oběda, což nebývá zase tak dlouho, vzhledem k tomu, jak pozdě vstávám. Pak se, jako obvykle, doma naobědvám, s ženou prohodím pár bezobsažných slov a většinou zase honem spěchám ven, abychom se nepohádali. Odpoledne jsem stříhal křoví vzadu, ale šlo to ztuha. Nůžky mám tupé a křoví se rozrůstá až hrůza. Zápolil jsem s ním dobře dvě hodiny a pak šel domů; nejdřív jen na výzvědy, jestli je čistý vzduch – protože občas se žena někam vytratí a já mívám klid, v což jsem doufal. A zrovna jsem měl štěstí. Doma bylo prázdno, tedy jsem se natáhl v kuchyni na pohovku a mínil meditovat o toku pozemského života, jehož konci přes veškerou snahu stejně nikdo neunikne. To mám rád, jen tak si přemýšlet, když mě nikdo neruší. Je to zvláštní, ale chci se s manželkou usmířit a sblížit přesto, že kdybychom spolu normálně vycházeli, byl by konec všem meditacím, protože ona ve mně bezpečně každou hlubší myšlenku zadusí. Natož když se začneme bavit; to mě myšlenky opouštějí jako pasažéři potápějící se loď. Opravdu bych to tak chtěl? Nevím. Člověk většinou neví, co je pro něj lepší, a tak zkouší a hledá a pořád chce, co zrovna nemá.

Než jsem se dostal do správného rozpoložení, probudily mě prudké rány na dveře. Trhnul jsem sebou leknutím, ale vstát se mi nechtělo. Čekal jsem, jestli se ozve další bušení, ale bylo ticho, které mě ještě mocněji ponoukalo jít se podívat, kdo mě vyrušuje, až jsem to nevydržel a jen v trenkách a tričku vyšel na chodbu a maličko pootevřel venkovní dveře; jen tak, abych mohl škvírkou vyhlédnout a zjistit, kdo to byl.

”Tak přece jste doma!” –ozvalo se zpoza dveří a hned je také někdo prudce otevřel, takže mě, jak jsem se držel kliky, vytáhl polonahého ven.

Byl to pošťák. Musel stát před domem a čekat, jestli se někdo ukáže.

”Mám pro vás poštu.” –hlaholil a tahal z brašny obálku, vlastně celý svazek obálek, a napřáhl jej ke mně rozevřený jako vějíř karet– ”Vyberte si. Dva jsou vaše.” –šklebil se a vůbec mu nevadilo, že před ním stojím ve spodním prádle a rozpaky mnou přímo cloumají. Honem jsem se nějak vymluvil a couvnuv zpátky do domu, abych si oblíkl alespoň kalhoty. On vlezl za mnou a nahlížel z chodby pootevřenými dveřmi do ložnice a dál ke mně promlouval:

"Jen nedělejte, že nemáte radost. Každý má radost, když dostane dopis. A vy si můžete dokonce vybrat!"
"Jakto?" –volal jsem nechápavě z vedlejšího pokoje, kde jsem si navlékal synovy tepláky, a on pokračoval:

"Já vím, o vás se říká, že vám ten hřbitov leze na mozek, ale mně je jasný, že to není pravda. No řekněte, že jste taky zvědavý, kdo vám píše? Mně nic nemusíte vykládat, já mám na lidi čuch a vy nejste žádné blázen. Vy jste jenom divnej, ale to je normální."

"Tak mi to ukažte." –vzval jsem ho a společně jsme přešli do kuchyně.

"Vyberte si." –znovu mi nabídl rozložený vějířek dopisních obálek.

"A která je pro mě?"

"No vždyť jsem říkal, že nejste žádné blázen. Vy jste lišák! Vy se nedáte jen tak nacytat, vy hned víte, jak na mě." –stáhnul obálky, dvě z nich oddělil a podal mi je– "Ta jedna je nejspíš od dcery, myslím, ale ta druhá nevím. Taky je to ženské písmo, ale jiný. To by mě docela zajímalo, kdo vám to píše. Vás ne?" –přešlápnul a já namísto, abych jej vyhodil, mu nabídl stopku rumu. Nejspíš jsem se bál zůstat s dopisy sám, a zatímco on upíjel, roztrhl jsem první obálku a začel se. Dopis byl skutečně od dcery. Psala, že bydlí u kamarádky, má se dobře a nic jí nechybí a nemusíme se o ni strachovat, jenom kdyby se po ní sháněl jakýsi kluk s tmavými brýlemi a knírkem, tak ať mu proboha neříkáme, kde je.

"Co píše?" –zeptal se pošťák a já mu stručně přednesl obsah dopisu.

"No, já teda nechci malovat čerta na zeď, ale jestli ona nebude náhodou v nějakém problému." –opáčil a natáhl ruku se sklenkou, abych mu ještě nalil. Udělal jsem to, ale nerad a naposledy.

"V jakým?" –zajímalo mě.

"To já nevím." –rozhodil rukama, že málem všechn rum vylil– "To byste měli vědět vy."

"Já jsem ten poslední, kdo tady něco ví." –postěžoval jsem si.

"Nic vám nenaznačila?"

"Nic."

"Tak to je špatný." –pokýval hlavou a dopil druhou sklenku– "To může bejt moc špatný." –mručel a znovu natáhl ruku. Nalil jsem mu tedy ještě jednou, ale kdyby si tak otevřeně neřekl a kdybych nebyl zvědavý, co si o tom myslí, nedal bych mu už ani kapku.

"Měla zůstat doma!" –utrhl jsem se potom– "Ale to ne, ona musí dělat ty svoje vylomeniny a pak to takhle skončí. Kolikrát jsem jí říkal, ať chodí slušně oblečená, ale to ona ne, ona musí pořád provokovat a dráždit chlapy. Ale až ji jednou někde... Nebo jestli už..?" –neodvažoval jsem se dopovědět ani domyslet. Ale pošťák ano:

"Žejo." –přítakal– "To je právě ono. My jsme s chlapama kolikrát říkali, že si koleduje. Vždyť ona..." –zalapal po dechu– "...ona by snad klidně ukázala každému všechno, žejo." –oči se mu leskly. Přítakával jsem, ale nahlas vyslovit, že má úplnou pravdu, k tomu jsem se neměl.

"Já když jsem ji jednou viděl tady u vás na zahradě v takovém tom krátkým těsným tričku, v tom žlutým, co nic neschová..." –kroutil hlavou– "A přitom ona pod tím vůbec nic neměla. Ale vůbec nic, ani dole! Já teda nejsem žádné úchyl, žejo, ale přiznám se, že jsem teda vůbec nebyl v klidu. A ona se jenom smála a ještě na mě mávala rukama." –dopověděl zajímavě.

Jako bych ji viděl. Kdybych ji teď měl po ruce, byl bych jí vrazil pár facek. Ale neměl jsem ji po ruce, protože odešla kamsi do světa a určitě tam byla bez strážné andělky a bez mého dohledu úplně odvázaná, husa hloupá. Určitě zase chodila jak byla zvyklá, všechny svoje ženské přednosti vystavené! Kolik jsme kvůli tomu měli konfliktů, kolik pohlavků si tím vysloužila. A kdoví, jestli se jí zrovna po těch něžných otcovských pohlavcích nestýská? –děsil jsem se – Kdoví, jestli právě nezažívá něco nesrovnatelně hroznějšího..?

"A nejhorší je, že ona si myslí, že si takhle uloví nějakýho pracháče, co má zámek a nejmíň deset aut a netouží po ničem jiným, než udělat ji šťastnou." –odříkal jsem kysele.

"Ukažte mi ten dopis." –požádal mě pošťák a já, jak jsem byl naměkko, mu ho podal. Jenže vtom se otevřely dveře a v nich stála má žena a co prý tu děláme. Pošťákovi vypadl list z ruky a mně leknutím málem spadly nedbale navlečené kalhoty.

"Holka nám píše." –vyskočil jsem, zvedl papír a podal jí ho. Ona si pošťáka přeměřila nebezpečně tvrdým pohledem, takže ten se raději hned vytratil, a my dva osaměli. Sebrala ze stolu i druhý, dosud nerozbalený dopis, a odešla na zahradu.

Já sklesnul na židli a napil se rumu přímo z lahve. Taková zpráva a teď ještě tohle! –zlobil jsem se a abych zapomněl na to, co mě ještě s ženou čeká za nepřijemnosti, přemýšlel jsem o dceři. A opouštěla mě naděje, že ji, mou malou dcerušku, ve světě potká jen lehké ošlehnutí, po němž se honem vrátí zpátky domů do otcovy náruče, jak jsem si namlouval. Zase je to jinak; už měla být poučená, že domov není

nudným zatuchlým místem, za jaké ho vždycky měla, a to poučení ji mělo vrátit zpátky do bezpečí rodného hnízda. A ona zatím možná trpí a pořád čeká, až ji potká štěstí. Pustil jsem ji z domu proto, aby zmoudřela, avšak nepřipouštěl jsem si, že se může dostat do nesnází a ještě se v nich zdržovat, jako by si sedla na rozpálenou pec a čekala, že bolest přejde a zůstane jen krásně příjemné teplo. To mě vůbec nenapadlo. To už jsem prostě já; vždycky až dodatečně zjistím, že se moje povídka vyvíjí jinak, než jsem si kreslil, a teď vidím, že si moje děti možná ze světa přinesou cosi úplně jiného, než rozum a trochu pokory. A navíc vypadám před ženou jako blbec, když mě přistihla, jak s pošťákem rozebírám dopis od dcery!

Práce

Navlékl jsem na sebe špinavé pracovní hadry a odešel na hřbitov. Do práce, řeklo by se, ale pro mě je spíš posláním. Ano, posláním, protože mi žádné štěstí nepřinesla, málem mě zabila a rodinu mi rozvrátila, přesto ji mám rád. Díky ní jsem totiž zmoudřel a pochopil spoustu věcí, které ostatním lidem – včetně příslušníků mé rodiny – unikají. Tahle práce mi pomohla najít pravou tvář světa, navíc mi dává klid a také se při ní nepředřu, protože uprostřed všech těch připomínek světské pomíjivosti vím, že to nemá smysl. Ještě žena kdyby tohle dokázala pochopit. Ale to bych asi chtěl moc; ona moji práci nikdy ráda neměla a od té doby, co pochopila, že já jsem s ní spokojený, ji přímo nesnáší. Jednou mi to i řekla, že jsem hrozný sobec, bezohledný a neschopný, a kdyby věděla, že mě bude taková práce bavit, nikdy by si mě nevzala. To bylo tenkrát, když jsem opravoval zídku okolo hřbitova, protože obci zbyl nějaký stavební materiál po dostavbě hospody, tak ho věnovala na bohublé účely. Ženu strašně štvalo, že náš dům chátrá a já opravuji nějakou zeď. Dodnes, když ji vidí, ztuhne jí výraz a oči se podlijí krví, přestože jsem dávno vybil chodbu a spravil komín. Ona prostě není schopná vnímat věci v širších souvislostech; ona je tak přízemní, že jsem se dávno vzdal naděje na zlepšení a nedoufám, že se mi podaří jí něco vysvětlit. Tenkrát jsem to ještě zkoušel; říkal jsem jí, že na opravu vlastního domu nemám peníze a že by to měla udělat obec, když jí patří. Ještě jsem naznačil, že čím hůř bude dům vypadat, tím větší je naděje, že si toho zodpovědní všimnou a něco udělají, ale ona to snad ani nevzala na vědomí a na truc mi sebrala nějaký cement a vápno, co jsem dostal na bohublou zeď, a sama začala dům omítat. A vůbec jí nepřekáželo, že ten materiál byl určen na něco zcela jiného a vlastně se dopustila svatokrádeže. Jenže kdybych jí to vytknul, určitě by se mi ještě vysmála.

Samozřejmě její dílo do rána opadalo, ale tím jsem podle ní byl opět vinen já! Ona prostě nikdy nepochopí, že na světě jsme pouze dočasně a ať děláme cokoli, stejně výsledky našeho snažení jednou opustíme. Ona, která žije málem mezi hroby, nedokáže pochopit, jak marné je každé úsilí, když si na onen svět stejně nic neodneseme!

Tak jsem tedy šel pracovat. Vyhnul jsem se obloukem zahradě, aby mě žena neviděla – ale ona byla stejně zabraná do čtení dopisů a nevyšimla by si mě, ani kdybych prošel těsně kolem. Zalezl jsem do rozkopané jámy, chopil se krumpáče a začal rýpat do hlíny. Nemusel jsem vůbec pospíchat, protože díra zatím neměla určeného obyvatele; takhle si jen v předstihu naddělávám práci, abych neměl honičku, až bude víc zákazníků – ležáků, jak já jim soukromě říkám – najednou. A také se sem chodím ukrýt. Ano; přestože mi tahle práce občas leze krkem a mívám na ni vztek, tomu se člověk nikdy nevyhne, přesto vím, že není jiné místo, kam se kdykoliv mohu uchýlit a které mě ochotně přijme, dá mi v klidu vydechnout a urovnat rozvířené myšlenky. Kdepak by mě tenkrát, když jsme se sem přistěhovali a já si ostýchavě prohlížel řady náhrobků a smířoval se s představou, že mezi nimi strávím část života, kde by mě tehdy bylo napadlo, že sem budu utíkat před světem i před rodinou, a dokonce budu rád zalezlý v rozkopaných hrobech! Jak to už je dávno. Byla ve mně malá dušička, když jsem poprvé zarazil do země krumpáč s vědomím, že tahle půda bude zanedlouho ukrývat lidské tělo, které už přestalo být člověkem, ale ještě stále není obyčejným prachem, do něhož se každý z nás převrátí. Měl jsem nervózní chvění v prstech, v srdci, v žaludku i ve střevech, ale připadal jsem si už tehdy nesmírně důležitý. Udusal jsem dno a začistil stěny svého prvního hrobu, rozdobil do sypka vykopanou hlínu, zbavil ji kamenů a podobných nečistot a pak, jak jsem byl tou zvláštní atmosférou zpitomělý, jsem běžel na náměstí do novinového stánku pro dýmku a pro tabák, a dole, v čerstvě vykopané díře, jsem si ji poprvé zapálil, abych svůj křest náležitě završil. Jenže jsem nevěděl, že fajfka se jen bafá, a tahal jsem kouř do plic, což mě porazilo a pak jsem tam ležel zelenější než tráva a měl strach, že už se odtud nedostanu... Jojo, tenkrát jsem si ještě myslel, že některé okamžiky jsou jako vzácné koření a člověk si je musí náležitě vychutnat; tenkrát jsem věřil, že lidský život je pouhý odněkud někam, strastiplná a někdy i nebezpečná,

ale má svoje směřování a smysl; tenkrát jsem ještě netušil, že lidský život je pouhé přešlapování na místě a že se během něj člověk nejen nikam neposouvá, ale často se bláznivě honí v kruhu a štvě vpřed, aby nakonec padnul právě tam, odkud vzešel. Dnes jsem vděčný, že jsem z toho vystřízlivěl, a jsem vděčný právě své práci, i když mi tím, že prozířt umožnila pouze mně, vlastně zničila život. Těžko se to vysvětluje, ale když máte neustále před očima třeba jen to, kolik neštěstí a rozporů a mnohdy nepříjemných životních zvrátů přinese pozůstalým váš majetek, ať už pro mizivou nebo naopak vysokou hodnotu, ani se vám nechce plýtvat silami na něco, co beztak brzy – nebo ještě dřív – někam zapadne, zhroutí se, zplesniví, zrezaví, ztrouchniví, oprýská, vybledne, rozbije se či bude prohýřeno a zapomenuto. Pochopíte totiž, že všechno je pomíjivé, jen ta poslední cesta je navěky .. ale vlastně možná nepochopíte, jako moje rodina.

Hm. Třeba, snad to jednou dojde i jim a oni zmoudří a začnou přemýšlet – a pak si budeme rozumět. Teprve poté si budu moci nahlas přiznat, že jsem své práci vděčný.

Já přemýšlím pořád. Na jednu zajímavou myšlenku mě například jednou přivedl farář, když mluvil nad rakví sebevraha a říkal něco takového, že odhalit smysl života je zřejmě nad lidské síly, tak alespoň své smrti bychom měli nějaký smysl dát a nečekat odevzdaně, až nás ze zálohy přepadne a skolí. Ten sebevrah totiž svou smrtí umožnil mladým manželům získat byt. Jeho byt, který po něm zůstal. Ale nevím, jestli to byl pravý důvod jeho odchodu ze života; spíš to faráři pouze hezky znělo. Nápad je to zajímavý, ale já zatím ještě budu raději brát ohled na mrtvé – a budu dávat pozor, abych jim neobsadil hrob.

Ano. Bral jsem svou práci jako poslání, jako službu lidem, kteří z tohoto popleteného světa již odešli, jako poslední rozloučení s nimi... A dělám to pro ně rád, pokorně a s úctou .. než jejich kosti za pár let rozdrtím a pohnojm jimi zahrádku. – zachechtal jsem se. I já se totiž umím normálně veselit a nejsem pořád jen zachmuřený, jak si mnozí myslí. Pobavilo mě, že jejich pozůstatky bych klidně mohl brát jako odloženou splátku za službu, kterou jsem jim kdysi poskytl. Ale nápad s využíváním starých nepotřebných kostí přišel až později. Zpočátku by mě ani nenapadlo, že nebožtíci mohou ještě být užiteční; zpočátku jsem se na hřbitově při každém kroku opatrně rozhlížel, lekal se podezřelých stínů a obcházel zeširoka čerstvé hroby a asi bych se na místě skácel, kdybych se měl dotknout kosti z otevřeného hrobu. Jenže kostí přibývalo, nikdo se k nim neměl, ani pozůstalí, ani farář, ani nikdo jiný, tak jsem je nakonec začal drtit a když jsme vzniklou moučkou posypali záhonky, zelenině to ohromně prospělo. Každá práce má své kouzlo a skryté možnosti; i tahle moje. Zvykl jsem si a dnes už mi je na hřbitově možná lépe než mezi lidmi. Živými. Zvykl jsem si i na chmurné pohřební řeči pozůstalých a naučil jsem se jim rozumět; poznával jsem z tékání jejich polekaných očí a z plačtivě sebeobviňujícího tónu jejich řeči, i z toho, jak se mi později vyhýbali, abych náhodou na jejich otevřená vyznání nezavedl řeč, z toho všeho jsem poznal, že jejich život je zmatek, chaos a zbytečný a nepochopitelný boj se sebou samým, v němž každé vítězství přináší i prohru a každá prohra je z jiného pohledu smutným vítězstvím. Ano, život je boj s rozpornými touhami, jež se všechny skrývají uvnitř nás. Život je boj se sebou samým; ovšem bojovat sám se sebou je přece nesmysl, tak proč to každý dělá? – dumal jsem častokrát a častokrát jsem na to téma zaváděl řeč se ženou, která mě pak drtila výsměšným pohledem a říkala, že ona nemá na blbosti čas. Když jsem o tom chtěl mluvit se synem, tak mi vysvětloval, že člověk musí nejdřív vědět, kam má šlápnout, a pak už je to brnkačka, a dcera jen koukala a chichotala se a prohýbala a tahala se za tričko. Ani cizí lidé mi většinou nerozuměli, tak jsem raději umlkal já. Přesto mě podobné úvahy přitahovaly a já se k nim vracel, jako teď, když jsem se v jámě opíral o lopatu. Dole v jámě vůbec přicházím na ohromně zajímavé myšlenky; tak zajímavé, že je sám někdy nechápu. A právě proto bych potřeboval někoho, s kým bych si o nich mohl promluvit. Jenže manželce z myšlení běhá po zádech mráz a na jazyku naskakuje vyrážka, děti zase myslí jen na sebe, tak s kým? – přemítal jsem, ale dávno mi bylo jasné, že na to budu vždy pouze sám.

Otřel jsem si hlínu z podrážek o lopatu a zamyslel se, kolik takových děr už jsem asi vykopal a kolik pozoruhodných úvah mi přitom proběhlo hlavou? Bez užitku. To už snad ani nejde spočítat, ale záleží na tom vůbec?! Nezáleží, vždyť je to všechno jedno. – vzdychl jsem a zvedl oči vzhůru, abych se rozhlédl, ale byl jsem moc hluboko a nahoru jsem neviděl. Jenom trávu při okraji a pak modrou oblohu; jinak samá hlína, hnědočerná jílovitá hmota, jež i toho nejbujnějšího orla nakonec zašlápne do země. To je můj obzor.

Stejně je to zvláštní; nejdřív jsem se téhle práce bál a dokonce jsem pochyboval, jestli budu s to ji vykonávat; potom – a samotného mě to překvapilo – se stala jediným, na co jsem se mohl spolehnout a k čemu jsem se mohl uchýlit, když mi starosti přerůstaly přes hlavu. A nakonec – snad právě proto, že

jsem se jí tolik odevzdával – mi úplně rozložila život a rozbila všechno, co s ní soutěžilo o mou pozornost...

Nebo jsem to zničil já sám?

Že bych byl takový osel? To snad ne! To život se vždycky nějak zvrtně a začne psát úplně jinak, než jak jste mu nabídli v osnově, kterou si vdychu plánujete vlastní budoucnost. Té se vůbec nedrží a píše podle záhadných pravidel docela jinou povídku, než jakou jste si přáli číst, a vy těm pravidlům nerozumíte a odmítáte připustit, že je to vaše chyba. – zjišťujete.

Jak já vám rozumím!

Hádka

Snažil jsem se pracovat, ale nějak mi to nešlo. Nedokázal jsem se soustředit, tedy jsem zanedlouho sbalil nářadí, rozložil v kůlně vykopané kosti, aby proschly a daly se rozdrtit na moučku, a ještě na chvíli jsem se u nich zastavil. Kdyby se tak lidé povinně chodili podívat, jak dopadnou. – napadlo mě – Asi by všichni byli moc překvapení, co z nich zbude. A jak málo času stačí, aby i památka po nich zůstala prázdná a nikdo ji nechtěl udržovat. A to vůbec nemluvím o tom, že si ani v hrobě dlouho nepoleží, protože jakmile se o ně příbuzní přestanou zajímat, půjdou ven a jejich místo obsadí jiný nebožtík. Kdyby věděli, že to většinou trvá slabých deset, dvacet let, a nikdo je nechce znát, ani pes po nich neštěkne; ani po jejich kostech! I když, možná by se tvářili, že je jim to lhostejné. – ušklíbl jsem se a vyrazil za ženou na zahradu, protože jsem byl k smrti zvědavý, od koho je ten druhý dopis. Dřepěla na bobku a plela zeleninové záhonky. Vytrhl jsem jednu mrkev a nahlas pochválil, jak je velká a hezká, aby manželka dostala vstřícnější náladu. Ona po mě střelila pohledem a zeptala se, co u nás hledal pošťák.

"Přinesl poštu." –odvětil jsem.

"Do kuchyně?!" –opáčila pohoršeně a já zatápal, jestli bych měl odpovědět, že ano, nebo raději že ne, protože obě odpovědi byly částečně pravdivé. Zůstal jsem nerozhodnut a mlčky oškrabával nehtem z mrkve hlínu; snad abych se do ní mohl zakousnout, kdyby bylo nejhůř.

"Tak už toho nech." –řekl jsem pak smířlivě– "Odpočni si trošku."

Znovu na mě vrhla ten nepřijemně tvrdý pohled a zeptala se, o čem jsme se s pošťákem bavili.

"O ničem." –zalhal jsem– "Jenom říkal, že se mu naše holka líbí."

"To jsem měla vědět." –ucedila– "Já bych ho hnala."

"Proč?"

"Za takový řeči."

"Co je na tom?" –stavěl jsem se nechápavě, přestože jsem dobře chápal, proč mou ženu zlobí každý projev chlípného zájmu o dceru. Snažil jsem se vypadat, že v mých očích pošťák nepředstavuje vůbec žádné nebezpečí, aby se uklidnila, ale ona na mě do třetice vrhla opovržlivý pohled a pak zavrtěla hlavou a řekla, že na tom není vůbec nic.

"No vidíš. Tak se mu líbí, no. Co je na tom?" –těšil jsem se, že se naše postoje sblížují. Ale nebylo tomu tak, protože ona to myslela ironicky.

"Už mlč, prosímte!" –štěkla a mně se překvapením sevřely útroby. Takhle my se hádáme; než já se rozkoukám a než pochopím, že něco nehraje, je spor za námi a já nemám šanci něco napravovat, jelikož jsem byl dávno pasován na poraženého. Nespravedlivě, jako nyní, ale přesto neodvolatelně.

"A od koho byl ten druhej dopis?" –nadhodil jsem po chvíli rozpačitého přešlapování. Nechtěl jsem se hádat, ale opravdu mě to zajímalo.

"Kterej druhej?" –provokovala mě.

"Ten druhej; ten, co nebyl otevřenej."

"Od tamté Hedviky." –řekla a ve mně okamžitě vzkypěla krev, protože na jméno Hedvika mám alergii. Tak se totiž jmenuje odporná fuchtle, co našeho kluka zblblá a odlákala z domu.

"Co píše?" –vyzvídal jsem, stěží ovládajíc rozrušení.

"Přečti si to." –vytáhla ze zadní kapsy pomuchlané obálky a jednu položila na zem. Sebral jsem ji, ale než jsem ji otevřel, pro jistotu jsem se zeptal, jestli klukovi něco neprovedla.

"Asi ne." –pokrčila žena rameny– "Máme si ho prej nechat doma, ať jí neotravuje život."

"Cože?!" –vyhrkl jsem a rychle rozbil psaní. Ta šlapka v něm skutečně vysvětlovala, že už má našeho syna po krk a ať ji přestane obtěžovat a kazit jí štěstí, protože ona se musí ohánět, aby se měla dobře; jenže o tom prý náš kluk nemá ponětí, tak ať ho hlídáme a nepouštíme mezi lidi, protože on na to nemá

buňky, aby se protloukal světem, a ještě druhým kazí kšefty. Takové nesmysly si dovolila napsat nám, jeho rodičům! – rozčlil jsem se.

”Takže oni nejsou spolu?” – vyjelo ze mě.

”Já jsem ti říkala, abys ho nikam nepouštěl.”

”Tys neřekla ani slovo.” – osopil jsem se na ni – ”Ani slovo, rozumíš!”

”Ale myslela jsem si to.” – nenechala se vyvést z míry, jenže mě v té chvíli zajímalo něco úplně jiného, než dohadovat se s ní. Kdyby v tom dopise stálo, že jsou spolu a že si hodlají dělat, co je napadne, ať už se nám to líbí či nikoliv, zlobil bych se také, ale jen naoko, protože s něčím podobným jsem počítal.

Ovšem že mi ta slizká mrcha napíše, že pro ni můj syn není dost dobrý, to mě zasáhlo. Tak bolestně, že jsem byl úplně zdrcený. A nechápal jsem, jak může má žena klidně trhat plevel, když jí takhle poplivali dítě.

”Tys to četla?” – udeřil jsem na ni.

Podívala se na mě zkoumavě, jako by pochybovala o mém duševním zdraví.

”Ne.” – řekla pak – ”Já jsem si jenom prohlídla písmenka.”

”A to je ti jedno, co tam o něm píše?” – upřesnil jsem, jakmile mi došlo, že to byla zase ironie.

”Co?”

”No co tam asi píše?! Nic moc hezkýho.”

Pokrčila rameny – ”To je jejich věc.”

”To vůbec není jejich věc!” – zahřimal jsem – ”Taková vyjetá rachotina mi nebude vykládat, že jí můj kluk otravuje život!”

”Asi je to pravda.” – řekla žena a já pochopil, že šlapu vedle a že každý čteme v téže povídce docela jiný text.

Vzteky mě opustil a já opustil manželku, protože mi nešlo do hlavy, jak můžeme tak rozdílně číst to samé. Volala za mnou ještě, abych náhodou nešel za pošťákem, ale já se raději tvářil, že neslyším. Večer jsem se ještě několikrát pokusil s ní promluvit, ale bylo to marné. Tak jsem se naštvál a když šla spát, já odešel do hospody.

Velké ohlédnutí

Ještě dobře, že hřbitov nepostavili blíž hospodě. Nebo obráceně, protože mít to kousek, asi by ze mě dávno byl hospodský povaleč, co sotva odloží pracovní náčiní, už pospíchá k výčepu, spláchnout hořkosti života. Hořkých chvil jsem zažil nespočetně, ale trmácet se takovou dálku někam, kde si ani pořádně nepopovídám? Tak zoufalý turista zase nejsem – a to mě možná zachránilo, že jsem si vždy raději zalezl někde poblíž, do márnice nebo do rozkopaného hrobu, a tam, na čerstvém povětří, jsem nechal vyvanout všechny neblahé myšlenky. Ovšem teď, co jsou děti z domu, chodím do hospody nějak často. Asi abych si na soužití s manželkou bez ochranné clony dětí zvykal pomalu, pozvolněji. A cestou jsem o sobě přemýšlel.

Vlastně je těžko říci, jestli mi tahle práce přinesla víc nepříjemností, nebo mi naopak prospěla. Někdy to vnímám tak a jindy zase obráceně; podle toho, jestli mi v tu kterou chvíli připadá důležitější klidné rodinné zázemí, jež nemám, nebo schopnost porozumět řádu světa a své roli v něm. Úspěšný člověk ale skutečně nejsem, to musím sebekriticky přiznat. Vlastně nic se mi nepodařilo uskutečnit tak, jak jsem si přál, a z toho pohledu bych se měl nyní, když mám většinu života za sebou, cítit poražený. Ale necítím se tak! – napřímil jsem se a nadechl zhluboka, abych poslední myšlenku dodal na přesvědčivosti, a také abych získal čas najít argumenty, jimiž v sobě nespokojenost potlačím – Vždyť co je na tom, že se věci vyvinuly jinak, než jsem si přál? To přece tak bývá, že všechno je jinak; to je nejzákladnější a nejtrvalejší pravidlo, že naše touhy a očekávání jsou jen preludy, které se rozplynou, sotva po nich natáhneme ruku, a my vzápětí sáhneme do... Nebo do něčeho podobného. Odjakživa tomu tak bylo, tak proč nad tím hořekovat?! Možná jsem se nikam nevypracoval, ale zvládám zase jiné věci; například posoudit svůj život z nadhledu a s odstupem. A nejen svůj .. a nejen život. – pomyslel jsem si a jen jsem dorazil do hospody, sedl jsem si k prázdnému stolu a pokračoval v ohlížení do minulosti, snad abych tam našel ospravedlnění a důvody, jež mě na životních křižovatkách svedly na cestu, po níž jsem dospěl k dnešku.

Vzpomínky, to jsou jen záblesky, náhodné okamžiky .. ale vlastně proč náhodné? Jistě má nějaký účel, že mě napadne to a ne ono; zřejmě právě v tom je obsaženo cosi podstatného a pro další vývoj života rozhodujícího. Mně se nyní vybavilo, jak jsem kdysi dávno se ženou navštívil bratrance Huberta, kterého sice nesnáším, ale ona byla nějak nemocná, tak jsem podlehl a vytrpěl několikadenní návštěvu u něj

doma. To jsme už měli malou a bydleli na hřbitově – a žena tvrdila, že jí to nějak neprospívá, tak jsem ji odvezl k Hubertovi, aby se na ni podíval. A místo léčení jsme poslouchali, jak se vychloubá, předvádí vlastní důležitost a okázale opovrhuje vším, co podle něj nedosahuje jeho kvalit – a že toho bylo požehnaně. Nikdy jsem ho neměl rád, ale tehdy jsem se zařekl nebýt jako on – úspěšný mladý muž. To neznamena, že bych se rozhodl být neúspěšný, ale představa, že by se ze mě stal stejně nadutý blb, byla tak odpudivá, že jsem potom nějaký čas zanedbával i práci na hřbitově, abych náhodou nedosáhl uspokojení z jejích výsledků a nezačal se chovat jako on. Žena ho potom navštívila ještě několikrát kvůli doléčení, ale já už se tam neukázal a nakonec jsem ji přesvědčil, že je dosti zdravá a už tam nemusí. Do roka se nám narodil kluk, takže jí to asi prospělo, a já musel znovu začít makat, abychom nehladověli. Hubert si jen tak z nudy doma stavěl jakési laboratoře a já ve stejné době a podobném věku kopal po večerech lidem studny a jímky a základy a podobně, abych si přivydělal. Tenkrát jsem byl přesvědčen, že jsem lepší než on, ale dnes..? Nevím. Nebo vím; lepší jsem rozhodně, ale šťastnější? Snad také, doufám, ale s určitostí to tvrdit nemohu. Jednak proto, že nevím, jak se cítí on, a potom s jistotou ani u sebe nevím, nakolik jsem spokojený. A také mi není jasné, jak mě setkání s ním ovlivnilo; ale nějak určitě, jinak bych si na to nevzpomněl.

Nebo ještě předtím, když jsem přišel za ženou, že půjdeme bydlet na hřbitov. Hádejte, co ona na to? Radost neměla a dokonce si vzpomínám, že v první chvíli odmítla jít se mnou a zabouchla mi před nosem dveře. Což mě přimělo zapochybovat, zda je tou pravou, když se takhle staví k možnosti být konečně spolu, všichni tři, s malou dcerou, kterou já vídal jen o víkendech. Ale vzal jsem to místo a udělal jsem dobře, protože za pár dní přišly za mnou. Nadšením sice nezářila, ale co jiného jí zbývalo, když ji vyhodili z domu?! Tak začal náš společný život. Možná kdyby ji tenkrát rodiče nevyhnali, šlo by všechno jinak. – přemítal jsem, ale moc se mi nezamlouvalo, že by o mém osudu rozhodovali cizí lidé. Vlastní rodiče, to ještě ano, ti každého ovlivní; jako můj otec, jemuž se natolik protivil pořádek a pravidelnost, že jsme se během mého dětství snad desetkrát stěhovali. On dělal jen to, co sám chtěl a jak chtěl – proto jsme se také pořád stěhovali, jelikož on než by si přiznal, že všechno je jinak, šel to zkoušet znovu na jiném místě. Když se mu něco nelíbilo, hned šel od toho... A já na sobě někdy pozoruji, že se mu trochu podobám, a snažím se tomu ze všech sil vzepřít. Jednou; na to nerad vzpomínám, ale když už jsem u toho, tak jednou jsem ho málem překonal. Nepamatuji se, jaké to u nás bylo mezi rodiči; otec zřejmě nebyl nejvzornější manžel, ale mamka byla mírná a poddajná a jestli o něčem věděla, nedávala to znát. A na rozvod to nikdy nevypadalo. Já ale, když jsem se dostal před lety do situace, že jsem zvažoval, zda je rodina přednější než vlastní štěstí, málem k rozvodu dospěl. To bylo tenkrát, když manželka nastoupila ve městě do práce a pořád se tam s něčím seznamovala a něco se zaučovala, takže domů jezdila pozdě a celá domácnost zůstávala na mně a já, abych se z toho nezbláznil, zůstával na hřbitově co nejdéle a potom jsem si občas ještě vyrazil někam do polí, abych nešel hned domů. Tenkrát jsem poznal Majku. Říkala, že chodí běhat, ale pokaždé doběhla jen ke mně a dál už jsme šli pomalu a povídali si... S ní se mluvilo moc dobře; o všechno se zajímala a neodbývala mě, že se starám o hlouposti, ani nepředstírala, kolik má důležitější práce, a nepředhazovala mi, co všechno bych měl udělat já. Brzy za mnou chodila přímo na hřbitov a odcházeli jsme společně, do lesíka... Bylo to hezké a příjemné, moc příjemné, ale doma jsem měl potom výčitky a toho strachu, aby nás někdo neviděl. A těch úvah, co bude dál, které nikam nevedly... Pak náhle žena v práci skončila a já už neměl tolik volnosti a musel jsem se rozhodnout .. a to je těžké rozhodování, když máte hodit za hlavu všechno, celou svoji minulost, a vrhnout se do neznáma, byt vypadá tak lákavě. Majka má hezký domek, to ano, ale co bych dělal? A co by dělali oni, děti a manželka? Náš dům patřil ke hřbitovu a kdybych už nedělal hrobníka, kam by šli? Já navíc nechtěl dělat nic jiného, ale abychom bydleli společně, nebo abych tam docházel, jako na návštěvu..?! Majka říkala, že jsem šikovnej a že bych se uživil i jinak, ale já se znám a vím, že to není pravda. A myslím, že ona to musela také poznat, takže možná všechno řečmi přibarvovala a vylepšovala a .. kdoví, jak by to byla za čas. Dlouho jsem se vymlouval a lhal Majce i manželce, před oběma jsem se cítil provinile a na nic jsem se nedokázal soustředit, pořád v myšlenkách u jednoho problému a jedné otázky... Nakonec se s tím Majka smířila a náš vztah ochladl; jen čas od času se zastavila, nebo když já zazvonil, nikdy mě nevyhodila. Jenže to se stávala skutečně jen občas a čím dál méně. Teď už s ní jen tu a tam prohodím pár slov, když ji potkám na ulici, svěřím se jí s nějakým svým problémem a ona mně řekne, jak se jí vede, a zase jdeme každý svou cestou. Ale někdy si na tu dobu rád vzpomenu; ale jsem také rád, že to takhle dopadlo. I když, kdykoliv slyším to jméno, Majka Kudláčková, a kdykoliv slyším její upovídaný hlas, něco se ve mně pohne...

Co tenkrát rozhodlo, že jsem zůstal s rodinou? Asi moje svědomí. Nebo to, že když manželka skončila v práci, byla nějakou dobu jako vyměněná, ochotná, vlídnější, vstřícná. Neuměl jsem si představit, že

bych jí provedl něco takového, když pro ni byla rodina a domácnost skutečně na prvním místě – a Majka byla přece jen víc na řeči než na domácnost.

Takových okamžiků bylo víc; třeba tenkrát, když to zkusila znovu a nastoupila do jiné práce. Najednou byla opět samý přesčas a služební cesta a už to vypadalo, že si někoho našla, a já se trápil a vůbec jsem nevěděl, co mám dělat – a pak další zlom, služební cesty rázem skončily a brzy i z té práce odešla. Kdybych se tehdy zachoval jinak, kdoví..? Kdybych ji sledoval, možná bych se dozvěděl cosi velmi nepříjemného, co bych jí nedokázal odpustit; nebo kdybych dělal scény a vyčítal, možná bych ji od sebe odehnal a dostali bychom se někam, odkud není návratu. Ale kdo dnes odhadne, co by se stalo, kdyby... Snad jsme si byli souzení a nic, žádná křižovatka by nás od sebe neoddelila. – přitakával jsem si – Všechno se přece točí dokola, pomalu, ve spirálách vzhůru nebo dolů, takže vykročit jedenkrát nevhodným směrem znamená pouze tolik, že v příštím kole musíte přestoupit; nebo ti pomalejší v přespříštím... Nebo kdybych se vyučil, možná bych v práci našel větší zálibení; jenže mě škola nebavila a skončil jsem jako pomocný dělník, což, jak jsem záhy poznal, je zábavné ještě mnohem méně než škola. Ale to jsem pochopil pozdě. Možná mě maličko ovlivnilo i to, že jsem jedináček; možná také, že kdybych někdy našel cosi, co by mě opravdu zaujalo, šel bych za tím .. zaslepeně, a nikdy bych se nedopracoval k takovému pohledu na život, jaký mám dnes. Možná bych za sebou nechal víc důkazů své existence, ale v sobě bych asi měl méně vyrovnanosti a radosti... Ale mám v sobě dnes radost? Jedině z toho, jak jsem vyrovnaný. Možná, někdy.

A co je vlastně v životě nejdůležitější? Práce? Rodina? Vnitřní klid a spokojenost se sebou samým? Většina lidí si myslí, že nejdůležitější jsou děti, ale co když ani ty se nepovedou? Ztrácí tím váš život smysl? A když život pozbude smyslu, má cenu v něm pokračovat? Možná ne, ale to si přece žádný člověk nepřizná! – zamračil jsem se a vzápětí mou tváří probleskl úsměv nad představou, že kdyby každý, kdo ztratí smysl života, rovnou s žitím skoncoval, nestíhal bych pro samou práci ani přemýšlet nad vlastním osudem a možná bych zjistil, že jsem měl odejít mezi prvními. Takže je nejdůležitější práce? – napadlo mě – Že by ona dávala člověku naplnění? Ale co když víc bere než přináší, jak tomu většinou bývá? Co potom? Potom už zbývá pouze rodina, která vás ale neuznává, pokud nejste úspěšný v práci... – došel jsem k nepříliš potěšujícímu závěru a vrátil jsem se raději k hledání rozhodujících okamžiků svého života. Ne, že bych očekával jakési prozření, ale k úvahám to bylo přece jen snadnější téma. Člověk nemá v životě mnoho zásadních momentů, které rozhodnou o jeho dalším osudu; někdy je ani nepozná a jindy ano. Někdy nachází příčiny jinde než jsou a někdy je jinde záměrně hledá, aby se nemusel obviňovat... – roztahoval jsem svoje hluboké myšlenky do výšky i do šířky, aby byly přehlednější a co nejdéle vydržely – Zprvu mu každá hloupost připadá nesmírně důležitá, ale teprve zpětně dokáže rozpoznat nicotnost většiny událostí. A tu jednu či dvě významné stejně dříve či později udělá tak, jak mu bylo dáno osudem. Někdo v prvním kole, někdo až v desátém, ale každý jednou do vytčených dveří vkročí .. a mně se to stalo asi tenkrát, když jsem objevil volné místo hrobníka. Tenkrát se rozhodlo o mé budoucnosti. Nebo tenkrát, když mi Hubert natolik zprotivil úspěch, že jsem možná brzdil své úsilí a podvědomě se držel krumpáče a lopaty? Samozřejmě s časem přišly i možnosti změnit místo, ale já nějak nechtěl. Později jsem si to třeba i vyčítal, ale příště jsem opět zůstal na hřbitově. Prostě osud. Nebo bylo rozhodnuto už tenkrát, když jsem potkal svou ženu a zamiloval se do ní a přesvědčoval ji, že mě musí milovat, přestože se tomu zpočátku smála? Bylo tohle oním určujícím rozcestím, jež mě nasměrovalo tam, kde jsem dnes? Nebo o mě rozhodli její rodiče, když ji vyhnali z domu? Nebo rozhodlo cosi vyššího – totiž narození dcery, protože bez ní by za mnou na hřbitov asi opravdu nepřišla? Nebo .. ale dost! – zarazil jsem se. Jednak mě už unavovalo samé vymýšlení, a pak jsem si také chtěl trochu užít společnosti, když už jsem byl v hospodě. Tak nebo tak, nakonec je stejně všechno špatně a jinak, než jste si přáli; tak nebo tak, nakonec stejně žijete docela jinou povídku, než jaká se píše ve vašich představách. Vaše skutečná povídka je úplně jiná, to ano, ale na druhé straně, o to je to pak zajímavější čtení, ne?

Kytice

Seděl jsem u malého stolku v koutě sám a utvrzoval se v názoru, že všechno je jak má; jinak, ale právě proto správně. Ono ničemu se nesmí příliš podléhat, ani pravdě, ani lži. Obzvlášť proto ne, že je od sebe málokdo svede rozpoznat. Občas se ohlédnout za sebe je sice potřebné, ale člověk by kvůli tomu mohl také zakopnout a rozbít si nos, kdyby se nedíval kupředu. Tedy jsem se od vzpomínek postupně odpoutával a začínal si všimnout hospodského ruchu. Vlastně mě zapojil Fanda od vedlejšího stolu, herdou do zad, protože se mu nelíbilo, jak vypadám zadumaně.

"Hele, už toho nech!" –oslovil mě spolu s úderem– "Ty pořád jenom přemejšlíš. To se nediv, že z toho pak blázníš."

"Ale nech ho, asi má o čem." –zastal se mě Wacek, kterého manželka poslední dobou vysílá do hospody nějak podezřele často. Já se jen zavrtěl a rozpačitě pokrčil rameny, ale úvahy byly konečně zapuzeny.

"Má o čem!" –ironizoval Fanda– "Já bych taky měl o čem přemejšlet a nedělám to. Proto jsem snad tady, ne?!"

"Ty možná." –zasmál se kdosi.

"No a co?" –ohradil se Fanda dotčeně– "Co je na tom?"

"Na čem?" –zeptal jsem se já.

"No." –zamyslel se– "Na tom, že sem chodím jenom tak."

"Nic." –odpověděl Wacek– "Na tom není nic. Ale proč ti vadí, když sem chodí někdo přemejšlet?"

"Mně to nevadí."

"Ale vadí."

"Nevadí."

"Tak proč mu nedáš pokoj?"

"Protože do hospody se chodí pokecat, a né sedět a koukat!"

"To máš jedno." –tlumil jsem vznikající spor, ale pro ně to nebyl spor; oni potřebovali jakýsi životabudič.

Byli zvyklí se občas pohádat a vzápětí zapomenout, o co se přeli; jen když mají o čem mluvit, aby ústa hezky vysychala a bylo příjemnější je zavlažovat. Jak mně byly ty hospodské řeči protivné, obzvlášť když se týkaly mé osoby! Ale přestál jsem to a vydržel tam do konce, než nás hostinský vyhnal, protože jsme málo pili. K domovu jsem se vydal snad až o půlnoci, před sebou několik kilometrů pouti vesnicí a v sobě alkoholem navozenou euforii a jakýsi podivný pocit usmíření, nebo alespoň touhy po něm. Ano, opil jsem se trochu a hned jsem všechno viděl jinak. Jednou za čas je takový úlet potřeba, aby si člověk uvědomil, co má a jak by mu bylo, kdyby to neměl. Každý by se pak jistě domů těšil – jako já teď, když jsem začínal podléhat iluzi, že stačí strašně málo a rodinný život by mohl být kouzelný. Pospíchal jsem, avšak neodpustil jsem si cestou malé zdržení a přešel plot, za nímž v zahradě rostlo plno překrásných růží. Byla úplná tma, takže jsem nic neviděl a hledal spíš po paměti, popíchal jsem se a poškrábal, ale nakonec jsem otrhal půl keře jako nějaký ztrěštěný mladík. Ze zahrádky jsem však raději zmizel brankou, protože takový mladík, abych skákal přes plot tam i zpět, zase nejsem. Třímal jsem kytici v náručí a představoval si, že až ji žena uvidí, vejdou jí slzy do očí a jistě ucítí radost z toho, že patříme k sobě a že jsme společně překonali všechny těžkosti a nesnáze... Těšil jsem se na ten okamžik, obrovská kytice růží mi píchala ostny do paží – a takový náklad vás popožene, takže jsem se ani nenadál a stál jsem v kuchyni, kde mě vítalo její spokojené oddechování. Byla tam černočerná tma, hustší než venku; neviděl jsem zhola nic, ovšem rozsvítit mě ani nenapadlo, neboť jsem si přál, aby se žena neprobudila a aby tahle chvíle zůstala nekonečně dlouhá, protože kdy naposledy se mi podařilo manželku mile překvapit .. nebo snad dojmout!? Kdy jsem naposledy – pokud vůbec někdy .. ale ano, někdy určitě, ale je to tak dávno, že tomu dnes už ani sám nevěřím; tedy kdy jsem naposledy hledal potmě vázu, a kdy jsem s takovou ohleduplností vrávorat naslepo kuchyní, abych svoji ženu nevyrušil? Vychutnával jsem dlouho nezažité pocity, když jsem pak do vázy natočil vodu a co nejlépe – pokud to v úplné tmě vůbec lze – v ní naaranžoval kytici .. a to všechno jsem dělal potichounku a opatrně, aby se žena nevzbudila dřív, než budu mít hotovo.

Podařilo se. Kytice růží se jako voňavý mrak rozprostírala nad vázou, váza byla položena doprostřed stolu a stůl přisunut k lůžku tak, aby až se oči mé ženy otevrou, celé jejich zorné pole zaplnil úchvatný pohled na růže – její nejoblíbenější květiny. Bylo mi sladce mdlo a jistě by se mi nyní dobře usínalo, když jsem tak hezky završil dnešní den a pootevřel dvířka k srdci nejbližšího člověka, ale nešel jsem spát, protože jsem nechtěl propást okamžik, kdy se tahle kytice odrazí v jejich ještě rozespalých očích a do nového dne ji bude vítat opojná vůně čerstvě natrhaných květin... Posadil jsem se na okraj postele, odhodlán čekat na malý zázrak jejího probuzení a krásného překvapení, a zároveň jsem odmítal uspěchat tu chvíli a možná ji zbrklostí pokazit, tedy jsem pokorně seděl na pelesti, jen na kousíčku, abych nerušil. Pro takové okamžiky stojí zato vždy znovu vylézt z rozkopaného hrobu. – usmál jsem se – Jenom škoda, že je jich tak málo. A že se nejdřív člověk musí opít, aby se zbavil zábran a protivných vzpomínek, které mu znemožňují dávat a přijímat štěstí. – přemítal jsem tesklivě, hledíc na tmavou siluetu obrovité kytice – A právě proto je musí vychutnat; právě proto, když se mu poštěstí něco takového prožít, má si ten kouzelný čas podržet co nejdéle! – přitakával jsem a těšil se z toho, jak je nám teď spolu hezky. Oči se mi zvolna klížily a já je silou vůle držel otevřené, a jak jsem propadal únavě, zvolna jsem se nahýbal dozadu .. až jsem v polospánku dopadl zády na manželku.

V mžiku jsem byli oba vzhůru.

"Co .. co je? Co se děje?" –koktala rozespale.

"Nevzbudil jsem tě?" –uklidňoval jsem ji, protože jsem si myslel, že by to do rána mohlo ještě vydržet–

"Klidně spi, promiň."

"Co tady děláš?" –zvedla se už docela při smyslech– "Ty nemáš kde spát?" –přejížděla očima ze mě na stůl a přestože v tom rozrušení a téměř úplné tmě nemohla pořádně nic vidět, cosi jí napovídalo, že když uprostřed noci nachází u svého lože mě, něco není v pořádku. Tím spíš poté, co rozpoznala i stůl a na něm snad, alespoň náznakem, třeba podle vůně, i kytici.

Hrdlo jsem měl stažené a srdce mi bušilo jako při první milostné schůzce. Jenže význam první schůzky mládenec stěží docení, ovšem já důležitost této chvíle znal – byla obrovská a nepopsatelná.

"Tys pil, žejo?!" –obrátila se ke mně, ale nebyla v tom výčitka; spíš prostá snaha dobrat se vysvětlení.

"Trochu." –příznával jsem tiše, jako bych sbíral síly k triumfálnímu vyvrcholení– "Něco jsem ti přinesl." –ukázal jsem na stůl.

"Proč?" –odvětila a teprve pak tím směrem zamžourala. A tehdy snad konečně s jistotou rozeznala v temné siluetě květy.

"Co to je?" –pronesla tiše.

"To je pro tebe."

"Ale co to je?" –natáhla ruku a dotkla se jich.

"Přece kytká." –podívoval jsem se její vlašnosti. Ona si ještě jednou důkladněji sáhla na to, co stálo na stole, jako by nemohla uvěřit.

"Pro mě?" –hlesla.

"Je tady snad ještě někdo?"

"Ne."

"No tak je asi pro tebe. Ty nemáš radost?" –zašeptal jsem zajíkávě a lehce se dotkl její paže.

Pokrčila rameny a řekla– "Mám. Ale kdes to vzal?"

"To je jedno, ne?" –řekl jsem a ona souhlasila. To se mi líbilo; jinak se mi ale její dosavadní reakce vůbec nezamlouvaly. Čekal jsem větší nadšení.

"Zůstali jsme sami, vid." –plácal jsem dál, co mi na jazyk vyplavil vypitý alkohol a tahle zvláštní chvíle, z níž se mi chvěly ruce i hlas, protože byla úplně jiná než běžné okamžiky našeho soužití– "Jenom my dva sami, tak jsem ti je přinesl, abys věděla, že..." –hlas mi přeskočil.

"Tys mi přinesl kytku." –řekla a vůbec to neznělo jako otázka. Najednou zase mžourala očima jako rozespalá, ale to se nejspíš srovnávala s tím, co vidí, slyší a cítí. Zdráhala se tomu asi uvěřit, proto ta odměřenost, a nějak jí nešlo na rozum, že je to mezi námi zase v pořádku; avšak nevztekala se a nenadávala mi, což ji prozradilo. Věděl jsem, že podléhá a já mám – vlastně my máme – vyhráno.

"Líbí se ti?" –zeptal jsem se a vzal ji za ruku. Neuhnula a její dlaň zůstala ležet v mé.

"Líbí, ale že tak najednou. To by snad počkalo do rána, ne?"

"Nepočkalo!" –odmítl jsem– "Zasloužíš si je, víš, za všechno, cos se mnou musela vydržet." –znovu jsem se zajíkávě odmlčel.

"Ale nemluv." –sevřela mou dlaň.

"Ale jo, vždyť je to pravda." –trval jsem na svém– "Já vím, že to se mnou nemáš jednoduchý, ale takhle to nejde. Vždyť kolem sebe chodíme skoro jako cizí! To přece taky nechceš, ne? Aspoň když už jsme sami, tak bysme se měli trochu..." –po několikáté mi došel dech, když jsem měl vyslovit cosi určitějšího; honem jsem se však sebral a pokračoval– "Nebo tobě se zdá, že žijeme správně? Já mám pocit, jako by se nám všechno nějak zamotávalo pod rukama."

Dívala se na černou siluetu kytice a mlčela.

"No řekni, napadlo by tě, že si jednou budeme takhle protivní?"

"Ne." –zavrtěla hlavou a já si uvědomil, že to nebyl správný příklad a nejlepší téma pro tyto okamžiky; že jsem chtěl zdůraznit spíš to, jak hezké je být tak blízko při ní, a zeptat se, proč spáváme každý zvlášť, nebo jestli nemá pocit, jako bychom se jeden druhému vzdalovali, když toužíme po opaku. Ale něco takového se strašně těžko říká, tedy jsem jaksi nesouvisle mluvil o tom, jak jsem se dnes domů neobyčejně těšil a jak jsem celou cestu spěchal, abych ji už viděl spokojenou.

"Co už by nám zůstalo, kdybysme si nedokázali ani udělat radost, ne?" –promlouval jsem zastřeným hlasem a oči se mi přitom maličko zamžily– "Když si vzpomenu, jak jsme se sem nastěhovali; potom děcka jak se batolily pod stolem a pak se honily venku, nebo do školy když chodily a my jsme s nima dělali úkoly, vzpomínáš si?" –odmlčel jsem se– "Jako by to bylo včera, vid', a přitom už je to pryč. Všechno je to pryč." –zopakoval jsem– "Ale něco mezi náma přece musí zůstat!"

”Hezky voní.” –řekla žena s očima upřenýma na kytici.

”A víš co?” –náhle mě osvítila myšlenka– ”Někam si spolu vyrazíme. Sami dva, jenom tak, jako když jsme spolu tenkrát jeli pod stan; vzpomínáš? Tys měla prázdniny a já kvůli tomu přetáhl skoro o tejdenn dovolenou.” –rozpálil jsem se a ona rovněž ožila, jako by se probudilo cosi v jejím nitru, co dlouho držela pevně svázané.

”Tenkrát jsem doma řekla, že jedu na chmel.” –zasmála se a byla pojednou veselá a spokojená, když přinášela vlastní vzpomínky na dávná dobrodružství a když plánovala ještě lepší a veselejší do budoucna. Měli jsme k sobě neskonale blízko; seděli jsme těsně při sobě a povídali o minulosti a přitom sprádali, jak to krásné z minulosti zopakujeme znovu a třeba to bude ještě lepší. Předháněli jsme se v rozpomínání i ve vymýšlení, co krásného podnikneme – a byly to mnohdy zvláštní až ztřeštěné nápady, jimž jsme se nahlas smáli.

Snad jsme to mysleli vážně a možná to byly pouze bláhové sny, každopádně nám při těch úvahách zbytek noci rychle uplynul a znenadání se za okny objevily první náznaky jitra. Bylo to sladké, ale přišel den a s ním i světlo a já už nedostal příležitost se dozvědět, nakolik to bylo myšleno vážně, protože povídka téhle noci – jako všechno v mém životě – vzala úplně jiný konec.

Sen

”Nebo jak jsem za tebou jezdil, když jsi chodila do školy, vzpomínáš? Jak jsem na tebe čekal před školou a i když jsem přijel pozdě a tys už byla pryč, vždycky jsem si tě našel.” –pyšnil jsem se.

”Nojo.” –šeptla a pak dodala vlastní vzpomínku– ”Nebo jak jsem za tebou přijela na stavbu a tys mi tam všechno ukazoval a pak jsme spolu spali v maringotce a ten tvůj kolega strašně chrápal, pamatuješ?” – podívala se na mě a já se jen usmál a trochu jsem zvažněl, protože tenkrát měla o své budoucnosti jiné představy, které se jí vlastně s narozením dcery všechny zhroutily. A já si to neuvědomoval.

”Škoda, žeš tu školu nemohla dodělat.” –pokýval jsem hlavou, abych dal najevo uznání, ale zase jsem nechtěl zbytečně jitrřit staré rány; raději jsem se tedy pokusil žertovat– ”Měli jsme si dávat lepší pozor, víd?” –zasmál jsem se a ona mávla rukou, že ji škola stejně nebavila, a hleděla přitom upřeně na tmavý obrys kytice. Ale já věděl, že nemluví pravdu a že rozhodně nechtěla skončit jako žena v domácnosti.

Najednou jsem pocítil cosi jako výčitku za to, že kvůli mně nedostala příležitost vyzkoušet si, jestli jsou její plány uskutečnitelné. Když se mi tenkrát svěřovala, že chce být filmová hvězda, věděl jsem, že je to naivní dívčí sen, ale měla se sama přesvědčit, že nemá šanci. Ano, tenkrát před námi byla budoucnost rozprostřená jako čistý bílý list, odevzdaně čekající, až do něj vtiskneme své stopy. Jenže potom se jí začalo kulatit břicho a musela nechat školy a vzdát se svých iluzí, aby se mohla starat o malou holčičku, která se nám narodila, a aby později odešla za mnou sem, na hřbitov, kam se jí vůbec nechtělo... Ale dosti už nepříjemných vzpomínek! – rychle jsem se vrátil k veselejším řečem a plácal cosi o tom, že když si představím, jak spolu šlapeme podél silnice s batohy na zádech a máváme na projíždějící auta, tak je mi jednak do smíchu a za druhé mě už teď bolí nohy; také o spaní pod širým nebem jsem mluvil, o cestování vlakem na černo a tak podobně, prostě jsem mlel hlouposti a nějak mi uniklo, že už hodnou chvíli neodpovídá. Být pozornější, zjistil bych, že se odmlčela v okamžiku, kdy do kuchyně vniklo denní světlo; a zjistil bych také, že vytřeštěně zírá na kytici... Jenže má fantazie brouzdala kouzelnou krajinou a já se domníval, že je vduchu se mnou, a ani ve snu by mě nenapadlo, jak nás svítání krutě probudí.

”Jak to uteklo, víd?” –mluvil jsem do vzduchu, protože jsem stále nic netušil; proto jsem pokračoval–

”Jako voda. Trochu nás to pohoupalo, trochu vymáchalo a potopilo, někdy zase osvěžilo a než se stačíme rozkoukat, budeme před přístavem.” –meditoval jsem, až mě samotného zarazilo, jak vzletné myšlenky trousím. Asi je dnešní noc opravdu výjimečná. – myslel jsem si – Určitě! Už jen proto, že nás svedla dohromady! – přivrátil jsem se k ženě, abych v její tváři našel souhlas pro to, co uchvacovalo mě. Ale ouha; až jsem se jejího výrazu polekal.

”Copak?” –špitl jsem– ”Jsi unavená?” –natáhl jsem k ní ruku a chtěl ji pohladit po tváři, ale ona uhnula.

”Stalo se ti něco?” –zeptal jsem se.

”Co to je?” –odsekla tvrdě, hledíc na stůl s růžemi.

”Co?” –nechápal jsem– ”Co by to bylo? Kytka přece.” –hlesl jsem ještě udiveněji.

”Tohle?” –vyskočila z postele– ”Tohle má bejt kytka pro mě?” –popadla růže a mrštila jimi do kouta– ”A nedělej ze sebe většího vola než seš. Ty moc dobře víš, že žlutý růže nesnáším!” –zaprskala– ”Aby bylo jasno.” –dodala, sebrala si ze židle věci na převlečení a bouchla dveřmi.

Zůstal jsem jako opařený, zapářený, vykostěný a vykuchaný; byl jsem ohromený nepochopitelnou

proměnou a má rozněžnělá mysl odmítala chápat a já vyjeveně čekal, že se probudím a všechno bude jinak. Ale moje oči byly dokořán a viděly pořád to samé, takže to skutečně bylo jinak, ale jinak jinak, a já tomu nerozuměl; když tu můj pohled padl na zem a já rázem pochopil, kde se stala chyba. V koutě totiž trčely namísto rudých křiklavě žluté květy. Sice také růže, ale nestydatě žluté, zoufale a trapně žluté – a protože žluté růže moje žena z neznámých důvodů k smrti nenávidí, došlo mi, co jsem způsobil.

Uvědomil jsem si, že kouzelná noc skončila a krutá všednost je zpátky, silnější, než bývala. Sklesla mi čelist pod tíhou vědomí, že se mi něco nepodařilo a mezi námi se opět na dlouhou dobu zabouchly dveře a o nějakém souznění si mohu nechat leda zdát, když jsem se – byť nedopatřením – dopustil takové nehoráznosti.

Položil jsem se zdrceně na její peřinu a jak jsem byl po probdělé noci utahaný a jak mě poslední minuty zdeptaly, v mžiku jsem spal. A zdál se mi sen, který nebyl vůbec o harmonii, vstřícnosti a náklonnosti a takových roztomilostech, jaké jsem právě – alespoň ve snu – potřeboval. Ne; bylo to o jakémsi zvláštním chlapíkovi, který pořád zmateně cosi hledal .. nebo ne, vypadal tak sice, ale asi nic nehledal, protože to by se musel víc pohybovat a zkoušet a prozkoumávat své okolí, což myslím nedělal; on se před něčím ukrýval .. nebo vlastně ani to ne. Zdálo se mi, že před něčím bojácně prchá, ale přitom současně zůstával na jednom místě, ukryt a uzavřen před okolním světem .. kterým možná spíš opovrhoval .. ale současně k němu vzhlížel...

Prostě nevím, o čem to bylo, protože já si sny nikdy moc nepamatuji. Víím jen, že ten chlap měl problémy a v tom snu nebylo nic v pořádku a mně to přišlo povědomé a snad až známé; alespoň si myslím, že některé okamžiky jsem už kdesi viděl. Ale kde? Nevím. A také se mi zdá, že tam bylo něco nadějného. Určitě; někde na konci jsem se dozvěděl cosi, co mi ohromně pomohlo a posílilo mě to. Ale co to mohlo být? Nevím, nepamatuji se. I ten chlapík mi byl povědomý; jen jsem nevěděl čím.

No vida, jaké mám potrhle sny. – říkal jsem si po probuzení, než jsem si vzpomněl na hrozný závěr včerejší noci. Vedle toho zážitku mi nějaký sen byl úplně lhostejný; jen mě mrzelo, že se mi v paměti neuchovala ta povzbudivá zpráva. Co to jen mohlo být? – pátral jsem marně, protože vzpomínat na ten sen bylo jako listovat v rozečtené povídce a nenalézat, kde jste skončili, protože vám žádná věta není povědomá, jako byste je nikdy nečetli. Tak už to se mnou prostě je; kde není nic důležitého, tam čtu pořád dokola, a kde bych měl každé slovo vážit lékárenskými váhami, tam se vůbec nezdržím a uhaním dál. Jako teď, když jsem si nezapamatoval ani kousek toho možná životně důležitého snu, který mi třeba měl napovědět, jak mám naložit se svými problémy.

Ale na druhé straně; určitě bych se připravil o spoustu vzrušení a překvapení, kdybych dopředu četl správnou knihu? To radši ať je všechno jinak – a hned je život pestřejší .. o nějaké ty temné odstíny.

Malé ohlédnutí

Růže jsem vyhodil. Co s nimi také jiného? Hodil jsem je na hromadu starých uschlých věnců a kytic; mrštil jsem je až nahoru a odešel na opačný konec hřbitova, kde se hrouť zeď a já bych ji měl opravit. Ale pak jsem se pro ně vrátil. Zřejmě aby mi připomínaly noc plnou citu, zbytečně a trapně prohranou, ale přesto krásnou, jako by do mého života vůbec nepatřila. Ano; nejspíš proto jsem vylezl na hromadu, sebral je a položil vedle sebe, na cihly z rozvalené zdi. Dál jsem si jich nevsímal, pouze při odpočinku jsem bral jednotlivé květy do ruky a dlouze si je prohlížel a dumal, proč je tak nesnáší? Byl jsem srozuměný, že tomu tak chtěl osud, avšak přece jen bych rád porozuměl, jakými cestičkami si s námi tak zahrává. Kdysi dávno, když jsem jí takové květy dal poprvé, tak na mě řvala, jestli nevím, co to znamená, když se někomu darují žluté růže. Co by to asi mělo znamenat? Přece že ji mám rád. Nebo alespoň chci, aby tomu věřila; jinak bych jí nedával nic, natož růže. Co jiného mohou květiny znamenat? – kroutil jsem hlavou – A proč mi neprozradí, čím se jí zprotivily? Ale to ona ne, ona se urazí a víc s ní není řeč. Možná se jí jenom nelíbí žlutá barva. – napadlo mě – Ale toho jsem si při žádné jiné příležitosti nevšiml. Nebo jestli jí žluté růže pomluvil nějaký květinář, aby si vzala červené, kterých měl moc? Nebo si přečetla nějaké nesmysly v těch ženských časopisech? Kdoví? Já se to nedozvím, protože ona když je uražená, tak schválně nemluví, aby si uraženost mohla pěstovat a aby .. ale to je jedno. Jenom bych tomu rád porozuměl.

Člověk se raději dívá do vzdálené minulosti, protože mu připadá přehlednější a lépe pochopitelná. Já se však dokážu poučit i z událostí docela nedávných; třeba ze včerejška, když na to přijde. A přišlo; ze včerejšího dne a noci jsem si vzal následující ponaučení: jestliže ti byla dána osudem zlá žena a život plný sporů s ní, nezměníš to, ani kdybys vykradl zahradnictví a zahrnul ji od hlavy až k patě

vyznáními... Pokaždé totiž osud mezi vás cosi postaví.

Myslím, že už tomu rozumím. Když jsem před několika dny měl pocit, že už není tak nabroušená a dalo by se s ní promluvit, postavil se mezi nás František, který mě zdržel na hřbitově a já přišel pozdě k obědu a všechno bylo studené a nejvíc manželka, která z kuchyně raději utekla, když já přišel. Nebo když se mi v noci zasteskne po její blízkosti, nezavolám ani nejdu pro ni, protože kdykoliv jsem to udělal, odkopla mě. Přitom jsem se snažil být nenucený a žertovat, abychom to sblížení měli jednodušší. Ale už to neudělám; představa, že by měla zopakovat svou odpověď, mě spolehlivě odrazuje.

Osud přitom neřídí jen velké a zásadní kroky; každá drobnost je dopředu vytýčena. Před nedávnem jsem měl nutkání udělat něco doma; opravit, vylepšit, předělat nebo tak, abych ukázal, že to umím. A rozhodl jsem se uklidit v kůlně, protože už se tam mezi hromadami nepotřebného harampáčí nedalo hnout.

Jenže co jsou platné nejlepší úmysly, když osud to vidí jinak? Vzal jsem káru, přistavil ji ke kůlně a už bych se pustil do práce, kdyby na mě v tu chvíli žena nezavolala, ať to nechám být. Zeptal jsem se proč, a ona odpověděla, že když jsem si toho nevyšímal tak dlouho, klidně to ještě nějaký čas vydrží a ona to pak udělá sama. Tomu jsem nerozuměl, ale když to řekla, uklidil jsem káru a odešel ven. Pokud doma nic nedělám, je to špatně – a když to chci napravit, vypadám ještě hůř! Proč je taková? – přemítal jsem, ale osud to zařídil jinak a já venku místo vysvětlení našel Majku. Jen jsme se potkali, nic víc, ale ona mávala a já také asi nějak pokynul rukou a ještě dlouho poté se mi vracely představy, jaký bych měl asi život s jiným člověkem. A lákalo mě promluvit si tom s Majkou.

Tenkrát jsem, myslím, byl potom doma trochu nevrlý zase já.

Člověk by se měl tu a tam ohlédnout a poučit se z chyb, ale když vidíte, jak s vámi osud zametá, není to příjemný pohled. A co nepokazí osud, to pokazí vaši blízcí. Když si myslíte, že jste konečně začali rozumět svým dětem, oni utečou z domu; když chcete manželku potěšit, ona se urazí .. prostě vždycky všechno skončí jinak, než jste chtěli. Takže pokud máte rozum a soudnost, smíříte se s tím a nechcete nic. A pokud občas přece jen uklouznete a něco vás přiměje vyvinout úsilí, dříve či později si rozbijete nos. Nebo vám ho rozbije manželka – a to je potom lepší, když to udělá dřív; než propadnete iluzi, že se vám něco podařilo, protože čím déle taková iluze trvá, tím hůř vám bude, až se vyjeví pravda.

Takže jsem mohl být vděčný, že moje poblouznění trvalo necelou jednu noc. Možná bych rád, aby to přece jen bylo tak, jak jsem si přál, ale kdoví? Možná jsem si měl přát, aby to dopadlo jinak – protože tak by to určitě nebylo a možná...

Kdoví.

Návrat

Naše soužití se po zážitku s růžemi a vůbec po tom všem, jaká byla, vrátilo do zaběhaných kolejí. Vlastně jsme mohli být spokojeni a žít si každý po svém, jak jsme byli zvyklí a jak jedině jsme to zvládali bez hádek a sporů, protože úplně bez kontaktů.

Mohli jsme být spokojeni, ale nebyli.

Mohli jsme žít pohromadě a přitom každý po svém, tak volně a svobodně, až se mi z toho někdy motala hlava, ale něco mi chybělo. Něco, co volný prostor mezi námi dokáže zaplnit a strhnout k sobě naši pozornost, abychom se nemohli zabývat sami sebou.

Chyběly nám děti! I mně, přestože jsem kluka nesnášel a holka mi šla na nervy, se po nich najednou .. ano, snad i stýskalo! Dokonce i moje skrývání v rozkopaných hrobech ztrácelo kouzlo, když už hřbitov nebyl jediným místem, kde bylo možno v klidu hloubat nad bídou života. Teď jsem měl klid všude – a ten klid mě deptal víc, než dřívější hádky s dospělými dětmi. Tím spíš, že s manželkou jsme jako dřív většinou jen mlčeli, protože když na vás mlčení padá ze všech stran, je to horší než zemětřesení.

Byli jsme oba nesví a čím déle byli pryč, tím citelněji na nás jejich nepřítomnost doléhala. Nemluvili jsme o nich, ale bylo to na nás znát a přímo to z nás číselo, když jsme každý sám několikrát denně zcela zbytečně navštěvovali dětský pokoj, kde žena přerovnávala jejich nepoužívané věci a já si je tupě prohlížel. Doufali jsme v jejich brzký návrat, tedy alespoň já pevně věřil, že až budou s námi, rozptýlí nás a my si nebudeme tak tíživě uvědomovat nesnesitelnost našeho soužití, jež zatím však bylo čím dál nesnesitelnější. Často jsem strašlivě toužil promluvit s ní víc než jen pár slov, jako je pozdrav a podobně, ale když jsem se na ni pak díval a představoval si, kam bychom možná za chvíli dospěli, raději jsem každý pokus spolknul. Často jsem si přál, když jsem třeba osaměle vyhlížel do polí, jako by odtud měly naše děti přijít, aby se za mými zády najednou objevila, usměvavá a hovorná, aby ke mně přistoupila .. a

mohla by vlastně třeba i mlčet... Jenže sotva jsem zaslechl její kroky, hned mě vstřícné rozpoložení opouštělo. A ani to nemusely být její kroky.

Myslím, že tenkrát jsme se navzájem úmyslně vyhýbali – a jedině díky tomu jsem stále cítil ke své ženě jakousi náklonnost, protože kdykoliv jsme byli déle při sobě, tak... Ale to se, bohuďák, často nestávalo. Snídali jsme každý zvlášť, obědvali jsme každý zvlášť a večereli rovněž tak, všechno v tichu a bez zájmu, až jednou se při mně zastavila, když jsem večerel, a zeptala se, jestli mi chutná. Přikývl jsem a ona stála a hleděla mi do talíře a ohýbala si palec, až jí v něm praštělo.

”Nedělej to!” –zamračil jsem se a ona přestala a zeptala se, co jsem udělal s těmi růžemi.

”Co bych s nima dělal?” –odvětil jsem– ”Vyhodil jsem je.”

Dál si pohrávala s palcem, ale opatrněji, bez praskání.

”Proč tě to zajímá?” –otázal jsem se já.

”Přece víš, co znamenaj žlutý růže, ne?” –vyhrkla a její hlas zněl trochu nešťastně.

”Růže jako růže.” –zavrtěl jsem hlavou– ”A nevím, co by měly znamenat.”

”Tak jsi mohl...” –odmlčela se– ”Pročs třeba nepřinesl jiný?” –dořekla a já se už skoro naštvane utrhl, ať nemá strach, že už to neudělám.

”Ale ne, tak jsem to nemyslela.” –bránila se.

”Ale jo, já jsem to tak myslel.” –řekl jsem a nabral si plnou pusou jídla.

”Udělals to schválně?” –ptala se a já žvýkal a díval se do talíře.

”Já myslela, žes mi to udělal naschvál.” –vysvětlovala a já pořád nic. Toužil jsem po normálním rozhovoru s ní a moc rád bych slyšel i její vysvětlení toho, co tehdy ráno provedla, jenže .. jsem na to asi nebyl připravený, nevěřil jsem jí a snad jsem také měl strach, že se začne chovat stejně odporně, jako tenkrát. Proto jsem mlčel. A ona se po chvíli obrátila a odešla. Asi jsme spolu nemluvili proto, že jsme to neuměli. Neuměli jsme si zvyknout, že jsme jen sami dva a musíme se bavit jen o nás dvou, i když máme zoufale málo společného. A bohužel i to málo se rychle vytrácelo a hrozilo klesnout v nic. Zůstávali jsme jeden druhému vzdáleni a každý pokus o sblížení naší situaci jenom zhoršil, takže jsem se raději o nic nepokoušel a odevzdaně čekal na vůli osudu.

Bylo mi jasné, že sami si pomoci nedokážeme, takže když se jednoho dne holka vrátila a já ji spatřil ve dveřích, zapomněl jsem na všechno, co jsem proti ní kdy měl, a hned tam, mezi dveřmi, jsem ji obejmul.

”No teda.” –hekla– ”Takový přivítání jsem nečekala.”

”Ani si ho nezasloužíš.” –opáčil jsem– ”Ale jsem rád, že ses vrátila domů. To je dobře.”

”To si nejsem jistá.” –zatvářila se podivně, ale já se nemínil zabývat podivnostmi a spolu se ženou, která přiběhla zanedlouho, když předtím ještě zaplnila stůl nejrůznějšími pokrmy a laskominami, jako by je měla dávno někde přichystané, tedy společně jsme dceru zahrnuli otázkami, kde byla, co tam dělala a jak se měla, a v nejrůznějších obměnách jsme je dokola opakovali a ona na půl úst odpovídala a raději se cpala a častovala nás omluvami, že s plnou pusou mluvit nemůže. Ale s něčím se pochlubila ráda a sama od sebe: zalovila v igelitové tašce, kterou si ze světa přinesla, vytáhla z ní chumel provázků a s rozzářenýma očima vysvětlovala, že to jsou fantastické plavky, jaké ti burani tady u nás ještě neviděli. Nato se zamyslela a přešťastný výraz jí z tváře zmizel. Ale nikoliv proto, že jsme neprojevili patřičnou radost; na to byla zvyklá a myslím, že jí to bylo jedno. Plamínky v očích jí pohasly z jiného důvodu; uvědomila si totiž, že si nových plavek už moc neužije. Proč, to jsme pochopili teprve o pár dní později, když se podřekla, že je těhotná. Ano, podřekla se; to je ten správný výraz. Nechtěla o tom mluvit a zpočátku ani slůvkem nenaznačila, jaké překvapení pro nás má. Až jednou při snídani, když si mazala vánočku hořčicí a přikusovala buček, tak já žertem nadhodil, že nějak moc žere, a z ní vyjelo, že musí jíst pořádně, když živí dva lidi najednou. Zavolal jsem hned manželku a ona, sotva jsem jí to pověděl, na dceru zakvičela, že to snad nemyslí vážně. Ale vzápětí se stejně rychle uklidnila a řekla jen, že když je blbá, tak je blbá, a podívala se na ni snad až opovržlivě, jako by se tím v jejích očích naprosto znemožnila.

Dcera se kroutila a bylo na ní znát, že se podřekla nechtěně a že ji to štve.

”No a co?” –odfrkla. Myslela si určitě, že nějaký čas mohl být ještě klid.

”No a nic!” –hekla žena nevěřičně– ”Co je na tom, žejo, vždyť vůbec o nic nejde!” –znovu se rozohňovala, protože dcera jen krčila rameny, jako by se na svou situaci dívala přesně tak; jako by se nic zvláštního nestalo.

”To snad není pravda!” –zakroutila manželka hlavou– ”A kde máš k tomu tátu? Máš vůbec nějakýho, nebo už seš tak blbá, že chceš zůstat sama?!”

”Ale nechci.” –vzdychla dcera.

”Tak kde ho máš? Nemysli si, že ti budu pomáhat. Co vůbec chceš dělat?!”

”Ale vždyť já ještě ani nevím, jestli si to nechám.” –vyhrkla a pak, když poznala, jak jsme tou větou zaražení, utekla ven. A ještě mezi dveřmi křikla, že po nás přece nic nechce, tak ať jí dáme pokoj. Víc jsme se o tom nebavili. Já tedy chtěl, ale vlastně mi nebylo jasné, co jí mám moudrého poradit; tak jsem ji nechal, ať se s tím srovná sama. Nějak bylo, nějak bude. – říkal jsem si pokaždé, když mě přepadala touha promlouvat jí do duše – Hlavně se do toho nepleť, aby nakonec neřekla, že je všechno tvoje vina. – brzdil jsem se. Ale žena s ní o tom asi ještě mluvila, protože jednou jsem slyšel, jak na dceru křičí, ať se vykašle na svědomí a kouká si to rychle rozmyslet, než bude pozdě. Raději jsem dál kopal a nevšímal si jich, ale holka se ke mně za nějaký čas přišourala a začala mi vykládat, že ona by nedokázala být jako kukačka a podstrčit chlapovi cizí dítě, a tak vážně si mě přitom prohlížela... Bůh, nebo možná spíš čert ví, proč mi to říkala? Já po ní přece nechtěl, aby to udělala.

”Ty s tím chceš bejt sama?” –nenápadně a možná až nesměle jsem pokynul rukou k jejímu břichu. V tu chvíli se mi skutečně zdálo, že ho má vystouplé a kulatější než dřív, a překvapilo mě to. Tak moje dítě bude mít svoje vlastní malé dítě; to jsou věci. – docházelo mi opožděně.

”Nevím.” –řekla a zavrtěla hlavou.

”A s kým to vlastně máš?”

”Nevím.” –zopakovala tišeji.

”To je špatný.”

”To se stává.” –pronesla, jako by mě chtěla konejšit. Ona mě! Musel jsem se vduchu smát, jak mi to přišlo postavené na hlavu. Díval jsem se na ni a nějak jsem si nemohl ujasnit, co vlastně cítím. Zadostiučinění, že došlo na má slova? To rozhodně ne. Tak snad lítost, že se jí tolik komplikuje vstup do života? Ani to ne, když ona sama to jako nesnáz nebere. Proč já bych se nad tím vzrušoval, když ona je klidná .. a ještě mě utěšuje! – myslel jsem si. A také jsem se tím řídil.

O pár dnů později se vrátil kluk. Spatřil jsem ho kráčet pěšinou k domovu, ale vůbec jsem nespěchal s uvítáním, jako předtím u dcery. Ať nejdřív předvede on, s čím se vrací. – říkal jsem si a seděl dál na rozviklané lavičce před domem a koukal, jako by se nic nedělo. Jako bych ho neviděl; jako bych skrz něj hleděl kamsi dál; jako by mi byl pouze klíčovou dírkou, která sice láká k nahlédnutí, ale současně vzbuzuje obavu z toho, co uvidíme. A když ke mně zamířil a sám mě přišel pozdravit, raději jsem odešel. Nějak se to ve mně vzepřelo; ani nevím co, jak a proč, ale najednou jsem byl k němu zády a odcházel pryč. Nestál jsem zřejmě o další překvapení. Však on za mnou ještě přijde, když bude chtít. – utěšoval jsem se – A když chtít nebude, taky dobře. Co bych se vzrušoval, když nakonec bude zase všechno jinak. Ale pak jsem se nestačil divit. I on přinesl domů překvapení, také ho ukrýval v sobě – ale vlastně ho neukrýval a naopak je všemožně stavěl na odiv. Mluvil se mnou docela pokorně, neodsekával a nesnažil se ve všem odporovat; dělal, co bylo třeba, a ještě se přitom usmíval; krmil vrabce a rozmlouval se stromy... Prostě se choval jako blázen.

Jak už jsem si mnohokrát postěžoval – naposledy o kousek výš – kdykoliv se pokouším nahlédnout ve svém osudu několik stránek dopředu, abych zjistil, co mě čeká, čtu úplně jinou povídku, než jak bude posléze skutečností napsána; vždy a ve všem jinou, než jsem tím letným předběžným čtením objevil a poté chtěl a očekával žít. Ale teď vidím, že to až tak docela není pravda. Nebo už špatně vidím.

Očekával jsem, že se děti vrátí domů. A vida: vrátily se.

Očekával jsem, že je svět promění a že snad i trochu zmoudří. A změnily se; holka už není tak do větru a klukovi také nesmrdí všechno, co připomíná domov.

Takže něco z mých očekávání se nakonec přece jen vyplnilo. Je-li to důvod k radosti, to je jiná otázka. Nebo jinak: určitě je to důvod k radosti! Radovat se přece musíme ze všeho, co není k pláči. A musíme se radovat rychle; dřív než poznáme, že to k pláči je.

Ale popravdě, změnilo se toho víc a něco jsem nečekal. Třeba to, že se kluk usadí doma s tou mrchou, co si dovolila nám poslat dopis, v němž ho sprostě pomlouvala. A vida, stalo se. A co je ještě zajímavější – najednou mi vůbec nevadilo, že jsou spolu. Což bych do sebe nikdy neřekl. Tehdy mě napadla zvláštní myšlenka: že jsem se možná nejvíc změnil já sám; že povídka mého života je pořád stejná, ale já se stále měním, jsem pokaždé jiný a pokaždé jinak čtu...

A ještě jedna věc se udála – možná největší a nejvýznamnější. Seděl jsem tuhle večer na lavičce před domem a přestože už se stmívalo, zůstával jsem venku. Nechtělo se mi totiž domů, kde byla těhotná dcera, již čekala krušná budoucnost svobodné matky, a kde byl syn s tou šlapkou, která sice je hezká a zajímavá a asi nebude tak hrozná, jak jsem si namlouval, ale určitě mu připraví moc horkých chviliek. To jsem stačil odhadnout jen od pohledu – a že ta holka má pohled! Takovému pohledu slušný a opatrný chlap raději hned uhne. Jenže když ji máte pořád na očích, tak to nejde; takže jsem na ni koukal a

chvílemi jsem musel uznat, že má něco do sebe. Nebo že potřebuje něco do sebe. Ale to jsou jen takové .. o tom jsem nechtěl...

Takže sedím tuhle na lavičce a vidím ženu vracet se z vesnice. Nedlouho předtím jsme spolu mluvili, což možná zní obyčejně, ale vůbec to není obyčejné, tedy to zdůrazním: Mluvili jsme spolu! Na půdě. Našel jsem ji tam a nějak jsme se dali do řeči a konečně se mi přiznala, že se jí také nelíbí, když si jeden druhého nevšímáme. Nevím proč, ale tam nahoře jsem jí věřil. Řekla, že se nechce rozvádět, a mě tím potěšila. Je to zvláštní, že člověk neví, co vlastně chce.

Tak jsem čekal, jestli se u mě zastaví a pokud ano, tak s čím přijde. A ona co prý tam dělám, že nejdu dovnitř.

"Nic." –odpověděl jsem a ona si přisedla.

"Co dělaj?" –zeptala se.

"Kdo?"

"Kdo asi? Děcka."

"Nevím." –pokrčil jsem rameny– "Radši to nevím. Proč myslíš, že jsem tady? Abych se na ně nemusel dívat."

"Jo?"

"Jo."

"A víš, že mně se tam taky vůbec nechce?"

"No vidíš." –usmál jsem se a ona se usmála také a já náhle cítil, že si strašlivě rozumíme a vůbec k tomu nepotřebujeme mluvit. Vzápětí s námi rozviklaná lavička spadla – a ona se ani potom nezlobila, jen se smála a já spolu s ní...

Tak nevím.

Ale jedno už vím a to si ze života vezmu do hrobu jako ponaučení: raději nic nečíst dopředu! Člověk si pak pro samá překvapení a rozčarování ze změn ani nestačí života užít. A měl by si ho užít; alespoň pár chvil, několik prchavých okamžiků, protože jiný život už – zřejmě – nedostane. K tomu by ale bylo třeba vědět, o co stojím, čeho si chci užít a co mému životu smysl. Jenže ví to vůbec někdo? Měl o tom jasnou představu syn, když odcházel? Věděla to dcera, když si zadělávala na nemanželské dítě? A pokud to věděli, jsou téhož názoru i dnes? Má snad moje žena jasno, oč jí jde? Nebo měla v tom jasno tenkrát, když jsme se brali? A vím já, co by mě učinilo šťastným? Nebo alespoň spokojeným. Nebo co by mě třeba jen zbavilo trudnomyslnosti.

Nevím – a musím čekat. My všichni musíme čekat, jestli se nám někdy postaví do cesty cosi, co by našemu žití dalo smysl a nám dovolilo radovat se už jen z toho, že jsme na světě. Snad se to někomu poštěstí.

A tím musím skončit, protože jiná povídka musí mít jiný konec. A aby byl jiný než všechny ostatní možné, nebude žádný. Tak!